

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
2021-DR-086

TÜRKİYE’DE TURİZM FAKÜLTESİ TURİZM
İŞLETMECİLİĞİ BÖLÜMÜ PROGRAMININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

HAZIRLAYAN
Erkan Kadir ŞİMŞEK

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU

AYDIN- 2021

T.C
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

... / ... / 2021

Erkan Kadir ŞİMŞEK

ÖZET

TÜRKİYE’DE TURİZM FAKÜLTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BÖLÜMÜ PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Erkan Kadir ŞİMŞEK

Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı,
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU

2021, XXIII + 209 sayfa

2023 Türkiye Turizm Stratejisi raporu eylem planında eğitim ile ilgili olarak “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü” öğretim programlarının güncellenmesi vurgusu öne çıkmaktadır. Fakat konuyla ilgili doğrudan alakalı bir tez çalışması bulunmamaktadır. Bu noktadan hareketle çalışmada araştırmacı tarafından ilk kez ortaya konulup denenerek literatüre kazandırılan yeni bir eklektik program değerlendirme modeli ile Turizm İşletmeciliği Lisans Programları ve Konaklama İşletmeciliği Lisans Programları bütüncül olarak değerlendirilmiştir. Çalışmaya ihtiyaç analizi ile başlanmıştır. Manavgat bölgesinde bulunan 9 farklı 5 yıldızlı otelin insan kaynakları müdürleri ile görüşmeler yapılmıştır. Bu sayede tezde geliştirilip kullanılacak olan değerlendirme modeli ve ölçme araçlarına kaynaklık edecek verilere ulaşılmıştır. Geliştirilen program değerlendirme modeli nicel ve nitel yöntemleri barındıran karma bir yöntemdir. Nicel kısmındaki ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Özyeterlik İnancı Ölçeği” kullanılmıştır. 4 boyut 26 maddeden oluşan ölçeğe ait Cronbach- α güvenirlik katsayısı 0.94 olarak hesaplanmıştır. Nicel kısmın örneklemini ölçüt örneklem ile belirlenen Antalya Akdeniz, Alanya Alaaddin Keykubat, Muğla Sıtkı Koçman, Aydın Adnan Menderes ve Ankara Hacı Bayram Üniversiteleri Turizm Fakülteleri Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği bölümlerinde okuyan 321 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Toplanan veriler SPSS 23, JASP 0.11.1 tam sürüm ve AMOS 22 demo sürüm paket programlarıyla analiz edilmiştir. Bu bağlamda sırasıyla açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, yüzde, frekans, çoklu uyum analizi, bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır. Nitel kısımda ise öğretim elemanları görüşme formları, öğrenci görüşme formları ile doküman analizi kapsamında fotoğraflar analiz edilmiştir. Nitel kısmın çalışma grubunu ise yukarıda adı geçen üniversitelerin ilgili fakültelerinde görevli öğretim elemanları ile öğrenciler oluşturmaktadır. Nitel analizlerde NVivo 10 ile MAXQDA 2020 demo paket programları

kullanılmıştır. Veriler sözcük sıklığı analizine ve içerik analizine tabi tutulmuştur.

Sonuç olarak ihtiyaç analizinde staj eksikliği ile programın sektörden kopukluğu öne çıkmaktadır. Sektör akademi ile iş birliği beklemektedir. Sektörün akademiden beklentisi ise yabancı dil bilen kalifiye elemandır. Nicel bulgulara otellerin ön büro ve servis bar departmanlarında çalışan öğrencilerin üniversite eğitimlerinde aldıkları İngilizce eğitimlerinin yüzde ağırlıkları arttıkça öğrencilerin öz yeterlik inancının arttığı da saptanmıştır. Hatta %100 İngilizce eğitime sahip olan bölümlerde okuyan öğrencilerin ön büro departmanına ilişkin özyeterlik inançlarının en yüksek olması da bunu doğrulayan diğer bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine benzer şekilde servis bar departmanına yönelik özyeterlik inançları ve aldıkları İngilizce eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Fakat kat hizmetleri departmanında bu değişkenler ve özyeterlik arasında ilişki saptanmamıştır. Farklı olarak eğitimdeki İngilizce ağırlık oranı ile bu departmana dair özyeterlik arasında ters orantı bulunmaktadır. Yiyecek içecek departmanında ise öğrencilerin cinsiyet, sektörel deneyim ve İngilizce eğitimlerinin bu departmana yönelik bir etkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle fakültelerin 4 yıllık eğitimlerinin ilk 2 yılının ön lisans programı şeklinde ortak derslerden oluşturulması önerilmektedir. Öğrencilerin ihtiyaç analizi kapsamında tespit edilen ve mezun olarak istihdam edildikleri otellerin bu departmanlarına yönelik derslerin öğretim programında 3. ve 4. sınıflarda verilerek branşlaşmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Ön büro ve servis bar departmanlarında çalışacak öğrencilere staj, İngilizce ağırlıklı eğitim ise öğretim programının 3 ve 4. sınıflarda verilebilir. Öğrenciler bu bölümlere kabul edilirken TM puanı yanında dil puanı istenebilir. Mevcut çalışmada turizm lisesi mezunu olmanın bazı departmanlar için anlamlı bir fark yarattığı tespit edilmiştir. Bu departmanlara yönelik uzmanlaşma gerektiren bölümler için turizm lisesi mezuniyeti şartı aranabilir. Diğer iki departmana yönelik ise daha çok iş başında eğitim ve daha az teorik ders konunabilir. Nitel kısımda yapılan SWOT analizi bulgularına ve öğretim elemanlarının görüşlerine göre; programın güçlü yönü “İş İmkanlarının Fazlalığı”, zayıf yönü “Sektör İhtiyaçlarına Cevap Verememesi”, “İstihdama yönelik olması” fırsat, “Gelecekteki Potansiyel İstihdam Daralması” ise tehdit olarak öne çıkmaktadır. Öğrenci tarafında ise SWOT analizi neticesinde “öğrenci değişim programları” programın güçlü yönü, “uygulamalı dersler” zayıf yönü, “iyi iş imkanları” fırsat, (bu noktada öğretim elemanları ile de örtüşmektedir) fakülte sayısının artışı ise tehdit olarak görülmektedir. Bu nedenle YÖK’ün buna bir kapasite sınırı getirmesi, sadece turizm şehirlerinde bu fakültelerin açılması, halihazırda az öğrenci alan fakültelerin ise kapatılması

önerilebilir. Programda teorik derslerin fazlalığı ve uygulamalı derslerin azlığı hem ihtiyaç analizinde hem de nitel bulgularda öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından çokça dile getirilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Eklektik Program Değerlendirme Modeli, Öz yeterlik, Program Önerisi, SWOT, Turizm İşletmeciliği Lisans Programı.

ABSTRACT

THE EVALUATION OF TOURISM MANAGEMENT CURRICULUM OF TOURISM FACULTY IN TURKEY

Erkan Kadir ŞİMŞEK

PhD. Dissertation, Department of Educational Sciences,

Thesis Advisor: Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU

2021, XXIII + 209 pages

When the 2023 Turkey Tourism Strategy report action plan is examined, the emphasis on updating the curriculums of the "Tourism and Hotel Management Department" comes to the fore. However, there are no thesis studies which are directly related to the subject. Starting from this point, Tourism Management Bachelor Programs and Hotel Management Bachelor Programs have been evaluated holistically with a new eclectic curriculum evaluation model introduced and tried by the researcher for the first time and brought to the literature. The study has started with a needs analysis. Interviews have been conducted with the human resources managers of 9 different 5-star hotels in the Manavgat region. In this way, the data which would be used as the source of measurement tools and the evaluation model that would be developed and used in the thesis have been collected. The developed curriculum evaluation model is a mixed type method that includes quantitative and qualitative methods. As the measurement tool in the quantitative part, the "Vocational Self-Efficacy Perception Scale of Undergraduate Students of the Tourism Management Department" developed by the researcher has been used. The Cronbach- α reliability coefficient of the scale, which consists of 4 dimensions and 26 items, has been calculated as 0.94. The sample of the quantitative part consists of 321 senior students studying in Faculties of Tourism, Tourism Management and Hotel Management departments of Antalya Akdeniz, Alanya Alaaddin Keykubat, Muğla Sıtkı Koçman, Aydın Adnan Menderes and Ankara Hacı Bayram Universities, which have been determined by the criterion sampling. The collected data have been analyzed with the package programs of SPSS 23, JASP 0.11.1 full version and demo version of AMOS 22. In this context, tests and multiple regression analyzes have been performed in order of; exploratory and confirmatory factor analysis, percentage, frequency, multiple agreement analysis, independent t test, ANOVA test. In the qualitative part, lecturers interview forms, student interview forms and photographs have been analyzed within the scope of document analysis. On the other hand,

the study group of the qualitative part consists of students and lecturers working in the relevant faculties of the universities mentioned above. In qualitative analysis, NVivo 10 and MAXQDA 2020 demo package programs have been used. The data have been subjected to word frequency analysis and content analysis.

In conclusion, the lack of internship and the disconnection of the program from the sector stand out in the needs analysis. Cooperation with academy is expected in the sector. The expectation of the sector from the academy is foreign language speaking qualified personnel. In the quantitative findings, it has been determined that the students working in the front office and service bar departments of the hotels increased their self-efficacy perceptions as the percentage of their English education received during their university education increased. In fact, the fact that the students studying in departments with 100% English education have the highest self-efficacy perceptions about the front office department is another finding confirming this situation. Similarly, there is a significant relationship between self-efficacy perceptions towards the service bar department and the level of English education they receive. However, no relationship has been found between these variables and self-efficacy in the housekeeping department. On the contrary, there is an inverse correlation between the weight ratio of English in education and self-efficacy in this department. On the other hand, when we look at the situation in the food and beverage department, the gender, sectoral experience and English education of the students do not have any effect. For this reason, it is thought that it would be beneficial if the 4-year education in the faculties consists of common courses in the form of an associate degree program in the first 2 years, and the branching of the students is determined within the scope of the needs analysis and for these departments of the hotels where they will be employed when they graduate, in the 3rd and 4th grades. Internship and English-based education can be given to students who will work in the front office, service and bar departments in 3rd and 4th grades. In addition to the EW (equally-weighted) score, the language score may be required for students to be admitted to these departments. In the current study, it has been determined that being a tourism high school graduate makes a significant difference for some departments. For the departments that require specialization for these departments, tourism high school graduation may be required. For the other two departments, on the other hand, it may be considered to practice more on-the-job training and less theoretical lectures. In line with the findings of the SWOT analysis made in the qualitative part and the views of the instructors, it has been determined that the strength of the program is "excess of job

opportunities", the weak aspect of the program is "not responding to the sector needs", the opportunity aspect is "employment oriented", and the threat aspect is "potential employment contraction in the future". As a result of the SWOT analysis conducted on the students, it has been determined that "student exchange programs" are the strengths of the program, "practical courses" are the weak aspects, "good job opportunities" are the opportunity aspect (at this point, it also coincide with the lecturers), "the increase in the number of faculty" is the threat aspect. For this reason, it is possible to propose a capacity limit by the Council of Higher Education (CoHE), opening these faculties only in tourism cities, and closing the faculties that currently have few students. In the needs analysis and qualitative findings, it has been stated by the instructors and students that intensity of the theoretical courses are high and the applied courses are less in the program.

Keywords: Bachelors Curriculum of Tourism Management, Curriculum Proposal, Eclectic Curriculum Evaluation Model, Self-Efficacy, SWOT Analysis.

ÖNSÖZ

Son yıllarda turizm önemli bir sektör haline gelmiştir. Disiplin olarak da turizm bundan nasibini almıştır. Fakat turizm sektörüne istihdam konusunda en önemli ve en son basamağı temsil eden turizm fakültesi lisans programları bu bağlamda güncel bir değerlendirilmeye tabii tutulmamıştır. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında Doktora Programı'nda hazırlanan bu tez bu alana ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın vücut bulmasında emeği geçen kişi ve kurumlardan bahsetmemek olmaz. Bu tez çalışmasının yürütülmesinde desteğini esirgemeyen, değerli vaktini bana ayıran tez danışmanım sayın Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU hocama teşekkürü bir borç bilirim. Ders döneminden tez sürecinin sonuna kadar bana yol gösterici olan; akademik gelişimimde büyük pay sahibi, doktora tez izleme komitesi üyesi Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU hocama teşekkür borçluyum. Turizm konusunda kendisinden çok şey öğrendiğim diğer komite üyesi sayın Prof. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU hocama da teşekkürlerimi sunarım. Ders dönemindeki kendileri ile tanışıp ders alma fırsatına sahip olduğum sayın Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU ile sayın Prof. Dr. Ruken AKAR hocalarıma da aydınlatıcı bilgilerinden ötürü şükranlarımı sunarım. Tez Savunmama katılarak birbirinden değerli katkılarını sunan sayın Prof. Dr. Cem Oktay GÜZELLER, Doç. Dr. Fevzi DURSUN ile Dr. Öğr. Üyesi Beste DİNÇER hocalarıma da teşekkür ederim. Turizm konusunda ikinci bir danışman edasıyla titizlikle yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Özgür YAYLA ile Dr. Öğr. Üyesi Gözde Seval ERGÜN hocalarıma da çok şey borçluyum. Türkçe dil bilgisi konusunda dönütleriyle yardımcı olan ablam Dr. Öğr. Üyesi Nil Didem ŞİMŞEK'e de teşekkür ederim. Doktora ders dönemi arkadaşlarıma sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

15 yıldan fazla süredir hizmet verdiğim kurum olan Akdeniz Üniversitesi Manavgat Meslek Yüksekokulun'da görev yapmakta olan başta kurum amirim sayın Prof. Dr. Hakan SERT olmak üzere tüm mesai arkadaşlarıma ayrı ayrı teşekkür etmek isterim.

Beni büyütüp bugünlere getiren anneme ve babama sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Hayatımın her döneminde bana destek olan ağabeyime minnettarım. Beni sürekli destekleyen ve anlayış gösteren eşim Duygu'ya sabır ve anlayışı için minnettarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvi
TABLolar DİZİNİ.....	xvii
GÖRSELLER DİZİNİ.....	xxi
GRAFİKLER DİZİNİ	xxii
EKLER DİZİNİ	xxiii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	9
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
1.1. Eğitim Programının Politik Temelleri	9
1.2. Eğitim Programının Felsefi Temelleri	11
1.2.1. Başlıca Felsefi Akımlar.....	11
1.2.2. Başlıca Eğitim Felsefesi Akımları	14
1.2.3. Diğer Felsefi Akımlar	15
1.2.4. Eğitim Programının Ülkemizdeki Tarihi Temelleri	21
1.2.5. Eğitim Programı Kavramı	22
1.2.6. Eğitimde Program Değerlendirme Yaklaşımları.....	24
1.2.6.1. Hedefe/Amaca Yönelik Dayalı Program Değerlendirme Yaklaşımı	24
1.2.6.2. Yönetime Dayalı Program Değerlendirme Yaklaşımları	24
1.2.6.3. Uzman Odaklı Program Değerlendirme Yaklaşımı.....	24
1.2.6.4. Tüketici Odaklı (Müşteri Yönelimli) Program Değerlendirme Yaklaşımı....	25

1.2.6.5. Katılımcı Odaklı Program Değerlendirme Yaklaşımı	25
1.2.7. Program Değerlendirme Modelleri	25
1.2.7.1. Tyler Modeli	25
1.2.7.2. Metfessel Michael Değerlendirme Modeli	27
1.2.7.3. Provus'un Farklar Yaklaşımı	27
1.2.7.4. Stufflebeam'in Çevre Girdi Süreç Ürün Yaklaşımı.....	28
1.2.7.5. Ucla Program Değerlendirme Modeli	31
1.2.7.6. Eğitsel Eleştiri Değerlendirme Modeli	32
1.2.7.7. Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli (Stake's Congruence-Contingency Model).....	33
1.2.7.8. Stake'in Yanıtlayıcı Değerlendirme Modeli.....	33
2. BÖLÜM	34
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	34
2.1. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar	34
2.2. Yurtdışında Yapılan İlgili Yabancı Çalışmalar.....	34
3. BÖLÜM	37
3. YÖNTEM	37
3.1. Araştırma Deseni	37
3.2. Verilerin Toplanması	38
3.2.1. İhtiyaç Analizi Verilerinin Toplanması.....	38
3.2.1.1. İhtiyaç analizi çalışma grubu	39
3.2.1.2. İhtiyaç analizi veri toplama araçları	39
3.2.1.3. İhtiyaç analizi veri analizi.....	40
3.2.2. Nicel Verilerin Toplanması	41
3.2.2.1. Örneklem	42
3.2.2.2. Nicel veri toplama aracı.....	44
3.2.2.3. Nicel verilerin analizi	49
3.3. Nitel Verilerin Toplanması	49

3.4. Çalışma Grubu	50
3.4.1. Veri Toplama Araçları	51
3.4.1.1. Öğretim elemanı görüşme formu.....	51
3.4.1.2. Öğrenci görüşme formu.....	51
3.4.1.3. Fotoğraflar	52
3.3.3. Verilerin Analizi.....	52
4. BÖLÜM	54
4. BULGULAR VE YORUM	54
4.1. İhtiyaç Analizinden Elde Edilen Bulgular	54
4.1.1. Mezun Öğrencilerden Beklenen Niteliklere Yönelik Görüşler.....	54
4.1.2. Sektör ve Üniversite İşbirliğine Yönelik Görüşler.....	58
4.1.3. Mezun Öğrencilerin İstihdam Edildiği Alanlara İlişkin Görüşleri.....	59
4.1.4. Öğretim Programının Değerlendirilmesine ve Değiştirilmesi İstenen Derslere Yönelik Görüşler	60
4.2. Nicel Analize İlişkin Bulgular	62
4.2.1. Ön Büro Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular	66
4.2.2. Kat Hizmetleri Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular	68
4.2.3. Yiyecek İçecek Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular	71
4.2.4. Servis Bar Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular	73
4.2.5. Öğrencilerin Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimlerine İlişkin Bulgular	75
4.2.6. Araştırmaya Yönelik Diğer Betimsel Bulgular	78
4.3. Nitel Bulgular.....	79
4.3.1. Sözcük Sıklık Sonuçları	79
4.3.1.1. Öğretim elemanı sözcük sıklık sonuçları.....	79
4.3.1.2. Öğrenci sözcük sıklık sonuçları.....	82
4.3.2. Öğretim Elemanı Bulguları	84
4.3.2.1. Çevre değerlendirme sorularına ilişkin bulgular	84
4.3.2.2. Girdi değerlendirme sorularına ilişkin bulgular	91

4.3.2.3. Süreç değerlendirme sorularına ilişkin bulgular.....	98
4.3.2.4. Ürün değerlendirme sorularına ilişkin bulgular.....	105
4.3.3. Öğrenci Bulguları.....	107
4.3.3.1. Çevre değerlendirme sorularına ilişkin bulgular	107
4.3.3.2. Girdi değerlendirme sorularına ilişkin bulgular	108
4.3.3.3. Süreç değerlendirme sorularına ilişkin bulgular.....	111
4.3.3.4. Ürün değerlendirme sorularına ilişkin bulgular.....	115
4.3.4. Doküman Analizine İlişkin Bulgular	118
4.3.4.1. Dış mekân	119
4.3.4.2. İç mekan	123
4.3.4.3. Öğretim elemanlarının eğitim ortamlarına ilişkin fotoğraflar	125
4.3.4.4. Öğrencilerin eğitim ortamlarına ilişkin fotoğraflar	131
4.3.4.4.1. Sınıf ortamı	131
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	134
6. KAYNAKÇA.....	145
7. EKLER	154
ÖZGEÇMİŞ	209

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. CIPP modeli	29
Şekil 3.1. İç içe karma desen araştırması.....	37
Şekil 3.2. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeği Faktör Analizi Bağlantı Diyagramı	48
Şekil 3.3. Eklektik Mesleki ve Program Değerlendirme Modeli	53
Şekil 4.1. Öğrencilerin Üniversite, Sektörel Deneyim ve Mezun Oldukları Lise Değişkenlerinin Çoklu Uyum Analizi	64
Şekil 4.2. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Sözcük Bulutu	81
Şekil 4.3. Öğrenci Görüşme Formu Sözcük Bulutu	83

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Turizm Eğitim Tarihçesi	3
Tablo 2. YÖK Veritabanında Bulunan Konuyla İlgili Tamamlanmış Tezler	7
Tablo 1.1. Provus'un Farklar Modelindeki değerlendirme aşamaları ve bu aşamalardaki standartlar ile performans göstergeleri	28
Tablo 1.2. Modelinin Gelişim ve Sorumluluk ile İlişkisi	30
Tablo 1.3. CIPP Bileşenlerinin Uygunluğu ile Araştırma Soruları	30
Tablo 1.4. CIPP Modelinin Dört Boyutlu Değerlendirmesinin Özellikleri.....	31
Tablo 3.1. İstatistiki Bölge Birimlerine Sınıflamasına Göre Turizm Belgeli Diğer Tesislerin Sayısı	44
Tablo 3.2. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi Özdeğerleri	45
Tablo 3.3. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeği Madde-Faktör Yükleri.....	46
Tablo 3.4. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Korelasyon ve Güvenirlik Değerleri	47
Tablo 3.5. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeğine ilişkin değerler	49
Tablo 3.6. Görüşme yapılan öğretim elemanlarının özellikleri.....	50
Tablo 3.7. Görüşme yapılan öğrencilerin özellikleri.....	51
Tablo 4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	62
Tablo 4.2. Öğrencilerin Turizm Eğitimlerine İlişkin Bilgiler	63
Tablo 4.3. Turizm Öğrencilerinin Mesleki Özyeterlik İnancı Ölçeği Faktör Analizi	65
Tablo 4.4. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	66
Tablo 4.5. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Ön Büro Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321).....	66
Tablo 4.6. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Ön Büro Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321).....	67

Tablo 4.7. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Önbüro Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	67
Tablo 4.8. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	68
Tablo 4.9. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Kat Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	69
Tablo 4.10. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Kat Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	69
Tablo 4.11. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Kat Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	70
Tablo 4.12. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	71
Tablo 4.13. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	72
Tablo 4.14. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	72
Tablo 4.15. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	73
Tablo 4.16. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	73
Tablo 4.17. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Servis Bar Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	74
Tablo 4.18. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Servis Bar Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	74
Tablo 4.19. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Servis Bar Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	75
Tablo 4.20. Öğrencilerin Ön Büro Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)	75
Tablo 4.21. Öğrencilerin Kat Hizmetleri Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)	76
Tablo 4.22. Öğrencilerin Yiyecek İçecek Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)	77
Tablo 4.23. Öğrencilerin Servis ve Bar Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)	77

Tablo 4.24. Öğrencilerin Aylık Gelirleri ile Akademik Not Ortalamalarının Karşılaştırılması	78
Tablo 4.25. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile GANO Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)	79
Tablo 4.26. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Sözcük Sıklıkları	79
Tablo 4.27. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Anlamlı Sözcük Sıklıkları	81
Tablo 4.28. Öğrenci Görüşme Formu Sözcük Sıklıkları	82
Tablo 4.29. Öğrenci Görüşme Formu Anlamlı Sözcük Sıklıkları	84
Tablo 4.30. Bölüm Beklentilerine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri	84
Tablo 4.31. Öğretim Programı ile Sektör Uyumuna yönelik öğretim Elemanı Görüşleri	89
Tablo 4.32. Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluklarına Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri ...	91
Tablo 4.33. Turizm Lisesi Mezunu Olmaya Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri	94
Tablo 4.34. Öğretim Elemanlarının İhtiyaçlarına Yönelik Öğretim Elemanları Görüşleri ...	96
Tablo 4.35. SWOT analizine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri	99
Tablo 4.36. Teorik ve Uygulamalı Derslere Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri	101
Tablo 4.37. Öğretim Elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlar	102
Tablo 4.38. Öğrencilerin Genel Durumuna İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	103
Tablo 4.39. Ders İşleme Sürecine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	104
Tablo 4.40. Son Sınıf Öğrencilerinin Genel Durumuna İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	105
Tablo 4.41. Ölçme ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	106
Tablo 4.42. Beklentilere Yönelik Öğrenci Görüşleri	107
Tablo 4.43. Öğretim Programı ile Sektör Uyumuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	108
Tablo 4.44. Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluklarına Yönelik Öğrenci Görüşleri	108
Tablo 4.45. Turizm Lisesi Mezunu Olmaya Yönelik Öğrenci Görüşleri	109
Tablo 4.46. Öğrenci ihtiyaçlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri	110

Tablo 4.47. SWOT analizine Yönelik Öğrenci Görüşleri	111
Tablo 4.48. Teorik ve Uygulamalı Derslere Yönelik Öğrenci Görüşleri	113
Tablo 4.49. Öğretim Elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlara Yönelik Öğrenci Görüşleri	114
Tablo 4.50. Ders İşleme Sürecindeki Öğretim Elemanlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	114
Tablo 4.51. Ders İşleme Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri	115
Tablo 4.52. Öğrencilerin Kendisini Nasıl Bulduklarına İlişkin Görüşleri	116
Tablo 4.53. Ölçme ve değerlendirme sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	117

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 4.1. Fakültenin Bahçesi.....	119
Görsel 4.2. Fakültenin Dış Cephesi.....	120
Görsel 4.3. Fakülte Güvenliği.....	121
Görsel 4.4. Otopark	122
Görsel 4.5. Asansör	122
Görsel 4.6. Pano	123
Görsel 4.7. Konferans Salonu.....	124
Görsel 4.8. Öğretim Elemanı Odası.....	125
Görsel 4.9. Misafir Öğretim Elemanı Odası.....	126
Görsel 4.10. Çay Ocağı	126
Görsel 4.11. Toplantı Odası.....	127
Görsel 4.12. Dekanlık.....	128
Görsel 4.13. Bekleme Salonu	129
Görsel 4.14. Dekan Yardımcısı Masası.....	129
Görsel 4.15. Dekan Yardımcısı Dolabı	130
Görsel 4.16. Sınıf.....	131
Görsel 4.17. Amfi Derslik	132
Görsel 4.18. Amfi Kürsü	132

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 3.1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Veriler.....	39
Grafik 3.2. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Turizm Belgeli Konaklama Tesislerinin Sayısı 2016.....	44
Grafik 3.3. Özdeğerlere İlişkin Yamaç Grafiği	45
Grafik 4.1. Mezun Öğrencilerden Beklenen Niteliklere İlişkin Görüşme Bulguları.....	55
Grafik 4.2. Sektör ve Üniversite İşbirliğine İlişkin Görüşme Bulguları	58
Grafik 4.3. Mezun Öğrencilerin İstihdam Edildiği Alanlara İlişkin Görüşme Bulguları.....	59
Grafik 4.4. Öğretim Programının Değerlendirilmesine ve Değiştirilmesi İstenen Derslere İlişkin Görüşme Bulguları	60

EKLER DİZİNİ

EK 1: İhtiyaç Analizi Görüşme Soruları	154
EK 2: Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği.....	155
EK 3: Öğretim Elemanı Görüşme Formu.....	157
EK 4: Öğrenci Görüşme Formu	160
EK 5: MAXQDA Öğretim Elemanları Kod Sistemi	163
EK 6: MAXQDA Öğrenci Kod Sistemi	168
EK 7: Turizm Fakültesi Turizm/Konaklama İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik İnancı Ölçeğinden Çıkarılan Maddeler.....	173
EK 8: Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi Müfredatı	175
EK 9: Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Turizm Fakültesi Müfredatı	179
EK 10: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Müfredatı	185
EK 11: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi Müfredatı.....	192
EK 12: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi Müfredatı	200
EK 13: Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu İzni	207
EK 14: Değerlendirme Modeli	208

GİRİŞ

Modernleşen dünyada insanların artan çalışma saatleri ile tatil ihtiyaçları da artmaktadır. Bu da turizm kavramının günlük hayatımıza daha çok girmesine sebep olmaktadır. Turizm kavramı çok farklı sektörlerle iş birliği halinde olan ve istihdam kapasitesi yüksek sektörlerin başında gelmektedir. Diğer bir deyişle turizm çok farklı insan kitlelerini, etkinlikleri ve tesisleri içeren bir kavramdır (Cook vd., 2016: 5). Kelimenin kökeninin Latince seyahat anlamına gelen “tour” ile İbranice’de “öğrenme, araştırma” anlamına gelen “torah” sözcüğünden geldiği düşünülmektedir (Bahar & Kozak, 2015: 28). AİEST adı verilen Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği’nin tanımına göre turizm; “insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki, genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek; geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü” şeklinde ifade edilmiştir (Kozak vd., 2015: 6). Kitleleri turizme iten gezme, görme, dinlenme, eğlenme gibi amaçlar ise turistik amaçlar olarak nitelendirilmektedir (Hazar, 2016: 3).

Farklı turistik amaçlarla da olsa çok sayıda insanı ve sektörü etkilemesi açısından turizm, tüm dünyada büyük bir ekonomik öneme sahiptir. Turizmin başlıca ekonomik etkileri; bulunduğu ülkeye zahmetsiz bir döviz getirisi sunması ve bu sayede ödemeler dengesi üzerindeki etkisi, gelir ve istihdam yaratması, bölgelerarası gelişme üzerindeki etkisi, tarım, sanayi ve hizmet sektörü üzerindeki etkileri şeklinde sıralanabilir. Dünya çapında hizmet sektörü bir ülkenin gayrisafi millî hasılanın (GSMH) %70-80’ini; sadece turizm sektörü ise dünya hizmet ticaretinin %30’unu oluşturmaktadır. 2013 verilerine göre turizmin ülkemiz dış ticaret açığını kapatmadaki payı 23.180.000 dolar ile %32,3 olmuştur (Bahar & Kozak, 2015: 162). Toplumsal hayatta ortaya çıkan gelişmeler, içinde bulunduğumuz yüzyılda küresel piyasalardaki rekabeti giderek keskinleştirmekte ve buna bağlı olarak ülkeler, sınırları içerisindeki turistik destinasyonunu öne çıkarabilmek ve rekabet avantajı elde edebilmek için elinden geleni yapmaktadır. Etkili bir rekabet, ancak turistlere sunulan ürün ya da hizmet kalitesinin turistler tarafından tatmin edici bulunmasıyla (Baker ve Crompton, 2000; Wu vd., 2014; Bruwer, 2014; Hsieh vd., 2015) ve destinasyona yönelik imajlarının olumlu olmasıyla gerçekleşmektedir (Baloğlu ve McClerly, 1999; Sui ve Baloğlu, 2003; Qu vd., 2011; Tanford, 2016). Burada bahsedilen hizmet kalitesi destinasyon yöneticileri ve işletmeler için oldukça büyük önem arz etmektedir (Dawes ve Rowley, 1996;

Baker ve Crompton, 2000; Petrick, 2004; Dong and Sui, 2013). Bu sayede hizmetlerin kalitesi ile ziyaretçilerin tekrar destinasyonu ziyaret etmeleri, daha fazla para ödemeyi göze almaları ve arkadaşlarına tavsiyelerde bulunmalarını sağlamaktadır (Tian-Cole vd., 2002; Moutinho vd., 2012; Su vd., 2015). Turistik tüketicilerin geldikleri destinasyonda aldıkları tüm hizmetlerden memnuniyet düzeyleri hem bütün olarak tatil memnuniyetlerini etkilemekte (Baker ve Crompton, 2000; Tian-Cole vd., 2002; McCleary vd., 2007; Chen vd., 2011; Moutinho vd., 2012; Kim vd., 2013; Kayat ve Hai, 2014; Hsieh vd., 2015; Tosun vd., 2015; Su vd., 2015) hem de tatil sonrası iş motivasyonlarına ve günlük yaşantılarına olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Karaküçük, 2001). Bu noktada hizmetin ve etkinliklerin kalitesi sadece ürün ve tesislerle değil; burada çalışan elemanların kalitesi ve bunların eğitimi ile sağlanmaktadır. Çalışan kitlenin eğitim kalitesinin hizmet kalitesi ve turist memnuniyetine etki edeceği düşünülmektedir.

Böylesine önemli ve gelir getirici bir sektör için nitelikli eleman ihtiyacı Türkiye’de mesleki turizm eğitimi kapsamında giderilmektedir. Bu eğitim ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları vasıtasıyla verilmektedir. Ortaöğretim düzeyinde eğitim MEB’e bağlı Ticaret ve Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü bünyesinde 1961-1962 eğitim-öğretim yılında Ankara Beşevler’de hizmet vermeye başlayan otelcilik okulu ile başlamıştır. Yükseköğretimde ise ön lisans turizm eğitimi 70’li yıllarda Boğaziçi ve Ege Üniversiteleri ile başlamış, bunu Hacettepe Üniversitesi takip etmiştir. 2014 YÖK verilerine göre ülkemizde 955 meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bu okullarda 2010-2011 yıllarında yapılan son düzenleme ile turizmle alakalı “Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Turizm ve Seyahat İşletmeciliği” olmak üzere iki ana program bulunmaktadır. Lisans düzeyinde eğitim ise turizm meslek liselerine öğretmen istihdamı için 1965-1966 eğitim öğretim döneminde açılan Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu ile başlamıştır. Sonrasında Gazi Üniversitesi’ne devredilen bu okulu Balıkesir ve Adnan Menderes Üniversiteleri izlemiştir. (Küçükaltan vd., 2015: 89-92). YÖK Program Atlası veri tabanında 2019 Ekim ayı içerisinde yapılan taramada çıkan sonuçlara göre Türkiye’deki Turizm Fakültesi sayısı 29; 4 yıllık eğitim veren Turizm ve Otelcilik Yüksekokul sayısı ise 9’dur. Bunların tamamı devlet üniversitelerinde bulunmaktadır (Yök Atlas, 2019). Aşağıdaki tabloda turizm eğitiminin tarihçesi görülmektedir:

Tablo 1. Turizm Eğitim Tarihçesi

Tarih	Turizm Eğitimi	Niteliği
29 Ekim 1890	Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname	Yönetmelik
1925	1730 Sayılı Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname	Yönetmelik
1953	Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde	turizm meslek kursları tercüman rehberlik kursları
1955 ve 1960	İzmir Ticaret Liselerinde	turist rehberliği kursları
1961–62 öğretim yılında	Ankara Otelcilik Okulu	Lise düzeyinde
1967–68 öğretim yılında	İstanbul	Lise düzeyinde
1975–76 öğretim yılında	Kuşadası	Lise düzeyinde
1984–85 öğretim yılında	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri	Lise düzeyinde
2012-2013 öğretim yılı	60 alan ve 226 dal programından ağırlıklı (Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Alanı, Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, Eğlence Hizmetleri Alanı...)	Lise düzeyinde
1965 yılında	Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu	Üniversite düzeyinde
1969 yılında	Ege Üniversitesi	Üniversite düzeyinde
1974 yılında	Hacettepe Üniversitesi	Üniversite düzeyinde
1975 yılında	Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi	Üniversite düzeyinde
1980 yılında	Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi	Üniversite düzeyinde
1982 yılında	Erciyes Üniversitesi	Üniversite düzeyinde
1984-85 yılında	Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1986-87 öğretim yılı	Antalya Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1988-89 yılında	Bilkent Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde ilk özel turizm okulu
1992 yılında	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1992 yılında	Muğla Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1992 yılında	Mustafa Kemal Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1992 yılında	Çanakkale Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1964 yılında	İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde bir Turizm Enstitüsü	Lisansüstü
1974 yılında	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği	Lisansüstü
1982-83 yılında	Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne Dönüşüm	Sosyal Bilimler Enstitüsü
1972 yılında	İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü	Turizm Enstitüsü

Kaynak: Boylu ve Arslan, 2014; Erdoğan ve Yıldırım, 2014; Ünlüöner, 1993; Aksöz, 2014'den akt. Üzümcü ve Alyakut, 2017

Problem Durumu: 2017 yılından itibaren ülkemizde 77 üniversitede 196 turizm lisans programına 10 bin 418 öğrenci alınmış, bu programların 119'u fakültelerde, 77'si yüksekokullarda bulunmaktadır (Bayraktaroğlu, 2016'dan akt. Cankül vd., 2017: 1817). Öğrenci sayılarına bakıldığında; bu sayı sektörün ihtiyacını karşılayacak büyüklükte olmasına karşın ülkemizin turizm sektöründe nitelikli personel bulamamaktadır. Bu durum işletmelerin kaliteli hizmet üretmelerinin önünde engel teşkil etmektedir. Bunun nedenlerine bakıldığında iki unsur göze çarpmaktadır: alanında öğrenim gören öğrenciler turizm

sektöründe çalışmamaktadır ve sektördeki işletmeler de kendi ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte öğrenci bulamamaktadır. Bu sorun sektör tarafından dile getirilmesine karşın çözüme ilişkin girişimler sayıca azdır (Çatı ve Bilgin'den akt. Üzümcü ve Alyakut, 2017).

Alanyazında yapılan az sayıda çalışma incelendiğinde öğretim programı üzerinde çok sayıda vurguya rastlanmaktadır. Fakat bunlar yüzeysel sonuç ve önerilerden öteye geçmemektedir. Bu bağlamda bir çalışma teorikten ziyade uygulamalı eğitime ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu çalışmaya göre farklı amaçlarda ve kademelerde turizm eğitiminde teori ile uygulama birbirini tamamlamalıdır. Ayrıca turizm sektörünün dinamik yapısı verilen eğitimin de dinamik olmasını gerektirmektedir (Pelit ve Güçer, 2006'dan akt. Üzümcü & Alyakut, 2017 : 82). Bu da çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Konu ile ilgili yapılan derinlemesine bir çalışma olmaması böyle dinamik bir sektörün öğretim programının güncel tutulmasını gerektirmektedir, bu da ancak kapsamlı bir şekilde programın değerlendirilmesi ile mümkün olmaktadır. Ülkemizdeki turizm alanında okuyan öğrencilerin %80'inin farklı iş alanlarını tercih etmesi de istihdam ve kariyer sorununu ortaya koymaktadır (Üzümcü & Bayraktar, 2004). Bu sorun da öğretim programı kapsamında bu çalışmada yer alacaktır.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın temel amacı; turizm fakültelerini ve turizm işletmeciliği öğretim programını değerlendirmektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

Araştırma Problemleri:

1. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin aldıkları eğitim sonucundaki mesleki özyeterlik inançları Provus'un Farklar Yaklaşımı Modeline göre sektör beklentilerini ne düzeyde karşılamaktadır?

a. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin cinsiyetleri, sektörel deneyimleri ve aldıkları İngilizce eğitimleri ile önbüro departmanına yönelik mesleki özyeterlik inancı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

b. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin cinsiyetleri, sektörel deneyimleri ve aldıkları İngilizce eğitimleri ile kat hizmetleri departmanına yönelik mesleki özyeterlik inancı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

c. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin cinsiyetleri, sektörel deneyimleri ve aldıkları İngilizce eğitimleri ile yiyecek içecek hizmetleri departmanına yönelik mesleki özyeterlik inancı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

d. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin cinsiyetleri, sektörel deneyimleri ve aldıkları İngilizce eğitimleri ile servis bar hizmetleri departmanına yönelik mesleki özyeterlik inancı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin almış oldukları Turizm eğitimi Provus'un Farklar Yaklaşımı Modeline göre mesleki özyeterlik inançlarını ne derece yordamaktadır?

a. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin sektörel deneyimleri, turizm lisesi mezuniyet durumları ve İngilizce ağırlıklı eğitim durumları ön büro departmanına yönelik mesleki öz yeterlik inancını ne derecede yordamaktadır?

b. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin sektörel deneyimleri, turizm lisesi mezuniyet durumları ve İngilizce ağırlıklı eğitim durumları kat hizmetleri departmanına yönelik mesleki öz yeterlik inancını ne derecede yordamaktadır?

c. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin sektörel deneyimleri, turizm lisesi mezuniyet durumları ve İngilizce ağırlıklı eğitim durumları yiyecek içecek hizmetleri departmanına yönelik mesleki öz yeterlik inancını ne derecede yordamaktadır?

d. Turizm İşletmeciliği lisans programı öğrencilerinin sektörel deneyimleri, turizm lisesi mezuniyet durumları ve İngilizce ağırlıklı eğitim durumları servis bar hizmetleri departmanına yönelik mesleki öz yeterlik inancını ne derecede yordamaktadır?

3. Turizm işletmeciliği lisans öğretim programı Çevre, Girdi, Süreç ve Ürün Değerlendirme Modeline göre nasıldır?

a. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin Turizm İşletmeciliği lisans programının çevre boyutuna ilişkin görüşleri nasıldır?

b. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin Turizm İşletmeciliği lisans programının girdi boyutuna ilişkin görüşleri nasıldır?

c. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin Turizm İşletmeciliği lisans programının süreç boyutuna ilişkin görüşleri nasıldır?

d. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin Turizm İşletmeciliği lisans programının ürün boyutuna ilişkin görüşleri nasıldır?

Araştırmanın Önemi: Turizm eğitim kurumlarının temel amacı, “Turizm sektöründe iş göreceklemanları temel eğitimden geçirmek, tüm eğitim alanlarına turizm bilincini ve felsefesini kazandırmak, yönetim tekniklerini öğretmek ve dünyada hâkim, kabul görmüş anlayışa uyum sağlamak, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonellerini yetiştirmektir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Öztaş, 1995: 92-93“den akt. Davras ve Bulgan, 2012: 228-229). Böylesine önemli bir ekonomik sektörün kalitesini istihdam edilen elemanın aldığı eğitim belirlemektedir. Bunun son basamağı ise çoğunlukla lisans eğitimidir. Sektörde çalışan elemanın eğitim kalitesinin artması; sektörün kalitesini ve ekonomik girdisini arttıracaktır. (Tuna ve Başdal, 2021) M. Perman ve Mikinac (2014) küresel eğitim organizasyonlarından ve birliklerinden turizmle ilgili en baskın olanı Dünya Turizm Örgütü’nün personel eğitimi ve mesleki gelişimler üzerinde yapmış olduğu değerlendirmelerde turizm endüstrisi için personel eğitiminin ve mesleki gelişmelerin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu da konunun önemini arttırmaktadır.

Konu ile ilgili olarak 2023 Türkiye Turizm Stratejisi raporu eylem planında eğitim ile ilgili olarak müfredatın güncellenmesi, eğitimcilerin eğitimi, eğitim kalitesinin artırılması, turist rehberliği eğitim programının niteliğinin yükseltilmesi ifadelerine yer verilmiştir. Özellikle müfredatın güncellenmesi ile ilgili kısımda “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü” öğretim programlarının yeniden ele alınıp; güncellenmesi ifadesi vurgulanmaktadır. (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019). Fakat konu ile ilgili yapılan kapsamlı çalışma sayısı azdır. Bu konuyla ilgili kapsamlı bir tez bulunmamaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında 2019 yılı Ekim ayı içerisinde konu ile ilgili olarak “turizm eğitimi” anahtar sözcükleri ile yapılan aramada 66 kayıt bulunmuştur. Çıkan sonuçlar turizm lisans eğitimi ve 2010 yılı sonrası çıkan tezlerle sınırlandırıldığında ise ilgili çıkan tez sayısı sadece 14’tür. İlgili tezlere ait bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Ayrıca bu tezin çalışma konusu ile ilgili veri tabanında herhangi bir teze rastlanmamıştır.

Tablo 2. YÖK Veritabanında Bulunan Konuyla İlgili Tamamlanmış Tezler

Yazarın Adı	Yılı	Tez Adı	Tez Türü
CAVİT ELGEZDİ	2003	Dört yıllık turizm eğitimi veren yüksekokulların eğitim ve öğretim programlarının sektör beklentileri doğrultusunda değerlendirilmesi ve yeni bir ders programı önerisi Evaluation of educational and training programmes of four-year colleges of tourism in parallel to the expectations of the sector and putting forward a proposal for a new syllabus	Doktora
HAYDAR ASAN	2005	Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi The research of the business motivation level of the tourism students	Yüksek Lisans
HÜRRİYET ÇİMEN	2006	Konaklama işletmeleri yöneticilerinin lisans düzeyinde turizm eğitimi almış işgörenleri ile ilgili değerlendirmeleri: Ankara' daki dört ve beş yıldızlı otellerde bir uygulama Evaluations of managers of accommodation businesses about their employees who received tourism education at bachelor's degree level: An application in four and five star hotels in Ankara	Yüksek Lisans
NERİMAN GONCA GÜZEL	2006	Yükseköğretimde turizm eğitimi ve hizmet kalitesi. Tourism education in higher education institutions and service quality.	Doktora
AYHAN DAĞDEVİREN	2007	Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların ders programlarının fonksiyonel açıdan değerlendirilmesi Functional assessment of the curricula of schools providing undergraduate training on tourism	Yüksek Lisans
SAVAŞ EVREN	2010	Lisans düzeyi turizm eğitimi ders programının mezunlarca değerlendirilmesi: Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu mezunları üzerinde bir araştırma The evaluation of graduates for the curriculum of the graduation level tourism education: A study on the graduates of Mersin University Tourism and Hotel Management program	Yüksek Lisans
SEDA AYDIN	2010	Üniversite ve sektör temsilcilerinin bakış açısıyla lisans düzeyindeki turizm eğitiminin araştırılması Evaluation of tourism education in the context of tourism industry and tourism universities cooperation	Yüksek Lisans
MOHAMMAD REZA EİVAZİ GHARAMALEK İ	2011	Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm eğitimi veren kurumları değerlendirmeleri: İran?Türkiye karşılaştırması The evaluation of tourism education establishments by undergraduate degree tourism students	Doktora
BURCU ILGAZ	2011	Üniversite düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin yılmazlık, umutsuzluk durumları ve sektörel tutumlarının kariyer seçimlerine etkileri: Akdeniz Üniversitesi örneği The effect of resilience, hopelessness and sectoral attitudes of the students having tourism education at universities to their choices: Akdeniz University sample	Yüksek Lisans
ERKAN TÜRKSEVEN	2012	Turizm eğitiminde yaşanan staj sorunları: Lisans öğrencilerinin görüşlerine yönelik bir araştırma The problems of training programmes: A survey on things of undergraduate students	Yüksek Lisans
BİRCAN ERGÜN	2013	Lisans düzeyinde turizm eğitimi verilen kurumlardaki hizmet kalitesine yönelik bir değerlendirme An evaluation on service quality of graduate-level tourism education institutes	Yüksek Lisans
ENGİN BAYRAKTAROĞLU	2013	Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları Practicing assets of undergraduate tourism education institutions in Turkey	Yüksek Lisans
ABDULKADİR ORHAN	2015	Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algılarının çalışma niyetleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi An investigation of the effects of tourism sector perceptions of Turkish undergraduate tourism students on their work intentions	Yüksek Lisans
TUGAY ÇEÇE	2018	Turizm eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin sektörel algı ve tutumları ile kariyer planları arasındaki ilişki: Kastamonu Üniversitesi örneği The relationship between sectoral perception and attitude and career plans of undergraduate students that receive education in tourism: The sample of Kastamonu University	Yüksek Lisans

Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu araştırma 2020 yılında Akdeniz Üniversitesi, Alanya Alaadin Keykubat Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği bölümünde öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencileri ve

Akdeniz Üniversitesi Manavgat Turizm Fakültesi öğretim elemanları ile sınırlıdır.

Ölçek, görüşme ve ilgili doküman analizleri ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırma program değerlendirme modelleri açısından Provus'un farklar yaklaşımı modeli, Stake'in Uygunluk Olasılık modeli ile Stufflebeam'in Çevre-Girdi-Süreç-Ürün değerlendirme modelleri ile sınırlıdır.

Araştırmanın Sayıtları: Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği Lisans programı son sınıf öğrencilerinin ölçek sorularını içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır. Aynı şekilde Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği Lisans programı son sınıf öğrencileri ile öğretim elemanlarının görüşme sorularını içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.

1. BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Eğitim, uğraşı alanı olarak insanı temel alan bir disiplindir. Çok yönlü ve geniş kapsamlı olması nedeniyle de eğitim yüzyıllar boyunca tartışma konusu olmuştur. Antik Yunanlılardan günümüze kadar eğitim konusu tanım ve sorunlarıyla birlikte tartışılmıştır. Bu nedenle de eğitim ile ilgili çeşitli tanımlar mevcuttur (Özyılmaz, 2013: 2). Bu tanımlardan en öne çıkanı şu şekildedir: “Eğitim çevre ayarlaması yoluyla kişinin davranışlarını istendik yönde değiştirme ve değerlendirme sürecidir.” (Sönmez: 37, 2014). Bu ise program ile mümkündür

Eğitim programı kavramı ilk olarak 19. yüzyıldan sonra kullanılmaya başlanmıştır. Alan yazın incelendiğinde bunun öncelikle İngilizce olarak kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Kavram önceleri üniversite derslerini, okullarda düzenlenen kursları ve eğitimi içeren bir kavramken; zamanla çağdaş eğitim bilimciler tarafından müfredat olarak adlandırılan ve bir dizi ders listesi anlamına gelen kavrama karşıt olarak kullanılmaya başlanmıştır. Eğitim programı da eğitim sistemi de felsefe, devlet politikası ve bilim temellidir. Bunları temel almayan bir eğitim bilimi bulunmamaktadır (Demeuse & Strauven, 2016: 1-28).

1.1. Eğitim Programının Politik Temelleri

Politik temellerine bakıldığında eğitime yön verenlerin karar alırken dikkate aldıkları 3 kıstas (Demeuse & Strauven, 2016: 28-30) şunlardır:

- Geliştirilmesi istenen toplumun politik amaçları
- Bu amaçlarla ilişkili olarak yetiştirilecek insan tipi
- Eğitim sisteminin bu amaçların somutlaştırılmasına nasıl katkıda bulunacağı

Toplumsal değerleri temeline koymayan bir eğitim anlamsız ve sadece teknik bir uygulama olarak sınırlı kalabilir. Her toplum içinde barındırdığı fertlerin içselleştirmesini beklediği bir ideal insan profili, etik, entelektüel ve sosyal normlar kurgular. Bunu yaparken de toplumun fertlerinin değerlerini geliştirerek daha iyi bir gelecek kurgulaması beklenir. Bu sayede geleceğe ilişkin hayali bir yönü bulunmaktadır. Aynı zamanda da bu yönüyle

ütopiktir. Bunlar eğitimin amaçlarına temel oluşturmaktadır. Amaçlar, eğitim sisteminin her kademesinde bulunmaktadır. Amaçlar, ideal toplumun gerçekleştirilmesi için bazı meslekî niteliklerin kazanılmasına yardımcı olmaktadır. Fakat bu eğitim programı geliştiren kişilerin eğitim amaçlarına gösterdikleri ilginin her zaman yüksek olmasını sağlamamaktadır. Politikacıların belirlediği eğitimin amaçları çok dikkat isteyen bir iştir. Otoriter rejimlerin aksine bu amaçlar demokratik ülkelerde sivil toplum temsilcileri ve diğer paydaşlarla toplumun çoğunluğunu içine alacak bir biçimde görüşmelerle belirlenir. Örneğin Mao döneminde Çin eğitim sistemi sosyalizmin bir aracı olarak kurgulanmışken; Tayland ise ulusal bir kimliği savunmaktadır (Demeuse & Strauven, 2016: 28-30).

Programın felsefî temellerine bakıldığında ise hem felsefenin hem program geliştirmenin ilgilendikleri alana yaklaşım tarzının örtüştüğü görülmektedir. Bunun nedeni olarak da felsefenin antik çağlarda problemlerin çözümüne odaklanmasıdır. Aynı şekilde program geliştirme de felsefe gibi eğitimde karşılaşılan sorunlara çözüm arayan dinamik bir süreç olması nedeniyle bu uğraşı alanının felsefeden yararlanmaması düşünülemez. Programın her bir ögesi dikkate alındığında; felsefe program çalışmalarının başlangıç noktası sayılabilir. Bu nedenle programın hedefleri belirlenirken kullanılan felsefî yaklaşım programın öğeleri olan içerik, eğitim durumları ve ölçme değerlendirme öğelerine de referans olmaktadır. Bu noktada epistemoloji adı verilen bilgi felsefesinden de faydalanılmaktadır (Şeker, ve diğerleri, 2014: 32-37). Bunun yanı sıra ontoloji adı verilen varlık bilimi, aksiyoloji adı verilen değerler felsefesinden de faydalanılmaktadır. Toplumlar eğitimlerini tasarlarken kendi toplumlarından yetişmiş felsefecilerin düşüncelerinden etkilenmiştir. Örneğin Fransız eğitim sistemi felsefî temellerine bakıldığında Descartes'den etkilenmişken Almanya ise Kant'tan ilham almıştır. Eğitim felsefesi boyutunda bakıldığında ise ortaya attığı insanî, sosyal, ahlaksal değerlerle eğitim sisteminin program, örgütlenme, yönetim, değerlendirme gibi tüm alt disiplinlerinde kullanılmak üzere fikirler üretmekle kalmaz; onlara amaçlar ölçütler sunup bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda bir sistematik de sunar. Felsefî düşünür ve toplum boyutundaki ilişkiler eğitim felsefesi özelinde de görülmektedir. Örneğin Amerika'da önceleri hâkim olan eğitim felsefesi pragmatizm ve pozitivizmden ilham alan ilerlemecilik iken daha sonraları 1929 Ekonomik Krizi ile toplumun sosyo-ekonomik yapısını tekrar kurmak üzere yerini yeniden kurmacılığa bırakmıştır. Sonuç olarak eğitim felsefeleri tarihsel ve toplumsal koşulların bir ürünü olduğu için bazı toplumların değişim ihtiyaçlarını eğitim aracılığıyla değiştirmek amaçlı ortaya çıkan disiplinlerdir. (Türer, 2009: 22-26).

1.2. Eğitim Programının Felsefi Temelleri

1.2.1. Başlıca Felsefi Akımlar

İdealizm gerçeğin sadece düşüncede var olduğunu savunan bir felsefi akımdır. Gerçekler ve değerler mutlak olup; *idea* adı verilen bu gerçeklerin zihnimizde ve doğuştan geldiğine inanılmaktadır. İdealizmde gerçek bilgi aklın ürünüdür. Bu felsefi akımın savunucuları bilmek için insan aklındaki *idea* adı verilen gizil fikirlerin ortaya çıkarılması ile mümkün olduğuna inanmaktadır. Diğer bir deyişle insanlar istedikleri takdirde zihinlerindeki önceden var olan *idea* adı verilen bu gerçeklere ulaşabilir. Öğretmen ise bu noktada devreye girerek buna yardımcı olmalıdır. Okul da insanları evrensel gerçeğe götürecek olan kültürel miras aktarımını sağlayan kurumlardır. Yöntem olarak da iki aşamalı sokratik yöntem benimsenmiştir. İlk aşama olan ironide kişi hiçbir bilginin doğru olmadığını anlayıp ikinci aşama olan doğurtmada adından da anlaşılacağı üzere kişi doğru bilgiyi bulmaya çalışır. Öğretmen ve konu merkezlidir (Terzi, 2010: 61-62).

Realizmde ise gerçek kavramı idealizmden farklı olarak dış dünya ile ilintilidir. Kavram nesnelerin zihnimizdeki yansımasıdır. Bireyin zihinsel, etik ve estetik alanlarda değerlere ulaşması yeteneklerinin geliştirilmesine bağlıdır. Bilgi ise bireyden bağımsız bir biçimde dış dünyada var olmaktadır. Öğrenci bu bilgilerden hangisi ya da hangilerini öğreneceği hususunda öğretmenlere danışmalıdır. Bu yönüyle de konu merkezlidir. Temelleri Antik Yunana dayanmakla birlikte 19. yüzyıldan sonra etkinliği artmıştır (Türer, 2009: 28).

Naturalizm adı verilen bu felsefi yaklaşım özünde doğayı tek gerçeklik olarak kabul eder. Bu nedenle de doğa ve insan ilişkilerini temele alır. Metafiziğe karşı olması nedeniyle materyalist felsefeyle karıştırılır (Terzi, 2010: 63). Fransa menşeli bu akım daha çok edebiyat ve eğitim dünyasında etkili olmuştur. Edebiyat alanındaki en önemli temsilcisi Emile Zola'dır. Realizmdeki dış dünyaya bağlılık bu akımda daha üst seviyededir. Romantik doğacı eğitimin babası ise J.J. Rousseau'dur. Rousseau insanın doğuştan iyi olduğunu içinde bulunduğu toplum ve onun kurumlarının insanı bozduğunu iddia etmektedir. Bunu aşmanın yolunun doğaya uygun bir eğitimle yani otoriteye karşı bir eğitimle çözülebileceğini iddia etmiştir (Türer, 2009: 32). Gerçek üstü kapalı olmayan bir şekilde öğrenciye aktarılmalıdır. Öğrenci ise bunu keşfederek yapmalıdır. Öğretim öğrencinin çevresini kapsayan; öğretim programı ise temeline öğrencinin duygularını alan

bir biçimde tasarlanmalıdır (Terzi, 2010: 64).

19. yüzyılda ABD’de William James pragmatizm adı verilen bu felsefenin amprizme göre deneyim felsefesinin daha akılcı ve eleştirici bir uygulaması olduğunu savunmuştur. Bir hipotezin sonuçlarını değerlendirmeyi içeren pragmatizm gerçeğe bu şekilde ulaşır. Pragmatizm eğitimde çocuğa çıkış notası olarak değil; konu olarak bakmaktadır (Demirel, 2009: 20).

Bu felsefe mutlak bir doğrunun bulunmadığını ve dünyanın sürekli değişen yapısı nedeniyle evrensel bir doğrunun da bulunmadığını iddia etmektedir. Bu yaklaşım bir şeyin iyi mi kötü mü olduğuna karar vermek için getirdiği yarara bakmanın gerekli olduğunu iddia eder. İnsan deneyimleri sonucunda ortaya çıkan ürüne *gerçek* adı verilir. Bilgi de kanıtlanmış bilgidir. Bu nedenle de bilimsel yöntem bilgi edinmede kullanılacak yöntemdir. Demokrasi ise bir yaşam biçimidir. Bu nedenle öğretmen de demokratik, yol gösteren, ceza vermeyen kişidir. İnsan biyoloji olduğu kadar sosyal bir varlıktır. Bu vesileyle öğrenciyi merkezine alır. Öğrencinin aktif katılımı esas olup; öğrenmede problem çözme kullanır. Eğitim ise değişen çevre koşullarına uygun insan yetiştirmektir. Bu nedenle de okul hayata hazırlık yeri değil hayatın kendisidir (Terzi, 2010: 64-65). Bu felsefe ile ismi en çok anılan kişi olan John Dewey okulun amacının belirli ve açık olması gerektiğini savunmuştur. Dewey okulu toplum yaşantısının merkezinde konumlandırmaktadır. Okulların varlık sebebi sadece mesleki ve sınai eğitim değil; her çeşit bilginin toplanıp yayımlandığı yerler olmalıdır. Okul hem ulusal yarar güden bilginin toplanıp yayımlandığı; hem de öğrenciyi ülkeye faydalı kılacak, eğitimi kuramsal ve faydasız olmaktan çıkaracak merkezler olmalıdır. Bu nedenle eğitim, kuramdan ziyade uygulamaya dayanır. Dewey’e göre okul sosyal yapıcılık, araştırma, deneme ve kendini ifade etme ile sanat olarak dörde ayırdığı çocuğun işlenmemiş sermayesini işleyecek yegâne kurumlardır. Bu şekilde çocuğun gelişiminde ve yaşama hazırlanmasında pay sahibidir (Türer, 2009: 36).

Eğitim felsefecileri arasında önemli bir yere sahip olan John Dewey’in Türk eğitim tarihinde de önemli bir yeri vardır. Türkiye Cumhuriyeti’nin ilanından sonra kendisi Atatürk tarafından Türkiye’ye davet edilmiştir. 19 Temmuz 1924 ile 10 Eylül 1924 yılları arasında ilk ziyaretini gerçekleştirmiştir. Bu tarihte Ankara, İstanbul ve Bursa illerinde bulunmuş ve Türk eğitim sistemi hakkında bazı tavsiyeler içeren bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda köy enstitüleri fikri ortaya atılmıştır. 21 yıl sonra 1945 yılında tekrar geldiğinde ise fikirlerinin gerçekleşmiş olduğunu görüp; tüm dünyayı köy enstitülerini ve Türk Eğitim Sistemini

görüp incelemeleri gerektiğini belirtmiştir (Komisyon, 2014: 50). Dewey'in ikinci ziyaretinden bir yıl sonra 17 Nisan 1946'da 3803 sayılı Köy Enstitüleri yasası çıkartılsa da Köy Enstitüleri 1954 yılında kapatılmıştır (Türkoğlu, 2011: 7).

Varoluşçuluk insanın birey olarak toplumdaki rolü üzerine odaklanmaktadır. Modern çağda yalnızlaşan insan yalnız ve güçsüz kalması nedeniyle kitleleşerek özgürlüğünden tavizler vermeye başlar. Varoluşçuların eleştiri getirdikleri nokta budur. Varoluşçular eğitimde de bireyselliği savunmuşlardır. Her bireyin doğru yanlış, güzel çirkin gibi konularda karar verme yetisine sahip olduklarını ileri sürmüşlerdir. Öğretmenin ise sadece öğrencilere bu noktada yardımcı olmaları beklenmektedir. Varoluşçular ders içerikleri olarak da seçmeli dersleri savunmuşlardır (Erden, 2012: 32).

Bu felsefede başı çeken isimlerden birisi Jean Paul Sartre'dir. İnsan özden önce geldiği için önce insan temasına inanılır. İnsan önceden tanımlanamaz fakat insan kendisinden sonra diğer şeyleri yaratabilir. Ağaç ağaçlığını yaratamamakla birlikte insan insanlığını yaratabilir. Özgürlük varoluşun özü ve seçmek demektir. Gerçek bilginin akıldan ziyade duyumsama yoluyla ulaşılabilirliğini savunmaktadır. Özgürlük topluma teslim edilemez lakin kişi bunu seçerse mümkündür. Eğitimde standartlaşmaya karşı olup; erken yaşta meslek edinme eğitime de karşı bir felsefedir (Terzi, 2010: 65-66).

Eğitim felsefesi ifadesi; eğitim ile felsefe arasında bir ilişkiyi, diğer bir ifadeyle felsefenin eğitime uygulanması anlamını taşımaktadır. Eğitim felsefesinin uğraşı alanı eğitim uygulamalarıdır. Fakat bu konuyla ilgili olarak eğitim felsefesinin rolü üzerine de tartışmalar bulunmaktadır. Eğitim felsefesi eğitimin ne ve nasıl olması gerektiği gibi konular hususunda yardımcı olmaktadır. Eğitim felsefesi eğitimde kullanılan uygulamalara ait teorik alt yapıyı eleştirel bir düşünce ile inceler. Eğitim bir ya da birden fazla felsefeye dayanabilir. Öğrencinin eğitimi ve tüm eğitim sistemi de buna dayanmaktadır. Ölçme ve değerlendirme sürecindeki soruların da dayanak alınan felsefe ya da felsefeler ile uyumlu olması gerekir. Eğitim felsefelerinin genel özelliği etkilendikleri bir felsefe olmasına rağmen sadece eğitim kısmı ile ilgilenip bu doğrultuda görüşler belirtmeleridir (Terzi, 2010: 67-68).

1.2.2. Başlıca Eğitim Felsefesi Akımları

Daimiciliğin başlıca savunucuları R. Maynard Hutching, Mortimer J. Adler'dir. Temelinde ise realizm ile idealizm bulunmaktadır (Sönmez, 2014: 69). Daimicilik, eğitimin şekillendirilmesinde evrensel gerçeklerin kullanılması gerektiğini iddia eder. Bunun temelinde yatan sebep ise insanın doğasının ve ahlakî ilkelerinin değişmediği inancıdır. Bu vesileyle eğitim herkes için aynı olmalıdır. Çünkü insanın sahip olması gereken değerler aynıdır. Eğitim programının temeline beşerî bilimleri almaktadır. Eğitimin temel gayesi sağlam ve doğru karakterli insanlar yetiştirmektir. Daimiciliğe göre akıl ise insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. Akıl ve düşünme yetisi insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliktir. İnsan kendisini akıllıca yönetebilmeli ve bu şekilde eğitilmelidir. Eğitim bunu temel almalı ve insan zihninin gelişimine odaklanmalıdır. Bu felsefeye göre eğitimin amacı insanı hayata hazırlamaktır. İnsanın hayata hazırlandığı formal eğitim kurumu olan okulun temel gayesi ise kültür aktarımıdır. Okullarda öğrencilere hem maddi hem de manevi gerçeklere yönelik bilgiler verilmeli; klasik yapıtlar okutulmalıdır (Demirel, 2009: 21-22).

William Bagley, Isaac Kandel ve Herman H. Horne esasicilik felsefesinin savunucularından bazılarıdır. Bu felsefe de özünde idealizm ve realizmi barındırmaktadır. İnsanoğlunun doğuştan bilgiyle dünyaya gelmediğini savunur ve bu nedenle bilgi aposterioridir yani sonradan deneyimlerle ve algılarla kazanılır. Bilgiye ulaşmanın yolu ise tümevarımdan geçmektedir. Bu yolla elde edilen bilgi de mutlak bilgidir. Bir öğrenim kurumu olan okul ise sürekli olarak toplumda geçmişten günümüze biriken bilgiyi gelecek kuşaklara aktarmalıdır. Erdemli ve ahlaklı insan olmaya giden yol ise topluma uyumlu olmaktan geçmektedir. Bu kapsamda eğitimin hedefleri ise değişimden kaynaklı çatışmayı önleyerek bireyi toplumla uyumlu hale getirme, kültürel değerleri bireye kazandırma ve bunları koruma, bilgili ve becerili insanlardan oluşan bir toplum yetiştirme şeklinden ifade edilebilir. Eğitim durumlarında da konular ve derslerin öneminden ötürü öğretmen merkezli bir anlayışı benimser. Öğretmen öğrencilere çözüm ve yanıtları öğreten donanımlı kişidir. Öğretmenin etken olduğu bu durumda öğrenci de edilgendir. Ceza öğretmenin otoritesini kaybetmemesi için başvurabileceği bir çözümdür. Değerlendirme ise öğretmenin anlattıklarından, kitaplardan sorulan sorulara öğrencilerin ezberleyip yanıt verdiği bir süreçtir (Sönmez, 2014: 90-92).

Pragmatizmin eğitime uyarlaması olan felsefeye ilerlemecilik adı verilir. Belli başlı savunucuları arasında Auguste Comte, Charles Peirce, William James ve John Dewey'in adı

geçmektedir. Bu görüşün önemli isimlerinden olan W. James ve J. Dewey eğitim felsefesinin bilime dayalı olması gerektiğini savunmuşlardır. Buradan hareketle bilgi; bilimsel basamaklar neticesinde doğruluğu kanıtlanan bilgidir ve yararlı olmak durumundadır. Bilimsel basamaklar ise Dewey'e göre *güçlük yaratan bir problem ile karşılaşma, problemi tanıma, denenceler kurma, bunları sınyıp sonuca varma ve denenceler üzerinde değişiklikler yapma* şeklinde beş aşamadan oluşmaktadır. Tümevarımın ağırlıklı olarak kullanıldığı bu süreçte tümdengelim de kullanılabilmektedir (Sönmez V., 2014: 92-95). Buna göre eğitim bir ürün değil hayat boyu devam eden bir süreçtir. Eğitim programı da öğrencilerin ihtiyaçlarına göre kurgulanmalıdır. Programlarda demokrasi vurgusu ve eğitim programının hedef kısmında ise problem çözme becerisinin kazandırılması öne çıkmaktadır. Eğitim durumlarında Dewey'in bilimsel basamaklarda kullandığı yöntemler önem arz etmektedir. Programın değerlendirme aşamasında ise ezberden kaçınılan ve günlük hayata yönelik problem çözme becerilerine dayalı sorular yöneltilmelidir (Erden, 2012: 36).

Yeniden kurmacılık da pragmatizme ve onun savunucularına dayanmaktadır. İlerlemecilerden farkı ise ilerlemeciler bireye odaklanırken yeniden kurmacılar topluma önem verir. Yeniden kurmacılar, ilerlemecilerin öğrenen merkezli bakış açlarına eleştiri getirerek bunun toplum merkezli olması gerektiğini savunmuşlardır. Toplum da sürekli değiştiği için eğitim programı da güncel olmalıdır. Köy enstitülerinin de buna uygun olduğu söylenebilmektedir (Erden, 2012: 38-39). Bu akım temelde, insanlığın bir yol ayrımına geldiğine ve yok olma ile yeni bir uygarlık arasında seçim yapmak zorunda kalacağına inanmaktadır. Yaşamın değişkenliği nedeniyle eğitim hem bir değişim hem de denge aracıdır. Eğitimin hedefleri arasında dünya uygarlığı oluşturma, barış ve mutluluğun temini gibi konular yer almaktadır. Eğitim sadece bir yaşantı değil aynı zamanda gelecektir. Bu vesileyle tüm dersler sınıfa taşınmalıdır. İçerikte bulunan bilgi mutlak değildir. Çünkü bilgi değişkendir. Amaç önemli olduğu için ders amaçları da önem taşımaktadır. Sınıf ortamı demokratik, cezadan uzak, uygulama ağırlıklı, yeni öğrenme ve öğretme yöntem ve tekniklerine açık niteliktedir. Değerlendirme ise eleştirel düşünmeyi ve bilimsel yöneme önem veren bir meziyete sahip olmalıdır (Sönmez, 2014: 103-106).

1.2.3. Diğer Felsefi Akımlar

Diyalektik materyalizmin kurucuları Karl Marx ile F. Engels'dir. Değişimi merkeze alan bu yaklaşıma göre sistemdeki en ufak bir değişim tüm sistemi etkilemektedir. Çelişki

gelişmenin itici gücüdür. Değişimin de özünde madde bulunmaktadır. Çelişki ise ancak tez ve anti tez sonucunda açığa çıkan sentez ile anlaşılmaktadır. Bilimsel düşüncenin özünde de bu bulunmaktadır. Buna göre eğitim, çelişkinin kontrol altında tutularak üretim verimliliğinin sağlanmasını esas almaktadır. Programlar eğitim üretim içindir mantığı çerçevesinde düzenlenmektedir. Başlıca konu alanları ise doğa bilimleri, iş teknik eğitimi ise estetik konularından oluşmaktadır. Bu akıma dayanan politeknik eğitim de tüm bunların somut hale getirilmesi yöntemidir. Politeknik eğitim kolektif bir çalışmayı öngördüğü için grup çalışmalarına, gerektiğinde ceza kullanımına yer verir. Değerlendirme hususunda ise öğrencinin üretim süresince katılımına bakarak bir değerlendirme kullanmayı benimsemektedir. (Türer, 2009: 41-42). Politeknik eğitim Çarvaka Okulu doktrinini temel alır (Sönmez, 2014: 109).

Postmodernizm ise 20. yüzyıl ortalarında ortaya çıkan bir sanat akımıdır. Öncüleri arasında Nitche ve Heideger sayılmaktadır. Buna göre gerçek kavramı modernitenin oluşturduğu değil, onun yerine alan sanal gerçeklik diğer bir deyişle onun yerini alan modellerdir. Sanatta içerikten ziyade üslup daha önem taşımaktadır. Tek ve evrensel olan bir bilimsel yöntemden söz edilemez. Buna göre hedefler sanal gerçeklik, modernite karşıtlığı, bireyselliği, evrendeki kaosu, tek doğrunun mümkün olmadığı gibi kavramları merkeze almaktadır. İçerikte de mutlak bilginin imkânsızlığına odaklanılmaktadır. Eğitim durumları ise kişiye özgü olmalı; değerlendirme ise çok çeşitli olmalıdır (Sönmez, 2014: 130-134).

Bunların dışında iş eğitimi akımı, çocuktan hareket akımı, kır yurdu akımı ve üretim okulu gibi reformcu akımlar da felsefelerin yanında eğitime yön vermiş akımlardır (Terzi, 2010: 73).

Tarihi temellerine bakıldığında program kavramının oldukça eski olduğu görülmektedir. Eğitim programı, Batı medeniyetlerinden ve Amerika'dan alınan birçok kapsayıcı fikir temelinde gelişmiştir. Fikirleri felsefi ve pratik olarak ikiye ayırmak mümkündür. Yunanlılar ve Fransızlar Plato ve Rousseau'nun görüşlerini dile getirirler. Eğitim programı tarihçileri bunları programa dair en eski düşünceler olarak tanımlamaktadır. Bunun nedeni bu fikirlerin Avrupa düşünce kültürünün temeli olup göçler neticesinde Amerika'ya taşınmasıdır. Bu fikirler temeline “iyi” kavramını ve “gençlerin hangi bilgiyle eğitilmesi sorunu”nu almaktadır. Ayrıca bu iki konu Bobbit ile Dewey'in de yazılarında yer tutmaktadır (Hewit, 2018: 137).

M.Ö. 5. yüzyıl Sokrat döneminde aristokrat kesimin erkek çocuklarına özel okullarda yaşlı kişilerin rehberliğinde okuma, yazma, şiir, çalgı aleti (lir) çalma, matematik eğitimleri verilmekteydi. Bunun yanı sıra öğrencilere ahlak, erdem gibi konularda da eğitim verilmekteydi. Bu eğitimin temel prensibiydi. 4. yüzyıla gelindiğinde ise bu eğitim orta sınıfa hitap etmemeye başlamış; bu ise Sofistlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Metafizik konular sofistlerin ilgi alanına girmemiştir. 3. yüzyılda Romalılar bu sistemi kendilerine uyarlamış; Homeros, Cicero ve Quintilian'ın eserleri kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemdeki eğitim anlayışı eğitimin yaşama hazırlık yönünde olduğudur (Demirel, 2009: 10).

ABD'deki tarihi temeller sömürge Massachusettes'in eğitimsel yaşantılarına dayanmaktadır. Bu eyalet o dönemde Protestanlara ev sahipliği etmekteydi. Eğitim tarihçilerine göre o dönemdeki bir okulun önceliği kutsal metinlerin öğrenciler tarafından okunup bunu sosyal hayatla ilişkilendirip öğrenmeleriydi. Önem sırasına göre başı çeken dersler sırasıyla okuma, yazma ve imla idi. Bu nedenle Amerikan eğitim sisteminde o yıllardan bugüne kadar okuma ve dil becerileri programın temelini oluşturmaktadır. Bunun dışında aritmetik az da olsa programlarda yer edinmiştir. O dönem okullarında öğretmenler sıkı disiplin uygulamışlardır. Bu anlayış ilerlemeciliğin ortaya çıkışına kadar sürmüştür. İlk okuma kitabı ise New England okuma kitabıdır ve 1690 yılında yayımlanmıştır. 1800'lü yıllara gelindiğinde ise ABD'de de laik kesim o dönemin eğitim anlayışına meydan okuyup; bu anlayışı değiştirecek yeterlilikte güç kazanmıştır. Bu anlayışla demokrasinin gelişmesini sağlamışlar ayrıca güçlü federal hükümetlerin, kültürel milliyetçiliğin ve dini özgürlüklerle yeni keşiflerin savunucusu olmuşlardır. Bu dönemin öne çıkan isimleri Dr. Benjamin Rush, Thomas Jefferson, Noah Webster ve Holmes McGuffey olmuştur (Allan C. Ornstein, 2014: 86-93). Amerika'da klasik eğitim anlayışının zayıflamasında 18. yüzyılda Colombia, Harvard ve Princeton gibi üniversitelerin açılmasının da payı büyüktür (Demirel, 2009: 10). Öğrencilerin bu üniversitelere hazırlandığı kurumlar ise akademilerdi. Akademiler Latince dilbilgisi okullarının yerini alarak hayata yönelik bir program sunmaya başlamıştır. 1828 yılında sadece New York eyaletinde bulunan akademiler 50 farklı ders sunarken, bu sayı 1937'lere gelindiğinde 72 olmuştur. 18. yüzyıl sonuna doğru akademiler yerini git gide devlet liselerine bırakmıştır. O dönem akademiler tüm öğretim sisteminin belkemiğidir (Allan C. Ornstein, 2014: 103).

Avrupa'ya bakıldığında ise Orta çağ Avrupa'sında eğitime çoğunlukla din yön vermiştir. Felsefede Hristiyanlık temel belirleyici olmuştur. Bu nedenle de kilise ve din

adamları toplumda ve eğitimde söz sahibidirler. Eğitimin yegâne amacı dindar insanlar yetiştirmektir. Bu nedenle de önceleri misyoner faaliyetler neticesinde kurulan Kataşet okulları, daha sonra manastırlar eğitim kurumları haline gelmiştir. Dönemin hâkim düşüncesi Skolastik düşüncedir. O dönemin İslam dünyasının tersine Hristiyan dünyasında dogmatik bir anlayış hâkimdi. Temelinde ise Tanrı vardı. İlköğretim okul programlarındaki dersler okuma yazma ve basit hesaplamalardan ibaretti. Meslekî eğitim ise çıraklıkla gerçekleştirilmekteydi. Ortaöğretim Latince üzerineydi. Avrupa'daki ortaçağ üniversiteleri klasik eserler üzerine çalışmaktaydı. Fakat Tanrı merkezli eğitim anlayışı insanların kul olarak eşit olduğunu varsaydığı için eğitim tabana yani halka yayılmış oldu (Erden, 2012: 86-87).

Daha sonra Rönesans ile bu konuda köklü değişiklikler yaşanmıştır. Bu dönemde Antik Yunan eserleri yeni bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu dönemde Çek Cumhuriyeti'nden John Comenius ders kitaplarında resim bulunması ve somut nesnelerin öğretimin içeriğinde yer alması gerekliliğinden bahsetmiştir (Demirel, 2009: 11). Ayrıca Erasmus çocukların iyi incelenmesini, okulda oyunların olması gerektiğini ve ceza uygulamasının yanlış olduğunu belirtmiştir. 18. yüzyılda Fransız Devrimi ile aydınlanma felsefesi eğitime yeni bir soluk getirmiştir. İnsan aklına ve bilgiyi merkeze alan bu anlayış dogmalara karşı çıkar. J. Locke'u savunan aydınlanmacılar çocuk zihninin boş bir levha olduğu fikrinden hareketle çocuklarla ilgili sorunların yanlış eğitimden kaynaklandığını savunmuşlardır. Laik ve ulusal eğitim fikri bu dönemde ortaya çıksa da gerçekleşmesi ancak sanayi devrimi ile mümkün olmuştur (Erden, 2012: 90-91).

Amerikan eğitim sistemi çoğunlukla Avrupa'dan etkilenmiştir. Özellikle Alman ve İsviçreli düşünürlerin fikirlerinden etkilenilmiş; özellikle doğa bilimleri, psikoloji ve sosyoloji alanlarındaki düşünceler etkili olmuştur. İngiliz okul modellerinde Amerikan eğitim sisteminin de payı vardır. Böylece eğitimdeki yeni görüş ve uygulamalar Latince, Yunanca ve klasiklere önem veren ezberci ve dayakçı eğitim sisteminin yerini aldı (Allan C. Ornstein, 2014: 94). Bu dönemde Avrupa'da çeşitli düşünürler ortaya çıkmıştır. İsviçreli düşünür Johann Heinrich Pestalozzi'ye göre eğitim ve öğretim insanların kalkınmasına yönelik olmalıdır. Bu nedenle yoksul insanların sorunlarıyla ilgilenmiş; temel, meslekî ve ahlakî eğitimi de içine alan bir eğitim geliştirmiştir (Celkan'dan akt. Şeker, 2014: 25). Alman Friederich Froebel kreş kavramını ortaya atmış ve odak noktası olarak çocukları ele almıştır. "Kindergarten" adını verdiği kreşlerde günümüzde olduğu gibi şarkılar, hikâyeler oyunlarla çocuklar yetiştiriliyordu. Bu kavram Alman göçmenlerle ABD'ye taşınmıştır. Bu

kişilerin dışında yine bir Alman düşünür olan Johann Herbart ahlak eğitimi üzerine çalışmıştır (Allan C. Ornstein, 2014: 94-97). Bir diğer düşünür İngiliz Herbert Spencer'dır. Kendisi sosyolog olan Spencer'ın fikirlerinin temel dayanağı ise Sosyal Darwinizm'dir. Darwin, Türlerin Kökeni adlı kitabında Spencer'a atıfta bulunarak “en güçlü olanın hayatta kalması” savını kullanmıştır. Sonrasında bu görüş, eğitim programı ve okullaşmanın temel amacının bilime dayanan bilginin kişisel ve insan gelişimine dayanması gerektiği yönünde eğitimi etkilemiştir. Spencer en değerli bilginin bilime ait olan olduğunu ve bunun önce bireyin sonra da sosyal iyileşmenin kaynağı olacağını ileri sürmüştür (Hewit, 2018: 147).

20. yüzyılda ilerlemecilik her alanda olduğu gibi eğitimin de şekillenmesinde büyük bir rol oynamıştır. 1918 Heyet Raporu ve yedi ilkesi bunun göstergesidir. Bu ilkelerden en dikkat çeken göçmenleri dil ve tarih dersleri vasıtasıyla asimile etmekten bahsetmesidir. Bu dönem eğitim programları ayrıca yurttaşlık bilgisi, sağlık, yeni sosyal ve bilim derslerini içermektedir. Bu 1. Dünya Savaşı'na dek sürmüştür (Hewit, 2018: 149).

İlerlemeciliğin etkisiyle sömürge yıllarından 20. yüzyılın ilk yıllarına kadar devam eden program anlayışı reformcuların ilköğretim okullarının eğitime son veren ve liseye devam eden öğrenciler olarak mezunlarının ikiye ayrılmasını sorgulamaya başlayana kadar devam etti. Bu dönemde bazı kurullar oluşturuldu. Bu kurullarda baskın olan isimler ise William Harris ile Charles Elliot oldu. Harris daha geleneksel bir program savunurken; Elliot ise daha modernist bir anlayışı savunmaktaydı. 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan William James, Darwin, Spencer, Dewey, Gestalt isimli kişilere ait ortaya atılan görüşler neticesinde okullar bunlardan fazlasıyla etkilendi.

Bu yıllarda “Abraham Flexner, Modern Bir Okul isimli makalesinde bilim, sanayi, toplum bilimleri ve estetikten oluşan modern bir program tasarısı önerdi. Bu önerinin yayımlandığı yıl John Dewey ise eğitim tarihini kökten değiştirecek olan Demokrasi ve Eğitim isimli kitabını yayınlamıştır. Bilimsel Eğitim Çalışmalarına Giriş isimli eserinde Charles Judd ise programın sistematik çalışmasının çerçevesini çizmiştir. Judd 1920'lerde ortaya çıkan Franklin Bobbit, Werret Charters ile 1950'lerde Ralph Tyler, Hilda Taba gibi isimleri etkilemiş; bilimsel yöntemler ile program geliştirme çalışmalarını harmanlamıştır. Bu kişiler program alanının doğuşunda büyük pay sahibi olmuştur.” (Allan C. Ornstein, 2014: 108-117).

Bobbitt ile Charters program geliştirmenin bir uzmanlık alanı olması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Ayrıca hedeflerin belirlenmesi için ihtiyaçların kullanılmasını; amaç, hedef, ihtiyaç ve öğrenme yaşantıları ilkelerini ortaya atmışlardır. 1949’da ise Ralph Tyler “Eğitim Programı ve Öğretiminin Temel İlkeleri” kitabını yayımlamıştır (Demirel, 2009: 11). Tyler’in kitabı 5 alt başlıktan oluşmaktadır. Bunlar:

- ✓ Okulun ulaşmak istediği amaçlar neler olmalıdır?
- ✓ Hedef davranışlara ulaşmada faydalı olabilecek öğrenme yaşantıları nasıl seçilebilir?
- ✓ Etkili bir öğretim için öğrenme yaşantıları nasıl organize edilebilir?
- ✓ Öğrenme yaşantılarının etkililiği nasıl değerlendirilebilir?
- ✓ Okul veya üniversite çalışanları eğitim programı oluştırmada nasıl görev alabilir?

Tyler bu alt başlıklarla kitabında program geliştirmeyle ilgili olarak ilk 4 bölümdeki sorulara yanıt aramıştır ve bu bağlamda kullanılabilecek yöntemleri belirtmiştir. Bu sebeplerden bazılarına göre eğitim programlarının kutsal kitabı olarak adlandırılrsa da eleştirilen tarafları da bulunmaktadır (Tyler, 2014: 1-2).

Hilda Taba da 1962 yılında “Program Geliştirme: Kuram ve Uygulama” eserini yayımlamıştır. Taba’nın Tyler’dan etkilendiği düşünölmektedir (Demirel, 2009: 12). Taba ihtiyaç analizi ve içerik boyutunu kullanmasıyla Tyler’dan farklılaşmaktadır. Hâlâ ihtiyaç analizi program geliştirmenin ilk basamağını oluştırmaktadır. Taba, tümevarımsal bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğretmenlerin program tasarısı yapabileceğini belirtmiştir. Program geliştirmenin son basamağında ise Taba, hazırlanan tasarının değerlendirilmesi gerekliliğinden bahsetmiştir (Komisyon, 2014: 70).

2. Dünya Savaşı’ndan 1991’de SSCB dağılana kadar soğuk savaş hüküm sürmüştür. Bu dönemde Kore, Vietnam Savaşı gibi savaşlar gündemde kendine yer etmiştir. Bu döneme Savunma Eğitimi dönemi de denilebilir. Tüm bu olaylar okulları ve eğitim programlarını da etkilemiştir. İçerik konusu bu dönemlerde tartışılmaya başlanmıştır. Sputnik uydusuyla SSCB’nin uzay yarışında öne geçmesiyle birlikte ABD’de eğitimin kusurları ve nerede hata yapıldığı tartışılmaya başlanır. Bu süreç 1958 yılında Ulusal Savunma Eğitimleri Yasasının Başkan Eisenhower imzalanmasıyla devam eder. Bu

dönemde eğitim programlarının içeriğini geleneksel fen bilimleri, matematiği, ortaya çıkan teknolojik bilimleri kapsayan yeni konular oluşturmuştur (Hewit, 2018: 154-156).

21. yüzyıla gelindiğinde ise eğitimle ilgili göze çarpan ABD'deki Hedefler 2000: Amerikan Eğitim yasasıdır. Yasa ilk olarak 1994 yılında kongre sonrası başkan Bill Clinton tarafından imzalanmıştır. Yasanın içeriğinde okullara ve eyaletlere destek verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yasa daha önceden de vurgulanan ulusal amacın tekrar yer verilmesine ek olarak ebeveyn ilgisi ve öğretmenler için hizmet içi eğitimi de kapsamaktadır. Aile önemine atıfta bulunan bu yasa ile milyonlarca doların harcama yapılması çokça kritik edilmiştir. Ayrıca federal hükümetin eğitimi manipüle edebileceği endişesi ile yasanın bu yönü de eleştirilmekteydi. “Amerika’yı Eğit” Yasası yılına (2000) kadar tam olarak uygulamaya konulamadı. 2001 yılında ise Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın Yasası çıkartılmıştır. Bu kapsamda 1965 yılı yasası tekrar ele alınmış ve K-12 düzeyinde eğitim düzenlenmiştir. Fakat konu ile ilgili olarak 2011 yılında görevde olan Başkan Barack Obama dönemine kadar hiçbir şey yapılmamıştır. 2009 yılında da Başkan Obama 4,35 milyar dolarlık bir fon sağlanan Amerika’yı İyileştirme ve Kalkındırma Yasasını onaylayarak öğrenci başarısını arttırıp geliştirecek eyalet okullarına destek sağlamıştır (Olivia & William R. Gordon, 2018: 179-181).

1.2.4. Eğitim Programının Ülkemizdeki Tarihi Temelleri

Osmanlı İmparatorluğu mağlup bir şekilde I. Dünya Savaşı’ndan çıkmıştır. Ülke büyük maddi kayıplar ve toprak kayıpları ile savaştan ayrılmıştır. Fakat tüm bu olumsuzluklara rağmen ülke Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Kurtuluş Savaşı sonrasında yeni bir devlet kurmayı başarmıştır. Bu noktadan itibaren ülkeyi kuranlar ülkenin kalkınması için eğitim alanında da diğer alanlarda olduğu gibi reform çalışmalarına girişmişlerdir. Öncelikli olarak 3 Mart 1924 tarihinde çıkartılan Tevhidi Tedrisat kanunu ile ülkedeki eğitim laik hale getirilmiş; tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir. Yine bu yıllarda John Dewey, Atatürk tarafından ülkenin eğitim durumu hakkında rapor hazırlanmak üzere ülkemize davet edilmiştir. 1928’de Latin harfleri kabul edilmiştir. Önceleri 5 yıl olan zorunlu eğitim 8 yıla çıkartılmıştır. Ülkedeki eğitim alanındaki çekilen sıkıntılara rağmen büyük adımlar atılmıştır. 1950’li yıllarda Amerika’ya eğitim almak üzere yollanan kişiler yurda döndüklerinde yeni eğitim programlarının hazırlanmasında önemli katkıda bulunmuşlardır. İlk Eğitim Bilimleri Fakültesi 1964 yılında Ankara Üniversitesinde açılmış; ardından bunu Hacettepe Üniversitesi izlemiştir. Adı geçen üniversiteler açtıkları

lisansüstü programlarla da alanda bilim insanları yetiştirerek 1981 sonrası açılan eğitim fakültelerinin temel kadrolarını oluşturmuşlardır. Günümüzde bu alanda gelinen nokta, ülkedeki tüm okullarda aynı olmamakla birlikte gelişmiş ülkelerdeki okullardan geri kalmayacak şekilde ülkemizde mevcuttur (Erden, 2012: 100-101).

1.2.5. Eğitim Programı Kavramı

Eğitim programı kavramının çıkış noktası Roma döneminde atlı askerlerin arabalarını sürdükleri idman amaçlı koşu yollarından gelmektedir. *Curricule* ve *currere* kökenli *curriculum* sözcüğü daha sonra İngilizce yoluyla 20. yüzyılda eğitim hayatımıza girmiştir (Demirel, 2009). Önceleri bu kelimenin karşılığı *müfret* Arapça kökünden gelen ve kısaca *ders listesi* olarak tanımlanabilecek *müfredat* kavramı ile karşılığı olmuştur. *Yetişek* adı da verilen program kavramı kabaca amaçların gerçekleştirilmesine yönelik etkinlikler bütünüdür. Eğitim programı sistematik bir bütün olup; tüm öğeleri kendi içerisinde dinamik bir ilişkiye haizdir. Bu öğeler sırasıyla niçin sorusuna cevap arayan amaç, ne sorusuna cevap arayan içerik, nasıl sorusuna cevap arayan süreç ve ne kadar sorusuna cevap arayan değerlendirmedir. Bu dört unsur kendi içerisinde bir döngüye sahiptir. Bu yönüyle program kavramı dinamiktir. Eğitimde program geliştirme kavramı da sırasıyla programın tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu açığa çıkan verilerle programın güncellenmesi şeklinde dört aşamada incelenir. Program geliştirmenin üç temel aşaması ise planlama, uygulama ve değerlendirmedir. Son aşama olan değerlendirmenin tarihi ise çok eskilere dayanmaktadır. En eski kaynaklara göre Çinli yöneticiler saray görevlilerini sınavla değerlendirdiklerine yöneliktir. Sokrat da öğrencilerini sözlü ile değerlendirmekteydi. Sınavların nicel puanlarla değerlendirilmesi ise William Farish'e (1792) dayanmaktadır. Daha sistematik değerlendirme çalışmaları ise 1800'lü yıllarda İngiltere'de görülmüştür. Fakat günümüzdeki anlamıyla okul başarısının değerlendirilmesine dair ilk örnek 1845'te Boston'da gerçekleştirilmiştir. 1900'lü yılların başlarında Frederick Tylor personel değerlendirilmesine ilişkin çalışmalarda bulunmuş; bunun daha sonra Kuzey Amerika'daki tıp okullarının değerlendirilmesi ve akreditasyonu izlemiştir. Tyler ise kitabı ile bilim haline getirilmesinde katkıda bulunmuştur. Ülkemizde ise 1944 yılında MEB öğretmenlere anket uygulayıp; müdürler ve müfettişlerle görüşmeler yapmıştır. Çoğu kaynağa göre bu ülkemizdeki ilk değerlendirme çalışmasıdır. (Yüksel & Sağlam, 2014: 6-15).

Program değerlendirme ile ilgili çeşitli tanımlar alanyazında bulunmaktadır. Bununla ilgili en kapsayıcı tanıma göre program değerlendirme “sistematik veri toplama ve analizini esas alan bilimsel araştırma süreçleri kullanılarak, değitirilmiş olan bir programın; doğruluğu, gerçekliği, yeterliliği, uygunluğu, verimliliği, etkinliliği, yararlılığı, başarısı ve yrtlebilirliği vb. herhangi bir özelliği hakkında karar verme süreci” (Uşun, 2012: 10-18) olarak karşılık bulmaktadır. Program değerlendirme farklı amaçlara hizmet etmektedir. Bunlar sıralanması gerekirse programın yenileşip, değitirilip yürütülmesinin desteklenmesi olarak özetlenebilir. Bu yönüyle de program değitirme ve değerlendirme kavramları i içedir. Değerlendirilen bir programın değitirilmesi de elzemdir. Arıca program değerlendirme bilimsel bir süreçtir. Bu sürecin temel aşamaları ise 12 maddede aşağıda belirtilmiştir (Uşun, 2012: 10-18):

- ✓ Program değerlendirmenin konusu olan problemin farkına varma ve araştırma konusu belirleme
- ✓ Araştırma problemini ve amacını belirleme
- ✓ Harcanacak olan süre, kaynak ve sınırlılıkları belirleme
- ✓ İ ve dış değerlendiricileri belirleme
- ✓ Literatür tarama
- ✓ Hipotez yazımı
- ✓ Uygun olduğu düşünülen değerlendirme modelinin seçimi
- ✓ Evren ve örneklem seçimi
- ✓ Seçilen modele uygun veri toplama tekniklerinin seçimi
- ✓ Toplanan verilerin analizi
- ✓ Sonuçların yazılıp ilgili paydaşlar ile paylaşılması
- ✓ Meta değerlendirme

1.2.6. Eğitimde Program Değerlendirme Yaklaşımları

1.2.6.1. Hedefe/Amaca Yönelik Dayalı Program Değerlendirme Yaklaşımı

Bu değerlendirme yaklaşımları grubunda yer alan program değerlendirme modelleri isimlerini aldıkları kimselerle anılıyor olup; bunların başlıcaları ise alana yön veren Tyler, Metfessel ve Michael, Provus gibi öncü araştırmacılarıdır (Yüksel & Sağlam, 2014: 41). Konuyla ilgili olarak Dick ve Carey (1990) her bir becerinin performansa dönüştürülebilmesinin önemine değinip; uygun kıstaslara bakılmasının mühim olduğunu da belirtmişlerdir. Tyler ise eğitim ve öğretim süreçlerinin farklı basamaklarında karşımıza çıkan program hedeflerinin ön planda olması gerekliliğine vurgulamıştır (Uşun, 2012: 84).

Bu yaklaşımlar çoğunlukla pozitivist anlayıştan etkilendikleri için beklenmedik çıktılar karşısında yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle yeni dönemlerde ortaya çıkan göreceli (relativistic) anlayışı benimseyen araştırmacılar tarafında yetersiz ve çağ dışı görülebilir (Aygören & Er, 2018: 20).

1.2.6.2. Yönetim Dayalı Program Değerlendirme Yaklaşımları

Bu yaklaşım kapsamında bulunan değerlendirme modelleri değerlendirmenin amacı ve soruları hazırlanırken yöneticilerin ihtiyaçları ve gereksinimleri dikkate alınır. Program değerlendirilirken program üzerinde söz sahibi olan kimse ve kuruluşların bilgilendirilmesi esastır. Bu yaklaşımda kritik öneme sahip olan üç kavram sırasıyla karar vericilerin ilgileri, değerlendirme sürecindeki bilgiler ve belirlenen standartlardır. Bu yaklaşımın öncüsünün Stufflebeam olduğu alanyazında kabul görmektedir (Yüksel & Sağlam, 2014: 51-52).

Bu yaklaşımları yönetim yanlısı olabilmektedir. Yöneticileri tatmin etmeyecek sonuçların raporda yer almaması araştırmacı tarafında tercih edilebilir. Bu açılarından bu yaklaşım eleştirilmektedir (Aygören & Er, 2018: 21).

1.2.6.3. Uzman Odaklı Program Değerlendirme Yaklaşımı

Bu yaklaşımın odak noktasında değerlendirmeyi yapacak olan meslekî açıdan yeterli uzmanlar bulunmaktadır. Değerlendirmenin konusuna bağlı olarak bu yaklaşımın konusu eğitim dışındaki alanları da kapsamaktadır. Eğitimde kullanıldığı takdirde bir eğitim uzmanına ihtiyaç duyan yaklaşım, sağlıkla ilgili bir durumda ise konuya bağlı olarak doktor veya hemşire gibi bir kimsenin uzmanlığına ihtiyaç duymaktadır. Doktora jürileri,

akreditasyon birimleri bu yaklaşımla oluşturulmuş günlük hayattan verilebilecek örneklerden sadece birkaçıdır. Verilen örnekler incelendiğinde bu yaklaşımın sırasıyla formal, informal, bireysel incelemeler ile panelleri uygulayarak değerlendirmeye vardığı görülmektedir (Yüksel & Sağlam, 2014: 63).

Bu yaklaşımda akla ilk olarak Eisner'in Eğitsel Eleştiri modeli gelmektedir. Buna göre bir tabloyu eleştirmesi gereken kişi nasıl bir sanat eleştirmesi ise programın eleştirisi ve değerlendirmesinin de bir uzmanın yapması gerektiğini savunmaktadır (Aygören & Er, 2018: 24).

1.2.6.4. Tüketici Odaklı (Müşteri Yönelimli) Program Değerlendirme Yaklaşımı

Bu yaklaşım toplam değerlendirmeye benzeyen özellikler taşımaktadır. Yaklaşım ürün değerlendirme formları, kontrol listesi gibi listelerin kullanılmasını içermektedir (Yüksel & Sağlam, 2014: 71).

1.2.6.5. Katılımcı Odaklı Program Değerlendirme Yaklaşımı

Bu yaklaşım kapsamında anılan değerlendiriciler geleneksel değerlendirme yaklaşımlarını programın uygulandığı çevreyi değerlendirme dışı bırakması, bizzat ortamda bulunulmaması gibi yönleriyle eleştirmektedir. Ayrıca değerlendiricilerin programda neler olduklarıyla ilgilenmediklerini belirtmişlerdir. Daha sonra bu haklı eleştiriler taraf bulmuştur. Konu ile ilgili yapılan sorgulamalar neticesinde program değerlendirmede insan unsuruna gereken önemin verilmediği kanaatine varılmıştır. Bu yaklaşımın çıkış noktası bu olup; program paydaşlarının katılımına önem vermeye başlanmıştır. 70'li yılların sonlarında yaygınlaşan bu anlayış bireye yönelik hizmetlerle ilgili beklenti, sorun ve çözümleri belirlemek ve betimlemektir (Yüksel & Sağlam, 2014: 75-76).

1.2.7. Program Değerlendirme Modelleri

1.2.7.1. Tyler Modeli

Bu modeli sonraki modellere öncelik etmesi yönüyle alan yazında büyük önem arz etmektedir ve çok yer tutmaktadır. Ralph Tyler tarafından 1933 ile 1941 yılları arasında ortaya atılmıştır (Erden, 2012: 11). Bu değerlendirme modelinin temel dayanağı Tyler'ın program geliştirme modelidir ve 3 ögesi bulunmaktadır. Sırasıyla bunlar hedefler, öğrenme yaşantıları ve değerlendirmedir. Tyler'a göre değerlendirme eğitim programını geliştirmede

önemli bir işlemdir. Değerlendirme insan üzerinde gerçekleşmesi beklenen hedef davranışların ne ölçüde başarıldığını belirleme sürecidir. Bu nedenle de model öğretim programının hem başında hem de sonunda bir değerlendirme yapılmasına olanak tanır. Bunun yanında Tyler 2 değerlendirme çalışmasının yanı sıra bir de izleme çalışmasının önemini vurgular. Örneklem kavramı Tyler'ın üzerinde durduğu bir diğer kavramdır. Tyler örneğin mezun öğrencilerden alınacak bir örneklem üzerinde yapılacak olan çalışmada bu kişilerin davranışlarının büyük ihtimalle programın ortalama bir mezunun karakteristiği olarak yordamış ve örneklem üzerinden bu tür bir değerlendirme yapılabileceğini belirtmiştir. Tyler eserinde değerlendirme yöntemi olarak davranış ve içerikten oluşan iki boyutlu bir analizden söz etmektedir. Değerlendirmeden sonraki aşama ise eğitim durumlarının düzenlenmesidir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus ölçme aracının hedef davranışlara uygunluğudur. Şayet bir değerlendirme aracı geliştirme zarureti mevcut ise sonraki aşamada öğrencinin sergilemesi beklenen hedef davranışları için düzenlenen eğitim durumlarının denenmesidir. Sonrasında değerlendirme aracının geliştirme sürecinde kaydedilen davranışlar özetlenir ve kullanılacak olan terim ve birimler kararlaştırılır. Davranış değerlendirme sadece öğrencilerin sınavlardan aldıkları başarı seviyelerini gösteren notlardan ibaret olmamalıdır. Öğrencilerin “100”lük bir sistemde aldıkları notlar bir eğitim programcısı için tek başına bir kıstas olamaz. Sonrasında değerlendirme aracının yansızlık ve güvenilirliğine bakılır. Tyler tüm bu aşamaları bir değerlendirme aracının geliştirme yöntemleri olarak açıklamıştır (Tyler, 2014: 93-106).

Tyler değerlendirme sonrası yapılacak analizle bir programın güçlü ve zayıf yönlerinin saptanabileceğini belirtmiştir. Denencelerin test edilmesi ile değerlendirme işlemi bitirilir. Program geliştirme ve değerlendirme süreci bir döngü halinde devam etmektedir. Değerlendirme eğitim programı ile tümleşik bir biçimde olmalıdır. Son olarak değerlendirme sonuçları kamunun anlayabileceği bir dilde rapor haline getirilerek diğer paydaşlarla paylaşılmalıdır. Program değerlendirme bir programı daha etkin kılma adına, hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı, öğrencilerdeki değişimlerin ne ölçüde gerçekleştiği ne gibi düzenlemeler yapılması gerektiği gibi konularda yararlanılmalıdır (Tyler, 2014: 107-110).

Tyler'a göre değerlendirme hedeflere ulaşma derecesini belirleyici etkinlikleri kapsamaktadır. Bu değerlendirme modeli esasında nicel verilerden faydalanmaktadır. Hedefe dayalı olan bu modelin yapısı deneysel desenlere uygundur. Farklı ölçek ve başarı testlerinden yararlanılır (Erden, 2012: 12).

1.2.7.2. Metfessel Michael Değerlendirme Modeli

Hedefe dayalı bir başka değerlendirme modeli olan bu model 8 aşamadan oluşup ismini aldığı araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Model değerlendirme için okul yöneticisi, öğrenci ve diğer personeller gibi paydaşların da değerlendirmeye dâhil edildiği bir süreçten oluşur. Bu modelin ayrıca ilk basamağını oluşturur. Daha sonrasında genel ve özel olarak ikiye ayrılan hedeflerin uyumlu olması sağlanır. Hedefler uygulanabilir davranışlar haline getirilir. Ölçme araçları temin edilir. Son 3 aşamada ise uygulamanın yapılması, sonuçların analizi, standartlarla bulguların karşılaştırılması, karara varılması sırasıyla bu sekiz aşamadır. (Bacanlı, 2009: 215). Bu sekiz aşama incelendiğinde takdirde modelin Tyler'dan esinlendiği görülmektedir. En büyük iki farklılık ise ölçme araçlarındaki genişlik ve değerlendirmede kullanılan standartlardır (Yüksel & Sağlam, 2014: 45).

1.2.7.3. Provus'un Farklar Yaklaşımı

Tezde ortaya konan modelin temelinde yer alan Provus'un farklar yaklaşımının en yalın tanımı standartların performanslarla kıyaslanması olarak yapılabilir. Provus program standartlarını belirleme, performans belirleme, kazanım ile standartların kıyaslanması ve bunlar arasındaki farklara bakılması olmak üzere değerlendirmeyi 4 evreye ayırmaktadır. Karar verici merciler için ise sonraki basamağa geçmek, bir önceki evreye dönüp düzenlemek, programı yeniden başlatmak, kazanım ve standartları tekrar düzenlemek veya programı sonlandırmak olmak üzere 4 karar opsiyonu sunulmaktadır. Farklar söz konusu olduğunda karar mercilerine başvurulmaktadır. 5 basamağa sahip olan modelin her bir basamağında farklara bakılmaktadır ve programın yeterliliği standartlar ile kıyaslanmaktadır (Demirel, 2009: 197). Bu kıyaslamaların bulunduğu 5 basamağa ait tablo (Berk, 2012: 73) ise aşağıda özetlenmiştir.

Tablo 1.1. Provus’un Farklar Modelindeki değerlendirme aşamaları ve bu aşamalardaki standartlar ile performans göstergeleri

Aşamalar	Standartlar	Performans Göstergeleri	İçerik
1.Aşama: Tasarım	Tasarım ölçütleri	Program tasarımı Girdi boyutu İşlem boyutu Çıktı boyutu	Tasarımın uygunluğu
2.Aşama: Uygulama	Program tasarımı Girdi boyutu İşlem boyutu	Programın kurulumu/uygulanması	Uygulamanın tasarıma uygunluğu
3.Aşama: Süreç	Program tasarımı İşlem boyutu Çıktı boyutu	Programın ara çıktıları/ ürünleri	Sürecin düzenlenmesi
4.Aşama: Ürün	Program tasarımı Çıktı boyutu	Programın nihai çıktıları/ ürünleri	Ürünün değerlendirilmesi
5.Aşama: Maliyet-Fayda Analizi	Aynı ürün/çıktılara sahip diğer programların maliyetleri	Programın maliyeti	Programın karşılaştırılması

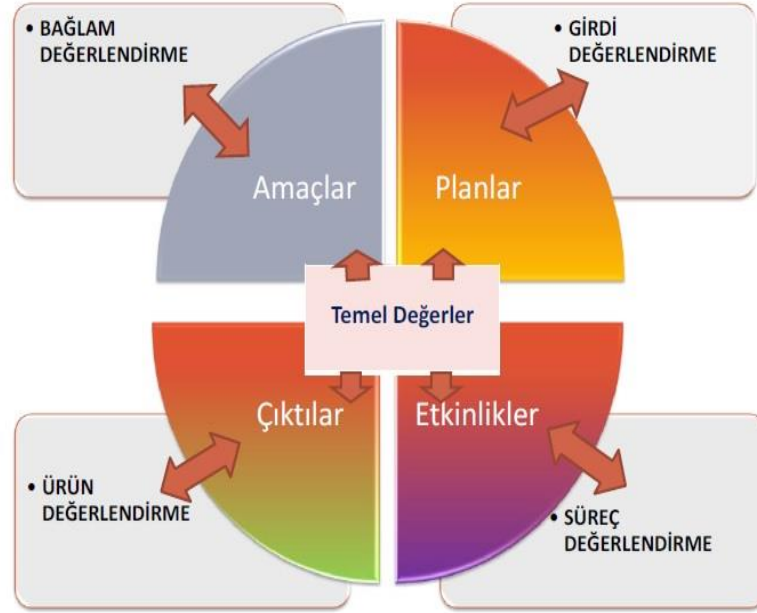
İlk aşama olan tasarım basamağında önceden oluşturulan standartlar ile program tasarımının kıyaslandığı basamaktır. Şayet bu basamakta bir farklılık olursa karar mercilerine bildirilir. Böylelikle karar vericiler programın devamına karar verirler. Bazı kaynaklara göre oluşturma olarak da tanımlanan ikinci basamakta program öğeleri değerlendirilir. Süreç adı verilen üçüncü basamakta öğrenci ile personel etkinliklerine bakılır ve işlevleri ile ilişkileri gözden geçirilerek uyumsuzluk durumunda rapor verilir. Ürün basamağında ise genel bir değerlendirme yapılır. Bu basamakta okul toplum ilişkisine bakılmaktadır. Son basamakta eşdeğer programların çıktılarına bakılır ve kıyaslama yapılır. Maliyet-fayda çözümlemelerinin yapıldığı bu basamakta hem maddi olarak hem de politik ve toplumsal değerler açısından değerlendirme süreci gerçekleştirilir (Uşun, 2012: 86-87).

“Program yönetimin bekçi köpeği” olarak çalışır anlayışı bu modelde karar mercilerin önemini özetlemektedir. Sürekli bir bilgi akışının yönetildiği bir süreç olan bu modelde sonraki basamağa geçmeden farklılıkların kaldırılması gerekmektedir. Farklılıkla karşılaşıldığında farkın niçin olduğu, düzeltmek için neler yapılabileceği hakkında program değerlendiriciler ve yöneticilerle görüşülür (Komisyon, 2014: 178-179).

1.2.7.4. Stufflebeam’in Çevre Girdi Süreç Ürün Yaklaşımı

Tezde ortaya atılıp kullanılan bir diğer model ise modelin ilk harflerinden oluşan CIPP (C/Context: Bağlam, I/Input: Girdi, P/Process: Süreç, P/Product: Ürün) değerlendirme

modelidir. İlk başlarda bu değerlendirme modeli 1960'lı yıllarda ABD'de kullanılmaya başlanmıştır. Bu değerlendirme modelini diğer modellerden ayırt eden yönü ise “değerlendirmenin kanıtlamak değil, geliştirmek olduğu” anlayışını kabul etmesidir. Bu değerlendirmeye süreklilik kazandırmıştır (Dinçer, 2013: 38)

Şekil 1.1. CIPP modeli

Kaynak: Stufflebeam ve Shinkfield, 2007: 333'den uyarlayan Dinçer, 2013

Bu değerlendirme modelinin hem formative (süreç) hem de summative (ürün-çıktı) değerlendirme yönü bulunmaktadır. Bir diğer deyişle model hem biçimlendirme hem de düzey belirlemeye yönelik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulmuştur (Serçek, 2014: 55)

Tablo 1.2. Modelinin Gelişim ve Sorumluluk ile İlişkisi

	Yetiştirme/Biçimlendirici uyumu	Sorumluluk/Düzy uyumu	Belirleme
Bağlam	Hedeflerin seçimi ve önceliklerin belirlenmesinde rehberlik	Hedeflerin kaydı ve önceliklerin kaydı; ihtiyaçların, fırsatların ve problemlerin kaydı ile hedeflerin seçimi için dayanaklar	
Girdi	Program stratejisinin seçimi için rehberlik; hizmet stratejisi	Seçilen stratejinin ve tasarımın kaydı ve diğer seçenekler içerisinde tercih edilmesi ile ilgili nedenler	
Süreç	Uygulama için rehberlik	Gerçek sürecin kaydı ve maliyeti	
Ürün	Bitirme, devam etme, değiştirme ya da kurulum için rehberlik	Programın başarısının ihtiyaç ve maliyetleri ile karşılaştırılarak kaydedilmesi ve kararların tekrar gözden geçirilmesi	

Kaynak: Stufflebeam, 2003'ten uyarlayan Serçek, 2014

Literatüre bakıldığında çok sayıda öğretim değerlendirme modeli görülmektedir. Bu değerlendiriciyi çalışmadaki modellerin içeriği ile uyumuna bakmaya sevk etmektedir. Bu değerlendirme modeli çalışmanın araştırma sorularına karşılık daha kapsamlı ve sistematik bir çerçeve sağlamaktadır. Bu Tablo 3'te gösterildiği üzere CIPP modelinin alt boyutlarına tekabül etmektedir (Yücel, 2008: 45'ten akt. Serçek, 2014: 57).

Tablo 1.3. CIPP Bileşenlerinin Uygunluğu ile Araştırma Soruları

Araştırma Soruları	CIPP Modeli Bileşenleri
Öğretim programının hangi boyutlarının geliştirilmeye ihtiyacı vardır?	Bağlam Değerlendirmesi
Öğretim programı öğrencilerin eğitici ihtiyaçlarını karşılamalarına yönelik eleştirel düşünceye göre nasıl düzenlenebilir?	Girdi Değerlendirmesi
Geliştirilen program öğrencilere göre ne kadar iyi uygulanmıştır?	Süreç Değerlendirmesi
Varolan uygulamayla karşılaştırıldığında programın etkisi nedir?	Ürün Değerlendirmesi

Kaynak: Serçek, 2014

Model hem uygulanan programdan önce hem de program esnasında değerlendirmeyi yürüten araştırmacının müdahalesine imkan tanımakla birlikte tek boyutlu bir değerlendirmeye de imkan sağlar (Harrison, 1993: 11’den akt. Karataş, 2007: 51).

Tablo1.4. CIPP Modelinin Dört Boyutlu Değerlendirmesinin Özellikleri

	Bağlam Değerlendirme	Girdi Değerlendirme	Süreç Değerlendirme	Ürün Değerlendirme
Hedef	Kurumsal bağlamı tanımlamak, hedef topluluğu tanımlamak ve ihtiyaçlarını değerlendirmek, ihtiyaçları işaret eden fırsatları tanımlamak, ihtiyaçların temelini oluşturan problemleri teşhis etmek ve önerilen hedeflerin değerlendirilen ihtiyaçlara yeteri kadar cevap verip vermediğini incelemek.	Stratejileri, bütçeleri ve programı uygulamak için sistem yeteneklerini, alternatif program seçeneklerini ve usule ait tasarımları tanımlamak ve değerlendirmek.	Usule ait tasarım ve onun uygulamasında işlem aksaklıklarını tanımlamak ve tahmin etmek, kararların programlanma öncesi bilgi sağlamak, usule ait olayları ve etkinlikleri kaydetmek ve yargılamak.	Çıktıların tariflerini ve kararlarını toplamak ve onları hedefler ve bağlam, girdi ve süreç bilgisi ile ilişkilendirmek ve değerini ve faydasını belirlemek.
Yöntem	Sistem analizi, anket, belge incelemesi, oturumlar, görüşmeler, teşhis koyucu sınavlar ve Delphi tekniği gibi yöntemler kullanarak.	Mevcut insan ve materyal kaynaklarını, çözüm stratejilerini, ilinti için usule ait tasarımları, yararlılık ve ekonomikliğini kaydederek ve inceleyerek ve kaynak taraması, örnek programları ziyaretler, danışma takımları ve pilot uygulamalar gibi yöntemleri kullanarak.	Etkinliğin potansiyel usul engellerini denetleyerek ve beklenmeyenlere karşı hazırlıklı olarak, gerçek işlemi tanımlayarak ve proje kadrosunun etkinlikleri ile sürekli bir etkileşimde bulunarak ve onları gözlemleyerek.	Çıktı ölçütlerini işlemsel olarak tanımlayarak ve ölçerek, paydaşlardan çıktıların tanımlamalarını toplayarak ve hem niteliksel hem de niceliksel analizler uygulayarak.
Değişim sürecinde karar verme ile ilişkisi	Hizmet edilecek ortama, karşılanacak ihtiyaçlarla ilişkili olan amaçlara ya da fırsatları kullanmaya ve problem çözme ile ilişkili hedeflere- yani, ihtiyaç duyulan değişiklikleri planlamaya- karar vermek ve çıktıları yargılamak için bir temel oluşturmak.	Destek kaynakları, çözüm stratejileri ve usule ait tasarımları seçmek- yani, değişim etkinliklerini yapılandırmak- ve uygulamayı yargılamak için bir temel oluşturmak.	Program tasarımını ve usulünü uygulamak- yani, süreç kontrolünü etkilemek- ve çıktıların tanımlanmasında ileriki kullanımlar için gerçek sürecin kaydını tutmak	Bir değişim etkinliğine devam etmeye, bitirmeye, değiştirmeye ya da tekrar odaklanmaya karar vermek ve etkilerin kesin bir raporunu sunmak (istenen ve istenmeyen)

Kaynak: Stufflebeam & Shinkfield, 1985’ten akt. Karataş, 2007: 46

1.2.7.5. Ucla Program Değerlendirme Modeli

Adını University of California, Los Angeles’ın kısaltmasından alan model temelde Stufflebeam’in modeline dayanmakla birlikte bu modeldeki 3. Basamak CIPP modelinde

bulunmamaktadır. Modelin adını aldığı kurumda görev yaparken geliştirdiği model 5 basamağa sahiptir (Uşun, 2012: 99-101):

1) Sistem Değerlendirmesi: CIPP çevre değerlendirmesine benzeyen bu basamakta mevcut durum hakkında veri aktarımını sağlayan bir değerlendirmeyi içerir.

2) Program Tasarlanması: Eğitimin ihtiyaç duyduğu gereksinimlerin temel alınarak uygun program seçimini ihtiva etmektedir.

3) Programın Uygulanması: CIPP'den ayrılan bu basamak programın uygulandığı öğrenci kitlesinin uygun olup olmadığıyla ilgilenmektedir.

4) Program Geliştirme: Bu basamakta bir tür biçimlendirici değerlendirme yapılarak amaç ve çıktılara bakılmaktadır. Amaçlara ne derece ulaşıldığı, beklenmeyen çıktılar gibi hususlara bu basamakta bakılarak veri aktarımını sağlanır.

5) Programı Onaylama: Bu basamakta programın değerine bakılmaktadır (Yüksel & Sağlam, 2014: 60).

1.2.7.6. Eğitsel Eleştiri Değerlendirme Modeli

Program değerlendirme modellerinden bir diğeri de 1977 yılında Elliot W. Eisner tarafından geliştirilen Eğitsel Eleştiri Değerlendirme Model adı verilen modeldir (Uşun, 2012). Eisner, geliştirdiği modeldeki aşamaları ise şu şekilde sıralamaktadır. Eisner'a göre (Kumral & Saracaloğlu, 2011) bu adımlar:

1. Betimleme: Bu aşamada karşı taraftaki kişinin gözünde ortamın veya sürecin neye benzediğine yönelik zihninde bir fikir veya resim oluşturulur. Betimleme, okul veya sınıftaki pozitif veya negatif durumların anlaşılmasını daha kolay hale getirmelidir. Eğitsel eleştiri mutlaka durumun niteliği hakkında bilgi verebilmelidir. Bu bilgiler anlaşılır bir biçimde ifade edilmelidir. Bilgiler, sade bir anlatımla okuyucunun kolayca anlamasına olanak tanıyacak şekilde düzenlenmelidir.

2. Yorumlama: Bu modele adını veren eğitsel eleştiri yalnızca yaşantıları aktarmak olmayıp aynı zamanda bunlardan anlamlar çıkarmak ve açıklamaktır. Bu aşama araştırmanın daha çok niçin ve nasıl olduğu sorularına açıklık getirmektedir.

3. Değerlendirme: Eğitsel eleştiri olarak adlandırılan nitel değerlendirme çalışmasında, eğitsel sürecin, hiçbir müdahale ve manipülasyon olmadan var olduğu haliyle değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Bu boyutta, öğrencinin çalışmasının veya sınıf etkinliklerinin eğitimsel anlamda yanlış ya da doğru olup olmadığının belirlenmesi, yapılan çalışmaların ne kadar sağlıklı ya da sağlıklı olmadığını bilerek düzenlenmesine izin verir.

4. Temalaştırma: Bu modelin son aşaması temalaştırma. Bir eğitsel eleştiri çalışmasında bulunan temaların formüle edilmesinin anlamı, eleştiri yazısında bulunan ve sıkça geçen temaların tanımlanmasıdır. Temalar, durum veya bireyin ön plana çıkan özellikleridir. Temalar, araştırmanın açıklığa kavuşturulmasında temel özelliklerin adeta bir özeti konumundadır.

1.2.7.7.Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli (Stake's Congruence-Contingency Model)

Modelin özünde Robert Stake tasarlanan ile gerçekleşen çıktının uyumuna bakılması gerektiğini savunmaktadır. Böylelikle tasarlananın gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılır. Değerlendirmeyi yapan kişinin asıl amacının bir yargıya varmak olduğunu öne sürmüştür. Stake, modelini 3 boyutta ele almaktadır. Bunlar sırasıyla; girdi, süreç ve çıktı boyutlarıdır (Demirel, 2009: 198). Sırasıyla girdi sürecinde öğrenci ve öğretmen özellikleri ile giriş davranışlarına bakılmaktadır. Süreç ise öğretmen, öğrenci ve diğer kimselerle iletişim sürecini kapsamaktadır. Son basamak olan çıktıda ise başarı, tutum ve beceriye bakılır (Komisyon, 2014: 180). Model değerlendirmede betimleme ve karar vermeye özel bir önem atfetmekte; betimsel gözlem ve değerlendirilecek etkinlikler olmak üzere farklı 2 veri setinin kıyaslanıp yorumlanmasını öne sürmektedir (Uşun, 2012: 110).

1.2.7.8. Stake'in Yanıtlayıcı Değerlendirme Modeli

Yine Stake'in ortaya attığı bu modelde bu adı verme nedeni olarak paydaşların sorunlarına yanıt vermeyi esas alınmıştır. Model 4 boyuta sahip olup; bunlar çevre, çalışma alanı, çıktı ve destek olarak sıralanmaktadır. Programın etkilediği farklı kitleler olarak tanımlanan paydaşlar ile değerlendiricilerin de eleştirici paydaşlar olarak tanımlanan modelde her iki tarafın görüşlerine eşit bir şekilde önem verilmektedir. Stake modelin iddia edilenin aksine sadece nitel yöntemlerin işe koşulduğu bir model olmadığını belirtmiştir. Paydaşlara erken dönüt vermek önemlidir. Değerlendirmeciler sonuçtan ziyade programda yer alan etkinliklerle ilgilenmektedir. Teknik boyut da dahil olmak üzere paydaşlar her boyutta yer almaktadır (Uşun, 2012: 111-114).

2. BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar

Yurtiçindeki alanyazında doğrudan bu tezin konuyla ilgili yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Turizm eğitim kurumlarının temel amacı, “Turizm sektöründe iş göreceklemanları temel eğitimden geçirmek, tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesini kazandırmak, yönetim tekniklerini öğretmek ve dünyada hâkim, kabul görmüş anlayışa uyum sağlamak, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonellerini yetiştirmektir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Öztaş, 1995: 92-93’den akt. Davras ve Bulgan, 2012: 228-229). Ülkemizdeki turizm alanında okuyan öğrencilerin %80’i farklı iş alanlarını tercih etmiştir (Üzümcü ve Bayraktar, 2004: 84). Bu durum, verilen eğitimin yetersiz olduğunu gösteren bir kanıt niteliğinde ele alınabilir.

Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi üzerine genel bir değerlendirmeyi içeren bir diğer çalışma turizmde uluslararası standartlar düzeyinde bir yapının oluşturulması için bütünsel ve istikrarlı bir turizm eğitim politikası oluşturulması gerekliliğinden bahsetmektedir (Erdoğan & Yıldırım, 2014).

Başka bir çalışmaya katılan turizm bölümü öğrencilerinin iş hayatında tam olarak yer almamalarını meslek aşkı ve mutluluk ilişkisi etkilemektedir (Solunoğlu vd., 2021). “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Grup Çalışması Becerileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmada ise araştırmaya katılan öğrencilerin grup çalışması becerilerinin yüksek olduğu görülmüştür (Kıngır vd., 2021).

2.2. Yurtdışında Yapılan İlgili Yabancı Çalışmalar

Yurtdışındaki alanyazında yapılan taramada turizm eğitiminin önemine dikkat çeken çok sayıda güncel çalışma bulunduğusaptanmıştır (Espinoza-Figueroa vd, 2021; Vaduva vd., 2020; Velepini ve Martin, 2019; Walker ve Manyamba, 2019; Ndou vd., 2018; Liu ve Zao, 2020; Kim ve Jeong, 2018; Cavender vd. 2020;) Bu bağlamda turizm eğitiminde öğretim programını esas alan çalışmalara da raslanmıştır (Ramis, 2020; Fidgeon, 2010; Stanciulescu ve Bulin, 2012; Busby ve Huang, 2012; Joppe vd., 2020; Yusuf vd., 2018; Horng vd. 2020). Bunlardan bir kısmı ise yüksek öğretimle alakalıdır (Bakar, 2020; Qiu vd.

2020, Stefanini vd., 2020, Phi ve Clausen, 2020; Chatibura ve Nare, 2017; Sandorova, 2020; Wu vd., 2020). Wattanacharoensil (2014), Sarkodie ve Adom (2015) turizm eğitiminin öğrenci becerilerini, bilgisini geliştirip arttırdığını ifade etmiştir. Ayrıca iş hayatı için onları nitelikli hale getirdiğini belirtmiştir. Mısır’da yapılan bir araştırmaya göre ise öğretim programının burada bulunan turizm ve otelle ilgili fakültelerden mezun olanların ihtiyaçlarını karşılamadığı, bu nedenle turizm iş piyasasının da gereksinimlerini karşılamadığı ortaya konmuştur (Al-Romeedy vd., 2020). Booyens (2020) çalışmasında ortaya koyduğu bulgulara göre sektördeki genç kitle kendilerini istikrarsız bir istihdam ortamında bulmaktadır. Bir diğer deyişle, genellikle alt kademe işlerde çalışmakta, iş yaşantısına başladıktan sonra eğitimlerine devam etmemektedirler. Ayrıca çok azının kariyerinde üst basamaklara çıkma şansını elde ettiği bulgularla desteklenmiştir. Marchante vd. (2007: 316) 3314 çalışan ile yapmış olduğu araştırmada eğitim düzeyi yüksek kimselerin hali hazırda çalıştıkları yerden ayrıldıklarında diğer otel ve restoranlarda daha iyi iş pozisyonu edindiklerine dair bir kanıtı ulaşamamıştır. Zira bu işler, konaklama sektörü ile bağlantılı kariyer planlarının ilk basamağı olarak görülse dahi, bireylerin başlangıç seviyesindeki işlerde görev aldıkları söylenememektedir. Qian vd. (2019)’nin 2008 ile 2017 yılları arasında yayınlanan 77 çalışmayı kapsayan boylamsal çalışmasında, araştırmacıların psikoloji, eğitim, sosyoloji gibi farklı disiplinlerden teorileri alıp turizm eğitime entegre etmeye yönelik bir eğilimde oldukları görülmüştür. Turizm eğitim aşamasında böylesine çoklu teorilerin eğitiminin tasarımında kullanılması turizm endüstrisinin güncel iş gücü talebinin karmaşıklığını göstermektedir. Bir diğer çalışmada ise turizm eğitimindeki yeni bir paradigmadan bahsedilmiş; bu kapsamda kullanılacak olan teknolojilerin iyi seçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. İnsanlığın ve teknolojinin birleşimi sayesinde ortaya çıkacak olan öğretim programı sayesinde turizm mezunlarının dinamik bir bilgi ve beceriye sahip olacakları, özellikle de analitik bir perspektif kazanacakları ifade edilmiştir (Kongtaveesawas & Prasarnpanich, 2020). Teknolojinin kullanımı bağlamında yapılan bir başka araştırmada “Covid-19” pandemisinde video paylaşım platformu olan “Youtube”’un turizm eğitiminde kullanıldığı görülmüştür. Bunun turizm ve konaklama eğitimindeki ters-yüz sınıf deneyimine katkıda bulunduğu saptanmıştır (DenisTolkach & Pratt, 2021). Tanzania’da yapılan ve başlığı turizm eğitim programlarının doğası isimli çalışmada da programların hala gelişmekte olduğunu belirtmekle birlikte daha çok başlangıç seviyesindeki işlere yönelik olduğu tespit edilmiştir (Mgonja, 2019). Mei (2019) ise doğru adayların seçilmesine ve bu öğrencileri yükseköğrenime kabul etmeden önce gerçekçi bir turizm sektörünün anlatılmasına dikkat çekmiştir. Sadece birkaç kişiye tanınan staj

imkânından ziyade konuk öğretmenlerle zenginleştirilmiş ters yüz sınıf deneyimlerinin ve web tabanlı çözümlerin önemine dikkat çekmiştir. Afıfı vd. (2019) turizm endüstrisinin doğası, mezunların sürekli değişen ve gelişen birçok boyutlu bilgi ihtiyacı ile iş piyasasının karmaşıklığı gibi nedenlerden dolayı turizm eğitiminin interdisipliner olması gerektiğinden bahsetmiştir. Renfors (2018) yüksek öğrenim kurumlarının eğitim aktivitelerini planlarken turizm endüstrisinin bilgi ve beceri gereksinimleri ile öğretim programı tasarımı örneklerini bu sürece dâhil etmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

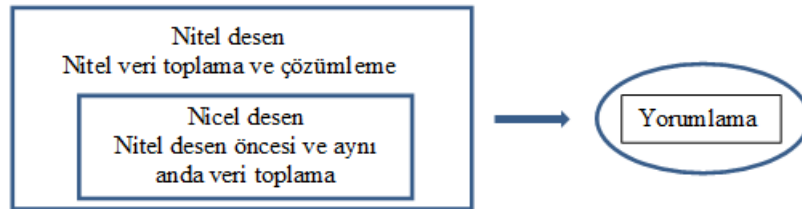
3. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yol haritası sunulmuştur. Sırasıyla araştırma deseni betimlenmiş, ardından katılımcılar, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması aşamalarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Araştırmada, çalışmanın amaçlarına ulaşabilmek için nitel ve nicel araştırma desenlerinin bir arada işe koşulduğu karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem, nitel yolla konuyu derinlemesine araştırarak ve nicel verilerle destekleyerek olguyu daha iyi anlamamızı sağlayabilir (Creswell & Creswell, 2018) Bu araştırmada Turizm İşletmeciliği lisans programı ile ilgili derinlemesine bilgi almak ve alınan bu bilgileri nicel verilerle desteklemek için karma yöntemde kullanılan iç içe karma desen seçilmiştir. İç içe karma desen ile araştırmacı nicel bir aşama içerisine nitel bir aşama veya durum çalışması gibi nitel bir aşama içerisine nicel bir aşama ekleyebilir (Creswell & Plano Clark, 2011)

Şekil 3.1. İç içe karma desen araştırması

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak karma araştırma yöntemi kullanılacaktır. Karma yöntem, nitel ve nicel veri ya da yöntemlerin tek bir araştırmada birlikte kullanıldığı araştırma türüdür (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Karma yöntemde araştırmacı araştırma sorularına dayalı olarak hem nitel hem nicel verileri toplar ve analiz eder. Aynı anda nicel ve nitel olmak üzere iki farklı veri türü işe koşulur ve bu veri türlerinden biri diğerinin içine yerleştirilerek harmanlanır. Araştırmanın vurgusuna göre veri türlerinden birine veya her ikisine öncelik verilir. Bu işlemleri tek bir çalışma içerisinde ya da bir çalışma programının birden fazla aşamasında kullanır. Bu işlemleri, felsefi dünya görüşleri ve kuramsal bakış açıları kapsamında çerçeve içine alır ve bu işlemleri, çalışma

yürütme planını yönlendiren özel araştırma deseni ile birleştirir (Creswell ve Plano Clark, 2011).

Araştırmanın en önemli boyutu araştırmacı ve tez danışmanı ile birlikte geliştirilen eklektik program değerlendirme modeli ile Turizm İşletmeciliği bölümlerinin programının değerlendirilmesidir. Araştırmada geliştirilen program değerlendirme süreci tezde sunulmuştur. Üç farklı değerlendirme modelini bir araya getiren bu yeni model oldukça kapsamlı olup; literatüre kazandırılmıştır.

Bu araştırmada değerlendirme modeli olarak eklektik model kullanılmıştır. Eklektik yaklaşım ile ilgili çeşitli disiplinlerde farklı tanımlar mevcuttur. Eğitim bilimleri kapsamında eklektik yaklaşım; sınırları iyi çizilmiş ve iyi tanımlanmış bir bağlam içerisinde öğrencilerin özel ihtiyaçlarına yönelik bir uyarlama olarak tanımlanmaktadır. Burada yaklaşımın önemini belirleyen husus verilen durum için en iyisini bulmak ve öğrenme amaçlarını gerçekleştirmek üzere çeşitli teknik ve metodolojilerden faydalanmaktır (Evain & Marco, 2018: 140). Eklektik yaklaşım belirli bir kurama bağlı olmaksızın tüm kuramların eş zamanlı işe koşulduğu yaklaşımdır. Kişi tek bir kurama bağlı kalmayıp; probleme, şartlara, danışana, kendilerine mümkün olan en uygun yaklaşım ya da yaklaşımları bir arada kullanırlar veya farklı kuramlardan yararlanarak kendilerine özgün yeni bir yaklaşımı geliştirir (KPSS Notlar, 2021).

3.2. Verilerin Toplanması

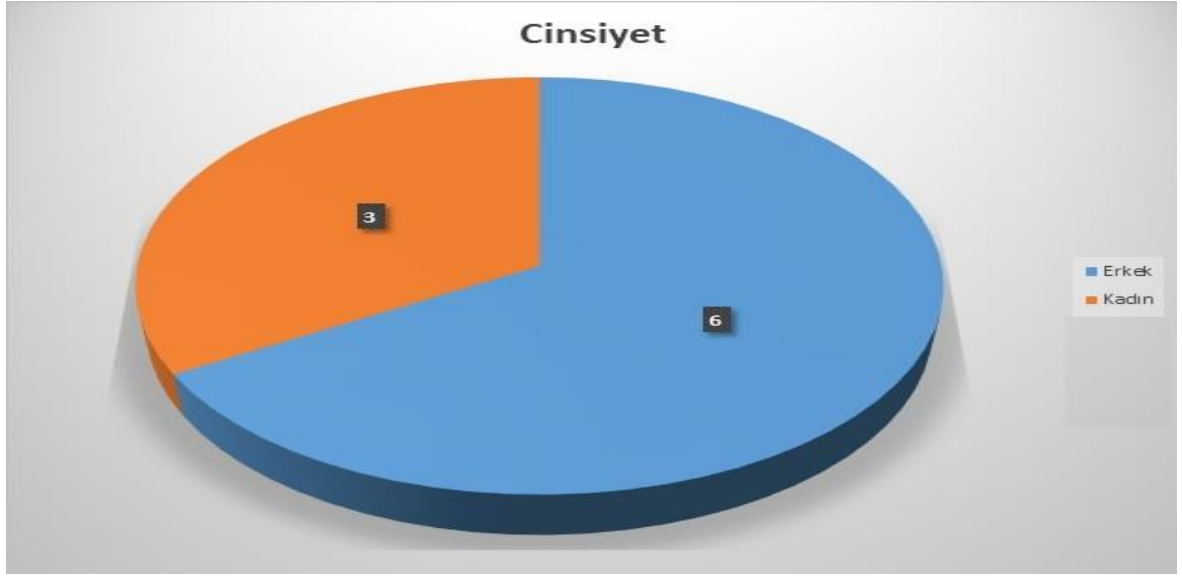
3.2.1. İhtiyaç Analizi Verilerinin Toplanması

Çalışmaya ihtiyaç analizi ile başlanmıştır. İhtiyaç analizi program değerlendirmenin ilk basamağını teşkil etmektedir. Taba Tyler modelinin de ilk basamağını ihtiyaç analizi oluşturmaktadır. İhtiyaç analizi sayesinde programın dış paydaşları ile ilgili unsurlara yönelik ve mevcut duruma yönelik durum ortaya konularak eğitim programının etkinliği hakkında fikir yürütmek, program geliştirme veya değerlendirme çalışmaları yürütmek mümkün olmaktadır. Genel olarak ihtiyaç analizi alanyazında eğitim veya sanayi alanında hedef kitlenin ihtiyaçları üzerine bilgi toplama süreci olarak tanımlanmaktadır. (Köçer, 2013: 159-161).

Araştırma nitel olarak tasarlanmış, metodoloji olarak ise bir durum çalışmasıdır. Araştırmacı gerçek yaşantılardan güncel ve sınırlı bir durum veya bir zaman içerisindeki

çoklu sınırlandırılmış durumlar hakkında detaylı ve derinlemesine bilgi toplayarak durumun betimlendiği veya temaların ortaya çıkartıldığı bir yaklaşımdır. Analiz bir ya da birden fazla durumu kapsayabilmektedir (Creswell, 2013: 97). Yöntem olarak odak grup görüşmesi tercih edilmiştir. Zira odak grup görüşmeleri grup dinamikleri nedeniyle daha zengin bir veri seti elde edilmesine de olanak tanır (Yıldırım & Şimşek, 2006: 151).

3.2.1.1. İhtiyaç analizi çalışma grubu

Grafik 3.1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Veriler

Katılımcıların seçimine ilişkin olarak nitel araştırma örnekleminde kullanılan “benzeşik (homojen) örneklem” kıstas alınmıştır. Bu sayede odaklanma, çeşitliliği azaltmak, analizi basitleştirmek ve grup görüşmelerine kolaylık sağlanmak istenmiştir (Baltacı, 2018: 246). Katılımcıların tümünü Manavgat’ta bulunan 5 yıldızlı otellerde çalışan insan kaynakları müdürleri oluşturmaktadır. Grafik 3.1’de görüldüğü gibi katılımcıların 6’sı erkek, 3’ü kadındır. 1 katılımcının (İKM-5) sektör deneyimi 25 yılın üzerindedir. Diğerlerinin ise 10 yıl üzerinde deneyimi vardır.

3.2.1.2. İhtiyaç analizi veri toplama araçları

Veri toplama sürecinde ihtiyaç analizine katılan 9 insan kaynakları müdürüne 4 soru yöneltilmiştir. Sorular sondalarla zenginleştirilmiştir. Katılımcılarla yaklaşık 40 dakika süren bir odak görüşmesi yapılmıştır. Bu görüşmede katılımcıların turizm işletmeciliği bölümünden mezun olan öğrencilerin işe alımlarıyla ilgili olarak araştırmaya uygun bir

biçimde kendi deneyimlerini paylaştıkları ve örneklerle zenginleştirdikleri bir görüşme gerçekleştirilmiştir.

3.2.1.3. İhtiyaç analizi veri analizi

Katılımcılardan alınan izin dâhilinde görüşmeler ses kaydı ile araştırmacı tarafından kaydedilmiştir. İlk olarak ses kaydı MP3 dosyasına dönüştürülerek bir nitel analiz programı olan NVivo 10'un 30 günlük deneme sürümüne yüklenmiştir. Bundan sonraki veri analiz işlemi bu program üzerinden yürütülmüştür. Veriler programın içerisinde bulunan özelliği ile transkript edilmiştir. Bu esnada katılımcılar İnsan Kaynakları Müdürü kısaltması olarak İKM şeklinde kodlanmış ve kısaltmanın sonuna sayı verilerek sunulmuştur. Daha sonra transkript edilen metin içerik analizine tabii tutulmuştur. Burada asıl amaç elde edilen verileri açıklayabilmek için kavram ve verilere ulaşmaktır. Elde edilen kavramlar da araştırmacının ilgili temalara ulaşmasını sağlayarak olguların anlaşılır hâle gelmesine sebep olur. Bunun için sırasıyla veriler kodlanır, temalar bulunur, kodlar ve temalar düzenlenerek bulgular yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2006: 227-228).

İhtiyaç analizinden elde edilen bulgular ışığında araştırmacı ölçme aracı geliştirme çalışmalarına başlamıştır. Geliştirilecek olan ölçme aracındaki alt boyutlar sektör temsilcilerinin beklentileri ışığında oluşturulmuştur. Bu bağlamda öğrencilerin otellerde istihdam edildikleri departmanlar alt boyut olarak verilmiştir. Yine sektör temsilcilerinin beklentileri ışığında öğrencilerin sektörel deneyimine (staj ve turizm lisesi mezunu olması da dahil olmak üzere), İngilizce becerilerine de bakılmıştır. Bu bağlamda bir özyeterlik ölçeği geliştirilmiştir. Özyeterlik inancı alanyazında kişinin herhangi bir işe yönelik o işi gerçekleştirmesine dair inancı anlamına gelen ve kişinin güdülenmesini sağlayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu inanç, kişinin sırasıyla göreve ilişkin davranışa girişip girişmemesine, bu davranıştaki devamlılığını, davranışa dair güdülenmesini ve sonuç olarak performansını etkiler (Kotaman, 2008: 111-113). Geliştirilmiş olan öz yeterlik ölçeği öğrencilerin mesleki öz yeterlik inancına yöneliktir. Bu nedenle de ihtiyaç analizinde adı geçen departmanlardan ihtiyaç analizinde 3. soruda belirtilen departmanlardan çoğunluğa sahip ilk dördü olan yiyecek içecek, kat hizmetleri, servis bar ve ön büroda beklenen beceriler temel alınmıştır. Mutfak boyutu ve buna bağlı becerilerin ölçeğin dışında bırakılma nedeni bu çalışmanın bir program değerlendirme çalışması olması ve mutfak ile ilgili gastronomi ve mutfak hizmetleri, aşçılık gibi farklı lisans ve ön lisans programlarının bulunmasıdır. Turizm İşletmeciliği lisans programının tanımındaki istihdam olanaklarına

mutfak departmanının uymamasıdır. Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü web sitesinde bulunan tanımına göre “Turizm sektöründe ihtiyaç duyulan mesleki ve teknik bilgileri (otomasyon, bilgisayar programları, enformasyon sistemleri) kullanma becerisine sahip olur.” şeklinde belirtilmiştir. Sektör temsilcilerinin isteklerine göre şekillenen kriterler Mesleki ve Yeterlilikler Kurumu tarafından ilan edilmiştir. Bu departmanlara yönelik maddeler oluşturulurken istenen beceriye yönelik örneklem olarak seçilecek üniversitelerin öğretim programında ders bulunmasına ve istenen beceri ile okulda görülen ders ile teorinin örtüşmesine araştırmacı tarafından dikkat edilmiştir. Uygulama için belirlenen örnekleme ait bölümlerin web siteleri incelenmiştir. Böylelikle öğretim programı boyunca 4 yılda tüm dersleri aldığı düşünülen son sınıf öğrencilerinin teorik olarak fakültelerde aldıkları derslerin etkinliğinin ölçme aracı ile ölçülmesi planlanmıştır. Böylelikle sektör istekleri ile ders içerikleri arasındaki farka bakılmıştır. Bu şekilde programın değerlendirilmesi planlanmıştır. Örneklem için üniversitelerin 4. sınıf 2. yarıyıl öğrencilerinin seçilme nedeni tüm dersleri alan kişiler olmaları ve bu öğrencilerin konu ile ilgili öz yeterliklerinin en yüksek olacağının düşünülmesidir. Kurgulanan bu araştırma desenine en uygun değerlendirme programı Provus’un Farklar Yaklaşımı olacağı için değerlendirme çalışmasında kullanılmak üzere bu model seçilmiştir. Bu kapsamda temel amaç sektör beklentileri ile verilen eğitim arasındaki farka bakmaktır.

3.2.2. Nicel Verilerin Toplanması

Araştırma betimsel tarama modelinde kurgulanmıştır. Betimsel tarama örneklem üzerinden toplanan veriler yoluyla mevcut olgusal bilgi, tutum ve davranışların nicel olarak yorumlanması şeklinde tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2010). Araştırmanın nicel kısmında Provus’un farklar yaklaşımı modeli kullanılmıştır. Bu yaklaşım modeli planlanan ile ulaşılan arasındaki farkı kıyaslamaktadır (Aygören & Er, 2018: 46). Bir diğer ifadeyle olması gereken durum ile hali hazırdaki durum arasındaki farka bakmaktadır. Eklektik bir yaklaşımla program standartlarının oluşturulması aşamasında araştırmacı dâhil olmadığı için ilk aşama atlanmıştır. Bu bağlamda performans ve standartlar arasında bir çelişki veya fark olup olmadığına bakılmıştır. Çünkü bu model temelde performans ile standartlar arasındaki farkı karşılaştırmaktadır. Sonrasında ise programa devam edilmesine, geliştirilmesine ya da sonlandırılmasına karar verilir (Yüksel & Sağlam, 2014: 46). Bu çalışmanın sonunda geliştirilmesi yönünde bazı öneriler sunulmuştur. Eklektik modeli temel alan bu çalışmada öğrencilerin standartlara uygun aldıkları eğitimle mezun olduktan sonra eğitim çıktısı olarak çalışmaları beklenen turizm sektörünün beklentileri arasındaki farka bakılmıştır. Bu sebeple

öncelikli olarak sektör ihtiyaçlarını belirlemek üzere otel müdürleriyle bir ihtiyaç analizi yapılmıştır. Bu bağlamda sektör temsilcisi otel müdürleri ile nitel görüşmeler yapılmıştır. Buradan edinilen veriler neticesinde de araştırmanın nicel kısmında kullanılacak ölçeği oluşturmak için gerekli veriler de elde edilmiştir. Bu nedenle otel müdürlerinin nitel sorulara verdikleri yanıtlarla öğrencilerin 4 yıl boyunca aldıkları dersler karşılaştırılarak özyeterlik ölçeği hazırlanmıştır. Özyeterlik ölçeğinin temel dayanağı öğrencilere turizm sektöründe en çok istihdam sağlayan otellerdir. Bunun en önemli sebebi Turizm İşletmeciliği Lisans Programı mezunlarının aldıkları dersler doğrultusunda başarılı olmaları beklenen sektör otelleridir. Ölçekte otel müdürlerinden alınan yanıtlara göre öğrencilerin en çok istihdam edildiği bölümler temel alınmıştır. Bu bölümler ölçeğin alt boyutlarını oluşturmaktadır.

Öğrencilerin bu kapsamda aldıkları dersler ve Mesleki Yeterlilikler Kurumunun belirlediği bu bölümlerde çalışan kişilerde bulunması gereken özellikler göz önüne alınarak ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Örneğin kurumun ön büro çalışanları ile ilgili bilmesini ve yürütmesini beklediği işlerle ilgili ders lisans programında mevcuttur. Böylelikle 4 yıllık bir eğitim sonucunda öğrencinin aldığı dersler göz önüne alınarak, otellerin ilgili departmanlarındaki işleri ne ölçüde yapacağına bakılmıştır. Böylece lisans programı ile sektör ihtiyaçları arasındaki farkı belirlenecektir. 4 yıl boyunca alınan eğitimi bu sayede değerlendirebilmek için araştırmacı tarafından geliştirilen Meslekî Özyeterlik İnancı Ölçeği kullanılacaktır.

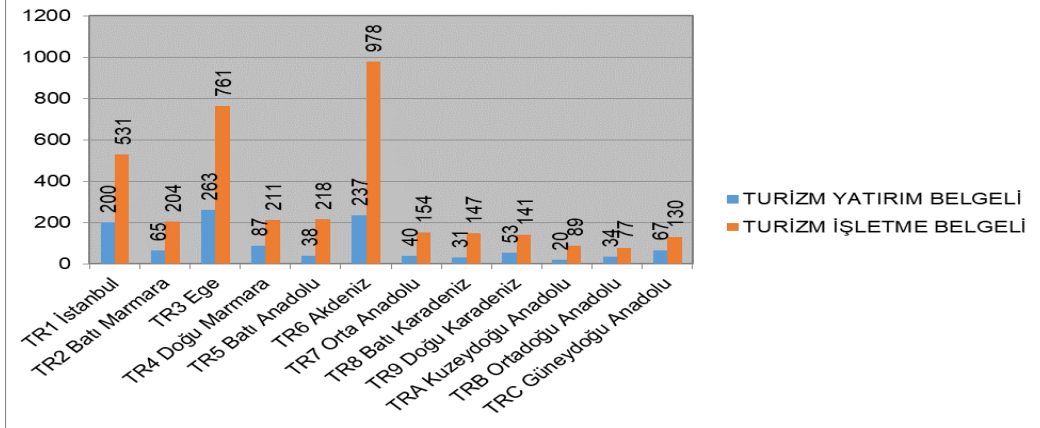
3.2.2.1. Örneklem

İhtiyaç analizi sonrasında ulaşılan sonuçlar ve geliştirilen ölçekle birlikte araştırmanın nicel kısmında betimsel bir araştırma tasarısı kullanılmıştır. Bu araştırmalarda araştırmacı, olguların doğası gereği olaylar devam ederken herhangi bir kontrol ya da müdahalede bulunmadan bu olayları inceler (Sönmez & Alacapınar, 2014: 48). Bu noktada nicel kısımda amaçsal örneklem kullanılmıştır. Olasılı ve seçkisiz olmayan bu örnekleme yöntemi seçilen durumlar bağlamında olay ve olguları anlayıp arasındaki ilişki ve örüntüleri yordamaya ve ortaya çıkarmaya yarar. Bu çalışmada amaçsal örneklem çeşitlerinden de ölçüt örneklem kullanılmıştır. Ölçüt örneklem de ölçütü karşılayan öğeler örnekleme dâhil edilmektedir (Büyüköztürk, 2010: 89-91). Bu bağlamda ilk olarak öğrencilerin genellikle okudukları yerde çalışıp staj yaptıkları göz önünde bulundurularak bölge bazında Turizm Bakanlığının 2016 verilerine bakarak istatistiki bölge birimlerine göre turizm belgeli diğer tesislerin sayısı ile istatistiki bölge birimleri sınıflamasına göre turizm belgeli konaklama

tesislerinin sayısı temel alınmıştır. Amaç tesis sayısına bakarak öğrencilere en çok istihdam sağlayan illeri ve burada bulunan üniversiteleri saptayarak örnekleme dâhil etmektir. Böylelikle sektör ve eğitimin iç içe bulunduğu yerler seçilerek sektör ve eğitim arasındaki farklılıkları daha iyi saptanması hedeflenmiştir. İstanbul örneklem dışında bırakılmıştır zira diğer illere göre hem farklı bir konumda bulunmaktadır hem de burada bulunan oteller çoğunlukla küçük şehir oteli olup; öğrencilerin aldıkları eğitimle ve istihdam alanı ile bağdaşmamaktadır. Fakültelerin programları incelendiğinde görülür ki eğitimler çoğunlukla kıyı kesimine yönelik resort otel tatil anlayışına hitap etmektedir. Buna göre sırasıyla Akdeniz, Ege ve Batı Anadolu bölgelerinin ilk 3 sırada yer aldığı görülmektedir. Tablo 3.1 ile 3.2’de istatistiki bölge birimlerine sınıflamasına göre turizm belgeli diğer tesislerin sayısı görülmektedir. Bu bölgelerdeki üniversiteler örnekleme dâhil edilmiştir. Veriler incelenirken bu bölgelerde bulunan ve turizm yatırımları ile başı çeken Antalya, Aydın, Muğla ve Ankara illerindeki üniversiteler seçilmiştir. Bunun için nicel çalışmada Antalya Akdeniz, Alanya Alaaddin Keykubat, Muğla Sıtkı Koçman, Aydın Adnan Menderes ve Batı Anadolu’dan Türkiye’deki ilk turizm yüksek okulu olması nedeniyle eski adı Gazi olan Hacı Bayram Üniversiteleri örnekleme dâhil edilmiştir. İlgili tablolar ise aşağıda verilmiştir. Veriler Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Resmi İnternet Sitesinden alınmıştır. Literatürde geçerlik-güvenilirlik çalışmalarında örneklem hacmi belirlenirken ölçekte yer alan madde sayısının 10 katı kadar kişiye ulaşılması önerilmektedir (Akgül, 2005). Bu kapsamda geliştirilen ölçekte toplamda 26 madde bulunmaktadır. Belirlenen örneklem hesabında minimum 260 öğrenciye ulaşılması gerektiği anlaşılmıştır. Sonuç olarak minimum örneklem sayısından daha fazla öğrenciye ulaşılmasına karar verilmiş olup toplamda 380 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Kayıp, eksik ve hatalı kabul edilen 59 ölçek çalışma kapsamından çıkarılarak kalan 321 ölçek üzerinden analizler ve değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.1. İstatistiki Bölge Birimlerine Sınıflamasına Göre Turizm Belgeli Diğer Tesislerin Sayısı

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI	TURİZM YATIRIM BELGELİ	TURİZM İŞLETME BELGELİ
	TESİS	
TR1 İstanbul	2	13
TR2 Batı Marmara		1
TR3 Ege	3	4
TR4 Doğu Marmara	1	2
TR5 Batı Anadolu	2	5
TR6 Akdeniz	6	10
TR7 Orta Anadolu	1	1
TR8 Batı Karadeniz		1
TR9 Doğu Karadeniz		2
TRA Kuzeydoğu Anadolu	1	
TRB Ortadoğu Anadolu	3	
TRC Güneydoğu Anadolu	1	1
Toplam	20	40

Grafik 3.2. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Turizm Belgeli Konaklama Tesislerinin Sayısı 2016

3.2.2.2. Nicel veri toplama aracı

Uygulama 280 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçek geçerlik ve güvenirlik kanıtlarının elde edilmesi amacıyla öğrencilere uygulanan ölçeklerden eksik veya yanlış işaretlenenler elendiğinde kalan 222 ölçek üzerinde işlemler uygulanmıştır. Alanyazın incelendiğinde 200 ve üzeri örneklemin genellikle yeterli olduğu görülmektedir (Kline, 1994'den akt. Seçer, 2015: 117). Ölçeğin yapı geçerliğinin incelenmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda bazı maddelerin istenildiği gibi çalışmadığı görülmüştür. Bu maddelerin ölçülmek istenen özelliği ölçemediği anlaşıldığından ölçekten çıkarılmıştır. Madde çıkarma işlemi ile her bir maddenin ölçekten

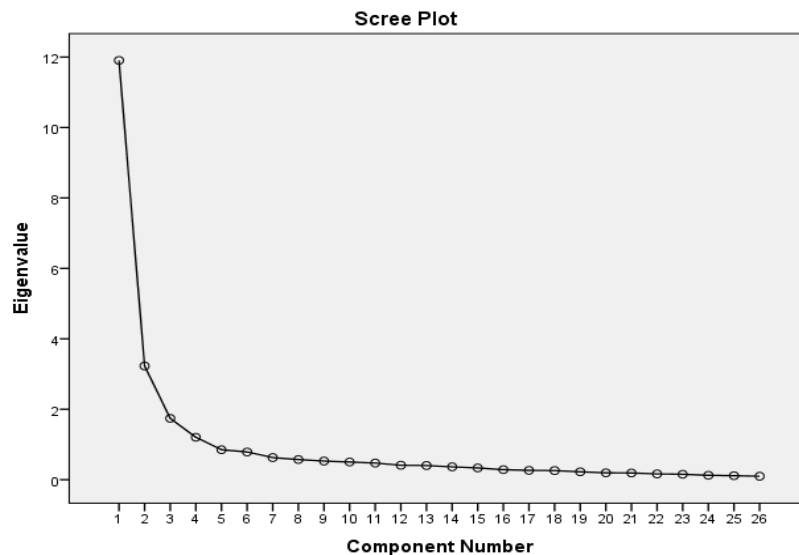
çıkarılmasından sonra tekrar AFA yapılarak sonlandırılmıştır. Ölçekten kalan maddeler sırasıyla, madde 19, 24, 26, 29, 31, 32, 39, 40, 43, 45, 46, 47, 49, 51, 52, 54, 58, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70 olarak belirlenmiş ve toplam 44 madde ölçekten çıkarılarak 26 maddeden oluşan ölçek elde edilmiştir. Çıkarılan maddeler ile birlikte ölçeğin ilk hali tezin son kısmında verilmiştir

Ölçeğin KMO testi sonucu $p < .001$ (.925) düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu durumda ölçeğin faktörlenebilir olduğu ifade edilebilir. Ölçeğin boyut sayısının belirlenebilmesi için özdeğerler incelenmiş ve Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi Özdeğerleri

Bileşen	Özdeğerler		
	Toplam	Açıklanan Yüzdesi	Varyans
1	11,875	45,793	
2	2.891	58,208	
3	1.730	64,904	
4	1.073	69,534	

Tablo 3.2 dikkate alındığında özdeğeri 1’den büyük 4 boyut olduğu görülmektedir. Bu nedenle de ölçeğin dört boyutlu olarak değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Aşağıda verilen yamaç grafiği incelendiğinde de bu durum görülebilir:

Grafik 3.3. Özdeğerlere İlişkin Yamaç Grafiği

Maddelerin faktör yükleri aşağıdaki Tablo 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3.3. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeği
Madde-Faktör Yükleri

Madde	Faktör Yükleri
Madde19	.659
Madde24	.789
Madde26	.800
Madde29	.674
Madde31	.741
Madde32	.784
Madde39	.612
Madde40	.613
Madde43	.672
Madde45	.737
Madde46	.766
Madde47	.788
Madde49	.659
Madde51	.770
Madde52	.743
Madde54	.449
Madde58	.517
Madde60	.636
Madde62	.573
Madde63	.746
Madde64	.633
Madde66	.594
Madde67	.811
Madde68	.806
Madde69	.818
Madde70	.689

Tablo 3.3 incelendiğinde maddelerin faktör yüklerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda ölçeğin son hali 4 boyuttan ve 26 maddeden oluşmaktadır aynı zamanda varyansın %69'unu açıklamaktadır.

Ölçeğin güvenirliğinin belirlenmesi için Cronbach- α güvenirlik katsayısı ile maddelerin ölçekle korelasyonu incelenmiştir. Ölçeğe ait Cronbach- α güvenirlik katsayısı 0.94 olarak hesaplanmıştır. Bu değer .70 değerinden yüksek olduğundan ölçek güvenilir olarak ifade edilebilir (Can, 2014). Ölçeğin dört boyutlu olduğu anlaşıldıktan sonra tüm maddeler döndürülerek yeniden incelenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tablo 3.4'te verilmiştir:

Tablo 3.4. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz Yeterlik Ölçeği
Alt Boyutlarına İlişkin Korelasyon ve Güvenirlik Değerleri

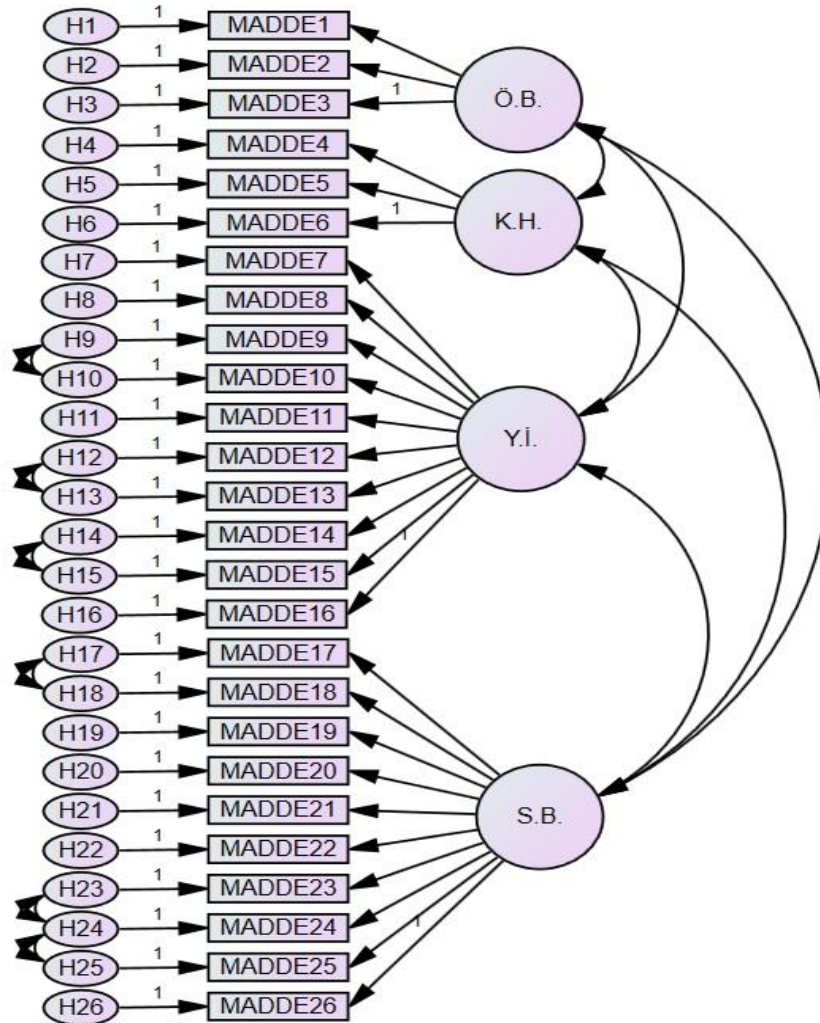
Madde	Boyut1	Boyut2	Boyut3	Boyut4
Madde19			.790	
Madde24			.841	
Madde26			.862	
Madde29				.791
Madde31				.772
Madde32				.841
Madde39	.736			
Madde40	.687			
Madde43	.735			
Madde45	.785			
Madde46	.795			
Madde47	.770			
Madde49	.715			
Madde51	.805			
Madde52	.827			
Madde54	.576			
Madde58		.547		
Madde60		.617		
Madde62		.690		
Madde63		.717		
Madde64		.635		
Madde66		.724		
Madde67		.814		
Madde68		.849		
Madde69		.862		
Madde70		.741		

Tablo 3.4 incelendiğinde maddelerin tümünün ait oldukları alt boyutlarla kabul edilebilir yükseklikte korelasyonları vardır. Bu durum da ölçeğin 4 boyutlu olduğunun göstergesidir.

Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterliklerini ölçmek üzere hazırlanan ve 222 öğrenciye uygulanan 70 maddelik ölçme aracının ekonomik bir ölçme aracına; diğer bir deyişle en az sayıda maddeyle en fazla özelliği ölçebilen bir araca dönüştürülebilmesi için açımlayıcı faktör (temel bileşenler) analizi yapılmıştır. Birden fazla faktörde .32 üzerinde değere sahip olup; aralarındaki fark .01'den az olanlar binişik olarak değerlendirilip ölçekten atılmıştır. Ayrıca faktör yükleri düşük olan maddeler de ölçekten çıkarılmıştır. Elde edilen bileşenler matrisine (component matrix) bakıldığında, ölçeğin 2 faktörde toplandığı; 1. ve 2. faktör yüklerinin .617 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Buna göre döndürme işlemi öncesinde bunlar toplam varyansın %58,20'sini açıklamaktadır. Ölçek üzerinde daha sonra döndürme işlemi uygulanmıştır. Kalan 26 madde ile yapılan analiz sonuçları (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Tablo 3.2'de verilmiştir. Buna göre toplam açıklanan varyans %69,53'dir. Ortaya çıkan ölçek 4

faktörlüdür. Ölçekteki maddelerin kümelendikleri faktörlere bakıldığında ölçeğin ölçmesi istenildiği alanlara yönelik olduğu görülmektedir. 19, 24 ve 26. maddeler Ön-Büro, 29, 31, 32. maddeler Kat Hizmetleri, 39, 40, 43, 45, 46, 47, 49, 51, 52, 54. maddeler Yiyecek-İçecek, 58, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69 ve 70. maddeler de Servis-Bar departmanına yönelik kümelanmıştır (Can, 2014: 309).

Çalışmada Açımlayıcı Faktör Analizi ile elde edilen dört faktörlü yapıyı sınamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu sayede değişkenin faktör yapısını sınanmıştır. Bunun için AMOS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, 303 kâğıda verilen cevapların samimi olması nedeniyle 303 kişiden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Şekil 3.2. Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeği Faktör Analizi Bağlantı Diyagramı

Yapılan modifikasyonlar sonucunda ortaya çıkan şekil 3.2’de görülmektedir. Modifikasyonlar öncesinde χ^2/sd değeri 3.09 iken; modifikasyon sonrasında bu değer 2.59 olarak bulunmuştur. RMSEA değeri ise ,073 bulunmuştur. CFI değeri ise 0,90’dır. Diğer veriler ise aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.5. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu Turizm İşletmeciliği Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki Öz-Yeterlik Ölçeğine ilişkin değerler

Ölçek	χ^2 /sd	RMSEA	GFI	AGFI	IFI	CFI
TÖÖÖ	2,59	,073	,83	,79	,891	,90

Elde edilen değerler kabul edilebilir değerlerin üzerindedir.

3.2.2.3. Nicel verilerin analizi

Geliştirilen ölçek nicel kısmın örneklemini oluşturan ve ölçüt örneklem ile belirlenen Antalya Akdeniz, Alanya Alaaddin Keykubat, Muğla Sıtkı Koçman, Aydın Adnan Menderes ve Ankara Hacı Bayram Üniversiteleri Turizm Fakülteleri Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği bölümlerinde okuyan 321 son sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Toplanan veriler SPSS 23, JASP 0.11.1 tam sürüm ve AMOS 22 demo sürüm paket programlarıyla analiz edilmiştir. Bu bağlamda sırasıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, yüzde, frekans, çoklu uyum analizi, bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır.

3.3. Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmanın nitel bölümü de tıpkı ihtiyaç analizi gibi bir durum çalışmasıdır. Bu şekilde varolan durumun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Programın değerlendirilmesinde durum çalışmasına uygun bir biçimde bütüncül bir yaklaşım kullanılmıştır. Nitel veriler çeşitleme stratejisiyle toplanacaktır. Çeşitleme, farklı veri kaynakları, farklı veri toplama ve analiz yöntemleri kullanarak araştırma sonuçlarının inandırıcılığını arttırmaya yönelik çabaların tümüdür (Yıldırım & Şimşek, 2006). Veri toplama yöntemi olarak elektronik ortamda yapılan yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Araştırmanın nitel bölümünde kullanılan değerlendirme modelinin temelini oluşturan CIPP modeli oluşturmaktadır. Bu bağlamda Stake’in uygunluk ve olasılık modeli ile CIPP ortak paydaları olan girdi ve işlem basamaklarına özel bir önem verilmiştir. Fakat görüşme formu soruların oluşturulması esnasında uzman görüşü alınırken, “Bağlam” kısmı bazı kimselerce anlaşılmadığı için bu

kısım eklektik bir yaklaşımla “Çevre” şeklinde değiştirilmesine karar verilmiştir. Bu iki basamakta öğrencilere ve öğretim elemanlarına daha fazla sayıda soru yöneltilmiştir. Burada öğretim elemanlarına ve öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Bu iki basamakta ise yordayıcı sorular yöneltilmiştir. Ayrıca bu basamaklarda SWOT analizine yönelik sorular da yöneltilmiştir. Burada amaç pandemi nedeniyle yapılamayan gözlemlere ilişkin veri toplayabilmektir. Bu iki aşamaya ek olarak da doküman analizi olarak fakültelerin fotoğraflarına ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bu kısımda NVivo ve MAXQDA veri analiz programından yardım alınmıştır. Çeşitlemede kullanılacak yöntemler; görüşmeler ve doküman incelemesidir.

3.4. Çalışma Grubu

Covid-19 pandemisi nedeniyle örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir örnekleme yer verilmiştir. Bu yöntem araştırmacının diğer yöntemleri kullanma imkânının olmadığı durumlarda kullanılan, araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran bir örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek: 113, 2006). Bu bakımdan çalışmaya Akdeniz Üniversitesi Manavgat Turizm Fakültesinden 11 öğretim elemanı ve 7 öğrenci seçilmiştir.

Araştırmanın nitel bölümünde 11 öğretim elemanı ve 7 öğrenciden görüş toplanmıştır. Katılımcılardan öğretim elemanlarına ait demografik bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Katılımcılar nitel araştırmada kullanılan bir örneklem çeşidi olan gönüllülük esasına göre seçilmiştir.

Tablo 3.6. Görüşme yapılan öğretim elemanlarının özellikleri

Kod	Cinsiyet	Unvan	Deneyim
ÖE1	Erkek	Öğretim Görevlisi	14 yıl
ÖE2	Kadın	Öğretim Görevlisi	7 yıl
ÖE3	Erkek	Öğretim Görevlisi	13 yıl
ÖE4	Kadın	Doktor Öğretim Ü.	9 yıl 4 ay
ÖE5	Kadın	Doktor Öğretim Ü.	17 yıl 6 ay
ÖE6	Kadın	Doktor Öğretim Ü.	11 yıl 2 ay
ÖE7	Kadın	Profesör	21 yıl
ÖE8	Erkek	Doktor Öğretim Ü.	18 yıl 2 ay
ÖE9	Erkek	Doktor Öğretim Ü.	12 yıl
ÖE10	Erkek	Öğretim Görevlisi	16 yıl 10 ay
ÖE11	Erkek	Doktor Öğretim Ü.	8 yıl 6 ay

Tablo 3.6’deki bilgilere göre katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı dengeli olmuştur. Benzer bir şekilde öğretim üyesi sayısı ile öğretim elemanı sayısında da dengeli bir dağılım bulunmaktadır. 6 erkek, 5 kadından oluşan katılımcılardan 4’ü öğretim görevlisi

7'si ise öğretim üyesidir. Katılımcıların 8'i 10 yıldan fazla mesleki deneyime sahiptir.

Öğrencilere ait demografik bilgiler ise aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.7. Görüşme yapılan öğrencilerin özellikleri

Kod	Cinsiyet	GANO	Okuduğu Okul
Ö1	Erkek	3,00	Akdeniz Üniversitesi
Ö2	Erkek	2,50	Akdeniz Üniversitesi
Ö3	Erkek	3,25	Akdeniz Üniversitesi
Ö4	Erkek	2,86	Akdeniz Üniversitesi
Ö5	Kadın	2,80	Akdeniz Üniversitesi
Ö6	Erkek	2,20	Akdeniz Üniversitesi
Ö7	Kadın	3,90	Akdeniz Üniversitesi

Nitel araştırmanın öğrenci ayağında ise 5 erkek ve 2 kadın katılımcı mevcuttur. Öğrencilerin tamamı Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Lisans mezunudur.

3.4.1. Veri Toplama Araçları

Nitel kısımda ise öğretim elemanları görüşme formları, öğrenci görüşme formları ile doküman analizi kapsamında fotoğraflar kullanılmıştır.

3.4.1.1. Öğretim elemanı görüşme formu

Araştırmacının ortaya atmış olduğu eklektik karma program değerlendirmenin yapısına uygun bir biçimde yapılandırılan sorulardan oluşmaktadır. 13 sorudan oluşmaktadır. Sondalarla desteklenmiştir. Sırasıyla Çevre, Girdi, Süreç ve Ürün boyutlarına yönelik sorular içermektedir. Ek kısmında verilmiştir.

3.4.1.2. Öğrenci görüşme formu

Öğrenci görüşme formları da araştırmacının ortaya atmış olduğu eklektik karma program değerlendirmenin yapısına uygun bir biçimde yapılandırılan sorulardan oluşmaktadır. Öğretim elemanı sorularına paralel bir biçimde hazırlanan sorular farklı görüşlerin kıyaslanmasına da olanak tanımaktadır. 13 sorudan oluşmaktadır. Sondalarla desteklenmiştir. Sırasıyla Çevre, Girdi, Süreç ve Ürün boyutlarına yönelik sorular içermektedir. Ek kısmında verilmiştir.

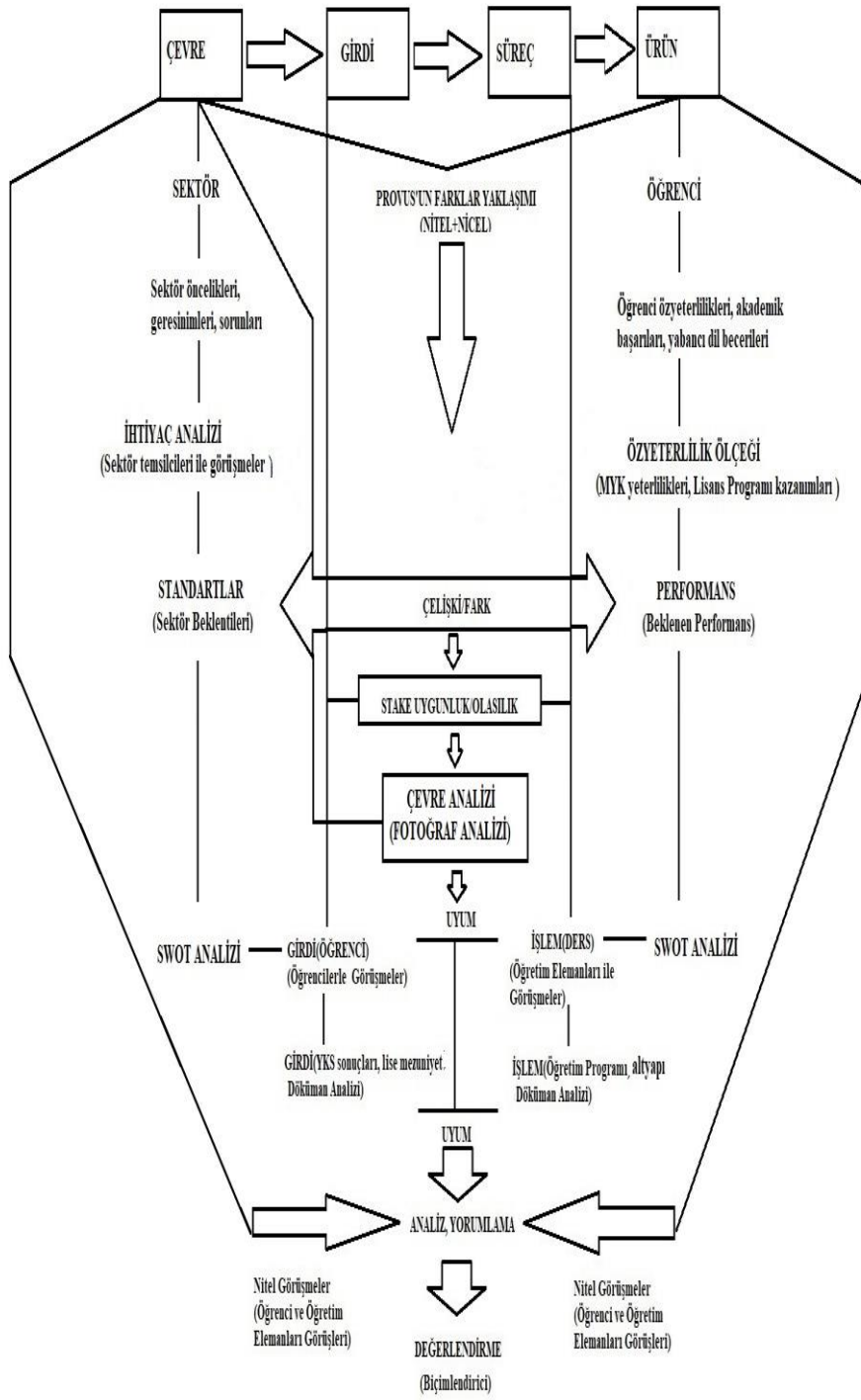
3.4.1.3. Fotoğraflar

Fakültenin fiziki alt yapısını yansıtan fotoğraflardan oluşmaktadır.

3.3.3. Verilerin Analizi

Çalışmanın nitel kısmında veri toplama aracı olarak “Öğrenci Görüşme Formu” ve “Öğretim Elemanı Görüşme Formu” kullanılmıştır. Nitel analizlere sözcük sıklığı hesaplama ile başlanmıştır. Sözcükler nitel araştırmada özellikle de doküman analizinde kullanılan yazılı kaynakların en temel yapı taşıdır. Kullanılan sözcüklerin sıklıklarına bakarak araştırmacı bazı temalara ulaşabilir. Bu tür analizlerde bilgisayar kullanmak özellikle de fazla sayıdaki karmaşık materyallerde elzemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, 244,245). Bu nedenle elde edilen ham veri seti NVivo 10 programıyla analiz edilmiştir. Çalışmaya NVivo 10 “Word Frequency” testi uygulanarak başlanmıştır. Çalışmanın kalan nitel kısmında veri analizine bir başka nitel analiz programı olan MAXQDA ile devam edilmiştir. MAXQDA analize ilişkin daha fazla görsel sonuç verebilmesiyle ve çalışmaya çeşitlilik katması nedeniyle tercih edilmiştir. Burada veriler içerik analizine tabii tutulmuştur. Pandemi nedeniyle tüm veriler elektronik ortamda ve posta yoluyla toplanmıştır.

EKLEKTİK MESLEKİ VE TEKNİK PROGRAM DEĞERLENDİRME MODELİ

Şekil 3.3. Eklektik Mesleki ve Program Değerlendirme Modeli

4. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın ihtiyaç analizine ve alt problemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. İhtiyaç Analizinden Elde Edilen Bulgular

Çalışmadaki temalar her bir görüşme sorusunun altında oluşturulmuş; her temaya ilişkin alıntılar program üzerinden kodlamalar altına bağlanmış; grafikler çizilmiş ve rapor haline getirilmiştir. Elde edilen verilere ilişkin temalar ve alıntılar alt başlıklar halinde verilmiştir. Aşağıda sorulara ilişkin temalar verilmiştir:

Tema I: Mezun Öğrencilerden Beklenen Nitelikler

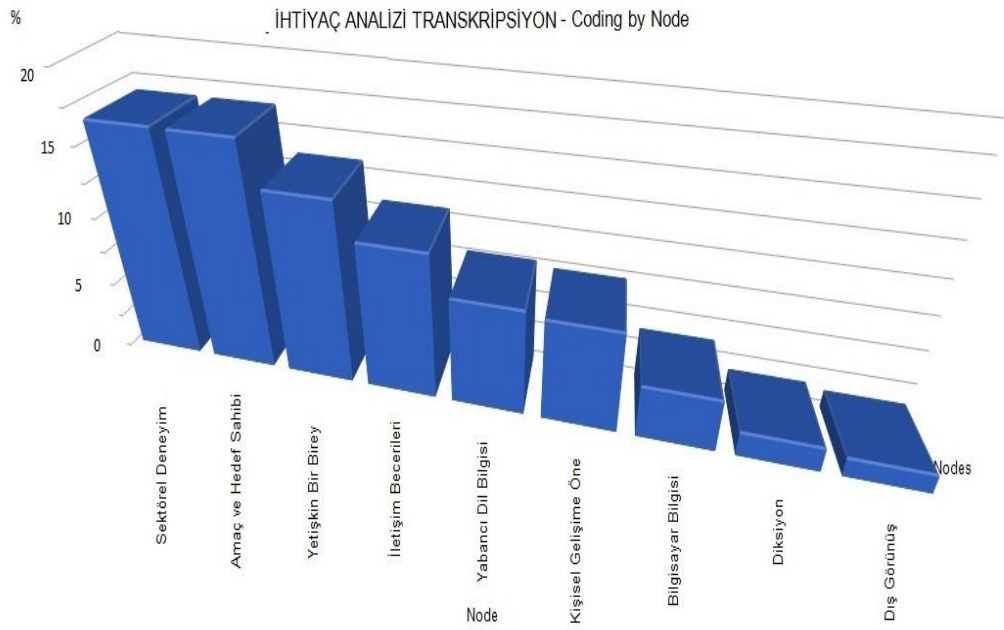
Tema II: Sektör ve Üniversite İşbirliği

Tema III: Mezun Öğrencilerin İstihdam Edildiği Alanlar

Tema IV: Öğretim Programının Değerlendirilmesine ve Değiştirilmesi İstenen Dersler

4.1.1. Mezun Öğrencilerden Beklenen Niteliklere Yönelik Görüşler

Bu soruya ilişkin yapılan veri analizinde elde edilen temalar aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 4.1. Mezun Öğrencilerden Beklenen Niteliklere İlişkin Görüşme Bulguları

Yapılan görüşmelerde sektör deneyimi, amaç ve hedef sahibi olması en çok beklenen nitelikler olarak öne çıkmaktadır. İnsan kaynakları müdürlerinin sektörel deneyim görüşleri ve öğrencilerin staj geçmişine ilişkin görüşleri ise aşağıda sunulmuştur.

İKM-2: “”...sektörle öğrencileri buluşturmak için kesinlikle staj zorunlu olması gerekiyor.”

İKM-5: “Okulda aldıkları teorik bilgiyle operasyonel yani fiili çalışmaya başladıkları zaman aralarında bir fark oluşuyor. Biz üniversite ya da yüksekokul mezunuyuz diye üst kademedен başlamalıyız gibi bir talepleri oluyor. Şimdi alaylı ve okullu var. Bir de fiili çalışmaya geçtikleri zaman hayal kırıklığı da olduğu için staj dönemi çok önemli. Sabırlı olmaları gerekiyor. İş öğrenene kadar 3/5 yıl çıraklığını yapmaları gerekiyor. Bu süreyi doldurmadan bir beklentilerinin olmamaları gerekiyor.”

İKM-6: “Sektördeki jargonları bilmiyor.”

İKM-7: “Çıraklıkta 3/5 sene çok önemli. Bu aşamaları geçene kadar iş hayatında karşılaşılabilecek zorluklarla ilgili alt yapılarının birazcık hazırlanması gerekiyor.”

İkinci sırada bulunan amaç ve hedeflere yönelik görüşleri insan kaynakları müdürlerinin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

İKM-1: “Amaçlarını saptamaları gerekiyor. Hangi amaçla oradalar, Görev tanımlarını çok iyi bilmeleri gerekiyor. Bir hedefleri olmalı.”

İKM-4: “Müracaat edeceği departmanı bilmesi gerekiyor. Aşçı olacaksa o tarafa yönelmeli. FB'de çalışacaksa o tarafa yönelmeli. Departmanını bilmeli çünkü okulda hepsi az az gösteriliyor anladığım kadarıyla.”

İKM-5: “Amaç ve hedefleri çok önemli... Amaç ve hedef. Birçok yüksekokul ve fakülteye gittiğimizde 150-200 öğrenciye sorduğumuzda amaç ve hedef nedir diye sorulduğunda 1 ya da 2 kişi ben kendi restoranımı açacağım veya ben yurtdışına gideceğim ki turizm okulu öyle bir şey ki ülkede kriz çıktığında yurtdışına da gider, iş fazla. Bunun bilincinde olması lazım.”

İKM-6: “Komi olarak işe başlıyor, kominin ne iş yapacağını bilmiyor, ben tabak mı toplayacağım diyor.”

Öğrencilerin öğrenci psikolojisinden kurtulup yetişkin bir birey olarak insan kaynakları müdürlerinin karşısına çıkması da önemli bir paya sahiptir.

İKM-4: “Ama artık ben mezunum, iş arayışındayım mantığına sahip olup öğrenci psikolojisinden kurtulması benim en çok dikkat ettiğim şeylerden bir tanesi.”

İKM-5: “Beyinlerinde tüketici profilini kaldırmaları lazım. Sorumluluk almak istemiyorlar.”

İKM-7: “Öğrencilikle iş hayatındaki ahlak, silsile, ilişki, ast-üst, zaman yönetimi, vardiya, çalışması... Bunların hepsine geçişte bir bocalama mutlaka oluyor. Öğrencilik psikolojisi üst tarafa çıkıyor.”

İletişim becerisi olarak kodlanan temaya ilişkin görüşler ise aşağıda sunulmuştur.

İKM-6: “...görgü kurallarının hiçbiri yok, bir departman müdürü ile bir misafir ile konuşmayı bilmiyorlar. Protokol bilgileri hiç yok zaten. Mesela bir bakan ya da milletvekili gelecek veya üst düzey vali gelecek nasıl davranılır nasıl konuşulur sayın mı ya da siz mi denir bilmiyorlar. Bize bile sen diyorlar. Abi, teyze, hala, amca diyorlar. Turizm bölümünde okuyorsa her şeyden önce görgü kurallarını, nezaketi bilmesi gerekiyor. Her şeyden önce saygıyı bilmesi gerekiyor.”

Diğer bir öne çıkan tema ise yabancı dil bilgisidir. Bu tema tüm müdürlerin ortak olarak birleştiği nokta olmuştur.

İKM-2: “Birincisi yabancı dil. Yabancı dilin bir tanesini çok iyi bilmesi gerekiyor. Konuşabilecek seviyede.”

İKM-4: “Dil bilgisi İKM-2'nin belirttiği gibi önemli.

İKM-5: “Belki okulda ön büro program derslerini görüyordur ama kesinlikle şunu söyleyeyim hiç bir fakülte veya yüksekokul bitirmiş bir arkadaşımızın yabancı dil seviyesine sahip değil. Buna İngilizce, Almanca, Rusça dâhil.”

Yukarıda önem arz eden ve yüzdeler olarak büyük çoğunluğa sahip temalar dışında son 4 grupta sırasıyla yer alan “kişisel gelişime önem verme, bilgisayar bilgisi, diksiyon ve dış görünüş ile ilgili temalara ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir.

Kişisel gelişime ilişkin görüşler:

İKM-5: “Kişisel gelişimlerine önem vermiyorlar.”

İKM-6: “Kültür ve Turizm Bakanlığının bir eğitimi var. Dışarıdan almaya kalksa 7000 dolara veriyorlar. Biz bedava getiriyoruz, sertifikalı ve her yerde geçerli. Eğitime gelmek istemiyor. Gelirse de uyuyor. Eğitime dirençli. Soru sormuyorlar. Gözlem eksikliği var.”

Bilgisayar bilgisine ilişkin görüşlerden birkaçı şu şekildedir:

İKM-5: “Üniversite bitirmiş bir kişinin mutlaka Word ve Excel'i kullanması lazım. Bilgisayardan anladıkları sadece Google, Facebook. Bilgisayar bilgimiz bu. Bundan öte hiç bir şey yok.”

Diksiyona ilişkin görüşlerden bazıları aşağıda bulunmaktadır:

İKM-5: “Mesela diksiyon. Bazıları hala sokak ağzıyla görüşmeye geldiklerinde devam ediyor.”

Dış görünüşle ilgili olarak müdürlerin görüşlerinin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

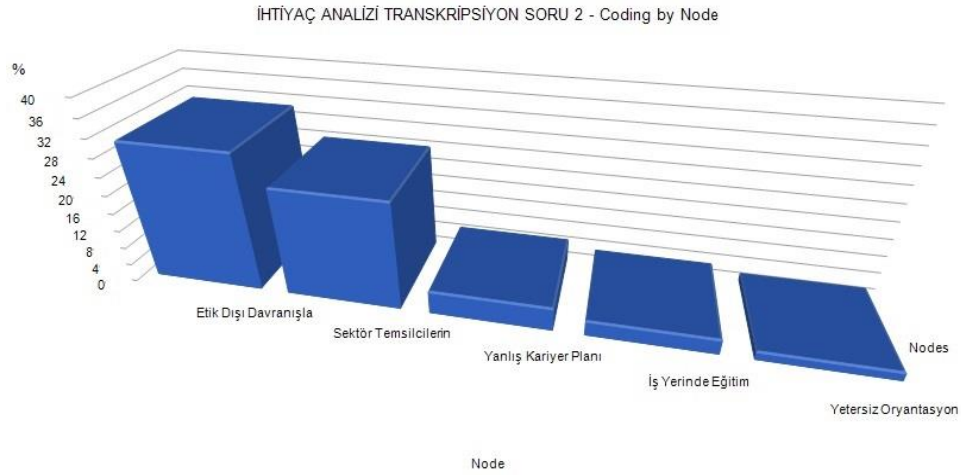
İKM-5: “Kılık kıyafet, İş görüşmesinde kılık kıyafet iyiye bir artıdır.”

4.1.2. Sektör ve Üniversite İşbirliğine Yönelik Görüşler

İnsan kaynakları müdürlerine ikinci görüşme sorusu olarak sektörle işbirliğine yönelik fikirlerini ortaya koyacak bir soru sonda sorular ile birlikte sorulmuştur.

Sektörle işbirliği başlığı altında en dikkat çeken husus etik dışı davranışlar ile sektör temsilcilerinin üniversitelerde konuyla ilgili deneyim paylaşımında bulunmak istemeleri olarak öne çıkmaktadır. Konuya ilişkin olarak bazı müdürler derslere dışarıdan ücretli olarak öğretim elemanı olarak katılmak istemekte; bazıları ise konuyu üniversitelerin ilgili fakültelerinde düzenlenecek sempozyum, konferansa davetli olarak katılarak deneyim aktarımının gerçekleştirilmesi üzerine beyan vermiştir.

Elde edilen yanıtlarla ortaya çıkan temalara ilişkin grafik ise aşağıda verilmiştir.

Grafik 4.2. Sektör ve Üniversite İşbirliğine İlişkin Görüşme Bulguları

Müdürlerin etik dışı davranışlar hakkındaki görüşleri ise yukarıdaki sıraya göre şu şekildedir:

İKM-2: “Fakat bizim de öz eleştiri yapmamız lazım şunlar olması gerekir dedik ama daha sonra bu çocuklarla buluştuğumuz zaman sektörden kaçırın uzaklaştıran hareketlerimiz oluyor mu? Onlara kötü davranıyor olabiliriz...”

İKM-6: “Tanıdıkları vasıtasıyla yükselen insanlar var. Bunların egoları çok yüksek. Bu kişiler de geldikleri yeri unutup çalışanlara eziyet ediyor.”

Dışarıdan sektör temsilcilerinin eğitim kapsamında tecrübe paylaşımına ilişkin

görüşleri ise şu şekildedir:

İKM-2: “Sektörde önemli görevde olan kişilerin derse getirip onlarla çocukların söyleşi yapması mesela haftada 1 gün.”

İKM-5: “Staj olacak ama hangi sektörde çalışmak istiyorsa o arkadaşlarımızı en azından arkadaşlarımızın okula gelip gerçekleri anlatması lazım. Eğirdir’de İnsan kaynakları paneli de yaptık aslında yine S.D.Ü.’de 250/300 kişinin katıldığı bir konferans oldu. Onlar baya etkili olmuştu.

İKM-8: “Dışarıdan arkadaşlar geliyor mu size derse hocam? Sınıfta olmayabilir ama salonda konferans şeklinde olabilir.”

Yüzdelik olarak daha az yer kaplayan görüşler ise şu şekildedir:

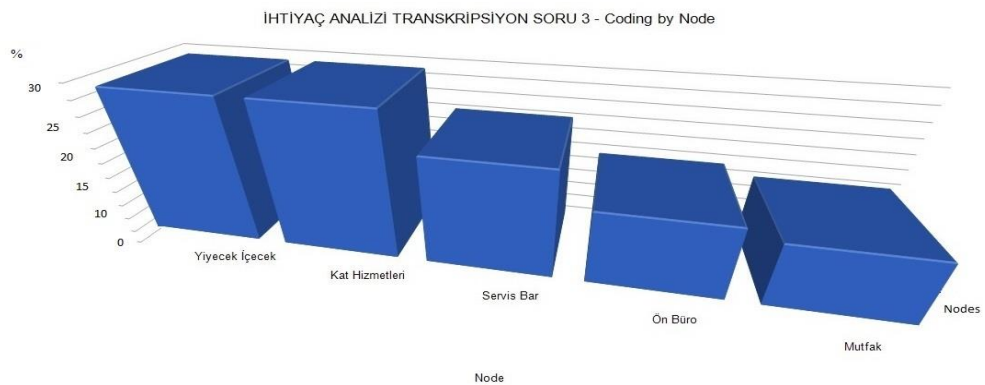
İKM-2: “...gereksiz vaatlerle yanlış bir kariyer planlaması çizmiş olabiliriz. Birazcık da özeleştirii yapmamız gerekir.

İKM-4: “Okulu yaptıran hayırsever öğrencileri kendi otelinde istihdam edebilir.”

İKM-2: “...yeterli oryantasyon vermiyor olabiliriz.”

4.1.3. Mezun Öğrencilerin İstihdam Edildiği Alanlara İlişkin Görüşleri

Bu soruda eski adı Konaklama İşletmeciliği olan yeni adı ise Turizm İşletmeciliği olan otellere kalifiye eleman hazırlamaya yönelik bu program öğrencilerinin istihdam olanaklarına dair bulgular elde edilmeye çalışılmıştır. Adı geçen her iki lisans programının ders içerikleri aynıdır. Sonuçlar ise aşağıdaki grafikte sunulmuştur:

Grafik 4.3. Mezun Öğrencilerin İstihdam Edildiği Alanlara İlişkin Görüşme Bulguları

İnsan kaynakları müdürleri ise konuyla ilgili olarak kısa, net ve biriyle örtüşen cevaplar vermişlerdir.

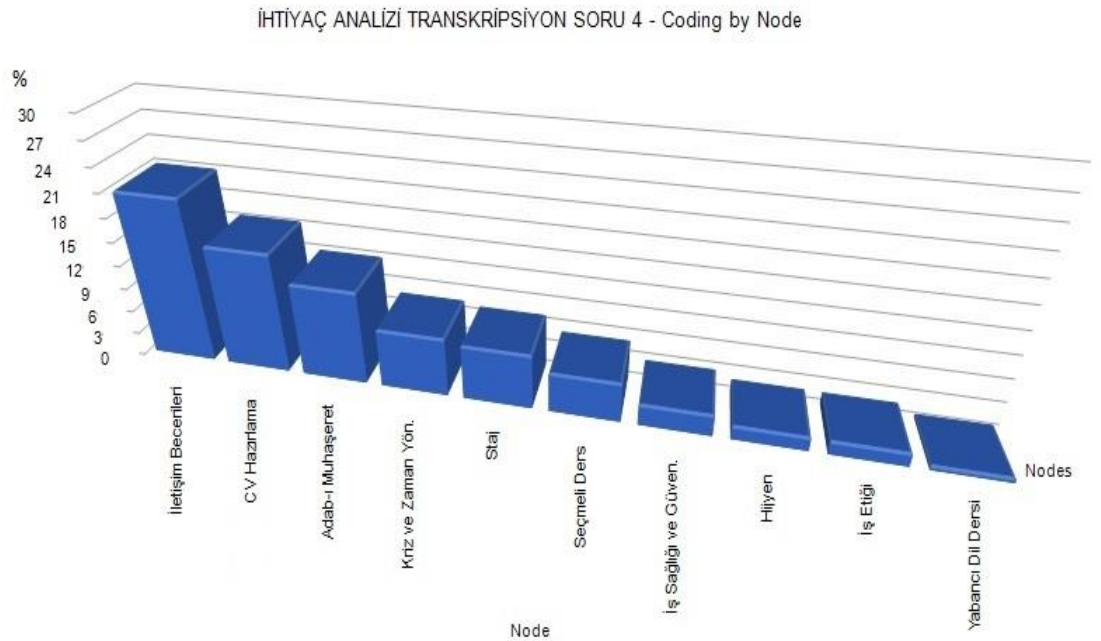
İKM-2: “Sırasıyla servis bar, mutfak, kat hizmetleri, ön büro. Geri hizmetlerde farklı beceri isteyen meslekler de var. F&B tabii ki.”

İKM-5: “Yiyecek içecek, mutfak, ön büro, kat hizmetleri, servis bar.”

İKM-6: “Yiyecek içecek, mutfak, ön büro, kat hizmetleri, servis bar.”

4.1.4. Öğretim Programının Değerlendirilmesine ve Değiştirilmesi İstenen Derslere Yönelik Görüşler

Bu bölümde bir insan kaynakları müdürü okuduğu yıllardaki üniversitede bulunan seçmeli ders fazlalığına dikkat çekmiş; diğerleri ise öğretim programına eklenmesini istedikleri dersleri belirtmişlerdir. Yüzdelik olarak yüksek bir orana sahip olmasa da yabancı dil becerisi ve yabancı dil dersi farklı sorularda tema olarak araştırmada karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda bu görüşlere ait dersler grafik halinde verilmiştir:

Grafik 4.4. Öğretim Programının Değerlendirilmesine ve Değiştirilmesi İstenen Derslere İlişkin Görüşme Bulguları

Konuya ilişkin eklenmesi istenen dersler ise tablodaki sıralamaya göre şu şekildedir:

İKM-3: “İletişim becerileri...”

İKM-7: “Hizmet sektörü olduğu için misafirle görüşen tüm personelin yaşadığı şartlar ne olursa olsun gülümsemek zorunda. Çok önemli. Misafir yazıyor. Bunu her tarafa şikâyet olarak yazıyor. Bunun da dersinin olması lazım.”

İKM-8: “Sürekli pozitif olunabilmeli. Gelen öğrenciler 20/21 yaşında. Biz onlara sevgiyi saygıyı söylediğimiz zaman da gençlerin zoruna gidiyor.”

İKM-2: “Bir de şöyle bir ders olması lazım CV nasıl hazırlanır, mülakatta nelere dikkat edilir, iş görüşmesine örnek veriyorum iki saat öncesinden gitmek marifet midir, çok süslenmesi mi gerekir, telefonu açık kalmış vs. CV hazırlama ve mülakat teknikleri artık dersin adı ne olur bilmiyorum ama muhakkak olmalı.

İKM-5: “Eğitim ailede başlar. Ailede bu eksik olduğu için okullarda da görgü kuralları olmadığı için sokaktaki gibi geliyor. Adab-ı muaşeret dersleri vardı eskiden.”

İKM-8: “Nasıl davranacağını bilmeyen gençlerimiz var...Öğretmen okulunda biz kapı nasıl açılır kapanır, nasıl davranılır onları öğrendik. Ailede başlıyor ama okulda devam etmesi lazım.”

İKM-7: “Zaman zaman duyuyoruz. Kriz yönetimi, zaman yönetimi. Bunları öğrenci seviyesine indirerek verilebilir. Bizler yönetici olarak bu eğitimleri aldık.

İKM-2: “Emek yoğun bir sektör. Staj olmalı.”

İKM-7: “Profesyonelliğe geçişte yumuşak bir geçiş iş hayatı ile okul hayatı arasında bir denge noktası olmalı.

İKM-9: “Bende bu işin okulunu okudum. Çok fazla seçmeli ders vardı. Bu dersler zorunlu olsa daha iyi olurdu.”

İKM-5: “İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin verilmesi lazım.”

İKM-5: “...iş hijyeni...”

İKM-6: “Hijyeni bilmeleri lazım.”

İKM-3: “İş etiği artık ismine ne dersiniz.”

4.2. Nicel Analize İlişkin Bulgular

Tablo 4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

	Demografik Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Erkek	178	55,5
	Kadın	143	44,5
Yaş	18-20	4	1,2
	21-23	238	74,1
	24-26	70	21,8
	27-29	6	1,9
	30 yaş ve üstü	3	0,9
	Okuryazar değil	13	4,0
Anne eğitim düzeyi	İlkokul	115	35,8
	Ortaokul	62	19,3
	Lise	85	26,5
	Üniversite	45	14,0
	Lisansüstü	1	0,3
	Okuryazar değil	6	1,9
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	88	27,4
	Ortaokul	65	20,2
	Lise	101	31,5
	Üniversite	58	18,1
	Lisansüstü	3	0,9
	0-2500 TL	69	21,5
Aylık gelir	2501-5000 TL	149	46,4
	5001-7500 TL	60	18,7
	7501-10000 TL	23	7,2
	10001 TL ve üstü	20	6,2

Araştırmaya katılan öğrencilerin 178’i erkek iken 143’ü kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Buna göre erkek öğrenciler katılımcıların %55,5’ini oluştururken kadınlar ise %44,5’ini oluşturmaktadır.

Ölçek alınan 4 yıllık lisans eğitimini en iyi değerlendirebilecek ve bu sayede öz yeterliliği en yüksek olması beklenen VIII. yarıyıl öğrencilerine uygulanmıştır. Bu nedenle katılımcıların 238’i, %74,1 ortalama ile 21 ile 23 yaşları arasındadır. 18 ile 20 yaş arası kitle 4 kişi ile %1,2’lik dilimi, 24 ile 26 yaş arası kitle 70 kişi ile %21,8’lik dilimi, 27 ile 29 yaş arası kitle 6 kişi ile %1,9’luk dilimi, 3 kişi ise 30 yaş üzeri olması ile %0,9’luk dilimi oluşturmaktadır.

Öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ise şu şekildedir. 13 kişinin annesi %4,0 ile okur yazar değil, 115’i %35,8 ile ilkokul mezunu, 62’si %19,3 ile ortaokul mezunu, 85’i %26,5 ile lise mezunu, 45’i %14,0 ile üniversite mezunu, 1’i ise %0,3 ortalama ile lisansüstü eğitim mezunudur.

Öğrencilerin baba eğitim düzeyleri ise şu şekildedir. 6 kişinin babası %1,9 ile okur yazar değil, 88'i %27,4 ile ilkokul mezunu, 65'i %20,2 ile ortaokul mezunu, 101'i %31,5 ile lise mezunu, 58'i %18,1 ile üniversite mezunu, 3'ü ise %0,9 ortalama ile lisansüstü eğitim mezunudur.

Katılan öğrencilerin 69'unun ailesi %21,5 ortalama ile 0-2500 TL aylık gelire sahiptir.

149 kişinin ailesi %46,4 ortalama ile 2501-5000 TL arasında gelire sahiptir. 60 kişinin ailesi %18,7 ortalama ile 5001-7500 TL arasında gelire sahiptir. 23 kişinin ailesi %7,2 ortalama ile 7501-10000 TL arasında gelire sahiptir. 20 kişinin ailesi %6,2 ortalama ile 10000 TL üzerinde gelire sahiptir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Turizm Eğitimlerine İlişkin Bilgiler

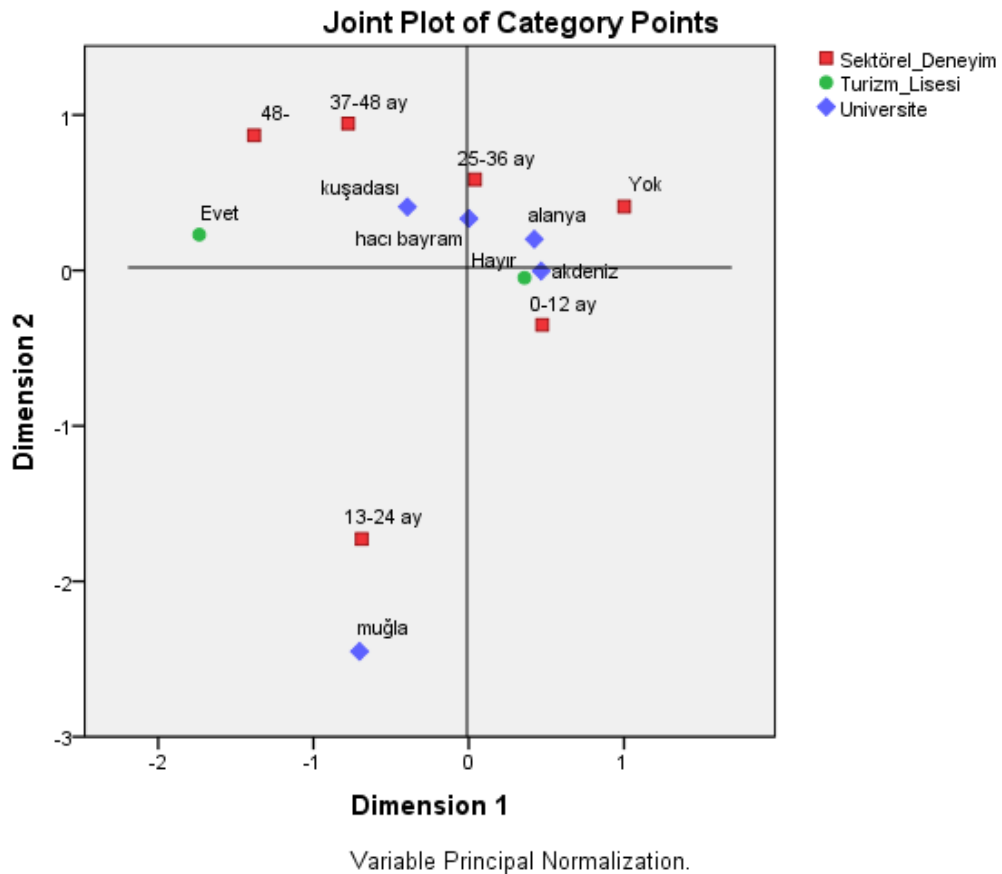
İfadeler	n	%
Turizmde sektörel deneyim	Yok	16,8
	0-12 ay	34,3
	13-24 ay	13,1
	25-36 ay	14,3
	37-48 ay	8,4
	49 ay ve üstü	13,1
Turizm lisesi mezuniyet durumu	Evet	17,1
	Hayır	82,9
Turizm lisans eğitimindeki İngilizce ağırlık oranı	% 30'a kadar	71,7
	%30 İngilizce	24,0
	% 100 İngilizce	4,4
	1,79'a kadar	3,4
	1,80-2,00	8,4
Genel Akademik Not Ortalaması	2,01-2,24	10,6
	2,25-2,49	19,3
	2,50-2,99	33,6
	3,00-3,49	17,4
	3,50-4,00	7,2

Araştırmaya katılan öğrencilerden 54'ü %16,8 ortalama ile hiç bir sektörel deneyimi bulunmamaktadır. 110 kişi %34,3 ortalama ile 0-12 ay arası, 42 kişi %13,1 ortalama ile 13-24 ay arası, 46 kişi %14,3 ortalama ile 25-36 ay arası, 27 kişi %8,4 ortalama ile 37-48 ay arası, 42 kişi %13,1 ortalama ile 49 ay ya da daha fazla sektör deneyimine sahiptir.

Normallik Testi

Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek üzere normallik testi yapılmıştır. Sosyal bilimlerde en çok kullanılan yöntemlerden biri olan basıklık ve çarpıklık (Skewness ve Kurtosis) değerleri incelenmiştir. Hair, Black, Babin & Anderson (2013); Leech vd., (2014, s.21)'e göre Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1.0 ile +1.0 arasında olması durumunda verilerin homojen veya normal dağıldığını gösterdiği kabul edilmektedir. George, D., & Mallery, M. (2010) ise normal dağılım ölçütü olarak -2.0 ile +2.0 aralığını işaret etmektedir. Yapılan normallik testi sonucunda elde edilen “Skewness” (-,614 ile ,136) ve “Kurtosis” (-,010 ile ,271) değerlerine göre araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir.

Şekil 4.1. Öğrencilerin Üniversite, Sektörel Deneyim ve Mezun Oldukları Lise Değişkenlerinin Çoklu Uyum Analizi

Şekil 4.1’de turizm öğrencilerinin okudukları üniversite, sektörel deneyim ve mezun oldukları lise değişkenleri değerlendirmeye tutularak gerçekleştirilen çoklu uyum analizi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre Hacı Bayram Veli Üniversitesi ile Adnan

Menderes Üniversitesi öğrencilerinin turizm lisesi mezunu oldukları ve sektörel deneyimlerinin 37 ile 48 ay arasında değiştikleri görülmüştür. Alanya Aladdin Keykubat Üniversitesi ile Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin turizm lisesi mezunu olmadıkları ve sektörel deneyimlerinin olmadığı saptanmıştır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencilerinin de sektörel deneyimlerinin 13 ile 24 ay arasında değiştiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Turizm Öğrencilerinin Mesleki Özyeterlik İnancı Ölçeği Faktör Analizi

Faktör Adı	İfade no	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan varyans (%)	Cronbach Alpha
Önbüro	İfade2	,916	12,558	48,301	,850
	İfade1	,852			
	İfade3	,831			
Kat hizmetleri	İfade6	,856	2,681	10,313	,873
	İfade5	,835			
	İfade4	,829			
	İfade11	,856			
	İfade10	,850			
	İfade12	,817			
	İfade14	,807			
Yiyecek İçecek	İfade9	,762	1,764	6,785	,950
	İfade15	,758			
	İfade8	,750			
	İfade7	,704			
	İfade13	,676			
	İfade16	,557			
	İfade24	,816			
	İfade22	,774			
	İfade19	,771			
	İfade25	,751			
Servis Bar	İfade23	,719	1,530	5,883	,936
	İfade26	,718			
	İfade18	,622			
	İfade21	,579			
	İfade20	,510			
	İfade17	,502			
Toplam Açıklanan Varyans				71,282	
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü					,934
Bartlett Küresellik Testi					
Ki Kare:7184,475	Serbestlik derecesi:325	p değeri:0,000			

Yapılan Açımlayıcı faktör analizine ilişkin değerler tabloda verilmiştir. İfadelerin 4 alt boyutta toplandıkları görülmektedir. En yüksek faktör yükü ,916 iken en düşük faktör yükü ,502 ile kabul edilen değerler içerisinde. Sırasıyla boyutların Cronbach Alpha kat sayıları ,850, ,873, ,950, ,936 olarak görülmektedir. Toplam açıklanan varyans ise 71,282'dir.

4.2.1. Ön Büro Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular

Tablo 4.4. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort	S.S.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Ön büro mesleğinin gelişimine ilişkin faaliyetleri belirtirim.	24	7,5	47	14,6	113	35,2	79	24,6	58	18,1	3,31	1,14
Ön büroda günlük oda işlemlerini yürütürüm	34	10,6	50	15,6	87	27,1	82	25,5	68	21,2	3,31	1,26
Ön büroda gece işlemlerini yürütürüm	52	16,2	60	18,7	84	26,2	64	19,9	61	19,0	3,06	1,33

Öğrencilerin mesleki özyeterlik inançlarını ölçmek amacıyla katılımcılara yöneltilen 26 ifadeli ölçek ve ölçeğe ilişkin verilen yanıtların ortalamaları yüzde ve frekans analizine tabi tutulmuş ve sonuçları Tablo 4.4'te gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde ölçeğin ilk alt boyutu olan öğrencilerin önbüro mesleğine dair özyeterlik inançlarının çoğunlukla kısmen katılıyorum ve katılıyorum şeklinde cevaplandırıldığı görülmektedir (sırasıyla ifade ortalamaları: 3,31, 3,31, 3,06). Bu alt boyuta ilişkin 3 ifadede “kısmen katılıyorum” ve “katılıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenci sayısı ve yüzdesi madde sırasına göre 192 kişi (%59,8), 169 kişi (%52,6) ve 146 kişi (%46,1) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Önbüro mesleğine dair özyeterlik inancını belirleyen alt boyutta ilk iki ifade olan “Ön büro mesleğinin gelişimine ilişkin faaliyetleri belirtirim.” ile “Ön büroda günlük oda işlemlerini yürütürüm.” Eşit ortalama sahiptir. (ort. 3,31). En düşük ortalama ise bu boyuttaki üçüncü ve son boyut olan “Ön büroda gece işlemlerini yürütürüm.” ifadesi olmuştur (ifade ort. 3,06).

Tablo 4.5. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Ön Büro Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Srb. Der.	p
Erkek	178	3,34	1,15	-2,016	319	0,042*
Kadın	143	3,09	1,01			

Ölçeği dolduran öğrencilerin cinsiyetlerine göre ön büro özyeterlik inancının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir. Bu sonuca göre 0,042 önem düzeyi ile H_{1a} hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin cinsiyetleri ile önbüro özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin ön büro özyeterlik inançlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde erkek öğrencilerin ön büro özyeterlik inançları (ifade ort: 3,34) kadın öğrencilerin inançlarına (ifade ort: 3,09) göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.6. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Ön Büro Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Deneyim yok	54	2,65	1,08	6,122	5	0,000*
0-12 ay	110	3,15	1,06			
13-24 ay	42	3,29	0,93			
25 -36 ay	46	3,50	1,08			
37-48 ay	27	3,29	1,01			
48 ay ve üstü	42	3,76	1,11			

Ölçeği dolduran öğrencilerin sektörel deneyimlerine göre ön büro özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,000 önem düzeyi ile H_{1b} hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin sektörel deneyimleri ile ön büro özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin ön büro özyeterlik inançlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde sektörel deneyimleri arttıkça ön büro departmanına yönelik özyeterlik inançlarının yükseldiği tespit edilmiştir. Zira, sektörel deneyimleri olmayan öğrencilerin ön büro departmanına ilişkin özyeterlik inancının ortalaması 2,65 iken 48 ay ve üstü sektörel deneyime sahip olan öğrencilerin söz konusu inanca yönelik ifade ortalaması 3,76 olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Önbüro Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
% 30’a kadar	230	3,11	1,18	5,972	2	0,003*
% 30 İngilizce	77	3,21	1,05			
% 100 İngilizce	14	4,19	0,94			

Ölçeği dolduran öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimlerine göre ön büro özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,003 önem düzeyi ile H_{1c} hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimleri ile ön büro özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin ön büro özyeterlik inançlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde % 100 İngilizce eğitime sahip olan bölümlerdeki öğrencilerin ön büro departmanına ilişkin özyeterlik inançları en yüksek olduğu tespit edilmiştir (ifade ort:4,19).

4.2.2. Kat Hizmetleri Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular

Tablo 4.8. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort	S.S.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Kat hizmetleri ile ilgili hazırlıkları (konuk odalarının temizliği gibi) yaparım.	67	20,9	66	20,6	72	22,4	70	21,8	46	14,3	2,88	1,30
Otel tekstili ve misafir çamaşırları ile ilgili işletmede yapılması gerekenleri işlemleri yaparım.	80	24,9	64	19,9	80	24,9	70	21,8	27	8,4	2,68	1,28
Kat hizmetleri ile ilgili gün sonunda yapılması gereken işlemleri yaparım.	71	22,1	60	18,7	80	24,9	70	21,8	40	12,5	2,83	1,32

Tablo incelendiğinde ölçeğin ikinci alt boyutu olan öğrencilerin kat hizmetleri mesleğine dair özyeterlik inançlarının ilk ifadede çoğunlukla kısmen katılıyorum ve katılıyorum şeklinde cevaplandırıldığı görülmekte iken diğer iki ifadede ise “kesinlikle katılmıyorum” ve “kısmen katılıyorum” şeklinde cevaplandıkları görülmektedir. (sırasıyla ifade ortalamaları: 2,88, 2,68, 2,83). Bu alt boyuta ilişkin ilk ifadede “kısmen katılıyorum” ve “katılıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenci sayısı ve yüzdesi madde sırasına göre 142 kişi (%44,2); diğer iki ifadede “kesinlikle katılmıyorum” ile “kısmen katılıyorum” işaretleyen öğrenci sayıları ise 160 kişi (%49,8) ve 151 kişi (%47,0) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Kat hizmetleri mesleğine dair özyeterlik inancını belirleyen alt

boyutta ilk ifade olan “Kat hizmetleri ile ilgili hazırlıkları (konuk odalarının temizliği gibi) yaparım.” en yüksek ortalamaya sahip ifadedir (ort. 2,88). İkinci en yüksek ifade ise “Kat hizmetleri ile ilgili gün sonunda yapılması gereken işlemleri yaparım.” olmuştur (ort. 2,83). En düşük ortalama ise bu boyuttaki “Otel tekstili ve misafir çamaşırları ile ilgili işletmede yapılması gerekenleri işlemleri yaparım.” ifadesi olmuştur (ifade ort. 2,68).

Tablo 4.9. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Kat Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Srb. Der.	p
Erkek	178	2,63	1,21	2,832	313,167	0,005*
Kadın	143	3,00	1,11			

Ölçeği dolduran öğrencilerin cinsiyetlerine göre kat hizmetler, özyeterlik inancının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,005 önem düzeyi ile H_{2a} hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin cinsiyetleri ile kat hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

Ayrıca ölçeği dolduran öğrencilerin ön büro özyeterlik inançlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde kadın öğrencilerin kat hizmetleri özyeterlik inançları (ifade ort: 3,00) erkek öğrencilerin inançlarına (ifade ort: 2,63) göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Kat Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Deneyim yok	54	2,75	1,04	,809	5	0,544
0-12 ay	110	2,79	1,22			
13-24 ay	42	2,69	1,10			
25 -36 ay	46	2,68	1,16			
37-48 ay	27	2,80	1,13			
48 ay ve üstü	42	3,12	1,33			

Ölçeği dolduran öğrencilerin sektörel deneyimlerine göre kat hizmetleri özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.10’da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,544 önem düzeyi ile H_{2b} hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin sektörel

deneyimleri ile kat hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.11. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Kat Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
% 30'a kadar	230	2,89	1,13	3,264	2	0,040*
% 30 İngilizce	77	2,62	1,24			
% 100 İngilizce	14	2,23	1,35			

Ölçeği dolduran öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimlerine göre kat hizmetleri özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.11'de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,040 önem düzeyi ile H_{2c} hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimleri ile kat hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin kat hizmetleri özyeterlik inançlarını ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde % 30'a kadar İngilizce eğitime sahip olan bölümlerdeki öğrencilerin kat hizmetleri departmanına ilişkin özyeterlik inançları en yüksek olduğu (ifade ort:4,19), bunun yanında % 100 İngilizce eğitime sahip olan bölümlerdeki öğrencilerin kat hizmetleri departmanına ilişkin özyeterlik inançlarının en düşük olduğu söylenebilir (İfade ort: 2,23).

4.2.3. Yiyecek İçecek Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular

Tablo 4.12. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort	S.S.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
İşletmedeki yiyecek-içecek servisi malzemelerini servise hazırlarım.	44	13,7	33	10,3	71	22,1	90	28,0	83	25,9	3,42	1,33
İşletmedeki servis alanını servise hazırlarım.	40	12,5	35	10,9	65	20,2	87	27,1	94	29,3	3,49	1,34
Masa ve salon düzenini sağlarım.	31	9,7	31	9,7	55	17,1	94	29,3	110	34,3	3,68	1,29
Sipariş alırım.	24	7,5	23	7,2	48	15	66	20,6	160	49,8	3,98	1,26
Siparişlerin iletilmesini sağlarım.	20	6,2	16	5,0	42	13,1	77	24,0	166	51,7	4,09	1,18
Servisin aksamadan yürütülmesini sağlarım.	24	7,5	22	6,9	58	18,1	97	30,2	120	37,4	3,83	1,21
Servis sırasında oluşan kazalarla ilgilenirim.	24	7,5	19	5,9	73	22,7	85	26,5	120	37,4	3,80	1,21
İçecek servisi yaparım.	33	10,3	34	10,6	42	13,1	67	20,9	145	45,2	3,80	1,37
Yemek servisi yaparım.	34	10,6	32	10,0	57	17,8	67	20,9	131	40,8	3,71	1,36
Araç, gereç ve donanımları temizlerim.	40	12,5	33	10,3	70	21,8	75	23,4	103	32,1	3,52	1,36

Ölçeğin bu alt boyutunda ise 10 ifade bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde ölçeğin üçüncü alt boyutu olan öğrencilerin yiyecek içecek departmanındaki mesleklere dair özyeterlik inançlarına dair ortalamaların %3,42 ile %4,09 arasında olduğu görülmektedir. (sırasıyla ifade ortalamaları: 3,42, 3,49, 3,68, 3,98, 4,09, 3,83, 3,80, 3,80, 3,71, 3,52). Bu alt boyuta ilişkin öğrenciler çoğunlukla “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Buna göre bu seçenekleri işaretleyen öğrenci sayısı ve yüzdesi madde sırasına göre birinci ifadede 173 kişi (%53,9), ikinci ifadede 181 kişi (%56,4), üçüncü ifadede 204 kişi (%63,6), dördüncü ifadede 226 kişi (%70,4), beşinci ifadede 243 kişi (%75,7), altıncı ifadede 217 kişi (%67,6), yedinci ifadede 205 kişi (%63,9), sekizinci ifadede 212 kişi (%66,1), dokuzuncu ifadede 198 kişi (%61,7) ve onuncu ifadede 178 kişi (%55,5) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Yiyecek içecek departmanındaki mesleklere dair özyeterlik inancını belirleyen alt boyuttaki “Siparişlerin iletilmesini sağlarım.” İfadesi en yüksek

ortalamaya sahiptir (ort. 4,09). En düşük ortalama ise bu boyuttaki “İşletmedeki yiyecek-içecek servis malzemelerini servise hazırlarım.” ifadesi olmuştur (ifade ort. 3,42).

Tablo 4.13. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Srb. Der.	p
Erkek	178	3,76	1,13	-,564	319	0,573
Kadın	143	3,69	1,01			

Ölçeği dolduran öğrencilerin cinsiyetlerine göre yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inancının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.13’te verilmiştir. Bu sonuca göre 0,573 önem düzeyi ile H_{3a} hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin cinsiyetleri ile yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.14. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Deneyim yok	54	3,24	1,12	1,841	5	,105
0-12 ay	110	3,71	1,08			
13-24 ay	42	3,75	,94			
25 -36 ay	46	3,97	1,08			
37-48 ay	27	3,64	1,17			
48 ay ve üstü	42	3,96	1,01			

Ölçeği dolduran öğrencilerin sektörel deneyimlerine göre yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.14’te verilmiştir. Bu sonuca göre ,105 önem düzeyi ile H_{3b} hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin sektörel deneyimleri ile yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.15. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
% 30'a kadar	230	2,89	1,13	3,264	2	0,061
% 30 İngilizce	77	2,62	1,24			
% 100 İngilizce	14	2,23	1,35			

Ölçeği dolduran öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimlerine göre yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.15'te verilmiştir. Bu sonuca göre 0,061 önem düzeyi ile H_{3c} hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin İngilizce eğitimleri ile yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

4.2.4. Servis Bar Departmanı Özyeterlik İnancına İlişkin Bulgular

Tablo 4.16. İfadelere yönelik yüzdelik dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort	S.S.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmalarını kontrol ederim.	76	23,7	44	13,7	87	27,1	66	20,6	48	15,0	2,89	1,37
Servis depolarının düzenini kontrol ederim.	53	16,5	42	13,1	68	21,2	88	27,4	70	21,8	3,24	1,37
Barda kullanılacak olan malzemeleri tespit ederim.	53	16,5	33	10,3	55	17,1	81	25,2	99	30,8	3,43	1,43
İçecek servisinde kullanılan yenebilen süsleri ve menaj takımlarını (tuzluk, biberlik gibi) hazırlarım.	37	11,5	34	10,6	58	18,1	79	24,6	113	35,2	3,61	1,36
Atıştırmalık yiyecekleri servise hazırlarım.	42	13,1	36	11,2	67	20,9	71	22,1	105	32,7	3,50	1,38
Kokteyl hazırlarım.	72	22,4	54	16,8	55	17,1	61	19,0	79	24,6	3,06	1,49
İçecekleri muhafaza ederim.	34	10,6	42	13,1	70	21,8	76	23,7	99	30,8	3,51	1,33
Bar araç ve gereçlerini toplarım.	42	13,1	39	12,1	65	20,2	68	21,2	107	33,3	3,49	1,39
Bar araç ve gereçlerini temizlerim.	45	14,0	43	13,4	58	18,1	72	22,4	103	32,1	3,45	1,41
Envanterin hazırlanmasına yardımcı olurum.	32	10,0	38	11,8	72	22,4	77	24,0	102	31,8	3,55	1,31

Ölçeğin bu alt boyutunda ise 10 ifade bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde ölçeğin dördüncü alt boyutu olan öğrencilerin servis bar departmanındaki mesleklere dair özyeterlik

inançlarına dair ortalamaların %2,89 ile %3,61 arasında olduğu görülmektedir. (sırasıyla ifade ortalamaları: 2,89, 3,24, 3,43, 3,61, 3,50, 3,06, 3,51, 3,49, 3,45, 3,55). Bu alt boyuta ilişkin öğrencilerin işaretledikleri cevapların diğer alt boyutlardaki gibi kümeleşmedikleri; farklılaştığı görülmektedir. Servis bar departmanındaki mesleklere dair özyeterlik inancını belirleyen alt boyuttaki “İçecek servisinde kullanılan yenebilen süsleri ve menaj takımlarını (tuzluk, biberlik gibi) hazırlarım.” ifadesi en yüksek ortalamaya sahiptir (ort. 3,61). En düşük ortalama ise bu boyuttaki “Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmalarını kontrol ederim.” ifadesi olmuştur (ifade ort. 2,89).

Tablo 4.17. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Servis Bar Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Srb. Der.	p
Erkek	178	3,39	1,15	-,399	314,949	,690
Kadın	143	3,35	1,04			

Ölçeği dolduran öğrencilerin cinsiyetlerine göre servis bar hizmetleri özyeterlik inancının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.17’de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,690 önem düzeyi ile H_{3a} hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin cinsiyetleri ile servis bar hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.18. Öğrencilerin Sektörel Deneyimleri ile Servis Bar Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Deneyim yok	54	3,24	1,81	1,375	5	,233
0-12 ay	110	3,22	1,08			
13-24 ay	42	3,46	,95			
25 -36 ay	46	3,55	1,15			
37-48 ay	27	3,44	1,14			
48 ay ve üstü	42	3,63	1,11			

Ölçeği dolduran öğrencilerin sektörel deneyimlerine göre servis bar hizmetleri özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.18’de verilmiştir. Bu sonuca göre ,233 önem düzeyi ile H_{4b} hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin sektörel deneyimleri ile yiyecek içecek hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan

anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.19. Öğrencilerin İngilizce Ağırlıklı Eğitimleri ile Servis Bar Hizmetleri Özyeterlik İnancı Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
% 30'a kadar	230	3,48	1,05	4,480	2	,012*
% 30 İngilizce	77	3,14	1,15			
% 100 İngilizce	14	2,85	1,46			

Ölçeği dolduran öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimlerine göre servis bar hizmetleri özyeterlik inançlarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.19'da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,040 önem düzeyi ile H_{4c} hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin aldıkları İngilizce ağırlıklı eğitimleri ile servis bar hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

Araştırma kapsamında geliştirilen özyeterlik inancı ölçeğine etki eden öncülleri belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanmış ve geliştirilen H_6 , H_7 , H_8 hipotezleri test edilerek her bir özyeterlik inancına yönelik etkilerin sonuçları sırasıyla Tablo 20, 21, 22 ve 23'de gösterilmiştir.

4.2.5. Öğrencilerin Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4.20. Öğrencilerin Ön Büro Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)

Model	Standardize Edilmemiş β	t	p	Çoklu Bağlantı Tolerans	Doğrusal VIF	Regresyon Modeline Ait Değerler
Sektörel deneyim	,185	4,803	,000	,872	1,146	Adj. $R^2=0,076$ F=9,790 P=0,000
Turizm mezuniyet durumu	-,006	-,034	,973	,879	1,138	
İngilizce ağırlık	,230	2,154	,032	,992	1,008	

Tablo 4.20'de F değerinin 9,790 ve p değerinin 0,05'ten küçük tespit edilmesinden dolayı kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin turizm eğitimlerine ilişkin olarak sektörel deneyimleri, turizm lisesinden mezuniyet durumları ve lisans eğitimlerindeki İngilizce oranı ön büro departmanına yönelik özyeterlik inançlarının yaklaşık olarak % 8'ini açıkladığı görülmektedir. Ayrıca, sektörel deneyim ($\beta =,185$; $p=0,000$) ve İngilizce ağırlık ($\beta =,230$; $p=0,000$) ön büro departmanına yönelik özyeterlik

inancını pozitif yönde etkilemektedir. Öte yandan, turizm lisesi mezuniyetinin önbüro departmanına yönelik özyeterlik inancı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. ($\beta=-.006$; $p=0,973$). Bu sonuçlara bağlı olarak H5a ve H5c kabul edilirken H5b hipotezleri reddedilmiştir.

Bu sonuçların yorumlanabilmesi için bir regresyon modelinde birden fazla bağımsız değişkenin bulunması halinde, bu değişkenlerin arasında çoklu doğrusal bağlantı probleminin (Multicollinearity) olup oluşmadığının incelenmesi gerekir. Bu noktada Tolerans ve VIF değerleri önem arz etmektedir. Çoklu doğrusal probleminin olup olmadığına karar verilen ilk değer Tolerans değeridir. Bu değer 0,10'un üzerinde olması gerekmektedir (Hair, Babin, Anderson & Tatham, 2005). VIF değerinin ise kimi araştırmalarda 4 ve altında (Hair, et al., 2005), kimi araştırmalara göre de 2,5 ve altında bir değer (Allison, 1999) olması gerekmektedir. Sonuçlar incelendiğinde tolerans ve VIF değerlerinin uygun olduğu ve çoklu doğrusal bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin Kat Hizmetleri Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)

Model	Standardize Edilmemiş β	t	p	Çoklu Bağlantı Tolerans	Doğrusal VIF	Regresyon Modeline Ait Değerler
Sektörel deneyim	,029	,666	,506	,872	1,146	Adj. R ² =0,016 F=2,690 P=0,046
Turizm mezuniyet durumu	-,144	-,777	,438	,879	1,138	
İngilizce ağırlık	,293	-2,473	,014	,992	1,008	

Tablo 4.21'de F değerinin 2,690 ve p değerinin 0,05'ten küçük tespit edilmesinden dolayı kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin turizm eğitimlerine ilişkin olarak sektörel deneyimleri, turizm lisesinden mezuniyet durumları ve lisans eğitimlerindeki İngilizce oranı kat hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inançlarının yaklaşık olarak % 2'sini açıkladığı görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin aldıkları İngilizce eğitiminin ağırlık yüzdesi ($\beta=,293$; $p=0,000$) kat hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inancını pozitif yönde etkilemektedir. Öte yandan, turizm lisesi mezuniyetinin ($\beta=-.144$; $p=0,438$) ve sektörel deneyimin ($\beta=.029$; $p=0,506$) kat hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inancı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak H6c kabul edilirken H6a ve H6b hipotezleri reddedilmiştir. Tablo 20'de yer alan sonuçlara benzer şekilde sonuçlar incelendiğinde tolerans ve VIF değerlerinin uygun olduğu ve çoklu doğrusal bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin Yiyecek İçecek Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)

Model	Standardize Edilmemiş β	t	p	Çoklu Bağlantı Tolerans	Doğrusal VIF	Regresyon Modeline Ait Değerler
Sektörel deneyim	,081	2,084	,038	,872	1,146	Adj. R ² =0,022 F=3,386 P=0,018
Turizm mezuniyet durumu	,056	,334	,739	,879	1,138	
İngilizce ağırlık	,235	-2,177	,030	,992	1,008	

Tablo 4.22’de F değerinin 3,386 ve p değerinin 0,05’ten küçük tespit edilmesinden dolayı kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin turizm eğitimlerine ilişkin olarak sektörel deneyimleri, turizm lisesinden mezuniyet durumları ve lisans eğitimlerindeki İngilizce oranı yiyecek içecek hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inançlarının yaklaşık olarak %2’sini açıkladığı görülmektedir. Ayrıca, sektörel deneyim (β =.081; p =0,038) ve İngilizce ağırlık (β =.235; p =0,030) yiyecek içecek hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inancını pozitif yönde etkilemektedir. Öte yandan, turizm lisesi mezuniyetinin (β =.056; p =0,739) yiyecek içecek hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inancı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak H7a ve H7c kabul edilirken H7b hipotezi reddedilmiştir. Tablo 20 ve Tablo 21’de yer alan sonuçlara benzer şekilde sonuçlar incelendiğinde tolerans ve VIF değerlerinin uygun olduğu ve çoklu doğrusal bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin Servis ve Bar Departmanına Yönelik Özyeterlik İnançları İle Turizm Eğitimleri Arasındaki Regresyon Analizi (n:321)

Model	Standardize Edilmemiş β	t	p	Çoklu Bağlantı Tolerans	Doğrusal VIF	Regresyon Modeline Ait Değerler
Sektörel deneyim	,077	1,923	,055	,872	1,146	Adj. R ² =0,032 F=4,578 P=0,004
Turizm mezuniyet durumu	,046	,265	,791	,879	1,138	
İngilizce ağırlık	,311	-2,821	,005	,992	1,008	

Tablo 4.23’te F değerinin 4,578 ve p değerinin 0,05’ten küçük tespit edilmesinden dolayı kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin turizm eğitimlerine ilişkin olarak sektörel deneyimleri, turizm lisesinden mezuniyet durumları ve lisans eğitimlerindeki İngilizce oranı servis ve bar departmanına yönelik özyeterlik inançlarının yaklaşık olarak %3’ünü açıkladığı görülmektedir. Ayrıca, eğitiminin İngilizce ağırlık yüzdesi (β =.311; p =0,005) servis ve bar departmanına yönelik özyeterlik inancını pozitif yönde etkilemektedir. Öte yandan, sektörel deneyimin (β =.077; p =0,055) ve turizm

lisesi mezuniyetinin ($\beta=.046$; $p=0,791$) servis ve bar departmanına yönelik özyeterlik inancı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak H8c kabul edilirken H8a ve H8b hipotezi reddedilmiştir. Tablo 20, Tablo 21 ve Tablo 22’de yer alan sonuçlara benzer şekilde sonuçlar incelendiğinde tolerans ve VIF değerlerinin uygun olduğu ve çoklu doğrusal bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir.

4.2.6. Araştırmaya Yönelik Diğer Betimsel Bulgular

Tablo 4.24. Öğrencilerin Aylık Gelirleri ile Akademik Not Ortalamaların Karşılaştırılması

	0-1,79		1,80-2,0		2,01-2,24		2,25-2,49		2,50-2,99		3,00-3,49		3,50-4,00		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
0-2500 TL	-	-	9	2,8	6	1,9	15	4,7	22	6,9	13	4,0	4	1,2	69	21,5
2501-5000	8	2,5	9	2,8	16	5,0	37	11,5	43	13,4	24	7,5	12	3,7	149	46,4
5001-7500	1	0,3	6	1,9	8	2,5	9	2,8	23	7,2	10	3,1	3	0,9	60	18,7
7501-10.000	1	0,3	2	0,6	2	0,6	1	0,3	10	3,1	4	1,2	3	0,9	23	7,2
10.001 TL ve üstü	1	0,3	1	0,3	2	0,6	-	-	10	3,1	5	1,6	1	0,3	20	6,2
Toplam	11	3,4	27	8,4	4	10,6	62	19,3	108	33,6	56	17,4	23	7,2	321	100

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirleri ile akademik olarak not ortalamaları karşılaştırılmış ve sonuçları Tablo 4.24’te gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde mezun olabilmek için gerekli olan asgari GANO 2,25 ve üzeri not ortalamasına sahip öğrencilerden 62’sinin 37’si aylık gelirlerinin 2501-5000 TL arasında olan ailelerin çocukları oldukları görülmüştür.

Öğrencilerden aile gelirleri 0-2500 TL arasında olan 69 kişiden en büyük çoğunluğu 22 kişi (%6,9) 2,50 ile 2,99 arasında GANO’ya sahiptir. Aile gelirleri 5001-7500 TL arasında olan 60 kişiden en büyük çoğunluğu 23 kişi (%7,2) 2,50 ile 2,99 arasında GANO’ya sahiptir. Aile gelirleri 7501-10000 TL arasında olan 23 kişiden en büyük çoğunluğu 10 kişi (%3,1) 2,50 ile 2,99 arasında GANO’ya sahiptir. Aile gelirleri 10001 TL üzerinde olan 20 kişiden en büyük çoğunluğu 10 kişi (%3,1) 2,50 ile 2,99 arasında GANO’ya sahiptir.

Tablo 4.25. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile GANO Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:321)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Srb. Der.	p
Erkek	178	4,30	1,52	3,028	319	0,003*
Kadın	143	4,79	1,35			

Ölçeği dolduran öğrencilerin cinsiyetlerine göre akademik başarılarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.25’te verilmiştir. Bu sonuca göre p değeri 0,002 önem düzeyine sahiptir. Bir diğer ifade ile Turizm Lisans eğitimi alan kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılıdır. (p<0,05)

4.3. Nitel Bulgular

Bu kısımda öncelikle “Word Frequency” testinden elde edilen bulgular verilmiştir. Daha sonra en sık kullanılan sözcükler verilmiştir. Bu listeden bağlaçlar çıkarılarak en çok kullanılan ilk 10 kelime hem öğretim elemanları hem öğrenciler için verilmiştir. Daha sonra da ilgili listelere ait kelime bulutları verilip veriler yorumlanmıştır.

4.3.1. Sözcük Sıklık Sonuçları

4.3.1.1. Öğretim elemanı sözcük sıklık sonuçları

Öğretim elemanlarından elde edilen formlarda kullanılan sözcükler ve sıklıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.26. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Sözcük Sıklıkları

Sözcük	Sözcükteki Harf Sayısı	Sıklık
ve	2	417
bir	3	280
turizm	6	213
bu	2	173
daha	4	158
için	4	129
olarak	6	129
da	2	124
çok	3	120
ile	3	108
de	2	105
sektör	6	85
yeterli	7	84
düşünüyorum	11	79

Tablo 4.26. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Sözcük Sıklıkları (Devamı)

Sözcük	Sözcükteki Harf Sayısı	Sıklık
teorik	6	79
öğrencilerin	12	73
açısından	9	72
iyi	3	70
akademik	8	67
uygulama	8	66
öğrenci	7	65
eğitim	6	64
olması	6	63
ders	4	61
öğretim	7	61
ancak	5	60
hem	3	55
dil	3	53
yabancı	7	52
olduğunu	8	49
oldukça	7	48
olan	4	46
en	2	44
gibi	4	44
sektörün	8	44
öğrenciler	10	44
sektörde	8	43
iş	2	42
lisans	6	42
özellikle	9	42
şekilde	7	42
ise	3	41
genel	5	40
uygulamalı	10	39
konusunda	9	38
ilgili	6	37
staj	4	37
büyük	5	36
farklı	6	35

İlgili tablo ilk 50 sözcük ile sınırlandırılmıştır. Bu listeye ait sözcük bulutu ise aşağıda verilmiştir.

açısından akademik alt ancak ayrıca başarılı bilgi bilinçli **bir** bölüm
bu bunun büyük çok da daha de ders derse dersin dersler
derslerde derslerin devam diğer dil dolayı durum düşünüyorum eğitim eğitimi ekonomik
en farklı fazla genel gerek gibi göre hazır hem için ile iletişim ilgili ilk ise
istihdam iş işletmeciliği iyi ki konusunda lisans mesleki mezun ne olan olarak
olduğu olduğunu oldukça olması oluyor öğrenci öğrenciler öğrencileri
öğrencilerin öğretim önemli özellikle sadece sahip sektör sektörde
sektöre sektörle sektörü sektörün sınıf sosyal staj şekilde teorik tercih **turizm**
uygulama uygulamalı uygun üniversite **ve** veya ya yabancı yeni
yeterli yetersiz yönelik yüksek zaman

Şekil 4.2. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Sözcük Bulutu

İlgili tablodaki bağlaçlar ve anlamsız sözcükler ayıklandığında ise en sık kullanılan, anlamlı ilk 10 sözcük ise şu şekilde sıralanmaktadır.

Tablo 4.27. Öğretim Elemanı Görüşme Formu Anlamlı Sözcük Sıklıkları

Sözcük	Sözcükteki Harf Sayısı	Sıklık
turizm	6	213
sektör	6	85
yeterli	7	84
teorik	6	79
öğrencilerin	12	73
açısından	3	72
iyi	9	70
akademik	3	67
uygulama	8	66
eğitim	6	64

Sözcük sıklığı sonuçlarına bakıldığında “turizm” sözcüğü beklenildiği gibi ilk sırada yer almaktadır. Diğerleri ise sırasıyla “sektör” ve “yeterli” sözcükleridir. Sonrakiler 4, 5, 6 ve 7. sırasıyla “teorik”, “öğrencilerin”, “açısından” ve “iyi” sözcükleridir. Bu öncül verilere

göre öğretim programının teorik kısımlarının öğrenciler açısından iyi olduğu yargısına varılabilir. Son 3 sıradaki sözcükler ise “akademik”, “uygulama”, “eğitim” şeklinde sıralanmaktadır.

4.3.1.2. Öğrenci sözcük sıklık sonuçları

Öğrencilerden elde edilen formlarda kullanılan sözcükler ve sıklıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.28. Öğrenci Görüşme Formu Sözcük Sıklıkları

Sözcük	Sözcükteki Harf Sayısı	Sıklık
ve	2	162
turizm	6	73
bir	3	69
bu	2	43
ile	3	41
olarak	6	41
yeterli	7	38
daha	4	36
düşünüyorum	11	36
için	4	31
teorik	6	31
eğitim	6	29
çok	3	29
olduğunu	8	25
olması	6	25
açısından	9	24
da	2	24
oldukça	7	23
öğretim	7	23
lisans	6	21
iyi	3	20
olan	4	20
de	2	19
öğrenci	7	19
yabancı	7	18
akademik	8	17
ancak	5	16
dil	3	16
sektör	6	16
gibi	4	15
iş	2	15
bilgi	5	14
buluyorum	9	14
ders	4	14
gerekir	7	14
ilgili	6	14
kendimi	7	14
konaklama	9	14
mesleki	7	14
sektörün	8	14

Tablo 4.28. Öğrenci Görüşme Formu Sözcük Sıklıkları (Devamı)

Sözcük	Sözcükteki Harf Sayısı	Sıklık
yetersiz	8	14
gerekli	7	13
sahip	5	13
staj	4	13
önemli	6	13
bakımından	10	12
eğitimi	7	12
büyük	5	11
uygulama	8	11

İlgili tablo ilk 50 sözcük ile sınırlandırılmıştır. Bu listeye ait sözcük bulutu ise aşağıda verilmiştir.

2 4 8 açıdan **açısından** akademik akdeniz alakalı ama ancak aynı bağlamında bakımından bilgi bilinçli **bir** birçok bölüm **bu** buluyorum bunun büyük çalışma çok da daha de deneyim ders derslerde dersleri dil düşünmekteyim **düşünüyorum** eğitim eğitimi en farklı fazla genel gerekir gerekli gibi görüyorum hem hizmet içerisinde **için** içinde **ile** ilgili ise iş iyi kadar kendi kendimi ki konaklama lisans lise mesleki mezun olan **olarak** olduğum olduğunu oldukça olması öğrenci öğrencilerin öğretim önemli özellikle pratik programın sahip sektör sektörde sektörü sektörün sektöründe sektörünün son sosyal staj şekilde temel **teorik** **turizm** turizmin uygulama uygulamalı **ve** veya yabancı yeni **yeterli** yetersiz zayıf

Şekil 4.3. Öğrenci Görüşme Formu Sözcük Bulutu

İlgili tablodaki bağlaçlar ve anlamsız sözcükler ayıklandığında ise en sık kullanılan, anlamlı ilk 10 sözcük ise şu şekilde sıralanmaktadır.

Tablo 4.29. Öğrenci Görüşme Formu Anlamlı Sözcük Sıklıkları

Sözcük	Sözcükteki Harf Sayısı	Sıklık
turizm	6	73
yeterli	7	38
teorik	6	31
eğitim	6	29
çok	3	29
öğretim	7	23
lisans	6	21
iyi	3	20
yabancı	7	18
akademik	8	17

Burada da turizm sözcüğü sürpriz olmamış birlikte ilk sırada yer almıştır. Diğer sözcükler sırasıyla “yeterli”, “teorik” ve “eğitim” sözcükleridir. Bu öncül veriler teorik eğitimin yeterli olduğuna işaret edebilir. Son 4 ise “lisans”, “iyi”, “yabancı” ve “akademik” şeklindedir. Lisans eğitiminin iyi olduğu anlamına gelebilir. Yabancı sözcüğünden burada yabancı dil olduğu ve ilk on sırada karşımıza çıkarak önemli bir yer ettiği düşünülebilir.

Daha ileride yapılan derinlemesine analizler bu öncül verileri doğrulamaktadır.

4.3.2. Öğretim Elemanı Bulguları

4.3.2.1 Çevre değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Çevre boyutunda ilk olarak birinci soru ve alt problemlerinde irdelenen tema beklentilerdir.

Tablo 4.30. Bölüm Beklentilerine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Beklenti	Bölüm Beklentileri	Kalifiye Eleman	8	61,5
		Sektöre Bilgi Aktarımı	2	15,4
		Sektör Deneyimi Olan Öğrenci	2	15,4
		Bölüm Beklentisi Yok	1	7,7
		Toplam	13	%100
	İstihdam Yaratma Beklentisi	Kalifiye Eleman	8	57,1
		İş gücü	3	21,4
		Beklentisi Düşük Öğrenci	2	14,3
		Akademik Danışmanlık	1	7,1
		Toplam	14	%100
	Diğer Beklentiler	Sektör Akademi İş birliği	9	81,82
		İstihdam Desteği	2	18,18
		Toplam	11	%100

Alt problemlere bakıldığında çevre değerlendirme kapsamında birinci alt problem olan öğretim elemanlarının turizm sektörünün bölüm olarak beklentileri ile ilgili yanıtlarının kod altında toplandığı görülmektedir. Kodlar tabloda verilmiştir. Öğretim elemanlarına göre sektörün bölümden en büyük beklentisi olarak kalifiye eleman unsuru (n=8) ile birinci sırada yer almaktadır. Konu ile ilgili olarak öğretim elemanları görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

ÖE3: Turizm sektörü, bölümümüzden sektöre faydalı olabilecek ve sektörün beklentilerini karşılayabilecek yeni personeller bekliyor. Gündemi takip eden, genel kültür düzeyi yüksek ve yabancı dil seviyesi iyi bireylerin yetişmesini bekliyor.”

ÖE11: “Turizm sektörü her şeyden önce bir hizmet sektörüdür. Bu bağlamda, turizm sektörüne yönelik olarak en ehemmiyetli bölümlerin başında turizm işletmeciliği bölümü gelmektedir. Zira, turizm işletmeciliği tüm turizm sektöründe hizmet gösteren kurumları kapsayıcı bir niteliktedir. Örneğin gastronomi bölümü turizm sektörünün yiyecek ve içecek ihtiyacını karşılarken, turizm işletmeciliğinin hitap ettiği alan daha kapsayıcıdır. Turizm sektörünün bölümden beklentileri iyi yetiştirilmiş kalifiye elemanların öğretim üyelerince yetiştirilmesinin sağlanmasıdır.”

Diğerleri ise sırasıyla sektöre bilgi aktarımı, sektör deneyimi olan öğrenci ve bölüm beklentisi yok şeklinde sıralanmakta; ilgili öğretim elemanları görüşlerine ise aşağıda yer verilmektedir. Sektöre bilgi aktarımı:

ÖE6: “Bunun dışındaki en büyük beklenti ise dünyadaki güncel turizm uygulamalarının, yeniliklerin ve gelişmelerin takibi ve bu bilgilerin sektörle paylaşımı...”

ÖE11: “Ayrıca, turizm sektörüne yöne veren akademik çalışmalar da turizm sektörünün bölümden öncelikli beklentileri içerisinde yer almaktadır.”

Sektör deneyimi olan öğrenci:

ÖE4: “Turizm işletmeleri üniversitelerden özellikle sektörel deneyim kazanarak mezun edilmeleri konusunda beklenti içerisindedir. Bu bakımdan verdiğimiz eğitimlerin uygulamalı gerçekleşmesi öğrenciler açısından fırsat yaratmaktadır.

Bölüm beklentisi yok:

ÖE9: “Turizm sektörünün doğrudan üniversitelerden bir beklentisinin olduğunu düşünmüyorum. Bunu şöyle açabilirim. Sektör, yapısından dolayı ucuz işgücü talep ediyor. Dolayısıyla üniversite mezunu çalışan çokluğu bu bağlamda bir dezavantaj yaratıyor.

Buna ek olarak üniversitelerdeki turizm bölümlerinin akademik takvimlerinin sektöre entegre edilememiş olması da başka bir sorun.”

İkinci alt problem olan sektöre istihdam yaratma ile ilgili beklentilere yönelik olarak öğretim elemanlarının görüşleri yine 4 kod altında toplanmıştır. Bunlardan yine en dikkat çekici olanı ilk alt problemde de yer alan kalifiye eleman (n=8) temasıdır. Bu temaya olan vurgu ihtiyaç analizinde de sıkça rastlanmıştır. Diğer sıradaki beklentiler ise sırasıyla iş gücü, beklentisi düşük öğrenci ve akademik danışmanlıktır. Buradan hareketle sektördeki bazı işletmelerin nitelikli eleman arayışına dikkat etikleri; 2 ve 3. sıradaki temalara bakarak bazılarının ise ucuz iş gücü peşinde oldukları rahatlıkla söylenebilir. Konuyla ilgili öğretim elemanlarının konuya ilişkin görüşleri şu şekildedir:

ÖE4: “Turizm işletmeciliği bölümünden sektörün beklentisi sektöre bilgi ve tecrübe ile harmanlanmış kalifiye iş gücünün sağlanabilmesidir. Aynı zamanda sektör bu bölüm mezunu öğrencilerin ilerleyen aşamalarında yönetici pozisyonunda da yer almasını arzu etmektedir.”

ÖE7: Turizm sektöründe kendini ispat etmiş ve daha yüksek bir kaliteyi (dolayısıyla yüksek misafir memnuniyetini) hedefleyen birçok firma, artık personellerinin tamamına yakını meslek yüksekokullarından ya da fakültelerden sağlama yoluna gitmekte; üniversite yönetimlerinden mezunlara istihdam amaçlı protokoller talep etmektedirler.

ÖE11: İyi yetiştirilmiş turizm elemanlarının sektörde kendine yer bulmaları muhtemeldir. Bundan dolayı sektöre alanında eğitilmiş kişilerin istihdam edilmesi müşteri memnuniyetini sağlayarak destinasyonun ve destinasyonda yer alan işletmelerin ekonomik anlamda yararlarına olacaktır.

2. Sıradaki iş gücü (n=3) ile ilgili olarak öğretim elemanlarının görüşleri ise şu şekildedir:

ÖE8: “Özellikle ara ve alt kademelerde istihdam sağlamak için öğrenci yetiştirilmesi ve öğrencilerin iş olanaklarına yönlendirilmesi.” “...mezun öğrencilerimizin istihdamını sağlamak, özellikle yerel sektöre istihdamın direk olarak aynı yörede bulunan fakülte ve

bölümlerimizden sağlanması...”

ÖE11: “Hizmet sektörünün bir parçasını oluşturan turizm sahip olduğu esnek yapısından dolayı istihdam konusunda üniversitelerden temel bilgilerle donanmış çalışan istemektedir.

3. sıradaki bulgu olan beklentisi düşük öğrenci (n=2) ilişkin görüşler ise aşağıdadır:

ÖE5: Sektörün bir diğer beklentisi ise, turizm fakültesinde okuyan öğrencilerin mezun olur olmaz yönetici olacakları düşüncesiyle iş aramak yerine sahip oldukları teorik bilgiyi uygulama ile de pekiştirmeleridir. Bunun okullarda bizler tarafından öğrencilere aktarılmasında da fayda var.

Son sıradaki tema ise akademik danışmanlık olup (n=1); ÖE11 in görüşleri şu şekildedir:

ÖE11: “Bunun yanında, sektöre doğrudan hizmet veren akademisyenler de sektöre olumlu yönde etki edebilmektedir. Öyle ki, alanında tecrübeli birçok akademisyen sektörde akademik danışmanlık hizmeti vererek turizm işletmelerinin karlılıklarının artırılmasında ve müşteri memnuniyetlerinin sağlanmasında başrol oynamaktadır.

Çevre başlığı altındaki üçüncü ve son alt başlığa ilişkin bulgular iki bulgu altında toplanmıştır. Tabloya göre katılımcı öğretim elemanlarının 9’u bir tema üzerinde uzlaşırken (Sektör Akademi İş birliği) diğer ikisi ise diğer temayı (İstihdam Desteği) oluşturan görüşlerini ifade etmişlerdir. Sektör akademi işbirliğine dikkat çeken öğretim elemanlarının görüşleri aşağıda verilmiştir:

ÖE2: Özellikle Ankara’da birlik ve odalarla sohbetlerimiz sırasında akademisyenlerin sektörle daha çok iletişim halinde olmalarına dair isteklerini bildirmektedirler. Sektör çalışanları üniversitedeki her etkinliğe katılmak istiyor ve iletişimi artırmak istiyorlar. Böylelikle ilerleyen dönemlerde eleman ararken sıkıntı yaşamayacaklarına ya da yeni mezun öğrencilerin kolaylıkla işverenle buluşabileceğine hatta sektör herhangi bir sorunun kolaylıkla raporlanabileceğine inanıyor.

ÖE4: Sektör genellikle akademi ile iş birliği içerisinde olmak ister ancak bu vasıflar genellikle akademik yönü üstün ve kurumsal turizm işletmelerinden karşımıza çıkar. Ancak pek azı akademik danışmanlık talep etmektedir. İşletmelerin genel yapısının aile zincir

işletmesi olması, çok yöneticili yapılarda karar vermeyi de zorlaştırmaktadır.

ÖE5: Turizm ile ilgili tüm bölümlerde sektör akademi işbirliği zorunludur. Sektörden bağımsız ilerleyen bir akademik hayat, öğrencilerin okurken veya mezun olduklarında çalışma hayatında yer bulmalarını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle alan akademisyenlerinin sektör temsilcileri ile sektörün istek ve ihtiyaçları ile ilgili sürekli iletişim halinde olması gerekmektedir. Ülke turizmini ileriye taşıyabilmek adına sektör temsilcilerinin de akademisyenlerle işbirliği halinde olması, vaka örneklerini paylaşmaları önemlidir. Diğer taraftan, akademisyenlerin de sektörü akademik alanda elde edilmiş olan veriler doğrultusunda yönlendirmeleri gerekmektedir.

ÖE6: Özellikle lüks özellerin bulunduğu Manavgat turizm bölgesinde sektör temsilcileri ve meslek toplulukları üniversite-sektör iş birliğine önem vermektedir. Bu konu ile ilgili çalışmaların yapılmasının destinasyon markalaşması açısından fayda sağlanacağı konusunda hemfikir oldukları bilinmektedir. Ancak uygulama kısmı için aynı birlikteliğin olduğu söylenemez. Kısa zamanda geri dönüş bekleyen sektör ile çalışmaların etkilerinin uzun vadede görüleceğini düşünen akademi bu hususta adım atmakta güçlük çekmektedir.

ÖE7: Diğer sektörlerde olduğu gibi turizmde de ‘sektör-akademi iş birliğinin önemi tartışılmaz bir gerçektir. Tüm birimlerde sektör temsilcileri ile birlikte yılda en az 2-3 kez olmak üzere ‘sonuç ve hizmet odaklı’ toplantılar organize edilip sorunlar masaya yatırılmalıdır. Ancak bu şekilde hem sektörün hem de üniversitelerin yaşadığı sorunlar yakinen takip edilerek çözüme ulaştırılabilir.

ÖE11: Sektörün akademiden uzak kalması, bir diğer ifade ile akademinin sektörle buluşmasını engelleyen tüm handikaplar ortadan kaldırılmalıdır. Yapılan akademik çalışmalar sektörün ihtiyacına yönelik olmalıdır. Sektörün ihtiyaçlarının belirlenmesi için de akademi ve sektör buluşmaları periyodik olarak düzenlenmelidir. Ayrıca, lisans, yüksek lisans ve doktora program müfredatlarının oluşturulmasında sektör temsilcilerinin de görüşlerinin alınması önem arz etmektedir.

İstihdam desteğine ilişkin görüşler ise aşağıdadır:

ÖE3: Sektör akademiden sadece istihdam desteği bekliyor. Çünkü sektör yapılan akademik çalışmaları takip etmediği gibi sektörün ihtiyaçlarını da karşılamadığı konusunda hem fikir.

Çevre bölümü ile ilgili ikinci ve son soruda öğretim programı ile sektör uyumuna dair ilişkin tema ve kodlar aşağıda verilmiştir:

Tablo 4.31. Öğretim Programı ile Sektör Uyumuna yönelik öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Öğretim programı ile sektör uyumu	Sektörle Daha Uyumlu Program Beklentisi	5	31,25
	Uygulamalı Derslerin Yetersizliği	4	25
	Sektör Beklentisi Üzerinde Eğitim	2	12,5
	Yetersiz Program	1	6,25
	Coğrafyaya Paralel Eğitim Kalitesi	1	6,25
	Sektörü Tamamlayan Eğitim	1	6,25
	Teorik Ders Fazlalığı	1	6,25
	Stajın Yetersizliği	1	6,25
	Toplam	16	%100

Tabloya göre sektörle daha uyumlu program beklentisi göze çarpmaktadır. Buna ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir:

ÖE3: Akademik olarak bir sıkıntı yok ancak sektörün beklentisi, misafir beklentisi ve rekabet koşullarının sürekli değişmesi gibi farklı uyum seçeneklerinin sağlanması konusunda daha iyi iş birliklerinin yapılmasını bekliyor.

ÖE5: Sektör tecrübem akademik tecrübemden fazla olduğundan şunu çok rahatlıkla söyleyebilirim ki, halen sektör- akademi iş birliği sağlanabilmiş değildir. Bunun gerekliliği her iki tarafa da olması gerektiği şekilde ve dilde anlatılamamaktadır. Bu iş birliğinin sağlandığı sektör temsilcisi ve akademik taraflar tabi ki vardır fakat olması gerekenin çok gerisindeyiz diye düşünüyorum. Akademik camia sektörle daha fazla diyalog kurabilmeli. Sektör, bu bölüm öğrencilerinin uygulamayla daha iç içe eğitilmelerinden yana. Okulda daha çok teorik bilgiyle donatıldığında veya uygulamalı dersleri yeterli imkanlar olmadığından olması gerektiği gibi alamadığında işletmeye gittiğinde sıkıntı yaşamaktadır.

Uygulamalı derslerin eksikliği ise diğer bir tema olup; ikinci sırada yer almaktadır. Konuya ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir.

ÖE8: Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği lisans programlarının ders programları ve içerikleri tamamen sektörün ihtiyaçlarına göre hazırlanmış olup teorik ve pratik dersler doğrultusunda öğrencilere öğretim elemanının da gayretiyle iyi bir eğitim vermek hedef alınır. Ancak ülkemizde hâlihazırda mevcut olan turizm fakültelerinin bir kısmının ‘turizmin çok da ehemmiyet kazanmadığı’, ekonomik olarak farklı sektörlerin ön plana çıktığı şehirlerde açılmış olmasının, ‘öğrenciye yeterince uygulama olanağı

sunulamayacağı için' hedef alınan eğitim kalitesinde düşüşlerin olacağı kanaatindeyim. Turizm fakültelerinin öğrencileri, hem teorik hem de uygulama derslerinde sektörle birebir iç içe olmalıdırlar ki mezun oldukları zaman tam olarak sektörün beklentisine ve kendi istek-htiyaçlarına göre hazırlıklarını tamamlamış olabilsinler.^{[P]_{SEP}}Ayrıca turizm fakültelerinde yeni uygulanmaya başlanan; 'sektör temsilcileri ve İŞKUR ile yapılan protokol çerçevesinde' eğitimin bir kısmının fakültede, bir kısmının aktif bir şekilde sahada geçirilmesinin (zorunlu ya da isteğe bağlı staj haricinde; uygulamalı ders kapsamında) sektör ve öğrenci beklentisini karşılama açısından önemli bir adım olduğunu düşünüyorum.

ÖE9: Turizm işletmeciliği lisans programı çoğunlukla teori ağırlıklı bir bölüm. Bu teorik bilgi birikimi öğrencilerin kariyerlerinin ilk dönemlerinde çok ihtiyaç duyulmayan bir konu. Sektör uygulamaya dönük taleplere sahip dolayısıyla bu durum her iki taraf için de uyumsuzluk yaratıyor.

Frekanss düşük olan bulgulara ait görüşler ise tablodaki sırayla aşağıda verilmiştir:

ÖE1: Bu bölümlerde verilen eğitimler sektör beklentilerinin üstünde kalmaktadır dolayısıyla da bu bölümlerden mezun olan öğrenciler aldıkları eğitimin karşılığını tam olarak sektöre yansıtmaya imkânı bulamamaktadır.

ÖE10: Akademik deneyimlerim lisans eğitimi olsun, ön lisans eğitimi olsun alanında uzman kişilerin daha çok sektörün yakınındaki kurumlarda toplanmış olduğu, sektörden uzaklaştıkça eğitimlerinde istenilen düzey ve kalitede olmadığını görmekteyim. Kurumların sektörün desteğini aldığı yerlerdeki okul laboratuvar, atölye imkânları daha gelişmiş iken orta Anadolu'nun bir şehrinde imkânlar daha kısıtlı olabilmektedir.

ÖE8: Sektör her ne kadar mesleki deneyim açısından bölümlerimizden mezun olacak veya olan öğrencilerimiz açısından uygulama alanını oluşturması bakımından oldukça fazla imkânlar sunmasına karşılık bölümlerimizden mezun olan öğrencilerin kendini gerçekleştirme, davranış, yöntem bilgisi, kavrama, sosyal zekâ açısından tamamlaması sektör temsilcileri açısından dikkat edilmektedir. Özellikle turizm teorileri, disiplin ve yöntem bilgisi açısından kendini gösteren öğrenciler öncelik bulmaktadırlar. Bu bakımdan sektör ve lisans programlarımız birbirini tamamlamaktadırlar.

4.3.2.2. Girdi değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Girdi ile ilgili ilk sorunun okulların 1. yılındaki öğrencilerle ilgili olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 4.32. Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluklarına Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Hazır bulunuşluk	Akademik düzey	Yetersiz	8	72,73
		Yeterli	3	27,27
		Toplam	11	%100
	Karakter	Yaşıyla Örtüşen Davranışlar	2	16,6
		Saygılı ve Disiplinsiz	1	8,3
		Sorgulayan ve Bilinçli	1	8,3
		Sabırsız	1	8,3
		Yaratıcı	1	8,3
		Bireysel	1	8,3
		Dürüst, Bilinci Zayıf	1	8,3
		Ne İstedğini Bilmeyen	1	8,3
		Kaygılı	1	8,3
		Yeni Bir Ortam Beklentisi	1	8,3
		İyi Niyetli	1	8,3
		Toplam	12	%100
	Bilinçli bölüm tercihi ile sektörde çalışma istekleri	Bölüme Bilinçsiz Gelmeleri	5	41,5
		Bölüme Bilinçli Gelmeleri	5	41,5
		Sektörü Tercih Etmemeleri	2	16,6
		Toplam	12	%100

Girdi ile ilgili ilk soruya ait alt problemlerden birincisinde öğretim elemanlarının cevaplarının yeterli (n=3) ve yetersiz (n=8) olarak ikiye ayrıldıkları görülmüştür. Öğretim elemanlarının çoğunluğu önceki alınan eğitimlerin yetersiz olduğu kanısındadır. Fakat bu başlık altında yöneltilen sonda sorularla öğretim elemanlarından farklı nedenler ve görüşler beyan etmeleri istenmiş; faydalı bilgiler ortaya konmuştur. Konuya ilişkin tablo yukarıda ve görüşler ise aşağıda sunulmuştur.

Yetersiz olmasında ilişkin görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

ÖE5: “Gözlemlediğim ise, öğrencilerin çoğunun üniversite eğitimine tam anlamıyla hazır olmadığı şeklinde. Turizm fakültelerinin rehberlik, rekreasyon yönetimi gibi bölümlerine öğrenci seçiminde sözel puanla veya sadece dil puanıyla öğrenci alınmasını doğru bulmuyorum. Turizm sektörüne orta düzey veya üst düzey yönetici adayları yetiştirilen bu bölümlerde matematik yönü zayıf öğrencilerin temel bazı dersleri başarmakta çok zorlandıklarını görüyorum. Sözel derslerde ise, önceki eğitimlerinde ezber odaklı geldiklerinden, okuma alışkanlığı edindirilmediğinden kendilerini yazılı veya sözlü olarak çok iyi ifade edemediklerini de görüyorum. Bunlar da sınıfın çoğunluğunda bu şekilde

olduğunda o okulda ve alandaki eğitimin kalitesini de gerileten durumlar olarak karşımıza gelecektir.”

ÖE6: “Matematik bilgilerinin temel düzey seviyesinde olduğu söylenebilir. Yönetici adayı yetiştirilen bir bölümde gerekli olan hesaplamaları (Muhasebe, finans vs.) yapamıyorlar. Buna bağlı olarak muhakeme becerileri de zayıf geliyorlar. En temel bilgi birikimi (Türkçe, İngilizce, Matematik vs.) zayıf olduğunda üzerine mesleki bilgi inşa etmek oldukça zor oluyor.”

ÖE11: “Öğrenciler genel olarak sayısal derslerde zayıf kalmaktadırlar. Bu durum sektördeki en önemli departmanlardan biri olan muhasebe, ön büro departmanı açısından sorun teşkil etmektedir. Bunu önleyebilmek adına sektörel uygulamaya yönelik sayısal derslerin kapsamının geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca, dil eğitiminin kapsamının arttırılması ya da hazırlık sınıflarının gündeme gelmesi turizmin daha başarılı olmasını sağlayacaktır.”

Yeterli olduğunu düşünen öğretim elemanları ise şu şekilde görüş beyan etmişlerdir.

ÖE7: “Anadolu lisesinden gelen öğrencilerimizin akademik başarıları da dikkat çekicidir. Dersleri daha iyi kavradıklarını, matematik temelli dersler de daha yüksek not aldıklarını söyleyebilirim.”

ÖE8: “Kendi bölümümde öğrencilerin akademik düzeyleri ve algıları üst düzeydedir. Dil konusunda yeterlidirler, ancak coğrafya ve coğrafik özellikler, doğa, kültürel motifler, normlar konusunda kısmen yeterlidirler. Bölümümüz bu konular üzerine öğrencilerin ilgisini yönlendirmeyi hedeflemektedir.

Bu soruya ait ikinci altı problemde ifade edilen en az 18 yaşında olgun bireyler olarak karakterleri bakımından nasıl bulduklarına ilişkin görüşlerine dair bulgular ise aşağıdadır. Bu bölümde öğretim elemanları çok farklı görüşler ifade etmiş; bunlardan sadece biri olan “Yaşıyla Örtüşen Davranışlar” (n=2) dışındaki diğer hepsi birbirinden farklı olmuş; frekans olarak ise hiçbir büyük bir ağırlığa sahip olmamıştır. Öğretim elemanlarının görüşlerinden öne çıkanlar ve bunlara dair nedenleri alıntılanarak tablodaki sırayla aşağıda sunulmuştur.

ÖE11: “Öğrenciler yaşlarına uygun hareket etmektedirler. İlgili yaş grubuna bağlı bir durum olarak fevri karar verme, öğrenmedeki isteksizlik ve gelecek kaygısı çok belirgin gözlenmektedir. Karakter olarak geneli turizm sektöründe çalışmaya uygundur. Fazla içe

kapanık iletişim becerileri iyi olmayan öğrenciler ise ya başka okullara yönelmekte ya da iletişim vb. derslerden sonra kendilerini bu yönde geliştirmektedirler.”

ÖE5: “Bu seviyede bir eğitim almaya hak kazanmış bireylerin belli bir olgunluk seviyesine gelmiş olması da beklenmektedir. Tabi, yasal anlamda yetişkin olarak sayıldığımız 18 yaş, her zaman psikolojik veya sosyal anlamda da yetişkin gibi davranılacağı anlamı taşımamaktadır. Öğrencilerin de bazıları bu sosyal ve psikolojik yetişkinlik seviyesine uygun bir yapıya, karaktere sahipken bazıları ise değildir. O yaşa kadarki yaşamışlıkları ile sahip oldukları değer yargıları karakterlerini şekillendirmektedir. Genel anlamda ise karakter olarak dürüst fakat sorumluluk bilinci zayıf bireyler olarak değerlendirebilirim.

ÖE8: “Saygı yönünden ortalamanın üstünde, disiplin konusunda vasat görüntü sergilemektedirler. İyi niyetli, insancıldır. Ancak rekabet konularında davranışsal bozukluklar gösterebilmektedirler.”

3. sorunun son alt probleminde ise öğretim elemanlarının öğrencilerin eşit oranda sektöre bilinçsiz ve bilinçli geldiklerini (n=5) ifade etmişlerdir. Bu görüşe ait ve diğer görüşlere ait bulgular önce yukarıdaki tabloda sunulmuş; sonrasında görüşler aşağıda verilmiştir.

ÖE5: “...doğru yönlendirilmeyen (kişilik özellikleri sektörle uyumayan, sektörde çalışma koşulları kendisine anlatılmayan) öğrenciler ise turizmde çalışmayı tatil yaparken çalışmak olarak düşündüklerinden veya şartlar kendilerine çok ağır geldiğinden okurken bölüm değiştirmeyi düşünüyor veya bir lisans diplomasına sahip olmak için okumaya devam ediyorlar fakat mezun olduklarında sektörde çalışmayı düşünmüyorlar.”

ÖE6: “Çoğu neden burada olduğunu bilmiyor. Meslek lisesi çıkışlı öğrencimiz de az. Birçoğu kolaylıkla iş bulacağını düşündüğü için tercih yapmış. Bir kısmı okumak istediği şehri seçmiş. Bu şekilde geldiklerinden sektörle buluşunca hayal kırıklığına uğruyorlar.”

Öğrencilerin bilinçli olarak bölüme geldiğini düşünen öğretim elemanlarının görüşleri ise aşağıdadır:

ÖE4: “Daha önce yapmış olduğum bir çalışmanın sonucunda öğrencilerin isteyerek tercih etmeleri ve mezuniyet sonrası kariyere devam etmeleri konusunda ciddi bir korelasyon elde etmiştim. Bu nedenle bilinçli tercih yapan öğrenci ile sektöre olan

bağılıkları ne yazık ki birbirine bağıntılı olarak ilerliyor.”

ÖE5: “Çoğunluk bilinçli olarak geliyor. Küçük bir kesim ise inanılmaz alakasız bir şekilde gelmiş oluyor. Bu alakasızlıkları gelecek hedeflerine de yansıyor. Bu tip öğrencileri yönlendirmek, onlara bir kariyer çizmek biraz daha zor olabiliyor. Fakat bilinçli olarak bölümünü, fakültesini ve diğer kriterleri seçen bilinçli veya doğru yönlendirilmiş öğrencilerle ise kariyer planlaması yapmak da daha kolay ve verimli oluyor. Sektörde çalışma istekleri de bu bilinç düzeylerinden etkileniyor. Lisans eğitimi öncesinde de turizm eğitimi almış olmaları, sektör stajı yapmaları da bunda yönlendirici olabiliyor. Doğru yönlendirilen, bilinçli öğrenciler turizm sektörünün kendine has dinamiklerini bilerek geldiklerinden bir an evvel de sektörde çalışmaya hevesli oluyor.”

ÖE7: “Yıllardır turizm öğrencileri ile iç içe olan bir akademisyen olarak, özellikle fakülte öğrencilerinin ‘çoğunluğunun’ bilinçli olarak tercih yaptığını; turizm sektöründe çalışmak istediğini belirtmek isterim.”

3. soruda belirtilen turizm lisesi mezunu olmayla ilişkin sorudan elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.33. Turizm Lisesi Mezunu Olmaya Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Turizm Lisesi Mezuniyeti	Bilinçli	5	29,4
	Mesleği Hakkında Bilgili	4	23,52
	Önyargılı	3	17,64
	Başarılı	2	11,76
	Fazla Özgüven	1	5,88
	Deneyimli	1	5,88
	Yüksek Hazırbulunuşluk	1	5,88
Toplam		17	%100

Bu tabloya göre akademisyenler turizm lisesi mezunu olmanın çoğunlukla bir avantaj olduğu görüşünde birleşmektedir. Buna bağlı olarak birçoğu buradan gelen öğrencilerin bilinçli olduğu kendi nedenlerince ifade etmişlerdir.

ÖE5: “Bu soruya kendimden örnek verebilirim. Lisede turizm alanında eğitim aldım, sektör stajları yaptım. Lisans eğitiminde birçok şeyi gerek teorik gerekse uygulamalı olarak görmüş biri olarak başladım. Haliyle bölüm seçimim de bilinçli oldu. Lisans eğitimimden sonra çalışacağım yerleri seçerken de nelere dikkat etmem gerektiğini daha önce iyi ve kötü örneklerini gerek yaşayarak gerekse okuldaki öğretmenlerimin deneyimleri vasıtasıyla

öğrenmem, doğru tercihler yapmamda da faydalı oldu. Kısacası, öncesinde de turizm eğitimi almanın birçok avantaj sağladığını düşünüyorum. Tabi burada öğretmenlerin doğru yönlendirmeleri çok ama çok önemli. Burada da lisedeki öğretmenlerin de kariyer planlama konusunda deneyimli olmaları önemli bir role sahip.

ÖE9: “Sizin de yazdığımız gibi bu durumun hem dezavantajları hem de avantajları var. Avantajlar turizm sektörüne karşı öğrencilerin daha bilinçli olmaları. Turizm lisesi mezunları temel düzeyde turizm bilgisine hakimler, en az iki dönem de staj yaptıkları için uygulama bağlamında da turizm sektörü konusunda bilinçliler. Bu nedenle geleceğe yönelik kararlarında diğer liselerden mezun olan öğrencilere kıyasla daha kararlı hareket ettiklerini düşünüyorum.”

ÖE10: “Turizm lisesi mezunu bir öğrenci en az 5 er ay şeklinde iki kez staj yaparak sektörü tanımaktadır ve üst eğitimi ona göre seçerse daha başarılı olmaktadır. Çünkü hem bilinçli hem alt yapıya sahip olmaktadır. Üniversitelerde staj olsa bile sadece bir ay ve bir kez yapılıyor olması sektör tecrübesi için çok çok yetersiz kalmaktadır. Yıllardır bu işin gerek özel sektörde mesleki sertifika gerek devlet üniversitesinde mesleki eğitim veren birisi olarak gözlemlerim bu yöndedir.”

Öğretim elemanlarına göre bir diğer avantaj ise turizm lisesi mezunu öğrencilerin mesleği hakkında bilgili olmalarıdır. Konuya ilişkin görüşler ise şu şekildedir.

ÖE1: “Turizm lisesi mezunu olarak gelen öğrenci meslek ile ilgili bilgili olarak gelmekte ve mezun olduktan sonra da turizm sektöründe çalışmaya devam etmektedir. Çünkü lise yıllarından yaptığı stajlardan dolayı sektörü tanıma fırsatı bulmaktadır. Bu durumda öğrencinin ön lisans veya lisans programından mezun olduktan sonra sektöre dönmesinde avantaj sağlamaktadır.”

Ayrıca bir çoğunluğu aşağıdaki görüşlere katılmasa da sırasıyla öğrencileri başarılı, deneyimli ve yüksek hazır bulunuşluk bulmaktadır ve bunlar avantaj kategorisinde belirtilmiştir. Fakat hocalar dezavantaj olarak ilk sırada bu liselerden gelen öğrencilerin ön yargılı olduklarını belirtmişlerdir.

ÖE3: “Turizm lisesi çıkışlılar turizmi bildiklerini düşündükleri için derslere ve hocalara karşı önyargılı oluyorlar, lise gibi düşündükleri için ilk sene sıkıntı yaşıyorlar. Bildiklerini düşündükleri konularda eksik olduklarını görünce fikirleri değişiyor. Belki de

önceki bilgilerinin üzerine daha çok ekleme yaparak rakiplerinden bir adım olabilecekleri farklı ve net bir şekilde anlatılsa onlar için daha yararlı olabilir.”

ÖE4: “Ancak eğer tekrarlayan düzeyde ders olduğu vakit öğrenciler bu derslerden isteyerek uzak kalma eğilimindedir. “ben biliyorum dersi dinlememe gerek yok” gibi söylemler onları sınırdan bir bilgi düzeyinde bırakarak derslerden diğer lise mezunu öğrencilere kıyasla daha başarısız olmalarına sebep olmuştur.”

Bir öğretim elemanı da bu durumun fazla özgüvene neden olduğunu ifade etmiştir.

ÖE9: “Dezavantaj ise bu durumun bazen fazla özgüven yaratması. Öğrencilerden bazıları turizm lisesi mezunu olmayı diğer arkadaşları üzerinde bir üstünlük gibi görüyorlar. İlk başlarda bu öyle olsa da zaman ilerledikçe böyle bir avantajdan bahsetmek söz konusu olmuyor.”

Girdi bölümüne ait son sorusuna ilişkin tablo aşağıda verilmiştir. İlk alt problemi olan lisansüstü kariyerlerine ve çalışmalarına devam eden biri olarak ihtiyaçları hakkında yapılan tema, alt temalar ve kodlar tabloda verilmiştir.

Tablo 4.34. Öğretim Elemanlarının İhtiyaçlarına Yönelik Öğretim Elemanları Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Öğretim elemanlarının ihtiyaçları	Lisansüstü kariyer ihtiyaçları	Zaman	4	26,66
		Huzur	2	13,33
		Eğitim Materyali Desteği	2	13,33
		Öğrenci Sayısı	2	13,33
		Ders Yüğü	2	13,33
		Destek	2	13,33
		Sektörle Çalışması	1	6,66
		Toplam	15	%100
	Öğretici olarak ihtiyaçları	Yeterli Alt Yapı	4	30,76
		Yeterli Materyal	3	23,07
		Huzurlu Bir Çalışma Ortamı	3	23,07
		Dengeli Dağılmış Ders Programı	2	15,38
		Yurtdışı İmkanları	1	7,69
		Toplam	13	%100
	Ekonomik ihtiyaç ve beklentiler	İyi Bir Maaş	4	40
		Daha İyi Bir Teşvik Sistemi	2	20
		Kongreler için Mali Destek	2	20
		Beklenti Yok	1	10
		Sektör Akademi İşbirliği	1	10
		Toplam	10	%100

Buna göre en büyük ihtiyaç zamandır (n=4). Diğer temalardan ders yükü, öğrenci sayısı gibi temalar da bununla ilintilidir. Buna göre aşağıda verilen ilk 4 görüş zaman teması

ile ilgili iken diğer 4 görüşün ilk ikisi ders yüküne (n=2), son ikisi de öğrenci sayısına (n=2) ilişkindir.

ÖE4: “Özellikle en önemli ihtiyacının akademik çalışmalarına zaman ayıracak vakti kalabilmesi ve bu çalışmaların yönetim tarafından da desteklenmesidir. Bir hoca için hocalık ve akademik kariyer birbirinden farklı yönlerde ilerleyen farklı disiplinlerdir.”

ÖE7: “Lisansüstü kariyerlerine devam eden öğretim elemanlarının en büyük sorunu ‘zaman’ dır. Bu nedenle zaman sürecini çok iyi yönetmeli, sadece hedefe odaklanmalıdırlar. Öğretim elemanının verdiği dersler lisansüstü tez konusuna yakın olursa; ders hazırlığı, zaman yönetimi konularında avantaj sağlanırken öğrencilerle karşılıklı iletişimle çalışmanın zenginleşmesi kaçınılmaz olur.”

ÖE6: “Bunun dışında öğrenci mevcutlarının çokluğu da derslerin etkin şekilde aktarılmasına engel olabiliyor. Şu an bulunduğum bölümün öğrenci sayısı optimal düzeyde. Ancak birçok üniversitede öğrenci yoğunluğu göze çarpmaktadır.”

Girdi bölümüne ait son sorunun ikinci alt problemi olan bir öğretim elemanının yalnızca bir öğretici olarak ihtiyaçları sorusuna verilen yanıtlarla oluşturulan kodlamalarda ilk sırada yeterli alt yapı göze çarpmaktadır.

ÖE3: “...sınıflarda ve ofislerde yeterli alt yapı...”

ÖE6: “...yeterli altyapı imkânları...”

Materyal yetersizliği bir diğer tema olarak göze çarpmaktadır.

ÖE11: “Kurumlarda yer alan bilgisayar salonlarının yeterliliği genel itibari ile büyük bir sorun teşkil etmektedir. Ayrıca, öğretim elemanlarının derslerini iyi bir şekilde yürütebilmesi için ihtiyaç duydukları kitap, makale vb. gibi materyallerin tedariki genel olarak öğretim elemanlarınca karşılanmaktadır. Bu durum ise ciddi bir maddi külfeti beraberinde getirmektedir.”

Akademisyenlerin huzurlu bir ortama duydukları özlem dikkat çekicidir. Sadece bu konuda bile başlı başına bir çalışma yapılabilir. Konuyla ilgili olarak görüşler şu şekildedir.

ÖE3: “Yine huzurlu bir ortam, huzurlu bir çalışma ortamı...”

Son iki sırada yer alan ders programı ve yurtdışına ilişkin bulgulara ait görüşler ise aşağıdadır.

ÖE6: “iyi hazırlanmış ders programları...”

ÖE5: “Dünyada bu alanda iyi olan üniversitelere, uygulamaları görme, deneyimleme amaçlı gönderilebilirler. Bulundukları yerde, bu alanda kullanılan eğitim öğretim teknikleri, sektörde kullanılan programlar vs. konularda eğitilebilirler.”

Öğretim elemanlarının ekonomik beklentilerine ilişkin sorudan elde edilen yanıtlar kodlandığında çıkan ilk olarak “iyi bir maaş” öne çıkmaktadır. Görüşler ise şöyledir:

ÖE10: “Ekonomik olarak illa şu diyemem ama mesleğimin gereği dünyanın değişik ülkelerindeki yeme içmeyi gidip yerinde görmek açısından gelirim daha iyi olmasını isterdim. İlla bir proje ya da programla değil özgürce istediğim ülkenin yeme içme kültürünü kısa ziyaretler ile olsada yerinde görmek isterdim ama bugünün koşullarında maalesef bu mümkün değildir.”

Diğer iki sıradaki ise akademisyenlerin yayın kalitesi kaygısına ilişkin ekonomik beklentisi olması nedeniyle katılımcıların işini sevdikleri ve bu gayede çalıştıkları yargısına varılabilir. Daha iyi bir teşvik sistemi ve kongrelere ilişkin mali desteğe ilişkin görüşler ise ikişer halde verilmiştir.

ÖE4: “Akademik çalışmalar belli bir zaman gerektirmekle birlikte ekonomik olarak da yük teşkil edebilmektedir. Bu bakımdan yapılan yayınların gerçek bir teşviklendirilme süreci ile desteklenmesi gerekmektedir.”

4.3.2.3. Süreç değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Bu bölümün ilk sorusu süreç kapsamında bir “SWOT” analizi içermesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Bunu içeren soru öğretim elemanlarının turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programının yürütülme sürecini değerlendirmelerine ilişkindir. Bulgular tabloda verilmiştir.

Tablo 4.35. SWOT analizine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Lisans Öğretim Programının SWOT analizi	Güçlü Yönleri	İş İmkanlarının Fazlalığı	3	33,33
		Geniş İnsan Kaynağına Sahip Olması	1	11,11
		İstenilen Mezun Yetiştirebilmesi	1	11,11
		Yönetici Yetiştirmeye Uygun Olması	1	11,11
		Turizmin Önemi	1	11,11
		Bütünsel Olması	1	11,11
		Kabul Görmüş Olması	1	11,11
		Toplam	9	%100
	Zayıf Yönleri	Sektör İhtiyaçlarına Cevap Verememesi	2	25
		Sektördeki Ücret Politikası	1	12,5
		Popüleritesini Yitirmesi	1	12,5
		Uygulamalı Derslerin Azlığı	1	12,5
		Yasalarla Desteklenmemesi	1	12,5
		Teorik Derslerin Ağırlığı	1	12,5
		Öğrenci Profili	1	12,5
		Toplam	8	%100
	Fırsatlar	İstihdama Yönelik	5	45,45
		Kariyer İmkanları	3	27,27
		Eğitimli İşgücüne Olan Talep	2	18,18
		Turizmin Artan Önemi	1	9,09
		Toplam	11	%100
	Tehditler	Gelecekteki Potansiyel İstihdam Daralması	4	50
		Yok	2	25
		Çok Fazla Yerde Açılmış Olması	1	12,5
		Daha Cazip Mesleklerin Olması	1	12,5
		Toplam	8	%100

Bu sorunun ilk alt probleminde programın güçlü yanları irdelenmiştir ve çıkan kodlar sonrası elde edilen veriler tabloda sunulmuştur. Bu bağlamda programın en güçlü yönü olarak iş imkanlarının fazlalığı öne çıkmaktadır. İlk temaya ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinden öne çıkan ise şu şekildedir:

ÖE5: “Ülke konumu olarak bu sektörün uygulama alanının çok geniş olduğu bir coğrafyada bu bölümün bulunması güçlü yönlerinden biridir. Öğrencilerinin okurken veya mezun olduklarında iş bulma sıkıntıları çok düşük.”

Bu sorunun ikinci alt probleminde programın zayıf yanları irdelenmiştir ve çıkan kodlar sonrası elde edilen alt temalar tabloda sunulmuştur. Buna göre en yüksek frekansa sahip programın en zayıf yönü olarak sektör ihtiyaçlarına cevap verememesidir. Görüşler ise aşağıda verilmiştir.

ÖE3: “Sektörün ihtiyaçlarına tam olarak cevap veremediği yönleri olduğunu düşünüyorum. Özellikle yabancı dil dersleri ve uygulama alanlarının eksikliği..”

ÖE7: “Turizmin arka planda olduğu şehirlerde kurulan fakülteler için sektörle yeterince iş birliğı sağlanamaması; mezunların istihdamında istenen başarı sağlanamaması.”

Bu sorunun üçüncü alt probleminde programın fırsatları irdelenmiştir ve çıkan kodlar sonrası elde edilen alt temalar tabloda sunulmuştur. İlk bulgu ise programın yarattığı fırsatlardan ilki istihdama yönelik olmasıyla karşımıza çıkmaktadır.

ÖE4: “Program öğrenciler için sektörde daha geniş istihdam imkânı sağlar.

İkinci tema ise kariyer imkanları olarak karşımıza çıkmaktadır.

ÖE7: “Öğrencinin istekli olması ve öğretim elemanlarından destek alarak kendini geliştirmesi halinde turizm alanında kısa sürede iyi pozisyonlarda çalışma fırsatı sağlar.”

Üçüncü sırada ise eğitimli işgücüne olan talep olarak göze çarpmaktadır.

ÖE5: “Belgelendirme zorunlulukları nedeniyle artık turizm sektöründe eğitimli kişilerin öneminin artıyor olması.”

Bu sorunun dördüncü ve son alt probleminde programın tehditleri irdelenmiştir ve çıkan kodlar sonrası elde edilen veriler tabloda sunulmuştur. İlk bulgu ilgi çekicidir. Öğretim elemanları yakın bir gelecekte programın sektörde istihdamı daraltacak etkisinin olacağını belirtmişlerdir. Gerekçeleri ile görüşleri aşağıda verilmiştir.

ÖE5: “Turizm her şeyden çok çabuk etkilenen hassas bir sektör. En yakın örneğı olarak COVID-19 salgını verilebilir. Bu tür durumlarda ilk ve en fazla olumsuz etkilenen sektörlerin başında gelmektedir turizm veya teknoloji hızla turizmin içine girmekte (sanal tatiller, akıllı oteller, online acenteler, akıllı rehber uygulamaları, robot oteller...). Bu da emek yoğun bir sektörde istihdam daralması yaratır mı sorusunu akıllara getirmektedir.”

ÖE8: “Mezun/istihdam dengesindeki bozulma ileride bir tehdit oluşturabilir. Sektörün durumuna göre işsizlik oranı değışkenlik göstermektedir.”

Öğretim elemanlarının programın teorik ve uygulamalı derslerini değerlendirdikleri soruda öğretim elemanlarının 7’si teorik derslerin yeterli olduğunu; uygulamalı derslerde ise 2’si yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Diğerleri ise görüş belirtmemişlerdir. Hangi yönlerden yeterli ve yetersiz olduğuna ilişkin alt temalar, kodlar ve görüşler art arda aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.36. Teorik ve Uygulamalı Derslere Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Teorik ve uygulamalı derslerin yeterliliği	Teorik Derslerin Yeterli Yönleri	Kullanılan ekipman	4	66,66
		Altyapı	2	33,33
		Toplam	6	%100
	Uygulamalı Derslerin Yetersiz Yönleri	Altyapı	9	75
		Öğretim Elemanı	2	16,66
		Ölçme ve Değerlendirme	1	8,33
		Toplam	12	%100

Kullanılan ekipmanın yeterli olmasına ilişkin görüşler aşağıdadır.

ÖE5: “Teorik derslerin işlendiği sınıf, amfi vb yerler, buralarda kullanılan teçhizat bakımından yeterli .”

ÖE7: “Teorik dersler için gerekli materyaller sınıflarda mevcut olup farklı materyallere ihtiyaç duyulması halinde idare tarafından temin edilebilmektedir.”

İkinci sırada olan alt yapıya ilişkin görüşler ise şu şekildedir.

ÖE7: “Uygulama dersleri için gerekli bilgisayar laboratuvarı ve farklı ünitelerden oluşan 600 m2’lik uygulama mutfağı öğrencilerimizin kullanımına sunulmuştur. Hâlihazırda sahip olunan fiziki şartların yeterli olmaması halinde üniversite yönetimi ve hayırseverlerin katkılarıyla ihtiyacın rahatlıkla giderilebileceğini düşünüyorum.”

Hangi yönlerden yetersiz olduğuna ilişkin görüşlerin yer aldığı görüşler ise aşağıdadır. Buna göre en büyük sıkıntı alt yapıya ilişkin olup; görüşler ise şu şekildedir.

ÖE3: “Bu konuda sıkıntılar her zaman süregelmiştir. Bir kat hizmetleri dersi için sizin öğrencilerinize hazır bir otel odası bulundurmanız gerekir. Sadece uygulama mutfağına sahip olmak sizi iyi bir turizm fakültesi yapmaz. Bunun yanında seyahat acentacılığına yönelik uygulama imkânlarının da sağlanması gerekir. Örneğin, bir Amadeus programını öğrenciye anlatabilmeniz için hem sertifikalı bir eğitmen olmalı, hem de bilgisayar laboratuvarının alt yapısının bu programın erişimine uygun düzeyde olması gerekir.”

ÖE6: “Uygulamalı derslerin ve bu derslerin işlenmesi için gerekli fiziki imkânların sağlanamaması açısından yetersiz buluyorum. Fakültemizde Gastronomi bölümümüzün kullanımına sunulan 2 uygulama mutfağı, 1 servis atölyesi ve 1 gösteri mutfağı bulunmaktadır. Bölüm için oldukça önemli uygulama alanlarıdır. Ancak turizm işletmeciliği bölümü için aynı durum söz konusu değildir. Ön büro uygulamaların ya da kat hizmetleri

derslerinin anlatılacağı uygulama alanları oluşturulmalıdır.

ÖE11: “Turizm işletmeciliği bölümü özelinde uygulama sorunu her bölümde olduğu gibi yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Bu noktada, her fakültenin kendine ait bir uygulama otelinin bulunması önem arz etmektedir. Zira uygulamalı bilgisayar sınıfları, kat hizmetleri ya da ön büroya yönelik derslerde uygulama alanı yetersizliği göze çarpmaktadır.”

Öğretim elemanına ilişkin görüşler ise şu şekildedir.

ÖE11: “Her ne kadar akademik personel nitelik açısından yeterli olsa da niceliksel olarak istenilen ölçüde değildir. Turizm fakültelerinde belirlenecek etkili bir müfredatın okutulabilmesi için öğretim üyesi ve yetişen araştırma görevlisi sayıları arttırılmalıdır.”

Öğretim elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlara ilişkin soruya ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.37. Öğretim Elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlar

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Öğretim Elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlar	Soru Cevap	4	23,52
	Konu Anlatımı	3	17,64
	Video	2	11,76
	Örnek Olay İncelemesi	1	5,88
	Gösterip Yapma	1	5,88
	Drama	1	5,88
	Beyin Fırtınası	1	5,88
	Görüşme	1	5,88
	Yaparak Yaşayarak	1	5,88
	Problem Çözme	1	5,88
	Proje	1	5,88
	Toplam	17	%100

Buna göre en çok kullanılan yöntem soru cevap olmuştur. Daha sonrasında ise konu anlatımıdır. Diğer görüşler ise farklılaşmaktadır. İlk iki bulguya ilişkin görüşler ise şu şekildedir.

ÖE2: “En çok kullandığım teknik soru cevap tekniği...”

ÖE10: “Sözel anlatım...”

Ders işleme sürecinde öğrencilerin değerlendirildiği soruya ilişkin bulgular tabloda verilmiştir.

Tablo 4.38. Öğrencilerin Genel Durumuna İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Süreç içerisindeki öğrencilerin genel durumu	Derste hazır olma ve katılma durumları	Derse Hazırlıksız	4	36,36
		Katılımı Yüksek	3	27,27
		Derse Hazırlıklı	2	18,18
		İstekli	1	9,09
		Motivasyonları Düşük	1	9,09
		Toplam	11	%100
	Ödev ve sorumluluklarını yerine getirme	Yaratıcılıktan yoksun	3	42,85
		Ödev İsteksiz	2	28,57
		Sadece Düzenli Öğrenciler	1	14,28
		Son Dakikacı	1	14,28
		Toplam	7	%100
	İletişimleri	İyi	7	87,5
		Çekimser	1	12,5
		Toplam	8	%100

İlk alt problemde öğretim elemanlarına öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve derse katılımları sorulmuştur. Buna göre öğrenciler derse hazırlıksız gelmekte fakat derse katılımları yüksek olmaktadır. Bunun nedeni ise bir öğretim elemanının ifade ettiği gibi öz güvenlerinin yüksek olmasıdır. Sadece 2 öğretim elemanı derse hazırlıklı geldiklerini ifade etmiştir. İlk 3 sıradaki bulgulara ait görüşler sırasıyla aşağıda verilmiştir.

ÖE5: “Yüzde olarak ifade edecek olursam, %80’i derse hazırlıksız geliyor. Geri kalan %20’si de kısmen hazırlanıp geliyor. Derse katılım olarak hazırlıksız gelmelerine rağmen çok daha iyiler. Bunda özgüvenlerinin yüksek olması da etkili. Pek çok konuda yorum yapmaya çalışıyorlar.”

ÖE4: “dersin başında bir önceki ders ve mevcut derse ilişkin soru cevap tekniği uyguluyorum ve genel olarak hazır gelmiş oluyorlar.”

İkinci alt problem olan ödevleri yapma ve sorumlulukları yerine getirme hususlarına ilişkin bulgulara bakılmıştır. Buna göre öğretim elemanları öğrencilerin ödevlere karşı isteksiz olduklarını internetin yaygınlaşması nedeniyle de yaratıcılıktan yoksun ve sadece kopyala yapıştır olgusundan ibaret olduğunu belirtmişlerdir. Bir öğretim elemanı sadece düzenli devam eden öğrencilerin ödevlerini teslim ettiklerini, bir diğeri ise son teslim tarihi konusunda bunu uzatmaya meyilli olduklarını ifade etmiştir. Konuyla ilgili olarak görüşler şu şekildedir.

ÖE5: “Lisans öğrencilerinin ödev yapma anlayışı, büyük oranda internet sayfalarındaki yazıları, fotoğrafları kopyala – yapıştır yapmak şeklinde. Araştırma yapma,

buldukları verilere yorum yapabilme konusunda (belki de daha önce de bahsettiğim o ezberci eğitimden gelmelerinden kaynaklı) zayıflar.”

ÖE3: “Öğrenciyi eğer zorlamazsanız ödev ya da proje konusunda verim alamıyorsunuz. Aslında bizim bu genel sorunumuz, birileri bizi zorlamazsa bir şey yapmak istemiyoruz.”

Bu sorudaki son alt problem ise öğrencilerin iletişimlerine yöneliktir. Buna göre öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu (n=7) öğrencilerin iletişimlerinin iyi olduğunu belirtmekle birlikte bazıları adabsız olduklarını, geliştirilmeye açık olduğunu ve bir kısmının da çekimser olduğunu belirtmiştir. İlk temaya ilişkin görüşler şu şekildedir.

ÖE5: “İletişim kurma konusunda bu neslin herhangi bir sıkıntı yaşadığını düşünmüyorum.”

ÖE8: “İletişimleri üst seviyede ancak rekabetlerde oldukça sert davranışlar sergilemektedirler.

10. sorudaki ders işleme sürecine ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 4.39. Ders İşleme Sürecine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Ders süreci	Materyal boyutu	Yeterli	3	37,5
		Görsel ve işitsel	3	37,5
		Yeni Binaya Bağlı Değişkenler	1	12,5
		Eksik	1	12,5
		Toplam	8	%100
	Öğretim programı boyutu	Sorun Yok	4	66,66
		Güncel Değil	2	33,33
		Toplam	6	%100
	Yabancı dil öğretimi boyutu	Hazırlık Sınıfı	3	25
		Konuşma Becerisine İlişkin Sorunlar	3	25
		Sınıfa Bağlı Sıkıntılar	2	16,66
		Ders Saatinin Azlığı	2	16,66
		Dil puanı	1	8,33
		Zorunlu Olmalı	1	8,33
		Toplam	12	%100

Buna göre materyal alt teması kapsamında çoğu yeterli bulmaktadır.

ÖE5: “Kullanılan materyallerin yeterli olduğunu düşünüyorum.”

Öğretim programına ilişkin görüşler ise şu şekildedir.

ÖE9: “Kendi uzmanlık alanımla ilgili olarak öğretim programının yeterli olduğunu söyleyebilirim.”

Yabancı dille ilgili görüşler ise aşağıdadır.

ÖE3: “Yabancı dil turizm bölümlerinin olmazsa olmazı... Mutlaka hazırlık sınıflarının açılması gerekiyor. Sektörden istihdam talepleri geldiğinde ilk sorulan şey yabancı dil seviyesi... Yabancı dil derslerine daha çok önem verilmeli...”

ÖE4: “Yabancı dil turizm öğrencileri açısından elzemdir. Teorik dersler yetersizdir ve mutlaka hazırlık okumaları gerekmektedir.”

ÖE11: “hazırlık sınıfı okutularak çözülebilir.”

4.3.2.4. Ürün değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Ürün değerlendirme bölümünün ilk sorusunda öğretim elemanlarının mezun olmak üzere olan potansiyel bir turizm sektörü çalışanı olacak son sınıf öğrencilerini nasıl bulduklarına dair görüşlerine bakılmıştır. Öğretim elemanları bu soruya ve alt problemlere bütüncül bir yaklaşımla cevap vermeyi yeğlemiş; hepsi öğrencilerin teorik olarak yeterli, pratik olarak yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin tablo ve görüşler aşağıdadır:

Tablo 4.40. Son Sınıf Öğrencilerinin Genel Durumuna İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Son Sınıf Öğrencilerinin Genel Durumu	Pratik Yetersiz	3	50
	Teorik Yeterli	3	50
	Toplam	6	%100

ÖE1: “Mezun olan öğrenciler aldıkları teorik eğitimler itibariyle yeterli uygulamalı eğitimler itibariyle yetersiz buluyorum.”

ÖE4: Öğrenciler sektörle temas ettikten sonra mesleki özgüvenleri yükseliyor. Teorik bilgilerini istihdam edildikleri yerlerde uygulamaya dökerken oldukça başarılı işler çıkarabiliyorlar.”

Ölçme araçlarına ilişkin 12. Sorunun ilk alt problemine ait bulgular ve görüşler verilmiştir.

Tablo 4.41. Ölçme ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Ölçme değerlendirme süreci	İstenen diğer ölçme ve araçları	Proje ve Ödevleri	3	33,33
		Sektör İşbirliği	2	22,22
		Sözlü Mülakat	1	11,11
		Sınıfıçi davranışlar	1	11,11
		Quiz	1	11,11
		Yoruma Dayalı Sınav	1	11,11
		Toplam	9	%100
		Staj Güncellenmeli	5	50
	Staj	Önemli ve Gerekli Olmalı	5	50
		Toplam	10	%100

ÖE3: “Proje ve ödevlerin daha çok olması hem öğrencinin sorumluluk duygusunu arttıracaktır hem de araştırma geliştirme konusunda öğrenciye yardımcı olacaktır. Sınav bir yere kadar yeterli oluyor.”

ÖE6: “Proje ile değerlendirilebilirler. Ancak bu değerlendirme kriteri her ders için uygun değildir. Bir dönemde birden fazla projeye dâhil olan bir öğrenci hiçbirine adapte olamayıp güzel sonuçlar çıkaramamaktadır.”

12. sorunun ikinci alt problemi olan staj ve stajın neden güncellenmesi gerektiğine ilişkin görüşler şu şekildedir.

ÖE5: “Bu soruya sektör açısından cevap verecek olursam, turizm fakültelerinin staj başlangıç ve bitiş tarihleri sektörün ihtiyaç ve beklentileriyle hiç uyuşmuyor. Ülkemizde turizmin başkenti Antalya’dan örnek vermek gerekirse, burada turizm sektöründe istihdamın çoğunluğunu oluşturan konaklama işletmelerinde işe alımlar mart sonu büyük oranda tamamlanmakla beraber kısmen Nisan ayında da devam ediyor. Fakat Nisan sonrasına daha az alım yapılıyor. Turizm fakültesinde okuyan öğrencilerin sınavlarını bitirip staja gidebilecekleri tarih ise en iyi ihtimalle Haziran sonu. Sezon kapanışı ise bu bölgede Ekim sonu Kasım başı olmakta. Turizm fakültesi öğrencilerinin ise kayıt işlemleri vs için Eylül sonuna doğru stajını bitirmesi gerekiyor. Ayrıca, staj gün sayısı da 45 iş günü gibi kısa bir süreye sıkıştırıldığında istenilen verimi ne öğrenci ne de işletme elde edebilmekte. Birçok işletme de sırf bu nedenle üniversite stajyeri almak istememekte. Sektör ihtiyaçları ve dinamikleri göz önünde bulundurularak tüm turizm fakültelerinde staj süreci yeniden organize edilmeli.”

ÖE8: “Ülkemizde Sosyal sigortalar kurumu ile üniversiteler ve sektör arasında staj uygulaması detaylı şekilde irdelenmeli. Devlet staj yapan öğrenciler için sigorta

primlerinden tamamıyla feragat etmeli. Üniversitelerde staj esnasında prim karşılayacak bütçe sıkıntısı çekilmektedir. İstihdamın arttırılmasına yönelik girişimler de yeterince çözüm olmamıştır.”

ÖE7: “Staj uygulamasının son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Ancak sigorta, bütçe gibi problemlerden dolayı birçok fakültede zorunlu staj uygulaması kaldırılmıştır. Onun yerine öğrenciler tatil dönemlerinde çalışmaları gerektiği yönünde teşvik edilmektedir. Ayrıca turizm fakültelerinde yeni uygulanmaya başlanan; ‘sektör temsilcileri ve İŞKUR ile yapılan protokol çerçevesinde’ eğitimin bir kısmının fakültede, bir kısmının aktif bir şekilde sahada geçirilmesinin (zorunlu ya da isteğe bağlı staj haricinde; uygulamalı ders kapsamında) sektör ve öğrenci beklentisini karşılama açısından önemli bir adım olduğunu düşünüyorum.”

4.3.3. Öğrenci Bulguları

4.3.3.1. Çevre değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Tablo 4.42. Beklentilere Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Beklenti	Öğrencilerden Beklenti	İşgücü ihtiyacının karşılaması	1	50
		Sektörün inkişafını sağlamak	1	50
		Toplam	2	%100
	Sektöre istihdam yaratma	Donanımlı meslektaş	1	25
		Gelir adaleti	1	25
		Faydalı fikirlere sahip bireyler	1	25
		Kadın istihdamı	1	25
		Toplam	4	%100

Alt problemlere bakıldığında çevre değerlendirme kapsamında birinci alt problem olan öğrencilerin turizm sektörünün bölüm olarak beklentileri ile ilgili yanıtlarının 2 tema altında toplandığı görülmektedir. Temalarla ilgili tablo aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerden elde edilen yanıtlara bakıldığında işgücü ihtiyacı öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili olarak aşağıdaki görüş öne çıkmaktadır.

Ö3: “Sektörün en büyük ihtiyacı olan profesyonel işgücü ihtiyacını karşılamak.”

İkinci alt problem olan sektöre istihdam yaratma boyutundaki beklentileri sorulduğunda ise karşımıza çıkan veriler yukarıda sunulmuştur. Burada farklı temalar ortaya çıkmaktadır. Bir öğrenci şu şekilde görüş beyan etmiştir.

Ö3: “Sürekli değişen ve gelişen turizm piyasasını iyi analiz eden donanımlı meslektaşlar yetiştirmek.”

Öğrenciler son alt problemle ilgili görüş belirtmemişlerdir.

Çevre başlığı altındaki ikinci soru olan “Staj ya da sektörel deneyiminiz göz önünde bulundurulduğunda Turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programı sektör beklentileriyle ne ölçüde örtüşmektedir?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 4.43. Öğretim Programı ile Sektör Uyumuna Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Öğretim programı ile sektör uyumu	Örtüşmektedir	2	66,66
	Örtüşmemektedir	1	33,33
	Toplam	3	%100

Ö1: “Akademik eğitim tam anlamıyla alana yönelik birçok bilgi kazanımını sağlamaktadır bu bilgiler sektörel deneyimlerde yeterli hatta fazla bilgi olarak sayılabilir.”

4.3.3.2. Girdi değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Tablo 4.44. Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluklarına Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Hazır bulunuşluk	Akademik düzey	Yetersiz	4	66,66
		Yeterli	2	33,33
		Toplam	6	%100
	Karakter	Girişken	2	25
		Özgür	1	12,5
		Olgun	1	12,5
		Çalışkan	1	12,5
		Dışa dönük	1	12,5
		İleri görüşlü	1	12,5
		Bağımsız düşünen	1	12,5
		Toplam	8	%100
	Bilinçli bölüm tercihi ile sektörde çalışma isteği	Bilinçsiz	3	60
		Bilinçli	2	40
		Toplam	5	%100

Girdi ile ilgili ilk soruya ait alt problemlerden birincisinde öğrencilerin cevaplarının “yeterli ve yetersiz olarak iki tema altında toplandıkları görülmüştür. Öğrencilerin de tıpkı öğretim elemanları gibi çoğunluğu (n=4) önceki alınan eğitimlerin yetersiz olduğu kanısındadır. Yine bu tema altında yöneltilen sonda sorularla öğrencilerden farklı nedenler ve görüşler beyan etmeleri istenmiş; faydalı bilgiler ortaya konmuştur. Konuya ilişkin

görüşlerden en göze çarpanı aşağıda sunulmuştur. Sondalar neticesinde yetersiz olunan alanlarla ilgili olarak yabancı dil teması burada da göze çarpmaktadır.

Ö4: “Yetersiz olduğum alanın 2. Yabancı dil olduğunu düşünüyorum.”

Bu soruya ait ikinci altı problemde ifade edilen en az 18 yaşında olgun bireyler olarak karakterleri bakımından nasıl bulduklarına ilişkin görüşlerine bulgular tabloda sunulmuştur. Bu bölümde öğrenciler öğretim elemanlarından farklı görüşler ifade etmiş; bunlardan sadece biri dışındaki diğer hepsi birbirinden farklı olmuş; frekans olarak ise hiçbirisi büyük bir ağırlığa sahip olmamıştır.

Ö4: “...girişken...”

Ö7: “İnsanlar ile kolay diyalog kurabilen samimi bir yapım var.”

3. sorunun son alt probleminde ise öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu öğrencilerin sektöre bilinçsiz geldiklerini ifade etmişlerdir. Burada da öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında öğrencilerin verdiği cevapların bunun doğruladığı görülmektedir. Bilinçli olduğunu ifade edenler de sektörü tanımadıklarını ifade etmeleri dikkat çekicidir.

Ö6: “Bilinçli bir tercihti ama turizm sektörünü bilmediğimi eğitim almaya ve staj yaptıktan sonra anladım.”

3. soruya ilişkin elde edilen temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.45. Turizm Lisesi Mezunu Olmaya Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Turizm Mezuniyeti	Önceden kazanılan bilgi ve beceri	3	30
	Diğer temel derslerden mahrum kalma	3	30
	Staj deneyimi	2	20
	Lisans eğitime kolay adaptasyon	1	10
	İşe alımda öncelik	1	10
	Toplam	10	%100

Bu tabloya göre öğrenciler turizm lisesi mezunu olmanın çoğunlukla bir avantaj olduğu görüşünde birleşmektedir. Fakat öğrenciler ifade ettikleri avantajların yanı sıra Turizm Lisesinde öğrenim görmek için temel derslerden eksiklik anlamına geldiğini ifade etmeleri önem arz etmektedir. Mesleki ve Teknik eğitime burada önem verilmesinin buna sebep oluşturduğu ifade edilmiştir.

Ö1: “...akademik eğitim açısından çok yetersiz...”

Ö4: “Dezavantaj olarak ise, temel bilimler açısından diğer lise mezunları kadar gerekli yüklemenin yapılmadığını düşünüyorum.”

Ö5: “...derslere ve eğitimlere gerekli önemi vermemektedir. Bu sebeple de bu sektörün eğitimini almış olan bireyler, turizm sektörünün beklentilerini karşılayamamaktadır.”

Girdi bölümüne ait son soruda öğrenciler bütüncül yanıt vermeyi tercih etmişlerdir. Genel olarak ihtiyaçlarını belirtmişlerdir. Buna ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.46. Öğrenci ihtiyaçlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Öğrenci ihtiyaçları	Daha iyi yurt imkanları	5	29,4
	Daha fazla burs imkanları	5	29,4
	Sosyal aktivite	2	11,76
	Turizm sempozyumu ve seminerleri	2	11,76
	Oryantasyon	1	5,88
	Öğrenci kulüpleri	1	5,88
	Danışmanlık hizmeti	1	5,88
	Toplam	17	%100

Öğrenciler en çok yurt (n=5) ve burs imkanlarının (n=5) arttırılmasına ihtiyaç duymaktadır. Her bir bulgu öne çıkmaktadır. Barınma ile ilgili olarak kiraların yüksek olması ve yurtlardaki odalarda barınan öğrenci sayısına dikkat çekici görüşler beyan etmişlerdir. Konuyla ilgili olarak öne çıkan görüşler ise şu şekildedir:

Ö2: “yurtların 2 kişilik odalar halinde yapılması”

Ö7: “Bulunduğum ilçede bu imkanların oldukça yetersiz ve kiraların da çok yüksek olduğunu düşünüyorum. Konaklama birçok öğrenci için sıkıntılı bir durum.”

Burslarla ilgili olarak yine öğrenciler Antalya şehrinin pahalı olmasına dikkat çekmişlerdir.

Ö5: “Okumakta olduğum şehri öğrenciler bakımından maddi olarak külfetlidir.”

4.3.3.3. Süreç değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Bu bölümün ilk sorusu süreç kapsamında bir “SWOT” analizi içermesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Bunu içeren soru öğretim elemanlarına yöneltildiği gibi öğrencilere de yine aynı şekilde Turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programının yürütülme sürecini değerlendirmelerine ilişkindir. Çıkan bulgulara ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.47. SWOT analizine Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Lisans Öğretim Programının SWOT analizi	Güçlü Yönleri	Öğrenci değişim programları	3	50
		Ders içerikleri	1	16,66
		Geniş teorik dersler	1	16,66
		Donanımlı öğrenci yetiştirme	1	16,66
		Toplam	6	%100
	Zayıf Yönleri	Uygulamalı dersler	2	50
		Dar kapsamlı işletmecilik dersleri	1	25
		Sektörün düşük eğitim seviyesi	1	25
		Toplam	4	%100
	Fırsatlar	İyi iş imkanları	3	50
		Şehir bölüm ilişkisi	2	33,33
		Sektör tanıtımı	1	16,66
		Toplam	6	%100
	Tehditler	Fakülte sayısının artışı	1	100
		Toplam	1	%100

Bu sorunun ilk alt probleminde programın güçlü yanları irdelenmiştir ve çıkan bulgular aşağıda sunulmuştur. Buna göre öğrenciler farklı görüşler ifade etmiştir. Fakat öğretim elemanlarının da ifade etmiş olduğu geniş teorik dersler bulgusu burada da karşımıza çıkmaktadır.

Ö2: “Teorik kısmının yeterli geniş ve bilgilendirici olması.”

İkinci alt probleme göre zayıf yönlerine ilişkin farklı bulgular göze çarpmaktadır. İlk sırada uygulamalı dersler göze çarpmaktadır. Bu tema öğretim elemanları tarafından da belirtilmiştir.

Ö2: “Uygulama kısmındaki olumsuzluklar...”

Ö5: “Turizm işletmeciliği programının zayıf yönü pratik eğitimin son yıllara dağıtılmış olmasıdır. Temelden görülen her teorik eğitimin uygulamasının yapılması daha etkili olacağı düşüncesindeyim.”

Ayrıca bir öğrenci “Dar Kapsamlı İşletmecilik Dersleri” teması kapsamında ilginç bir görüş dile getirmiştir.

Ö4: “Genel olarak programın zayıf yönü, İİBF ve İşletme fakültelerinde yer alan “İşletme” bölümlerine oranla işletmecilik alan derslerinin daha dar kapsamlı ve sınırlı olması bir zayıflık olarak görülebilir.”

Üçüncü alt probleme ilişkin farklı bulgulara ulaşılmıştır. Programın sunduğu fırsatlara ilişkin iyi iş imkanları (n=3) öne çıkmaktadır. Yine Antalya'nın turizm ile ilişkisi de ikinci sırada (n=2) yer almaktadır. Bununla ilgili görüşler arasından farklılaşanlar şu şekildedir:

Ö4: “Programın sunduğu en önemli fırsat, okul mezunlarının genel olarak önemli işletmelerin kritik noktalarında idari görevler almaları...”

Ö6: “Mesleki yeterlilik sertifikası olarak algılandığı için sektörde iş bulma olanağı artıyor. Eğitim alanların sektörde daha hızlı yükseldiği ve daha nitelikli yöneticiler olduğunu görebiliyorum.”

Ö5: “Okuduğum şehir ve bölümün birbirini tamamlar nitelikte olması bizim için sunulan en büyük fırsat konumundadır. İçinde bulunduğum şehir turizm şehri olması bazında her şekilde turizm sektörünün içinde yer alabilmekteyiz.”

Ö7: “Programın türkiyenin en büyük üniversitelerinden biri olan Akdeniz Üniversitesinde olması aynı zamanda turizm sektöründe dünyaca ünlü bir destinasyon olan Antalyada bulunması...”

Programa ilişkin tehditlerle ilişkin bir kişi görüş belirtmiştir. Öğrenci bölümün popüler olması ile fakülte sayısı artışı arasındaki ilişkiyi ve buna bağlı sıkıntıları dile getirmiştir.

Ö4: “Lisans düzeyinde Turizm ve seyahat eğitimi veren fakülte ve yüksekokul sayısının ihtiyaç fazlası düzeyinde bir artış göstermesi okulların YKS temel başarı puanlarını düşürmekte ve temel bilimlerde başarılı öğrenci sayısı azalmaktadır.”

Turizmin artan önemi aynı sorunun öğretim elemanları tarafında da dile getirilmiş olup öğrenci durumun farklı ve olumsuz bir boyutunu ortaya koymuştur.

Öğrencilerin programın teorik ve uygulamalı derslerini değerlendirdikleri soruda öğrencilerin tamamı teorik derslerin yeterli olduğunu; uygulamalı derslerde ise 4'ü yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Diğerleri ise görüş belirtmemişlerdir. Öğrencilerden sadece biri derslerin yeterli olduğunu ve geliştirilebileceğini belirtmiştir. Hangi yönlerden yeterli ve yetersiz olduğuna ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.48. Teorik ve Uygulamalı Derslere Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Teorik ve uygulamalı derslerin yeterliliği	Yeterli Yönler	Uygulama birimleri olması	1	33,33
		Bilgi kazanımı	1	33,33
		Eğlendirici ve Bilgilendirici	1	33,33
		Toplam	3	%100
	Yetersiz Yönler	Ekipman sayısı	3	60
		Uygulamalı dersler	1	20
		Yabancı dil	1	20
		Toplam	5	%100

Konuya ilişkin görüşler ise şu şekildedir:

Ö2: “Teorik kısmının eğlenceli ve bilgilendirici olması.”

Ö3: “Kişiye bir çok teorik ve pratik bilgi kazanımı sağladığı için yeterli buluyorum.”

Ö4: “Okulumuzda kat hizmetleri, ön büro, mutfak laboratuvarı ve seyahat acentacılığı uygulama birimlerinin bulunmasını avantaj olarak görüyorum.”

Hangi yönlerden yetersiz olduğuna görüşler art arda aşağıda verilmiştir. Öğretim elemanlarının da sık sık dile getirmiş olduğu yabancı dil teması derslerle ilgili soruda karşımıza çıkmaktadır. Yetersiz görülen bu ve diğer temalara ilişkin görüşler şu şekildedir:

Ö4: “Hem öğrenci başına düşen bilgisayar sayısı hem de mutfak araç ve gereçleri artırılmalı ve çeşitlendirilmelidir.”

Ö5: “...ancak uygulama derslerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö6: “Yabancı dil eğitimi...”

Öğrencilerin öğretim elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlara ilişkin soruya verdikleri cevaplara ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.49. Öğretim Elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlara Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Öğretim Elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlar	Sözlü anlatım	2	25
	Örnek Olay	2	25
	Soru cevap	1	12,5
	Slayt	1	12,5
	Deneyim paylaşımı	1	12,5
	Canlandırma	1	12,5
	Toplam	8	%100

Buna ilişkin en dikkat çekici görüş ise aşağıdadır:

Ö4: “Ancak bazı hocalarımız kendi alanı olduğunu söyledikleri derslerde bile çoğunlukla slayta yansıtılanı öğrenciye okuyarak dersleri geçiştiriyorlar. Genel olarak slayt konusuna karşı olmamamla birlikte bazı hocaların suistimal ettiklerini düşünüyorum.”

Ders işleme sürecinde öğretim elemanlarının değerlendirildiği sorunun ilk alt probleminde öğrencilere öğretim elemanlarının derse hazır gelmeleri ve ders hakimiyetleri sorulmuştur. Öğrencilerin tamamı (n=7) öğretim elemanlarının derse hakim oldukları hususunda görüş bildirmiştir. Öğretim elemanlarının öğrencilere verdikleri ödev, proje ve sorumluluklar hakkındaki düşünceleri ise şu şekilde bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin öğretim elemanlarının iletişimlerini değerlendirdikleri soruya ilişkin verdikleri cevaplarla elde edilen bulgular ise şu şekilde tabloya yansıtılmıştır.

Tablo 4.50. Ders İşleme Sürecindeki Öğretim Elemanlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Ders işleme sürecinde öğretim elemanları	Ödev, proje ve sorumluluklar	Mesleki gelişime katkılı	1	25
		Önemli ve yararlı	1	25
		Araştırmaya sevk edici	1	25
		Eğitici ödevler	1	25
		Toplam	4	%100
		İlgili	3	50
	Öğretim elemanlarının iletişimleri	Öğrenci Merkezli	1	16,66
		Profesyonel	1	16,66
		Samimi	1	16,66
		Toplam	6	%100

Öğrencilerin yarısı ilgili olarak öğretim elemanlarını nitelendirmiş; diğerleri de olumlu olabilecek temalarla öğretim elemanlarının iletişimlerini değerlendirmişlerdir.

Ö5: “Derslerde veya ders dışında öğretim elemanlarımız bizlerle gayet iyi şekilde iletişim kurmaktadır. Ders dışında herhangi bir zaman da hocalarımızı bulabiliyor ve onlarla

gerekli iletişimi sağlayabiliyoruz.”

10. sorudaki ders işleme sürecine ilişkin her bir alt probleme ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.51. Ders İşleme Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Ders işleme süreci	Materyal boyutu	Yeterli	3	60
		Dersin amacına uygun	1	20
		Çoğunlukla slayt	1	20
		Toplam	5	%100
	Öğretim programı boyutu	Başarılı	2	50
		Branşlaşma olmalı	1	25
		Kapsamı genişletilebilir	1	25
		Toplam	4	%100
	Yabancı dil öğretimi boyutu	Arttırılabilir	1	20
		Yetersiz	1	20
		Yeterli	1	20
		Zorunlu Hazırlık Sınıfı	1	20
		Sorunlu	1	20
		Toplam	5	%100

Ö6: “Görsel ve işitsel materyaller yeterli idi.”

Genel olarak öğretim programı başarılı bulunurken bir öğrenci bölümlere göre brarnşlaşma daha fazla olması gerektiğini belirtmiştir.

Ö6: “Konaklama işletmeleri, seyahat acenteleri ve diğer farklı turizm endüstrilerinde (organizasyon, kırsal turizm, ekolojik turizm...vb) ayrıştırılmış eğitimlerin verilmesi daha iyi olur.”

Yabancı dille ilgili sıkıntılar hemen her soruda tema olarak karşımıza çıktığı gibi burada da bir kişi dışında yabancı dil eğitimi beğenilmemiştir.

Ö4: “İngilizce hazırlık şart olmalı. 1. Yarıyıldan 8. Yarıyıla kadar da 2. yabancı dilin zorunlu ve aynı dil olması gerekir.”

4.3.3.4. Ürün değerlendirme sorularına ilişkin bulgular

Ürün değerlendirme bölümünün ilk sorusunda öğrencilere Mezun olmak üzere olan potansiyel bir turizm sektörü çalışanı olarak kendilerini nasıl gördüklerine dair görüşlerine bakılmıştır.

Tablo 4.52. Öğrencilerin Kendisini Nasıl Bulduklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Potansiyel bir turizm sektörü çalışanı olarak öğrenciler	Sektör beklentilerine göre öz değerlendirme	Yeterli	4	50
		Yabancı dili yetersiz	3	37,5
		Fazla kalifiye	1	12,5
		Toplam	8	%100
	4 yıllık kazanımlara göre öz değerlendirme	Teorik yeterli	3	48,99
		Pratik gelişime açık	2	33,33
		Analitik düşünebilen	1	16,66
		Toplam	6	%100
	Sosyal becerilere göre değerlendirme	İletişime açık	2	20
		Dikkatli	1	10
		Uyumlu	1	10
		İyi bir gözlemci	1	10
		Öğrenmeye açık	1	10
		Sorgulayan	1	10
		Araştırmacı	1	10
		Yetersiz ama gelişime açık	1	10
		Yeterli	1	10
		Toplam	10	%100
	Öğrenci performansının farklılaşma nedenleri	Önemseme	2	40
		Staj	2	40
		Bilinçli tercih	1	20
		Toplam	5	%100

Konuya ilişkin kendisini fazla kalifiye gören öğrencinin görüşleri dikkat çekicidir.

Ö3: “Sektörün beklentilerini basit bir iş gücü olarak nitelendiriyorum. Kendimi ve benim gibi olan tüm lisans mezunu meslektaşlarımı sektörün beklentilerinin üstünde olarak nitelendiriyorum.”

Dört (4) yılsonunda edindiğinleri teorik ve pratik kazanımlar dikkate alındığında ise ortaya çıkan görüşler şu şekildedir.

Ö1: “Dört yıllık eğitimimizi teorik açıdan tamamlamış...”

Sosyal becerileriniz dikkate alındığındaki görüşler yine aşağıda verilmiştir.

Ö5: “Sosyal beceri bakımından yeterli olduğumu ve her türlü insanla gerekli olan iletişimi sağlayabileceğimi...”

“Teorik ve uygulama dersler göz önünde bulundurulduğunda öğrenci performansı sizce nasıl farklılaşmaktadır? Sizce bunun sebepleri nelerdir?” sorusundan elde edilen görüşlere yer verilmiştir.

Ö5: “Teorik ve uygulamalı dersler göz önünde bulundurulduğunda bu disiplini önemseyen ve verilen sorumluluğu yüklenen insanlar başarılı olurken ve iyi bir performans gösterirken, önemsemeyen bireyler iyi bir performans gösterememektedir.”

Ölçme ve değerlendirme sürecine ilişkin sorunun ilk alt probleminde bulunan öğrenci başarısının vize ve final sınavları dışında ne şekilde ve hangi ölçme araçları ile değerlendirilmesini isterdiniz sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplarla hazırlanan bulgular şu şekildedir.

Tablo 4.53. Ölçme ve değerlendirme sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans	Yüzde
Ölçme ve değerlendirme süreci	İstenen diğer ölçme araçları	Proje	2	25
		Staj puanı	2	25
		Mülakat	1	12,5
		Ödev	1	12,5
		Derse katılım	1	12,5
		Makale incelemesi	1	12,5
		Toplam	8	%100
		Faydalı	2	28,57
	Staj	Kurumsal işletmede olması	1	14,28
		gerekliliği		
		4 yıla yayılması	1	14,28
		Denetlenebilir olması	1	14,28
		Suistimal	1	14,28
		Gerekli	1	14,28
		Toplam	7	%100

Ö5: “Uygulamalı olarak yapılan mülakatlar ile değerlendirilebilir.”

Ö6: “staj yaptığı kurum yöneticilerinin görüşleri.”

Stajla ilgili görüşler ise şu şekildedir.

Ö5: “Staj uygulamasının son yıllarda değil de daha çok bütün 4 yıla yayılması gerektiği düşüncesindeyim.”

Ö6: “Çok önemli ama mutlaka kurumsal bir işletmede yapılmalı.”

Son olarak eklemek istedikleri sorulduğunda öğrenciler farklı görüşler dile getirmiş, bunlar da çalışmanın bu kısmında verilmiştir.

Ö1: “Turizm sektörü ülkemiz açısından en önemli sektördür ve bu konuda turizmi turizm yapan doğamıza sahip çıkmalı ve tesis ve tesis çalışanı kalitesini arttırmalıyız.”

Ö2: “İnsanlarımızı turizm hakkında bilgilendirmek ve negatif yönlerini anlatmamız gerekli. Turistin ne için bu ülkeye geldiğini turizm ve turist bilincini aşlamak gerekli. Otel işletmelerinde yüzde altmış oranla turizm mezun belgesi diploması kuralı getirilmeli ki turizmin inkişafı bundan da asıdır. Üniversitelerde turizm bölümlerinin tapan puanları yükseltilmeli öğrencilerin gözünde bu bölümü bir makra imajı olarak tasarlamamız gerekli ki bu bölümü seven ve destinasyona yön verecek insanlarla ta nışsın.”

Ö4: “Turizm ve otelcilik eğitimi bilimsel araştırmalarla desteklendikçe ve sonuçları sektör paydaşlarıyla paylaşıldıkça daha da iyi yerlere gelecektir.”

Ö5: “Turizm bir yerel yönetimin, ilin veya ülkenin gelişimi ve kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple puan yetersizliğinden mecburen tercih edilecek bir bölüm veya disiplin olmaktan çıkarılmalı ve öğrencilerini alırken daha seçici olmalıdır. Bu disiplin dahil edilen öğrencinin ise yeterli donanımına sahip olduğunu göstermeden mezun edilmemesi gerekmektedir. Çünkü çalışmak için gittikleri yerlerde kimse eğitim mi tecrübe mi ikileminde kalmadan tabi ki eğitim diyebilmeli bu sebeple gerekli eğitim verilirken aynı zamanda öğrenci birçok tecrübeyi de edinmiş olmalıdır.”

Ö6: “Sektör ve eğitim kurumları, eğitmenler ve sektör çalışanları daha çok iş birliği yapmalı.”

4.3.4. Doküman Analizine İlişkin Bulgular

Bu aşamada modelin “çevre” basamağını güçlendirmek ve çevre basamağının daha ayrıntılı bir analizi yapabilmek için doküman analizi kullanılmıştır. Modelin ilk basamağı olması nedeniyle “çevre” basamağı ayrı bir öneme sahiptir. Bu vesileyle doküman analizi kapsamında da fotoğraf analizi yapılmıştır. Burada amaç öğrenim görülen ortamın daha iyi anlaşılması ve model kapsamında değerlendirilmesidir. Araştırmada pandemi nedeniyle kolay ulaşılabilirlik örneği kapsamında döküman analizi için seçilen Manavgat MATSO Turizm Fakültesi 20.04.2016 tarihli Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’nın Genel Kurulu toplantısında 23822 sayılı yazısında Akdeniz Üniversitesi bünyesinde Manavgat MATSO Turizm Fakültesi’nde Gastronomi ve Mutfak Sanatları Lisans Programı açılarak 2016- 2017 eğitim-öğretim yılında öğrenci alınmasına karar verilmiştir.

Manavgat MATSO (Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası) Turizm Fakültesi, Antalya ilinin turizm açısından önemli bir ilçesi olan ve turizmin kalbinde yer alan Manavgat

ilçesinde kurulmuştur.

Fakültede Gastronomi ve Mutfak Sanatları (örgün ve ikinci öğretim), Turizm Rehberliği (örgün ve ikinci öğretim), Rekreasyon Yönetimi ve Turizm İşletmeciliği bölümlerinde lisans eğitimi verilmektedir. Eğitim-öğretim süresi 4 yıl olup dersler teorik ve uygulamalı olarak verilmektedir.

Fakülteden mezun olacak öğrencilerimiz üniversitelerde yüksek lisans yapabilme, eğitimci veya kurumlarda araştırmacı ya da yönetici olabilme imkânına sahiptir.

Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası ve Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü arasında 20.03.2015 yılında imzalanan protokol ile yapılmıştır. Fakülte derslikler ve idari bina ile toplam 25000 m2 alana sahiptir. Fakültemizde 2 adet uygulama mutfağı, 2 uygulama alanı, 10 derslik, 3 amfi, 1 toplantı odası, 1 yazı işleri, 1 öğrenci işleri, 1 bilgisayar laboratuvarı, 1 kantin, 34 öğretim elemanları odası, 1 yemekhanesi, 1 kantin, 1 kütüphane bulunmaktadır.

4.3.4.1. Dış mekân

Görsel 4.1. Fakültenin Bahçesi

Fakülte binası çoğu üniversitede olduğu gibi şehir dışında yer almaktadır. Dışarıdan bakıldığında öncelikle otobüs durağının bulunması dikkat çekmektedir. Öğrencilerin ulaşımı kolaylıkla sağlanmaktadır. Ayrıca binanın karşısında yürüme mesafesinde devlet yurtları bulunmaktadır. Bahçesinde öğrencilerin zaman geçirebileceğı yerler bulunmaktadır.

Görsel 4.2. Fakültenin Dış Cephesi

Öğrencilerin hem okul içerisinde hem de okul dışarısında oturabilecekleri kantin ve kantinin hemen yanında yemekhane bulunmaktadır. Yemekhanede ikinci öğretime de hizmet verecek şekilde geniş saat aralıklarında yemek hizmeti sunulmaktadır. Öğrenciler bu sayede kesintisiz eğitimine devam edebilir; yemek ihtiyaçları için okul dışına çıkmadan bunu sağlayabilmektedirler. Araştırma kapsamında çekilen fotoğraflar “Covid-19” sürecinde çekildiğı için burası ve yemekhane bu dönemde kapatılmıştır.

Görsel 4.3. Fakülte Güvenliği

Okulda güvenlik sabah 08.00 gece 00.00 saatleri arasında hizmet vermektedir. Bu sayede hem örgün hem de ikinci öğretim öğrencilerinin güvenli eğitim alması sağlanmaktadır. Ayrıca gece geç saatlerde biten dersler sonrasında öğrenciler için gelen otobüsler resimdeki kulübenin yanında bulunan duraktan kalkmaktadır. Huzuru bozacak herhangi bir şeye müsaade edilmemektedir. Öğrencilerin can güvenliği sağlanmaktadır. İki güvenlik görevlisi bulunmaktadır. Biri bina içerisinde çalışmaktadır. Böylelikle potansiyel bir öğrenci öğretim elemanı münakaşası gibi durumlarda hızlı müdahil olabilmekte; bireyin varlığı da bina içerisinde güven ortamı sağlamaktadır. Geçişlerde kimlik kontrolü yapılmaktadır. Bina ve çevresi kamerayla izlenmektedir.

Görsel 4.4. Otopark

Binanın dışında öğretim elemanlarının araçları için bir park yeri, öğrenciler için ise bisiklet park yeri bulunmaktadır.

Görsel 4.5. Asansör

Fakültede çalışır durumda öğretim elemanları için ayrı, öğrenciler için ayrı olmak üzere 2 asansör bulunmaktadır.

4.3.4.2. İç mekan

Görsel 4.6. Pano

Öğrencilere duyuruların yapılması için bir pano vardır ve dekanlık girişi önünde bulunmaktadır. Bu pano idari personel tarafından sık sık güncellenmektedir. Öğrencilerin her türlü okul içi ve okul dışı katılabilecekleri etkinlik, faaliyet, toplantı, konser, tiyatro oyunu vb bulunmaktadır. Bu sayede öğrencilerin hiçbir faaliyetten yoksun kalmamaları amaçlanmıştır.

Görsel 4.7. Konferans Salonu

Fakültede bir adet oldukça büyük bir konferans salonu bulunmaktadır. Yüksek katılımcı sayısına rağmen burada her türlü konferans yapılabilmektedir. Havalandırma ve klima gibi gerekli altyapı olanakları burada da mevcuttur.

Türkiye’de ilçelerde de buna benzer fakülteler bulunmaktadır. Bu fakültelerin ortak özelliği kampüs ortamından uzak olmalarıdır. Ancak bu fakülte uzaklığına rağmen yeterli ve gerekli alt yapıya sahiptir.

4.3.4.3. Öğretim elemanlarının eğitim ortamlarına ilişkin fotoğraflar

Görsel 4.8. Öğretim Elemanı Odası

Öğretim üyelerinin odaları tek kişiliktir. Sadece iki öğretim görevlisi odayı bir kişiyle ortak olarak kullanmaktadır. Odalar yeterli seviyede ışık almakta olup; aydınlatma yeterlidir. Öğretim üyelerinin çalışmaları için kullanacakları bilgisayarlar rektörlük tarafından sağlanmaktadır. Ayrıca buzdolabı ve klima dahil olmak üzere tüm konfor ekipmanları mevcuttur. Bunun dışında bir askı, bir kitap dolabı, misafirler için sandalye, sehpa, çalışma masası ve koltuk odalarda bulunmaktadır. Sonuç olarak gerek ders hazırlığı gerekse akademik yayın yapabilecekleri bir ofis ortamına sahiptirler.

Görsel 4.9. Misafir Öğretim Elemanı Odası

Başka kurumlardan görevli veya dışarıdan ders ücreti karşılığında fakülteye ders anlatmak için gelen kısmi zamanlı öğretim elemanlarını için de bir ofis bulunmaktadır.

Görsel 4.10. Çay Ocağı

Tüm öğretim elemanlarına ve idari personele ayırım olmadan hizmet veren bir çay ocağı bulunmaktadır. Öğretim elemanları ders aralarında buradan çay, kahve gibi içeceklerini ücretsiz temin edebilmektedir. Fakat araştırma kapsamında çekilen fotoğraflar “Covid-19” sürecinde çekildiği için burası da bu dönemde kapatılmıştır.

Görsel 4.11. Toplantı Odası

Akademik kurul gibi toplantılara ev sahipliği yapabilecek seviyede bir toplantı salonu da bulunmaktadır. Öğretim elemanları burada toplantı dışında, yüksek lisans öğrencilerinin seminer sunumu gibi durumlarda kullanabilmektedir. Burada projeksiyon, perde ve klima da bulunmaktadır.

Görsel 4.12. Dekanlık

Dekanlık ikinci katta bulunmaktadır. Fakülte sekreteri, dekan ve dekan yardımcılarının odaları, ÖSYM bürosu, çay ocağı, kütüphane, dekanlık sekreteri burada bulunmaktadır. Kütüphane de pandemi sürecinde kapalı olduğu için görüntü alınamamıştır.

Görsel 4.13. Bekleme Salonu

Dekan yardımcılarının odalarının girişinde küçük bir bekleme salonu bulunmaktadır. Öğrenciler müsait olma durumlarına göre talep ettikleri görüşme için burada bekleyebilmektedirler. Odada klima bulunmaktadır.

Görsel 4.14. Dekan Yardımcısı Masası

Görsel 4.15. Dekan Yardımcısı Dolabı

Dekan yardımcısı ofisleri öğretim üyelerinin ofislerinden daha büyük olup; 2 kitaplık bulunmaktadır. Yine ışıklandırma yeterli olup; yangın söndürücü, klima gibi ekipmanlar da mevcuttur. Makamın gerektirdiği misafir ağırlama gibi hususlarda yetecek sayıda koltuk ofiste mevcuttur. Dekan yardımcılarının gerek idari işleri gerek akademik işlerinde kullanabilecekleri bilgisayar ve yazıcı da mevcuttur.

Dekanlık ofisinden görüntü alınamamıştır.

4.3.4.4. Öğrencilerin eğitim ortamlarına ilişkin fotoğraflar

4.3.4.4.1. Sınıf ortamı

Görsel 4.16. Sınıf

Yukarıdaki resimde fakültede bulunan standart bir sınıf görülmektedir. Sınıfta 18 sıra ve masa bulunmaktadır. Her birinde en fazla 4 öğrenci oturabilmektedir. Buna göre sınıflar 72 kişiliktir. Sınıflar doğu cephede bulunmakta olup hem yeterli güneş almakta hem de Antalya'nın sıcak bir iklime sahip olduğu düşünüldüğünde öğleden sonralarının da serin olduğu gözlenmektedir. Aşırı sıcak olması durumunda kalın perdeler güneşi engellemektedir. Geniş pencereler ders aralarında yeterli havalandırma sağlamaktadır. Doğal ısınma ve aydınlatma dışında sınıflarda LED lambalar ve duvarda yeni nesil bir klima mevcuttur. Yangın söndürme burada da mevcuttur. Sınıflarda projeksiyon standarttır. Kürsü ders veren öğretim elemanları için hem bir laptop hem de bir kitap sığacak kadar büyüklüğe sahiptir. Kürsünün arkasında, yakın bir mesafede laptop için elektrik soketi bulunmaktadır. Fakat sandalye kürsüye uygun değildir. Uzun süren derslerde kürsü arkasında kullanımı zor olacağı için öğretim elemanlarının uzun saatler ayakta kalması yorucu olacaktır. Tahta

yeterli büyüklüktedir. Tahta önündeki yükselti öğretim elemanlarının arka tarafları görmesine, öğrencinin de öğretim elemanını görmesine olanak tanımaktadır.

Görsel 4.17. Amfi Derslik

Görsel 4.18. Amfi Kürsü

Fakültede ortak derslerin yürütülmesi için kalabalık gruplar için 3 de amfi sınıf bulunmaktadır. Amfi sınıf da diğer standart sınıflarla aynı altyapıya sahiptir. Farklı olarak bu sınıflarda 36 sıra ve masa bulunmaktadır. Her birinde en fazla 4 öğrenci oturabilmektedir. Buna göre sınıflar 144 kişiliktir. Bunun yanı sıra sınıftaki kalabalık öğrenci sayısı dikkate alınarak duvarlara 2 adet klima takılmıştır. Daha fazla aydınlatma elemanı mevcuttur. Ama arka sıralarda görüş zorlaşmaktadır.

Bilgisayar laboratuvarından görüntü alınamamıştır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada turizm işletmeciliği lisans programı değerlendirilmiş, bu bölümdeki öğrencilerin özyeterlik inançlarına bakılmış ve tespit edilen özyeterlik inançlarının mezun olduktan sonra otellerdeki hangi bölümlere yönelik ihtiyacı karşılayacağı tespit edilmiştir. Bu araştırma yapılırken istihdam alanlarına göre Turizm Bakanlığı verileri esas alınarak, belirlenen ölçüt kapsamındaki üniversite ve turizm fakülteleri örnekleminde yürütülmüştür. Araştırma sonuçları alanda çalışan akademisyenlere ve turizm eğitimi kapsamında karar verici mercilere bir takım teorik ve pratik katkılar sağlamaktadır.

İhtiyaç Analizine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Bu kısımda tezin ölçeğine ve araştırmanın yapısının oluşumunu belirleyen ihtiyaç analizine dair sonuçlara yer verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre istenilen niteliklerde sektörel deneyim öne çıkmaktadır. Bazı üniversitelerin ilgili bölümlerinde staj zorunlu değildir. Program değerlendirme kapsamında stajın zorunlu olması sektörün yetişmiş kalifiye elemanından ilk beklentisidir. Ayrıca öğrencilerin çalışacağı departmanı bilmesi, buna göre kendisini yetiştirmesi gerekmektedir. Konuya ilişkin olarak sektör temsilcilerinin talepleri doğrultusunda verilecek ders ve sempozyumlarla öğrencilerin bu bölümlerle ilgili derslere daha bilinçli girmeleri, bu yönde bir kariyer planı yapmaları, sektörel deneyimlerini bu yönde olmaları gerekmektedir. Mei (2019) doğru adayların seçilmesine ve bu öğrencileri yükseköğrenime kabul etmeden önce gerçekçi bir turizm sektörünün anlatılmasına dikkat çekmiştir. Öğrencilerin sektörde kullanılan programlara ilişkin bilgisayar yeterlilikleri düşük düzeyde bulunmaktadır. İletişim becerilerine yönelik derslere de verilen önem artırılmalıdır. Yabancı dil ise birden fazla soruda karşımıza çıkan temadır. Konuyla ilgili alanyazında çokça çalışma mevcuttur. İstihdam başlığı altında ise 5 departman öne çıkmaktadır. Bunlar önem sırasına göre yiyecek-içecek, kat hizmetleri, servis bar, ön büro ve mutfaktır.

Nicel Analize İlişkin Tartışma ve Sonuç

İhtiyaç analizinin gerçekleştirilmesinden sonra tez çalışmasına başlanmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen sonuçlar, alt problemlerin sırasına uygun bir biçimde aşağıda verilmiştir:

İlk alt problem kapsamında ölçeğin de ilk 3 sorusunu oluşturan, öğrencilerin ön büro departmanına dair özyeterlik inançları kısmında en düşük ortalama ile cevap verilen “Ön büroda gece işlemlerini yürütürüm.” ifadesine bakılarak öğrencilerin bu konuda isteksiz oldukları söylenebilir. Erkek öğrencilerin ortalamalarının yüksek olması, öğrencilerin bu mesleğe daha meyilli oldukları şeklinde yorumlanabilir. Staj ya da sektörel deneyimin bu departmana doğrudan etkisi olduğu da görülmektedir. Aynı şekilde İngilizce eğitim yüzdesi arttıkça öğrencilerin bu departmanda daha başarılı olacaklarına dair inançları da artmaktadır. Bu da departmanda yabancı dilin önemini göstermektedir. Aynı şekilde yabancı dilin yoğun olarak kullanıldığı ön büro departmanında alınan yabancı dil eğitime paralel olarak öz yeterlik inancının arttığı görülmektedir. Bu da yabancı dil eğitiminin önemini ortaya çıkarmaktadır. Gerek staj gerekse yabancı dil öğretiminin önemi hem ihtiyaç analizinde hem de yapılan nitel görüşmelerde sıklıkla hem sektör hem de akademi tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca zorunlu staj ihtiyaç analizinde sektörün kalifiye eleman ile birlikte en büyük beklentisidir. Cevapların ortalamalarına bakıldığında % 100 İngilizce eğitime sahip olan bölümlerdeki öğrencilerin ön büro departmanına ilişkin özyeterlik inançları en yüksek olması da bunu doğrulayan diğer bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kat hizmetleri departmanına yönelik özyeterlik inancı soruları ölçeğin ikinci alt boyutunu oluşturmaktadır. Buna göre departmanın en temel görevini içeren “Kat hizmetleri ile ilgili hazırlıkları (konuk odalarının temizliği gibi) yaparım.” ifadesine verilen yanıtların en yüksek ortalamaya sahip olması, katılan öğrencilerin bu alanda çalışmaya hazır, istekli ve aldıkları eğitimin yeterli olduğunun göstergesi kabul edilebilir. En düşük ortalama ise bu boyuttaki “Otel tekstili ve misafir çamaşırları ile ilgili işletmede yapılması gereken işlemleri yaparım.” ifadesinin olması bu işlerin daha çok otelde bu malzemelerin yıkanması ile ilgili kişilerin ya da ihaleyi alan temizlik şirketinin görevi gibi algılandığı söylenebilir. Kadın öğrencilere ait daha yüksek ortalamalar bu mesleğe kadınların daha meyilli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Çalışmada elde edilen bir diğer önemli bulgu ise sektörel deneyimin kat hizmetleri departmanına dair özyeterlik inancına herhangi bir etkisinin olmadığıdır. Zira bu departmandaki lisans mezunu nitelikli eleman ihtiyacının ölçeğin bir önceki boyutunda irdelenen ön büroya kıyasla daha az olduğu söylenebilir. Bir diğer ifadeyle daha düşük eğitim seviyesine sahip bireylerin kısa bir oryantasyonla bu departmanda rahatlıkla çalışabileceği görülmüştür. Bu departmanlara istihdamda daha çok yöneticilikle ilgili ders alan Turizm İşletmeciliği veya Konaklama İşletmeciliği lisans mezunları yerine lise veya ön lisans mezunlarının tercih edilmesi de iyi olabilir. Öğrencilerin sektörel deneyimleri ile kat

hizmetleri özyeterlik inançları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmaması bu departmanda zorunlu bir stajın olmamasının sorun teşkil etmeyeceği olarak yorumlanabilir. Öte yandan, İngilizce eğitimi ile bu departmana ait özyeterlik inancı arasındaki ters orantı, İngilizce eğitimini yoğun biçimde alan öğrencilerin kendilerini bu departmana ait hissetmedikleri ve bu eğitime paralel başka kısımlarda çalışmak istedikleri şeklinde yorumlanabilir. Aynı şekilde daha düşük İngilizce eğitimi alanların da dilin yoğun kullanıldığı ön büro gibi kısımlarda kendilerine yer bulamayacakları şeklinde de yorumlanabilir. Ek olarak kat hizmetleri gibi daha arka plandaki departmanlara olan aidiyetlerinin fazla olduğu söylenebilir. Diğer bir ifadeyle olması %100 İngilizce eğitimi alan öğrencilerin kendilerini bu departmana yakıştırmamasıyla açıklanabilir. Aynı şekilde %30 İngilizce eğitimi alanlar ise kendilerini İngilizce ile daha çok ifade edebilecekleri departmanda başarısız olabilecekleri düşüncesiyle bu departmanda en yüksek öz yeterlik inancına sahip olabilecekleri düşünülebilir.

Yiyecek içecek departmanındaki mesleklere dair özyeterlik inancını belirleyen alt boyuttaki “Siparişlerin iletilmesini sağlarım.” ifadesi en yüksek ortalamaya sahiptir (ort. 4,09). Buna göre departmanın gerekliliklerini yerine getirebilecek donanımına sahip olduğu söylenebilir. En düşük ortalama ise bu boyuttaki “İşletmedeki yiyecek-içecek servis malzemelerini servise hazırlarım.” ifadesi olmuştur (ifade ort. 3,42). Fakat ortalaması düşük ifadeye bakılarak daha çok komilerin yapması gereken işlere ait düşük ortalamanın bu işlerin lisans mezunlarına yönelik olmadığı; belki de sektörde daha düşük eğitim seviyesine sahip kişilerce yapılmasının doğru olacağı şeklinde bir görüşün öğrenciler arasında hâkim olması şeklinde yorumlanabilir. Ya da öğrencilerin garsonluğu komiliğe yeğlemesi olarak yorumlanabilir. Bu noktada meslekleri özendirici teşviklerin alınması ve buna bağlı derslerin programa konulması önemli olabilir. Öğrencilerin cinsiyet, sektörel deneyim ve İngilizce eğitimlerinin bu departmana dair bir etkisi bulunmamaktadır.

Ölçeğin son alt boyutunu oluşturan servis bar özyeterlik inancına dair sorulardan “İçecek servisinde kullanılan yenebilen süsleri ve menaj takımlarını (tuzluk, biberlik gibi) hazırlarım.” ifadesi en yüksek ortalamaya sahiptir (ort. 3,61). En düşük ortalama ise bu boyuttaki “Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmalarını kontrol ederim.” ifadesi olmuştur (ifade ort. 2,89). Bu bağlamda yine haşere tespiti gibi meslekî yeterlik kurumunun isteklerinin bu mesleğe mensup olanların görevi olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin cinsiyet ve sektörel deneyiminin bu departman üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Öte yandan servis ve bar hizmetlerine dair özyeterlik inancının İngilizce

ile ilişkisi tespit edilmiştir. Bu durum servis bar hizmetlerinin misafir ile diyalog gerektiren bir departman olmasından dolayı kaynaklandığı şeklinde açıklanabilir.

İkinci alt problem kapsamında özyeterlik inancı ölçeğine etki eden öncülleri belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Buna göre sektörel deneyim ve İngilizce ağırlık değişkenleri ön büro departmanına yönelik özyeterlik inancını pozitif yönde etkilemektedir.

Kat hizmetleri ile ilgili olarak İngilizce bilgisinin bu departmana dair az da olsa etki ettiği görülmektedir. Sektörel deneyim ve turizm lisesi mezuniyetinin herhangi bir etkisinin görülmemesi stajda bu departmanlar yerine lisans öğrencilerinin daha çok eğitimlerine paralel departmanlara yönlendirilmesinin daha doğru olabileceği söylenebilir. Öğrencilerin turizm eğitimlerine ilişkin olarak sektörel deneyimleri, turizm lisesinden mezuniyet durumları ve lisans eğitimlerindeki İngilizce oranı servis ve bar departmanına yönelik özyeterlik inançlarını olumlu olarak etkilemektedir.

Mezun olabilmek için gerekli olan asgari GANO 2,25 ve üzeri not ortalamasına sahip öğrencilerden 62'sinin 37'si aylık gelirlerinin 2501-5000 TL arasında olan ailelerin çocukları oldukları, aile gelir seviyesi ile turizm lisans başarısı arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca turizm lisans eğitimi alan kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin öz yeterliklerinin akademik başarı ve bireysel özellikler açısından incelendiği başka bir çalışmada Genel Öz Yeterlik Ölçeği ile elde edilen sonuçlara bakıldığında öğrencilerin akademik başarı düzeyleri yükseldikçe, genel öz yeterlik puanlarının da arttığı dikkat çekmektedir (Kızanlıklılı & Silik, 2019). Bu da nicel verileri doğrular niteliktedir.

Nitel Analize İlişkin Tartışma ve Sonuç

Üçüncü alt problemi oluşturan nitel sorular incelendiğinde “kalifiye” eleman teması hem nitel bölümde hem de ihtiyaç analizinde ortak tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki taraf programın sektörle uyumunu belirtse de uygulamalı derslerin ve stajın eksikliğini de belirtmişlerdir. Girdi olarak öğretim elemanlarının öğrencileri yetersiz ve bilinçsiz bulması alınan önceki eğitimlerin yetersizliği olarak yorumlanabilir. Veri çeşitlemesi kapsamında öğrencilere de yöneltilen paralel sorulardan öğrencilerin de kendilerini

akademik olarak yetersiz gördüklerini ve geldikleri bölüm hakkında bilinçsiz olduklarını belirtmeleri bunu doğrulamaktadır. Turizm lisesi mezuniyeti ise buradan gelen öğrencilerde bu bilinçsiz tutumu bertaraf ettiği her iki tarafça da belirtilmiştir. Bilinçli olduğunu ifade eden öğrencilerden bazılarının ise sektörü tanımadıklarını ifade etmeleri lise yıllarında rehberlik bölümünün etkin çalışmamasıyla yorumlanabilir. Öğrenciler turizm lisesinde öğrenim görmenin temel derslerden mahrum kalmak anlamına geldiğini ifade etmişlerdir. Bu mesleki ve teknik eğitim programlarının fazlasıyla meslekî teknik eğitime odaklanırken diğer derslere önem vermemesiyle yorumlanabilir. Öğretim elemanları tarafında bu bağlamdaki zaman ihtiyacının çokça dile getirilmesi yoğun çalıştıklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Ayrıca öğretim elemanları bu sorunun çözümü için dengeli dağılan bir ders programı ve az öğrenci alımının yeterli olacağını ifade etmişlerdir. Bu çözümün daha nitelikli bir eğitime kapı aralayacağı şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin yurt ve burs imkânlarının arttırılması da öğrenci tarafındaki sıkıntıların azalmasına, öğrencilerin okula yönelik konsantrasyonunun ve eğitim kalitesinin artmasına neden olabilir. Süreç kısmındaki SWOT analizinde öğretim elemanlarına göre programın güçlü yönü “İş İmkanlarının Fazlalığı”, zayıf yönü “Sektör İhtiyaçlarına Cevap Verememesi”, “İstihdama yönelik olması” fırsat, “Gelecekteki Potansiyel İstihdam Daralması” ise tehdit olarak öne çıkmaktadır. Öğrenci tarafında ise SWOT analizi neticesinde “Öğrenci değişim programları” programın güçlü yönü, “uygulamalı dersler” zayıf yönü, “iyi iş imkanları” fırsat, (bu noktada öğretim elemanları ile de örtüşmektedir) fakülte sayısının artışı ise tehdit olarak görülmektedir. Programda teorik derslerin fazlalığı ve uygulamalı derslerin azlığı hem ihtiyaç analizinde hem de nitel bulgularda öğretim elemanları ve öğrencilerce çokça belirtilmiştir. Kullanılan yöntem teknik ve yaklaşımların çeşitli ve ihtiyaca yönelik olduğu iki tarafça da kabul edilmektedir. Ders işleme sürecinde öğretim elemanları öğrenciler tarafından beğenilirken; öğrencilerin derse hazırlıksız gelmeleri ve ödevleri yapmamaları öğretim elemanları tarafından beğenilmemektedir. Ders işleme sürecine yönelik branşlaşma, zorunlu hazırlık daha geniş kapsam, daha fazla ders saati, dil puanının da ÖSYM TM puanına eklenerek öğrencinin fakülteye kabulü taraflarca belirtilmiş olup birbirleriyle örtüşmektedir. Bir çıktı olarak hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin kendilerini teorik açıdan yeterli, pratik açıdan yetersiz görmeleri ihtiyaç analizinde sektör temsilcileri tarafından sıkça dile getirilen staj zorunluluğunun olmamasına bağlanabilir. Bu bağlamda staj her iki kitle için de önemli olup; buradan alınacak notların GANO’yu etkilemesi gerektiği de belirtilmiştir. Son olarak her iki tarafın da farklı ölçme araçlarına ihtiyaç duyması, rektörlükler tarafından ara sınav ve yıl sonu sınavları dışında en az bir farklı ölçme

aracının fakültelere bırakılması bu soruna bir çözüm getireceği dşnlmektedir.

Yapılan alanyazın taramasında turizm eğitimi ile ilgili az sayıda çalışma çıkmaktadır. Buna göre turizm eğitiminde karşılaşılan ilk sorun yabancı dil eğitimi sorunudur. Tesisler bu sorunu yabancı uyruklu personel istihdamı yolu ile çözmeye çalışmaktadır. 2013 yılında Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği (17) gereğince mesleğe kabul için gereken ÖSYM dil puanı 70 puan olan (C) seviyesinden 80 puan olan (B) seviyesine çıkartılmış; bu TUREB ve ÖSYM puan değerleri arasında uyumsuzluk yaratmıştır. Bu yapılırken üniversitelerde yabancı dil ders saati arttırımı olmadan yapılmış olması da rehber yetişmesini zorlaştırmıştır. Bir diğer sorun olarak staj göze çarpmaktadır. Çoğu niversite stajı zorunlu olmaktan çıkarmıştır. Ayrıca staj esnasında öğrenciler başta ücret olmak üzere çok farklı sorunlarla karşılaşmaktadır. İstihdam ve kariyer sorunu da son başlık olarak öne çıkmaktadır (Küçükaltan, eken, & Mercan, 2015). Davras ve Bulgan (2012) MYO'larda özellikle Turizmle ilgili programlarda yeterli düzeyde yabancı dil eğitimi için yabancı dil hazırlık sınıfı seçmeli değil zorunlu hale getirilmesi gerektiğini, yabancı dil derslerinin ders saatleri arttırılmasını, Meslek Yüksek Okullarının turizmle ilgili programlarında tek bir yabancı dil yeterli olmadığını, imkânlar dâhilinde ikinci hatta üçüncü yabancı dil eğitimi verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim programının güncellenmesine ilişkin bir çalışmada da benzer hususlar ortaya konmuş; uygulamalı eğitimin arttırılması, müfredat komisyonunun kurulması ve bu konuda bir birlik oluşturulması ile dil dersine verilen önemin arttırılması gibi hususlar ifade edilmektedir (zmc & Alyakut, 2017: 81). Bu bulgular alanyazında yükseköğretimde pratiğe dayalı eğitimin verilmesi gerekliliği, daha az teorik dersler verilmesi gerekliliği, geniş bir seçmeli ders yelpazesi sunulması gerekliliği vb. ifade edilmiştir (Olalı,1982: 267-268'den akt. Olcay, 2008: 387). Bir diğer çalışmada elde edilen veriler ışığında öğrencilerin turizm eğitimi ile ilgili zihinlerinde canlandırdıkları olgunun staj olduğunu göstermiştir. Bu sonuç, turizm eğitimi ile staj yapacakları turizm işletmelerini özdeşleştirdikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yine bu araştırmaya göre öğrencilerin turizm eğitimi kavramıyla ilgili algıları; işletme, görev ve turizm sektörü ile ilişkilidir. Zihinlerindeki turizm eğitimi ile sektör arasındaki bağlantı, turizm eğitiminin gerekli olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin zihinlerinde 302 cevap kelimesi ile turizm eğitimi ile ilişkili sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin turizm eğitimi konusunda bilinçli oldukları anlamına gelmektedir (Akyurt, 2019). Tüm bu araştırmalar bulguları doğrular niteliktedir.

Stanciulescu ve Bulin (2012) Avrupa turizminin küresel turizm pazarında rekabet için inovatif ürün ve hizmetler sunması gerektiğinden ve bu bağlamda eğitim alanındaki karar vericilerin öğretim programlarını uyarlaması gerektiğinden söz etmiştir. Busby ve Huang (2012) ise öğrencilerin gelecekteki iş ortamlarında çok fazla zorlukla karşılaştığını belirtmiştir. Ayrıca bu öğrencilerin geleceğin yöneticileri olduğu düşünüldüğünde öğretim programının anlaşılmasının kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamışlardır. Phi ve Clausen (2020) turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının öğretim programlarını farklı görev ve sorumluluklar ile öğretme rollerine daha iyi bir şekilde uyarlaması gerekliliğinden söz etmektedir. Joppe vd., (2020) bir yöreye özgü öğrenme çıktılarının turizm öğretim programına entegre edilmesinin öneminden bahsetmektedir. Espinoza-Figueroa vd, (2021) turizm eğitiminde araştırma temelli öğrenme yaklaşımının gerçek yaşamdaki problemlerin çözümünde teori ve uygulamayı birleştirmede geleneksel yaklaşımlara göre daha başarılı olduğunu saptamıştır. Yusuf vd. (2018) turizm öğretim programının geliştirilmesinde iki hususa dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisini meslekî ve akademik çerçeve arasında uygun bir dengeye oturtulması, ikincisi interdisipliner bir yaklaşımdan ziyade mono disipliner bir yaklaşıma yönelik öğretime geçme isteği olarak belirtmiştir. Hsu (2018) değişen ekonomik, sosyal ve teknolojik Dünya’da öğretim programı, program önerisi, pedagoji ve öğrenme yaşantısı çerçevesinde turizm eğitiminde radikal bir dönüşümün gerekliliğini ifade etmiştir. Fidgeon (2010) turizm öğretim programlarının analizi ile ilgili yapmış olduğu çalışmada akademik ve mesleki gelişimle birlikte transfer edilebilen becerilerin ve de katma değer yaratarak istihdam edilebilirliğin artırılmasından bahsetmektedir. Horng vd. (2019) başka bir çalışmada turizm ve konaklama lisans öğrencileri için etik ve sosyal sorumluluk kavramlarını içeren bir öğretim programı tasarlamıştır. Bunun öğretim içeriğine ve öğrencilerin öğrenme sürecine katkı sağlayacağını; ayrıca eğitimcilerin derse hazırlıklı gelmelerine ve öğrenci süreçlerini daha iyi tahmin edip anlamalarına yardımcı olacağını ileri sürmüştür.

Doküman analizi kapsamında yapılan fotoğraf incelemelerinde ve öğretim üyeleriyle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen kod ve temalarda belirtildiği gibi alt yapı yeterlidir. Ayrıca öğretim elemanlarının belirttiği gibi teorik derslerin saat olarak fazla olmasını karşılayacak şekilde sınıflar ve öğrencilerin ihtiyaçlarını giderebileceği imkânlar mevcuttur. Yine öğretim elemanlarının belirttiği bilinçli olarak bölüme gelen öğrencilere uygun olarak iş vb. olanakların ilan edildiği panoya öğrencilerin göz attığı ifade edilmiştir. Yine öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerde öğrenci sayısının fazlalığına dikkat

çekilmektedir. Buna rağmen sınıflar bu kapasiteyi kaldıracak biçimde donatılmıştır. Her ne kadar teorik derslerin fazla, uygulama derslerinin az olmasına ve stajın zorunlu olmamasına dikkat çekilse de dekan yardımcıları bilgisayar laboratuvarının en son teknolojiyle donatıldığını ifade etmişlerdir. Bu tez kapsamında Gastronomi Eğitim Programı değerlendirilmemiştir. Fakat yapılan doküman analizinde fakültede 2 uygulama mutfağının bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sınıfların fiziki alt yapısı öğretim elemanlarının kullandığı yöntem, teknik ve yaklaşımlardan özellikle de geleneksel olmayan video ve drama için uygundur. Bunlar “yeni binaya bağlı değişkenler” teması ile de örtüşmektedir.

Doküman analizi kapsamında yapılan incelemelerde; öğrencilerle yapılan görüşmelerle bu analizlerin örtüştüğü görülmektedir. Öğrencilere süreç ile ilgili yöneltilen sorular kapsamında yapılan “SWOT” analizinde; programın güçlü yönlerinden birinin teorik derslerin geniş ve bilgilendirici olduğu tespit edilmiştir. Buradaki fotoğraflardan alt yapının bunu destekleyici olduğu görülmektedir.

Öneriler

Program Geliştirme Yetkililerine Öneriler

İhtiyaç analizinde ve öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerde öğrencilerin bilgisayar becerilerinin düşük olduğu saptanmıştır. Bu nedenle sektörde kullanılan paket programlara yönelik bilgisayar derslerinin ders saatini arttırmak, üniversitedeki bilgisayar laboratuvarları yenilemek faydalı olabilir.

Nicel bulgularda ortaya çıkan ön bürodaki gece işlemlerine ilişkin düşük ortalamalara bağlı olarak bununla ilgili bir dersin lisans programına konulması cazip haâle getirebilir. Öğrencilerin sektörel deneyimleri arttıkça ön büro departmanına yönelik özyeterlik inançlarının yükseldiğinin tespit edilmesi, stajın lisans eğitiminde olması gerektiğinin bir göstergesidir. Özellikle stajın bu departmanda yapılması önem taşımaktadır. Çünkü otellerde üst kademelere yükselmek için ilk basamak olarak görülen ön büro departmanının bu yönü Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği Bölümlerinin kuruluş amacı ve ders içerikleriyle de örtüşmektedir. Yine nicel bulgularda yapılan regresyon analizlerinde İngilizce derslerinin ağırlık oranı ön büro departmanına yönelik inancı yordamakta iken diğerlerinde yordamadığı saptanmıştır. Bir başka deyişle en düşük İngilizce ağırlıklı eğitime sahip öğrencilerin ön büroya ilişkin öz yeterlik inançları en düşük olarak saptanmıştır. Bununla birlikte kat hizmetlerine yönelik öz yeterlik inançlarında ise en

yüksek kitle İngilizce ağırlıklı eğitimi en düşük olanlardır. Fakat İngilizce ağırlığı en yüksek eğitimi alanlar, ön büroya ilişkin en yüksek öz yeterlik değerine sahiptir. Buradan hareketle lisans programının ilk iki yılında ön lisans programında olduğu gibi temel derslerin verilmesinin ardından staj uygulaması ve oryantasyonla birlikte öğrencilerin ileride çalışmayı ve uzmanlaşmayı planladığı departmanlara yönelik 3 ve 4. sınıflarda branşlaşma ile o departmana yönelik dersler programa konulabilir. Örneğin 3. ve 4. Sınıflarda ön büroda çalışmak isteyenlere hem bu departmanla ilgili dersler hem de ağırlıklı İngilizce dersleri ya da hazırlık sınıfı zorunlu olarak verilebilir. Ama kat hizmetlerinde çalışmak isteyenlere teoriden ziyade yoğun bir staj veya iş başında eğitim verilebilir. Bu ihtiyaç analizinde ortaya çıkan bir bulgu olan sektörün sektörü tanıyan kalifiye eleman ihtiyacına da çözüm getirebilir.

Nitel bölümde hem öğretim elemanları hem de öğrenciler tarafından dile getirilen önceki eğitimlerin yetersizliği nedeniyle özellikle turizm liselerinin ve diğer liselerin öğretim programlarının program değerlendirme konusu kapsamında tekrar değerlendirilmesi, bu konuyla ilgili tezlerin ortaya konması faydalı olabilir. Turizm lisans programlarına öğrenci alımında turizm lisesi mezuniyeti zorunluluğu getirilebilir.

SWOT analizinde dile getirilen lisans mezunlarının sektörde çalışmakta olan daha düşük eğitimli kimselerin istihdamında daralmaya neden olacağı öngörüsü nedeniyle burada bahsi geçen ilkökul, ortaokul veya lise mezunu turizm çalışanlarına sektör, akademi ve YÖK işbirliği ile uzaktan eğitimle lisans tamamlama programları açılabilir. Hazırlık sınıfının tekrar zorunlu olması isteğinin fazlaca dile getirilmesi neticesinde bu uygulama en azından Turizm Fakülteleri için YÖK'te gündeme getirilebilir. Fakülte sayısındaki artış tehdit olarak dile getirildiği için YÖK'ün buna bir kapasite sınırı getirmesi, sadece turizm şehirlerinde bu fakültelerin açılması, halihazırda az öğrenci alanların ise kapatılması önerilebilir.

Hem öğretim elemanları hem de öğrenciler bölüme bilinçsiz gelindiğini belirtmişlerdir. Bu noktada liselerdeki rehberlik bölümleri daha işlevsel hale getirilmelidir. Bu bağlamda ihtiyaç analizinde sektör temsilcilerinin dile getirdiği sempozyumları düzenlemek, liselere ve fakültelere konuşmacı olarak gitmek, yine bu sektör temsilcilerinden şartları sağlayanlara fakültelerde kısmi zamanlı öğretim elemanı olarak ders vermek faydalı olabilir. Bu gibi oryantasyon programlarının sektör temsilcileri tarafından gerçekleştirilmesi olumlu olacaktır. Yapılan görüşmelerde sektör temsilcilerinin bu konuda

istekli, hatta bazılarının bu uzun yıllardır gerçekleştiriyor olduğu ortaya çıkmıştır.

Uygulayıcılara Öneriler

Bu tez tüm dünyayı etkisi altına alan “Covid-19” salgını sırasında kısıtlı imkânlarla tamamlanmıştır. Bu nedenle örneklemin daha geniş bir alana yayılarak bu değerlendirme modelinin ve/veya ölçeğin Türkiye’deki tüm Turizm Fakültelerinde uygulanması farklı verilere ışık tutabilir. Pandemi koşulları nedeniyle nitel kısımda veri çeşitliliği görüşmeler ve doküman analizi kapsamında fotoğraflarla sağlanmıştır. Uygun koşullar altında görüşmelere, farklı doküman analizleri ile birlikte gözleme de yer verilebilir.

Araştırmacılara Öneriler

Nicel bölümde geliştirilen ölçek ihtiyaç analizi kapsamında sektör temsilcilerinin görüşleri, örnekleme dahil edilen fakültelerin ders katalogları ve Mesleki Yeterlilikler Kurumundaki iş tanımları temel alınarak geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri hem ders içeriği bakımından hem de sektördeki beklenti ve meslekî beceriler bakımından ön lisans program ders içerikleri ile de örtüşmektedir. Nitel bölümler de yine aynı şekildedir. Sonuç olarak bu program değerlendirme modeli ve/veya ölçeği Turizm ve Otel İşletmeciliği ön lisans programlarında da uygulanabilir. Sonuçlar Türk turizmi ve turizm eğitimi açısından faydalı olacaktır. Yapılan literatür taraması sonucunda turizm eğitimiyle ilgili ampirik bir program değerlendirme tezine rastlanmamıştır. Bu nedenle ilerleyen çalışmalarda konu ile ilgili hipotetik araştırmaların düzenlenmesi, literatürün ulaştığı sınırların genişletilmesi ve var olan boşluğun doldurulması adına önem arz etmektedir. Bu bağlamda, gerek turizm işletmeciliği gerekse turizm fakültelerinde bulunan diğer bölümlerin programlarının farklı program değerlendirme modelleriyle incelenerek liteartüre sunulması Türk turizmine ve turizm eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Geliştirilen ve literature kazandırılan bu program değerlendirme modelinin lisans ve ön lisans düzeyinde turizm eğitimi verilen kurumlar dışında, turizm liseleri, halk eğitim kurumları, turizme yönelik sertifika veren özel kurumlar, otellerin ilgili departmanları ile turizmle ilgili tüm mesleki ve teknik kurumlarda verilen eğitimin değerlendirilmesinde kullanılabilir olduğu kanıtlanmıştır. Özellikle de bazı otellerde bulunan eğitim departmanları için modelin otel kalitesini, personel eğitim düzeyini, otelin kalitesi ile birlikte dolaylı olarak otelin kârlılığını arttıracak düşünölmektedir. Her ne kadar turizm özelinde geliştirilse de bu model tüm meslekî ve teknik eğitim veren kurumlar kadar diğer

okul ve kurumlar için de uygundur. Bu bağlamda farklı bir nicel ölçme aracı ya da araçlarının entegre edilip modelin uyarlanmasıyla ilkökul, ortaokul, lise ve meslek liseleri gibi formal eğitim kurumları dışında kurumsal şirketler, bankalar, bakanlıklar gibi kamu ve özel sektörün personellerine verdikleri eğitimin etkinliğini sınanması amacıyla da kullanılabilir.

Son olarak aynı araştırmacıya ait program değerlendirme modeli ile program geliştirme modelinin literatürde benzer aşamalara sahip olduğu görülmüştür. Bu nedenle bu değerlendirme modelinin program geliştirme modeli olarak uyarlanmasının literature fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Sektör Temsilcilerine Öneriler:

İhtiyaç analizinde vurgulanan bilgisayar derslerine ilişkin olarak bilgisayar laboratuvarlarının kurulması veya yenilenmesi noktasında ise sektör ile akademi işbirliğine gidebilir. Sektörün sağlayacağı finansman karşılığında sektörle imzalanacak bir protokolle sektöre iş gücü sağlanabilir.

Ölçeğin ilk boyutunda bulunan “Ön büroda gece işlemlerini yürütürüm.” ifadesine ilişkin olarak oteller bu vardiyayı daha cazip hale getirecek ek ödeme gibi teşviklere başvurabilir. Kat hizmetleri ile ilgili olarak genel olarak işletmelerin çamaşır yıkama hizmeti dışarıdan tahsis etmesi (outsourcing) daha uygun düşmektedir. Öğrencilerde konuya ilişkin görev bilincinin düşük çıkması buna yönelik yorumlanabilir. Yiyecek içecek departmanındaki meslekleri özendirici teşviklerin alınması önemli olabilir. Öğrencilerin cinsiyet, sektörel deneyim ve İngilizce eğitimlerinin yiyecek içecek departmanına bir etkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle bu departmanlara lisans mezunlarının değil turizm lisesi mezunlarının ya da eş değer kurs ve eğitimlerden geçen personelin istihdamı daha doğru olacaktır. Servis ve bar ile ilgili olarak “haşerelerin tespiti ve önlenmesi” gibi işler için de yine kat hizmetleri departmanında sunulduğu gibi dışarıdan hizmet alımı (outsourcing) daha sağlıklı olabilir. Son olarak nitel bölümde vurgulanan sektör ve akademi işbirliği ile sektöre bilgi aktarımının sağlanacağı ve buna bağlı olarak sektörün bundan en yüksek faydayı sağlayacağı söylenebilir.

6. KAYNAKÇA

- Akyurt, H. (2019). Turizm Lisans Öğrencilerinin Kelime İlişkilendirme Testi Yöntemi ile Turizm Eğitimi Algılamalarının Ölçülmesi: Giresun Üniversitesi Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 759 – 774.
- Allan C. Ornstein, F. P. (2014). *Eğitim Programı Temeller, İlkeler ve Sorunlar*. (Çev. Arı, A.) Konya: Eğitim Kitabevi.
- Al-Romeedy, B. S., Moosa, S., & Elbaz, A. M. (2020). Do the Curricula of Tourism Studies in Higher Education Meet the Educational and Occupational Needs of the Tourism Labour Market?. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 9(5), 1131-1143.
- Angel, M., & Ramis, C. (2020). Tourism education in Spain's secondary schools: The curriculums' perspective. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,
- Aygören, D. F., & Er, D. D. (2018). *Eğitimde Program Değerlendirme Sınıflamalar-Modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bacanlı, H. (2009). *KPSS Program Geliştirme*. Ankara: Yediiklim Eğitim Kurumları ve Yayınevi.
- Bahar, O., & Kozak, M. (2015). *Turizm Ekonomisi*. Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık.
- Baker, A. D., and Crompton, J. L. (2000). Quality, satisfaction and behavioral intentions. *Annals of Tourism Research*, 27(3), 785-804.
- Baloglu, S., and McCleary, K. W. (1999). A model of destination image formation. *Annals of Tourism Research*, 26(4), 868-897.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *BEU SBE Dergisi*, 231-274.
- Barkathunnisha, Abu B. (2020). Integrating spirituality in tourism higher education: A study of tourism educators' perspectives. *Tourism Management Perspectives*, 34,

- Berk, Ş. (2012). *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan modüler sistemin provus'un farklar modeli ile değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi..
- Booyens, I. (2020). Education and skills in tourism: Implications for youth employment in South Africa. *Development Southern Africa*, 37(5), 825-839.
- Bruwer, J. (2014). Service quality perception and satisfaction: Buying behaviour prediction in an Australian festivalscape. *International Journal of Tourism Research*, 16, 76-86.
- Busby, G., & Huang, R. (2012). Integration, intermediation and tourism higher education: Conceptual understanding in the curriculum, *Tourism Management*, 33(1), 108-115.
- Büyüköztürk, Ş. Vd. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nitel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cankül, D., Erbaş, A., & Temizkan, R. (2017). turizm sektöründe nitelikli işgücüne doğru: turizm diplomalıların sektöre kazandırılması. *Social Sciences Studies Journal*, 1815-1833.
- Cathy H.C. Hsu, Tourism education on and beyond the horizon, *Tourism Management Perspectives*, 25, 2018, Pages 181-183..
- Cavender, R. C., Swanson, J. R., & Wright, K. (2020). Transformative travel: Transformative learning through education abroad in a niche tourism destination. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 27,
- Cook, R. A., Hsu, C. H., & Marqua, J. J. (2016). *Turizm Konaklama ve Seyahat İşletmeciliği*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık .
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Los Angeles: SAGE.
- Creswell, O. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Los Angeles: SAGE.

- Davras, G. M., & Bulgan, G. (2013). Meslek Yüksekokulu (MYO) Öğrencilerinin İngilizce Hazırlık Eğitimine Yönelik Tutumları; Isparta MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği Örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 227-238.
- Dawes, J., and Rowley, J. (1996). The waiting experience: Towards service quality in the leisure industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 8(1), 16-21.
- Demeuse, M., & Strauven, C. (2016). *Eğitimde Program Geliştirme Politik Kararlardan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2009). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara : Pegem Akademi.
- Denis Tolkach & Stephen Pratt (2021). Travel Professors: A YouTube channel about tourism education & research, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 28, 2021,.
- Dinçer, B. (2013). 7. Sınıf İngilizce öğretim programının *stufflebeam* 'in bağlam-girdi-süreç-ürün (cipp) modeline göre değerlendirilmesi. T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dong, P., and Sui, N. Y. M. (2013). Servicescape elements, customer predispositions and service experience: The case of theme park visitors. *Tourism Management*, 36, 541-551.
- Erden, P. M. (2012). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara : Arkadaş Yayınevi.
- Erdoğan, A., & Yıldırım, Y. (2014). Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Turizm Eğitimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Geleceğe Yönelik Öneriler ve Bir Ders Programı Önerisi. *Social Sciences Research Journal*, 16-26.
- Espinoza-Figueroa, F., Vanneste, D., Alvarado-Vanegas, B., Farfán-Pacheco, K., & Rodriguez-Giron, S., (2021). Research-based learning (RBL): Added-value in tourism education. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 28,
- Evain, C., & Marco, C. D. (2018). The eZoomBook Tool: A Blended and Eclectic Approach to Digital Pedagogy . *Journal of Education and Training Studies*, 139-148.

- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). Multivariate Data Analysis. Pearson Education Limited.
- Hazar, A. (2016). *Çağdaş Değişimler ve Yenilenen Mevzuatlar Çerçevesinde Genel Turizm*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık..
- Hewit, T. W. (2018). *Eğitimde Program Geliştirme Neyi Neden Öğretiyoruz?*.Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Horng, J.-S., Hsiao, H.-L., Liu, C.-H., Chou, S.-F., & Chung, Y.-C. (2020). Learning innovative entrepreneurship: Developing an influential curriculum for undergraduate hospitality students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,
- Horng, J.-S., Hsu, H, Yen-Tsai, C. (2019). Learning corporate ethics and social responsibility: Developing an influential curriculum for undergraduate tourism and hospitality students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,
- Hsieh, C. M., Park, S. H., and Hitchcock, M. (2015). Examining the relationships among motivation, service quality and loyalty: The case of the national museum of natural science. *Asia Pasific Journal of Tourism Research*, 20(1), 1505-1526.
- Joppe, M., Shen (Sandy), Y., & Veltri, G. (2020). Embedding indigenous learning outcomes in a tourism curriculum: The case of Confederation College, Canada. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,26, 100241.
- Karataş, H. (2007). *Yıldız Teknik Üniversitesi modern diller bölümü ingilizce II dersi öğretim programının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre bağlam, girdi, süreç ve ürün (cıpp) modeli ile değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul..
- Kıngır, S., Çallı, D. S., & Çağatay, O. (2021). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Grup Çalışması Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 486 – 505.

- Kızanıklı, M., & Silik, C. E. (2019). Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin öz yeterliklerinin akademik başarı ve bireysel özellikler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 269-286.
- Kim, H. J., & Jeong, M. (2018). Research on hospitality and tourism education: Now and future. *Tourism Management Perspectives*, 25, 119-122,
- Komisyon. (2014). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik İnancı ve Öğrenme Performansının Geliştirilmesine İlişkin Yazın Taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 111-133.
- Kozak, N., Kozak, M. A., & Kozak, M. (2015). *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar*. Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık.
- Köçer, Ö. (2013). Program Geliştirmenin İlk Basamağı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde İhtiyaç ve Durum Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 159-174.
- KPSS Notlar. (2021, 1 6). KPSS Notlar: https://kpssnotlar.com/Default.aspx?ad=kpss_bilgi_detay&bilgi_id=5896 adresinden alındı
- Kumral, O., & Saracaloğlu, A. S. (2011). Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi ve Eğitsel Eleştiri Modeli. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 27-35.
- Küçükaltan, D., Çeken, H., & Mercan, Ş. O. (2015). *Değişik Perspektifleriyle Turizm Politikası ve Planlaması*. Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2004). *Spss For Intermediate Statistics: Use and Interpretation*, Manwah New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.
- Liu, X., Will Zhao, W. G. (2020). Family education? Unpacking parental factors for tourism and hospitality students' entrepreneurial intention. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, Mahachi-Chatibura, D., & Nare, A. (2017). A regional analysis of tourism education scholarships. *Tourism Management Perspectives*, 24, 155-165, Marchante, A. J., Ortega, B., & Pagán, R. (2007). An analysis of educational mismatch and labor mobility in the hospitality industry. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 31(3), 299-320.

- Mei, X. Y. (2019). Gaps in tourism education and workforce needs: attracting and educating the right people. *Current Issues in Tourism*, 1400–1404.
- Moutinho, L., Albayrak, T., and Caber, M. (2012). How far does overall service quality of a destination affect customers' post-purchase behaviours? *International Journal of Tourism Research*, 14, 307-322.
- Olçay, A. (2008). Türk Turizminde Eğitimin Önemi . *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 383-390.
- Olivia, P. F., & William R. Gordon, I. (2018). *Program Geliştirme*. (Çev. Gündoğdu, P. D.) Ankara: Pegem Akademi.
- Özyılmaz, P. D. (2013). *Türk Milli Eğitimin Sisteminin Sorunları ve Çözüm Arayışları*. Ankara: Pegem Akademi.
- P. R. (2010). Tourism education and curriculum design: A time for consolidation and review?. *Tourism Management*, 31(6), 699-723. Galal, M. H., Afifia, B., Tamer Atefa, C., & Yaqoob Al Busaidi (2019). Interdisciplinary higher education in tourism: The case of SQU, Oman. *ANATOLIA*, 6-17.
- Perman, L., & Mikić, K. (2014). Effectiveness of education processes in tourism and hospitality in the Republic of Croatia. In *Tourism & hospitality industry 2014—trends in tourism and hospitality management* (pp. 616–630).
- Petrick, J. F. (2004). The roles of quality, value and satisfaction in predicting cruise passengers' behavioral intentions. *Journal of Travel Research*, 42(4), 397-407.
- Qian, J., et al. (2017). Education research in tourism: A longitudinal study of 77 articles between 2008 and 2017. *Leisure, Sport & Tourism Education*, 24(2019), 120-129.
- Qiu, H., Li, Q., & Li, C. (2020). How technology facilitates tourism education in COVID-19: case study of nankai University. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, Qu, H., Kim, H. L., and Im, H. H. (2011). A model of destination branding: Integrating the concepts of the branding and destination image. *Tourism Management*, 32, 465-476.

- Renfors, S.-M. (2018). Internationalising higher tourism education: the case of curriculum design in the Central Baltic Area. *Journal of Teaching In Travel & Tourism*, 315–331
- Sándorová, Z., Repáňová, T., Palenčíková, Z. & Beták, N. (2020). Design thinking - A revolutionary new approach in tourism education?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 26,
- Serçek Özaltaş, G. (2014). *Önlisans turizm eğitim programının cipp modeline göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Solunoğlu, A., Örgün, E., & Erol, G. (2021). Meslek aşkı, işin anlamlılığı ve mutluluk ilişkisi: turizm eğitimi alan öğrenciler üzerine bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 333 – 345.
- Sönmez, P. D., & Alacapınar, D. D. (2014). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2014). *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stanciulescu, G. C. J., & Bulin, D. (2012). Shaping Tourism Higher Education Curriculum-Strategy to Develop Skills for Tomorrow's Jobs. *Procedia Economics and Finance*, 3, 1202-1207.
- Stefanini, C. J., Rejowski, M., & Ferro, R. C. (2020). Tourism and hospitality in Brazil: A model for studies of education competencies, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, Su, L., Huang, S., & Chen, X. (2015). Effects of service fairness and service quality on tourists'behavioral intentions and subjective well-being. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 32(3), 290-307.
- Sui J. J., & Baloglu, S. (2003). The role of emotional commitment in relationship marketing: An empirical investigation of loyalty model for casinos. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 27, 470-489.
- Şeker, D. D., Görgen, D. D., Tuncel, Y. D., Alcı, Y. D., Kablan, Y. D., Baykara, Y. D., & Turan, D. H. (2014). *Eğitimde program geliştirme kavramlar ve yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2019, Ekim 10). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Web Sitesi: URL: <https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0>
- Tanford, S. (2016). Antecedents and outcomes of hospitality loyalty: A meta-analysis. *Cornell Hospitality Quarterly*, 57(2), 122-137.
- Terzi, Y. D. (2010). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Thi Phi, G., & Balslev Clausen, H. (2020). Fostering innovation competencies in tourism higher education via design-based and value-based learning. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, Tian-Cole, S., and Crompton, J. (2003). A conceptualization of the relationships between service quality and visitor satisfaction, and their links to destination selection. *Leisure Studies*, 22 (1), 65-80.
- Tuna H., Başdal M. Curriculum evaluation of tourism undergraduate programs in Turkey: A CIPP model-based framework, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, Volume 29, 2021,
- Türer, A. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş Türk eğitim sisteminin gelişim özellikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türkoğlu, P. D. (2011). *Köy enstitülerinden kent enstitülerine bir model önerisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tyler, R. W. (2014). *Eğitim programlarının ve öğretim temeli ilkeleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uşun, P. D. (2012). *Eğitimde Program Değerlendirme Süreçler Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- zmc, T. P., & Alyakut, . (2017). Turizm Eğitimcileri Perspektifinden Turizm Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 807-823.
- zmc, T. P., & Alyakut, . (2017). Eğitimciler, sektör temsilcileri ve öğrenciler perspektifinden mesleki turizm eğitimine yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 67-84.

- Üzümcü, T. P., & Bayraktar, S. (2004). Türkiye’de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yükseköğretim Kuruluşlarındaki, Eğiticilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etkisel Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. *3.Bilgi-Ekonomi-Yönetim Kongresi* (s. 79-92). Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Vaduva, S., Echevarria-Cruz, S. & Takacs, J. (2020). The economic and social impact of a university education upon the development of the Romanian tourism industry. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,27,
- Velempini, K., & Martin, B. (2019). Place-based education as a framework for tourism education in secondary schools: A case study from the Okavango Delta in Southern Africa. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,25,
- Walker, J., & Manyamba, V. N. (2020). Towards an emotion-focused, discomfort-embracing transformative tourism education. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,26,
- Wu, H. C., Li, M. Y, and Li, T. (2014). A study of experiential quality, experiential value, experiential satisfaction, theme park image, and revisit intention. *Journal of Hospitality and Tourism Research*. 42(1), 26-73.
- Wu, H.-C., Chen, X., & Chang, Y.-Y. (2020). What drives green experiential outcomes in tourism higher education?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*,
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yök Atlas*. (2019, Ekim 11). Yök atlas: <https://yokatlas.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi:
- Yusuf, D. M., Samsura, A. A., & Hargo Yuwono, P. S. (2018). Toward a framework for an undergraduate academic tourism curriculum in Indonesian Universities: Some perspectives from stakeholders. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 22, 63-74
- Yüksel, İ., & Sağlam, M. (2014). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

7. EKLER

EK 1: İHTİYAÇ ANALİZİ GÖRÜŞME SORULARI

Görüşme Sorusu 1: Eski adı konaklama işletmeciliği olan Turizm İşletmeciliği lisans programı mezunu öğrencilerde bulunmasını istediğiniz nitelikler nelerdir?

Sonda 1: Yönetsel ya da operasyonel anlamda en önemli beceriden en az önemliye doğru sıralamak gerekirse bu beceriler hangileridir?

Sonda 2: Bu beceriler sektör ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılamaktadır? Karşılıyorsa bunlar hangileridir? Eksik kalan yönler var ise bunlar hangileridir?

Görüşme Sorusu 2: Sektör ile üniversite işbirliği düşünüldüğünde halihazırdaki işbirliği yeterli midir?

Sonda 1: Yeterli değil ise artırılması için neler yapılabilir?

Sonda 2: Ayrıca işbirliği yetersiz ise öğrencilerin daha iyi yetiştirilmesi için neler yapılabilir?

Görüşme Sorusu 3: Bu bölümden mezun öğrencileri otellerde en çok hangi departmanlarda istihdam etmektesiniz?

Görüşme Sorusu 4: Turizm İşletmeciliği Lisans Programının öğretim programı değerlendirilse en çok hangi hususların düzeltilmesini isterdiniz?

Sonda 1: Eklemek ya da çıkarmak istediğiniz dersler neler olurdu?

EK 2: TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BÖLÜMÜ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ ÖZ-YETERLİK İNANCI ÖLÇEĞİ

Bu çalışma Turizm İşletmeciliği öğrencilerinin mesleki öz-yeterlikleri belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Verdiğiniz bilgiler sadece araştırma amacıyla kullanılacak, bunun dışında kimseyle paylaşılmayacaktır. Elde edilen bulguların amacına uygun analiz edilebilmesi için bilgilerin gerçeğe uygun ve eksiksiz doldurulması çok önemlidir. Katkınız için teşekkür ederiz.

(Prof. Dr. A. Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes Üniversitesi; Öğr. Gör. Erkan Kadir ŞİMŞEK, Akdeniz Üniversitesi)

KİŞİSEL BİLGİLER

Yaş:

() – 18 () 18-20 () 21-23 () 24-26 () 27-29 () 30 +

Cinsiyet:

() Kadın () Erkek

Annenizin eğitim düzeyi:

() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise
() Üniversite () Lisansüstü

Babanızın eğitim düzeyi:

() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise
() Üniversite () Lisansüstü

Ailenizin aylık ortalama geliri (TL):

() 0-2500 () 2501-5000 () 5001-7500 () 7501-10000 () 10001 ve üstü

Turizmde sektörel deneyim:

() Deneyimim yok () Deneyiminiz var ise süre olarak belirtiniz..... yıl/.....ay

Turizm lisesi mezunuyum:

() Evet () Hayır

Eğitimdeki İngilizce ağırlık oranı:

() % 0 () %30 () %100

Dörtlük (4'lük) sisteme göre en son almış olduğunuz GANO (Genel Akademik Not Ortalama)notunuz:

.....(Lütfen belirtiniz)

Genel olarak fakültenizdeki **Turizm İşletmeciliği öğretim programında (müfredatında) yer alan derslerin nitelik ve yeterliliğini**, aşağıdaki ölçeği kullanarak değerlendiriniz. Lütfen vermiş olduğunuz puanı işaretleyiniz.

0=Çok Yetersiz

100=Çok

Yeterli

0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Aşağıda **mesleki öz-yeterlik inancına** yönelik ifadeler yer almaktadır. Lütfen **bu ifadelerin, mesleki öz-yeterlik inancınızı ne derece temsil ettiğini belirtiniz.**

İfadelere katılım derecenizi belirtirken, aşağıda yer alan ölçeği (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kısmen katılıyorum, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) kullanınız. Lütfen uygun rakamı daire içersine alarak işaretleyiniz.

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum ←————→ Kesinlikle Katılıyorum				
	%0	%25	%50	%75	%100
1. Ön büro mesleğinin gelişimine ilişkin faaliyetleri belirtirim.	1	2	3	4	5
2. Ön büroda günlük oda işlemlerini yürütürüm.	1	2	3	4	5
3. Ön büroda gece işlemlerini yürütürüm.	1	2	3	4	5
4. Kat hizmetleri ile ilgili hazırlıkları (konuk odalarının temizliği gibi) yaparım.	1	2	3	4	5
5. Otel tekstili ve misafir çamaşırları ile ilgili işletmede yapılması gerekenleri işlemleri yaparım.	1	2	3	4	5
6. Kat hizmetleri ile ilgili gün sonunda yapılması gereken işlemleri yaparım.	1	2	3	4	5
7. İşletmedeki yiyecek-içecek servis malzemelerini servise hazırlarım.	1	2	3	4	5
8. İşletmedeki servis alanını servise hazırlarım.	1	2	3	4	5
9. Masa ve salon düzenini sağlarım.	1	2	3	4	5
10. Sipariş alırım.	1	2	3	4	5
11. Siparişlerin iletilmesini sağlarım.	1	2	3	4	5
12. Servisin aksamadan yürütülmesini sağlarım.	1	2	3	4	5
13. Servis sırasında oluşan kazalarla ilgilenirim.	1	2	3	4	5
14. İçecek servisi yaparım.	1	2	3	4	5
15. Yemek servisi yaparım.	1	2	3	4	5
16. Araç, gereç ve donanımları temizlerim.	1	2	3	4	5
17. Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmalarını kontrol ederim.	1	2	3	4	5
18. Servis depolarının düzenini kontrol ederim.	1	2	3	4	5
19. Barda kullanılacak olan malzemeleri tespit ederim.	1	2	3	4	5
20. İçecek servisinde kullanılan yenebilen süsleri ve menaj takımlarını(tuzluk, biberlik gibi) hazırlarım.	1	2	3	4	5
21. Atıştırmalık yiyecekleri servise hazırlarım.	1	2	3	4	5
22. Kokteyl hazırlarım.	1	2	3	4	5
23. İçecekleri muhafaza ederim.	1	2	3	4	5
24. Bar araç ve gereçlerini toplarım.	1	2	3	4	5
25. Bar araç ve gereçlerini temizlerim.	1	2	3	4	5
26. Envanterin hazırlanmasına yardımcı olurum.	1	2	3	4	5

EK 3: ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞME FORMU

Değerli Öğretim elemanları,

Bu görüşme formu, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Programında yürütülen doktora tez çalışmasına veri toplaması amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma, Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği Lisans Programlarının Stufflebeam Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeli temel alınarak öğretim elemanı ve öğrenci açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için de, programın uygulandığı kişiler olarak bölüm derslerine giren öğretim elemanlarının programla ilgili görüşlerine başvurulması gerekmektedir.

Cevaplarınız gizli kalacaktır ve sadece bu çalışma için değerlendirilecektir. Kişisel olarak bir değerlendirilme yapılmayacağı için adınız ve soyadınızı yazmanız gerekmemektedir. Formun ilk bölümünde sizinle ilgili sorular, ikinci bölümünde ise derslerine girdiğiniz lisans programıyla ilgili sorular yer almaktadır.

Katılımınız, ilgi ve işbirliğiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Prof.Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU

ADÜ Eğitim Fakültesi

Öğr.Gör. Erkan Kadir ŞİMŞEK

Akdeniz Üniversitesi Manavgat M.Y.O.

Aşağıda belirtilen sorulara tüm içtenliğimle yanıt vererek çalışmaya katılmayı kabul ettiğimi beyan ederim.

İmza

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet:

Yaş:

Ünvanınız:

Mezunu olduğunuz okul ve bölüm(ler):

Mesleki

Deneyim

Süresi:.....(yıl/ay)

B. GÖRÜŞME SORULARI

ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞME SORULARI

ÇEVRE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Turizm sektörünün sizden beklentileri nelerdir?
 - a. Bölüm olarak sizden beklentileri nelerdir?
 - b. Sektöre istihdam yaratma boyutundaki beklentileri nelerdir?
 - c. Varsa diğer beklentileri (sektör akademi işbirliği, sektör sorunlarına çözüm üretme gibi) nelerdir?
2. Akademik deneyimleriniz göz önünde bulundurulduğunda Turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programı sektör beklentileriyle ne ölçüde örtüşmektedir?

GİRDİ DEĞERLENDİRME SORULARI

3. Üniversiteye yeni başlayan 1. sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşlukları hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. Önceki aldıkları eğitimler bakımından akademik düzeyleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Yeterli buluyor musunuz? Hangi yönlerden yeterli ya da yetersiz buluyorsunuz?
 - b. En az 18 yaşında olgun bireyler olarak karakterleri bakımından nasıl buluyorsunuz?
 - c. Okumaya geldikleri bölümü bilinçli olarak tercih etmeleri ve turizm sektöründe çalışma istekleri bakımından nasıl buluyorsunuz?
4. Sizce turizm lisesi mezunu olmanın lisans eğitimi boyunca ve bu eğitimin sonunda ne gibi avantaj veya dezavantajlar sağladığını düşünüyorsunuz? Niçin öyle düşünüyorsunuz?
5. Programın başarılı bir biçimde işleyebilmesi için öğretim elemanlarının ihtiyaçları sizce nelerdir?
 - a. Lisansüstü kariyerlerine ve çalışmalarına devam eden biri olarak ihtiyaçları nelerdir?
 - b. Yalnızca bir öğretici olarak ihtiyaçları nelerdir?
 - c. Ekonomik beklentileriniz nelerdir?

SÜREÇ DEĞERLENDİRME SORULARI

6. Turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programının yürütülme sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - a. Programın güçlü yönleri nelerdir?
 - b. Programın zayıf yönleri nelerdir?
 - c. Programın sunduğu fırsatlar nelerdir?

- d. Programın sunduğu tehditler nelerdir?
- 7. Programın teorik ve uygulamalı derslerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - a. Teorik derslerdeki fiziki şartları nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - b. Uygulamalı derslerdeki fiziki şartları nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - c. Hangi yönlerden yeterli bulunuyorsunuz?
 - d. Hangi yönlerden yetersiz bulunuyorsunuz?
- 8. Ders işleme sürecindeki hangi yöntem, teknik ve yaklaşımları kullanıyorsunuz?
- 9. Ders işleme sürecinde öğrencileri nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - a. Öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve derse katılımları açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - b. Öğrencilerin verilen ödevleri, projeleri yapma ve sorumluluklarını yerine getirmeleri açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - c. Sınıf içinde ve dışındaki iletişimlerini açısından değerlendiriyorsunuz?
- 10. Ders işleme sürecini genel olarak değerlendirir misiniz?
 - a. Materyal boyutunda neler söylemek istersiniz?
 - b. Öğretim programı boyutunda neler söylemek istersiniz?
 - c. Yabancı dil öğretimi boyutunda söylemek istersiniz?

ÜRÜN DEĞERLENDİRME SORULARI

- 11. Mezun olmak üzere olan potansiyel bir turizm sektörü çalışanı olacak son sınıf öğrencilerinizi nasıl buluyorsunuz?
 - a. Konaklama sektörünün beklentileri dikkate alındığında nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi yönlerden yeterli, hangi yönlerden yetersiz buluyorsunuz?
 - b. Dört (4) yılsonunda edindikleri teorik ve pratik kazanımlar dikkate alındığında nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi yönlerden yeterli, hangi yönlerden yetersiz buluyorsunuz?
 - c. Sosyal becerileri dikkate alındığında nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - d. Teorik ve uygulama dersler göz önünde bulundurulduğunda öğrenci performansı nasıl farklılaşmaktadır? Sizce bunun sebepleri nelerdir?
- 12. Programın amaçlarına ulaşma bakımından ölçme ve değerlendirme sürecini nasıl buluyorsunuz?
 - a. Öğrenci başarısının vize ve final sınavları dışında ne şekilde ve hangi ölçme araçları ile değerlendirilmesini istersiniz?
 - b. Staj uygulaması hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 13. Bunların dışında eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 4: ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Değerli Öğrenciler,

Bu görüşme formu, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Programında yürütülen doktora tez çalışmasına veri toplaması amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma, Turizm İşletmeciliği ve Konaklama İşletmeciliği Lisans Programlarının Stufflebeam Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeli temel alınarak öğretim elemanı ve öğrenci açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için de, programın uygulandığı kişiler olarak 4.sınıf derslerine giren öğrencilerin programla ilgili görüşlerine başvurulması gerekmektedir.

Cevaplarınız gizli kalacaktır ve sadece bu çalışma için değerlendirilecektir. Kişisel olarak bir değerlendirilme yapılmayacağı için adınız ve soyadınızı yazmanız gerekmemektedir. Formun ilk bölümünde sizinle ilgili sorular, ikinci bölümünde ise okumakta olduğunuz lisans programıyla ilgili sorular yer almaktadır.

Katılımınız, ilgi ve işbirliğiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Prof.Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU

ADÜ Eğitim Fakültesi

Öğr.Gör. Erkan Kadir ŞİMŞEK

Akdeniz Üniversitesi Manavgat M.Y.O.

Aşağıda belirtilen sorulara tüm içtenliğimle yanıt vererek çalışmaya katılmayı kabul ettiğimi beyan ederim.

İmza

C. KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet:

Okuduğunuz Üniversite/Bölüm:

İngilizce dersi başarı notunuz:

Lisans GANO:

D. GÖRÜŞME SORULARI

ÇEVRE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Turizm sektörünün sizden beklentileri nelerdir?
 - d. Bölüm olarak sizden beklentileri nelerdir?
 - e. Sektöre istihdam yaratma boyutundaki beklentileri nelerdir?
 - f. Varsa diğer beklentileri (organizasyon düzenleme gibi) nelerdir?

2. Staj ya da sektörel deneyiminiz göz önünde bulundurulduğunda Turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programı sektör beklentileriyle ne ölçüde örtüşmektedir?

GİRDİ DEĞERLENDİRME SORULARI

3. Üniversiteye yeni başladığınız ilk yılki durumunuzu düşündüğünüzde hazır bulunuşluğunuz hakkında ne düşünüyorsunuz?
- d. Önceki aldığınız eğitimler bakımından akademik düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Yeterli buluyor musunuz? Hangi yönlerden yeterli ya da yetersiz buluyorsunuz?
- e. En az 18 yaşında olgun bireyler olarak karakterleri bakımından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- f. Okumaya geldiğiniz bölümü bilinçli olarak tercih etme ve turizm sektöründe çalışma isteğiniz bakımından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. Sizce turizm lisesi mezunu olmanın lisans eğitimi boyunca ve bu eğitimin sonunda ne gibi avantaj veya dezavantajlar sağladığını düşünüyorsunuz? Niçin öyle düşünüyorsunuz?
5. Programın başarılı bir biçimde işleyebilmesi için öğrencilerin ihtiyaçları sizce nelerdir?
- d. Okumakta olduğunuz bölüm, fakülte, üniversite ve şehir kapsamında nelerdir?
- e. Sosyal çevre olarak nelerdir?
- f. Yurt, burs gibi hayatını idame ettirebilmesi için gereken hususlar kapsamında nelerdir?

SÜREÇ DEĞERLENDİRME SORULARI

6. Turizm İşletmeciliği ve/veya Konaklama İşletmeciliği Lisans Öğretim Programının yürütülme sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- e. Programın güçlü yönleri nelerdir?
- f. Programın zayıf yönleri nelerdir?
- g. Programın sunduğu fırsatlar nelerdir?
- h. Programın sunduğu tehditler nelerdir?
7. Programın teorik ve uygulamalı derslerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- e. Teorik derslerdeki fiziki şartları nasıl değerlendiriyorsunuz?
- f. Uygulamalı derslerdeki fiziki şartları nasıl değerlendiriyorsunuz?
- g. Hangi yönlerden yeterli bulunuyorsunuz?
- h. Hangi yönlerden yetersiz bulunuyorsunuz?
8. Ders işleme sürecinde öğretim elemanları hangi yöntem, teknik ve yaklaşımları kullanıyor?

9. Ders işleme sürecinde öğretim elemanlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- a. Derse hazırlıklı gelme ve derse hâkim olma konusunda nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - d. Öğretim elemanlarının sizlere verdikleri ödev, proje ve sorumluluklar hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - b. Sınıf içinde ve dışında öğretim elemanlarının iletişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?
10. Ders işleme sürecini genel olarak değerlendirir misiniz?
- d. Materyal boyutunda neler söylemek istersiniz?
 - e. Öğretim programı boyutunda neler söylemek istersiniz?
 - f. Yabancı dil öğretimi boyutunda söylemek istersiniz?

ÜRÜN DEĞERLENDİRME SORULARI

11. Mezun olmak üzere olan potansiyel bir turizm sektörü çalışanı olarak kendinizi nasıl buluyorsunuz?
- e. Konaklama sektörünün beklentileri dikkate alındığında kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Kendinizi hangi yönlerden yeterli, hangi yönlerden yetersiz buluyorsunuz?
 - f. Dört (4) yılsonunda edindiğiniz teorik ve pratik kazanımlar dikkate alındığında kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Kendinizi hangi yönlerden yeterli, hangi yönlerden yetersiz buluyorsunuz?
 - g. Sosyal becerileriniz dikkate alındığında kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - h. Teorik ve uygulama dersler göz önünde bulundurulduğunda öğrenci performansı sizce nasıl farklılaşmaktadır? Sizce bunun sebepleri nelerdir?
12. Programın amaçlarına ulaşma bakımından ölçme ve değerlendirme sürecini nasıl buluyorsunuz?
- c. Öğrenci başarısının vize ve final sınavları dışında ne şekilde ve hangi ölçme araçları ile değerlendirilmesini istersiniz?
 - d. Staj uygulaması hakkında neler düşünüyorsunuz?
13. Bunların dışında eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 5: MAXQDA ÖĞRETİM ELEMANLARI KOD SİSTEMİ

Kod Sistemi	Frekans
Kod Sistemi	308
12) Ölçme ve Değerlendirme	0
12 b) Staj	0
Staj Güncellenmeli	5
Önemli ve Gerekli Olmalı	5
12 a) Ölçme araçları	0
Sınıfçı davranışlar	1
Quiz	1
Sözlü Mülakat	1
Sektör İşbirliği	2
Proje ve Ödevleri	3
Yoruma Dayalı Sınav	1
11) Son sınıf öğrencileri	0
Pratik Yetersiz	3
Teorik Yeterli	3
10) Ders işleme süreci	0
10 c) Yabancı dil öğretimi	0
Dil puanı	1
Ders Saatinin Azlığı	2
Hazırlık Sınıfı	3
Sınıfa Bağlı Sıkıntılar	2
Konuşma Becerisine İlişkin Sorunlar	3
Zorunlu Olmalı	1
10 b) Öğretim programı	0
Sorun Yok	4
Güncel Değil	2
10 a) Materyal	0
Yeterli	3
Görsel ve işitsel	3
Yeni Binaya Bağlı Değişkenler	1
Eksik	1
9) Ders işleme sürecinde öğrenciler	0
9 c) İletişimleri	0
Adabsız	1
Cekimser	1

Kod Sistemi	Frekans
Geliştirilmeye açık	1
İletişimi İyi	7
9 b) Ödevleri yapma	0
Yaratıcılıktan yoksun	3
Son Dakikacı	1
Sadece Düzenli Öğrenciler	1
Ödev İsteksiz	2
9 a) Derse hazır gelmeleri ve derse katılımları	0
Motivasyonları Düşük	1
Derse Hazırlıksız	4
Katılımı Yüksek	3
İstekli	1
Derse Hazırlıklı	2
8) Ders İşleme Yöntem ve Teknikleri	0
Gösterip Yapma	1
Yaparak Yaşayarak	1
Proje	1
Örnek Olay İncelemesi	1
Konu Anlatımı	3
Drama	1
Beyin Fırtınası	1
Görüşme	1
Video	2
Problem Çözme	1
Soru Cevap	4
7) Teorik ve Uygulamalı Dersler	0
7 d) Hangi yönlerden yetersiz	0
Ölçme ve Değerlendirme	1
Altyapı	10
Öğretim Elemanı	2
7 c) Hangi yönlerden yeterli	0
Altyapı	2
Akademik Personelin Niteliği	0
Kullanılan Ekipman	4
7 b) Uygulamalı derslerdeki fiziki şartlar	0
Yeterli	0
Yetersiz	2

Kod Sistemi	Frekans
7 a) Teorik derslerdeki fiziki şartlar	0
Yeterli	7
6) Programının Yürütülme Süreci	0
6 d) Programın Tehditleri	0
Daha Cazip Mesleklerin Olması	2
Gelecekteki Potansiyel İstihdam Daralması	4
Çok Fazla Yerde Açılmış Olması	1
Yok	2
6 c) Programın Fırsatları	0
Turizmin Artan Önemi	2
Kariyer İmkanları	3
Eğitimli İşgücüne Olan Talep	2
İstihdama Yönelik	5
6 b) Programın Zayıf Yönleri	0
Öğrenci Profili	1
Sektördeki Ücret Politikası	1
Popülaritesini Yitirmesi	1
Uygulamalı Derslerin Azlığı	1
Yasalarla Desteklenmemesi	1
Teorik Derslerin Ağırlığı	1
Sektör İhtiyaçlarına Cevap Verememesi	2
6 a) Programın güçlü yönleri	0
Turizmin Önemi	1
Geniş İnsan Kaynağına Sahip Olması	1
İstenilen Mezun Yetistirebilmesi	1
Yönetici Yetistirmeye Uygun Olması	1
İş İmkanlarının Fazlalığı	3
Bütünsel Olması	1
Kabul Görmüş Olması	1
5 c) Ekonomik Beklenti	0
Sektör Akademi İşbirliği	1
Beklenti Yok	1
Daha İyi Bir Teşvik Sistemi	2
İyi Bir Maas	4
Kongreler için Mali Destek	2
5 b) Öğretici	0
Yeterli Materyal	3

Kod Sistemi	Frekans
Yurtdışı İmkanları	1
Dengeli Dağılmış Ders Programı	2
Yeterli Alt Yapı	4
Huzurlu Bir Çalışma Ortamı	3
5) Öğretim Elemanı İhtiyaçları	0
5 a) Lisansüstü	0
Eğitim Materyali Desteği	2
Destek	2
Huzur	2
Sektörle Çalışması	1
Öğrenci Sayısı	2
Ders Yüğü	2
Zaman	4
4) Turizm Lisesi Mezuniyeti	0
Fazla Özgüven	1
Deneşimli	1
Bilinçli	5
Önyargılı	3
Başarılı	2
Mesleği Hakkında Bilgili	4
Yüksek Hazırbulunuşluk	1
3) Hazır bulunuşluk	0
3 c) Bilinçli ve Sektöre Hevesli Olmaları	1
Bölüme Bilinçsiz Gelmeleri	5
Sektörü Tercih Etmemeleri	2
Bölüme Bilinçli Gelmeleri	5
3 b) Karakter	0
İyi Niyetli	1
Saygılı ve Disiplinsiz	1
Sorgulayan ve Bilinçli	1
Sabırsız	1
Yaratıcı	1
Bireysel	1
Dürüst, Bilnci Zayıf	1
Ne İstedğini Bilmeyen	1
Kaygılı	1
Yeni Bir Ortam Beklentisi	1

Kod Sistemi	Frekans
Yaşıyla Örtüşen Davranışlar	2
3 a) Önceki Eğitimler	0
Yeterli	3
Yetersiz	8
2) Öğretim Programı Sektör Uyumu	0
Sektörle Daha Uyumlu Program Beklentisi	5
Uygulamalı Derslerin Yetersizliği	4
Sektör Beklentisi Üzerinde Eğitim	2
Yetersiz Program	1
Coğrafyaya Paralel Eğitim Kalitesi	1
Sektörü Tamamlayan Eğitim	1
Teorik Ders Fazlalığı	1
Stajın Yetersizliği	1
1 c) Diğer Beklentiler	0
Sektör Akademi İşbirliği	9
İstihdam Desteği	2
1 b) Sektör Beklentisi	0
Kalifiye Eleman	8
İş Gücü	4
Beklentisi Düşük Öğrenci	2
Akademik Danışmanlık	1
1 a) Bölüm Beklentisi	0
Kalifiye Eleman	8
Sektöre Bilgi Aktarımı	2
Sektör Denevimi Olan Öğrenci	2
Bölüm Beklentisi Yok	1

EK 6: MAXQDA ÖĞRENCİ KOD SİSTEMİ

Kod Sistemi	Frekans
Kod Sistemi	177
13) Ekleme İstedığınız	0
Ö6	1
Ö5	1
Ö4	1
Ö2	1
Ö1	1
12) Ölçme ve Değerlendirme	0
b) Staj	0
Gerekli	1
Kurumsal İşletmede Olması	1
4 Yıla Yayılması	1
Denetlenebilir Olması	1
Suistimal	1
Faydalı	2
a) Ölçme Araçları	0
Mülakatlar	1
Makale İncelemesi	1
Proje	2
Ödev	1
Derse Katılım	1
Staj Puanı	2
11) Son Sınıf Öğrencileri	0
d) Öğrenci performansı	0
Bilinçli Tercih	1
Önemseme	3
Staj	2
c) Sosyal becerilere göre	0
İyi bir Gözlemci	1
Dikkatli	1
Uyumlu	1
İletişime Açık	2
Öğrenmeye açık	1

Kod Sistemi	Frekans
Sorgulayan	1
Araştırmacı	1
Yetersiz ama Gelişime Açık	1
Yeterli	1
b) 4 Yılın Sonunda	0
Analitik Düşünen	1
Pratik Gelişime Açık	2
Teorik Yeterli	3
a) Konaklama sektörüne göre	0
Yabancı Dili Yetersiz	3
Fazla Kalifiye	1
Yeterli	4
10) Ders İşleme Süreci	0
c) Yabancı Dil	0
Arttırılabilir	1
Yetersiz	1
Yeterli	1
Zorunlu Hazırlık Sınıfı	1
Sorunlu	1
b) Öğretim Programı	0
Kapsamı Genişletilebilir	1
Branşlaşma Olmalı	1
Başarılı	2
a) Materyal	0
Çoğunlukla Slayt	1
Dersin Amacına Uygun	1
Yeterli	3
9) Ders işleme sürecinde öğretim elemanları	0
c) Öğretim elemanlarının iletişimi	0
Öğrenci Merkezli	1
İlgili	3
Profösyönel	1
Samimi	1
b) Ödev, proje ve sorumluluklar	0

Kod Sistemi	Frekans
Mesleki Gelişime Katkılı	1
Önemli ve Yararlı	1
Araştırmaya Sevk Edici	1
Eğitici Ödevler	1
a) Derse hazır gelmeleri	0
Derse Hakim	6
8) Ders işleme yöntem, teknik ve yaklaşımları	0
Soru Cevap	1
Deneyim Paylaşımı	1
Sözlü Anlatım	2
Slayt	1
Örnek Olay	2
Canlandırma yöntemi	1
7) Teorik ve Uygulamalı Dersler	0
d) Hangi yönlerden yetersiz	0
Yabancı Dil	1
Uygulamalı Dersler	1
Ekipman Sayısı	3
c) Hangi yönlerden yeterli	0
Uygulama Birimleri Olması	1
Bilgi Kazanımı	1
Eğlendirici ve Bilgilendirici	1
b) Uygulamalı derslerdeki fiziki şartlar	0
Yeterli	4
a) Teorik derslerdeki fiziki şartlar	0
Yeterli	7
6) SWOT	0
d) Programın Tehditleri	0
Fakülte Sayısındaki Artış	1
c) Programın Fırsatları	0
Şehir Bölüm İlişkisi	2
İyi İş İmkanları	3
Sektör Tanıtımı	1
b) Programın Zayıf Yönleri	0

Kod Sistemi	Frekans
Dar Kapsamlı İşletmecilik Dersleri	1
Uygulamalı Dersler	2
Sektörün Eğitim Seviyesinin Düşüklüğü	1
a) Programın Güçlü Yönleri	0
Öğrenci Değişim Programları	1
Ders İçerikleri	1
Geniş Teorik Dersler	1
Donanımlı Öğrenci Yetiştirme	1
5) Öğrenci İhtiyaçları	0
Sosyal Aktivite	2
Danışmanlık Hizmeti	1
Öğrenci Klüpleri	1
Turizm Sempozyumu ve Seminerleri	2
Oryantasyon	1
Daha iyi Yurt İmkanları	5
Daha Fazla Burs İmkanları	5
4) Turizm Lisesi Mezuniyeti	0
Lisans Eğitime Kolay Adaptasyon	1
Diğer Temel Derslerden Mahrum Kalma	3
İşe Alımda Öncelik	1
Önceden Kazanılan Bilgi ve Beceri	3
Staj Deneyimi	2
3) Hazırbulunuşluk	0
c) Bilinçli ve SEktöre Hevesli	0
Bilinçsiz	3
Bilinçli	2
b) Karakter	0
Çalışkan	1
Özgür	1
Olgun	1
Girişken	2
Dışa Dönük	1
İleri Görüşlü	1
Bağımsız Düşünen	1

Kod Sistemi	Frekans
a) Önceki Eğitimler	0
Yetersiz	4
Yeterli	2
2) Sektör Beklentileriyle Örtüşme	0
Örtüşmektedir	2
Örtüşmemektedir	1
1) Sektör Beklentileri	0
c) Diğer	0
b) İstihdam Boyutu	0
Donanımlı Meslekdaş	1
Gelir Adaleti	1
Faydalı Fikirlerle Sahip Bireyler	1
Kadın İstihdamı	1
a) Bölümden Beklentileri	0
İşgücü İhtiyacının Karşıllanması	1
Sektörün inkişafını sağlamak	1

**EK 7: TURİZM FAKÜLTESİ TURİZM/KONAKLAMA İŞLETMECİLİĞİ
BÖLÜMÜ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ ÖZ-YETERLİK
İNANCI ÖLÇEĞİNDEN ÇIKARILAN MADDELER**

1. Ön büronun organizasyon yapısını açıklayabilirim.
2. Ön büro mesleğiyle ilgili temel bilgileri(pansiyon türlerini, oda ve yatak tipleri gibi) açıklayabilirim.
3. İş öncesi hazırlık işlemlerini(vardiya ile ilgili görev talimatlarını ve alma yollarını, ön kasa devir teslimi gibi) gerçekleştirebilirim.
4. Resepsiyona gelen rezervasyon talepleri ile ilgili işlemleri gerçekleştirebilirim.
5. Oda satışı işlemlerini yürütebilirim.
6. Giriş işlemlerini yürütebilirim.
7. Konukların çıkış işlemlerini yürütebilirim.
8. Vardiya devir işlemlerini gerçekleştirebilirim.
9. En az bir yabancı dilde iletişim kurabilirim.
10. Kişisel ve mesleki gelişim gereklerini(giyim tarzı ve görünümüne özen gösterme, görgü ve konuşma kurallarını uygulama gibi) yapabilirim.
11. Ödünç alınan demirbaş eşyaların nasıl takip edilmesi gerektiğini yürütebilirim.
12. Periyodik temizlik ve bakım işlemlerini yapabilirim.
13. Gıda güvenliği ile ilgili faaliyetleri analiz edebilirim.
14. Kalite yönetim sistemini analiz edebilirim.
15. Yapılan çalışmaların gıda güvenliği ve kalitesinin uygunluğu için kontrol aşamalarını oluşturabilirim.
16. Konuk memnuniyetinin artırılması faaliyetlerini gerçekleştirebilirim.
17. Kişisel hazırlık(İşletmenin belirlediği üniformayı giyme, isimlik takma gibi) yapabilirim.
18. Üstlerimle iletişim kurabilirim.
19. Sorumluluk alanımdaki faaliyetleri gerçekleştirebilirim.
20. Araç-gereç ve donanımların bakımını yapabilirim.
21. Servis sırasında kullanılacak malzemelerin temin edilmesini sağlayabilirim.
22. Konukları karşılayabilirim.
23. Konuk istek ve şikâyetleri ile ilgilenebilirim.
24. İş akışındaki aksaklıkları bildirebilirim.
25. Alkollü içecek servisi yapabilirim.

26. Alkolsüz içecek servisi yapabilirim.
27. Sıcak içecek servisi yapabilirim.
28. Hesap alabilirim.
29. Konuğu uğurlayabilirim.
30. Masayı tekrar servise hazırlayabilirim.
31. Salonu bir sonraki vardiyaya hazırlayabilirim.
32. konuklar tarafından verilen hediyeleri işletmenin kurallarına uygun olarak kabul edebilirim.
33. Kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgili işletme kurallarını uygulayabilirim.
34. Servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini kontrol edebilirim.
35. Malzeme sayımı yapabilirim.
36. Meslekle ilgili yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri analiz edebilirim.
37. Gıda Güvenliği ve Kalite Yönetim Sisteminin uygulanması ile ilgili faaliyetleri analiz edebilirim.
38. Yapılan çalışmaların gıda güvenliği ve kalitesinin uygunluğu için kontrol aşamaları oluşturabilirim.
39. Konuk memnuniyetinin artırılması için sürekli iyileştirme faaliyetlerini analiz edebilirim.
40. Çalışma alanının temizlik ve düzenini sağlayabilirim.
41. Bar dolaplarını ve raflarını düzenleyebilirim.
42. Servis takımlarını ve bardaklarını temizleyebilirim.
43. Bar dolaplarını ve tezgâhı temizleyebilirim.
44. İşletme kapandığında bar içi zeminin temizliğini yapabilirim.

EK 8: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ MÜFREDATI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölümü
2018 DERS MÜFREDATI

Hazırlık Sınıfı

Öğrenciler 2 yıllı İngilizce zorunlu hazırlık okuyacaktır.

1. Sınıf

Güz Yarıyılı

DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TDB101	TÜRK DİLİ I	Z	2+0	2
ATA101	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TAR. I	Z	2+0	2
TMP101	GENEL TURİZM (General Tourism)	Z	3+0	6
TMP103	İŞLETME BİLİMİNE GİRİŞ (Introduction to Business)	Z	3+0	6
TİP105	TURİZM ETİĞİ VE MEVZUATI	Z	3+0	6
TİP121	RUSCA I	Z/S	4+0	8
TİP123	ALMANCA I	Z/S	4+0	8

1. Sınıf

Bahar Yarıyılı

DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TDB102	TÜRK DİLİ II	Z	2+0	2
ATA102	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TAR. II	Z	2+0	2
ENF101	BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI	Z	3+1	4
TMP102	İŞLETME MATEMATİĞİ (Business Mathematics)	Z	3+0	7
TMP104	TURİZM COĞRAFYASI (Tourism Geography)	Z	3+0	7
TİP122	RUSCA II	Z/S	4+0	8
TİP124	ALMANCA II	Z/S	4+0	8

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölümü
2018 DERS MÜFREDATI

2. Sınıf

Güz Yarıyılı				
DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TMP201	TURİST DAVRANIŞI (Tourist Behavior)	Z	3+0	6
TİP203	MUHASEBE	Z	3+0	5
TİP205	YÖNETİM VE ORGANİZASYON	Z	3+0	5
SEÇMELİ DERSLER (Z/S Derslerden 1 tane, Dil derslerinden 1 tane seçilecektir.)				
TİP207	ALTERNATİF TURİZM	Z/S	3+0	6
TİP209	ODALAR BÖLÜMÜ YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP211	ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	Z/S	3+0	6
TİP213	SEYAHAT ACENTACILIĞI VE TUR OPERATÖRLÜĞÜ	Z/S	3+0	6
TİP221	RUSCA III	Z/S	4+0	8
TİP223	ALMANCA III	Z/S	4+0	8

Bahar Yarıyılı				
DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TİP202	EKONOMİ	Z	3+0	5
TİP204	MUHASEBE UYGULAMALARI	Z	3+0	6
TMP 206	PAZARLAMA (Marketing)	Z	3+0	5
SEÇMELİ DERSLER (Z/S Derslerden 1 tane, Dil derslerinden 1 tane seçilecektir.)				
TİP208	REHBERLİK	Z/S	3+0	6
TİP210	KÜLTÜREL MİRAS YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP212	DESTİNASYON YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP214	REKREASYON YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP222	RUSCA IV	Z/S	4+0	8
TİP224	ALMANCA IV	Z/S	4+0	8

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölümü
2018 DERS MÜFREDATI

3. Sınıf

Güz Yarıyılı				
DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TİP301	İŞLETME FİNANSI	Z	3+0	5
TMP303	İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (Human Resource Management)	Z	3+0	6
TİP305	ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ	Z	3+0	5
SEÇMELİ DERSLER (Z/S Derslerden 1 tane, Dil derslerinden 1 tane seçilecektir.)				
TİP307	ETKİNLİK YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP309	YİYECEK İÇECEK YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP311	OTEL OTOMASYONLARI	Z/S	2+1	6
TİP313	YÖNETİM MUHASEBESİ	Z/S	3+0	6
TİP331	RUSÇA V	Z/S	4+0	8
TİP333	ALMANCA V	Z/S	4+0	8

Bahar Yarıyılı				
DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TİP302	TURİZM SOSYOLOJİSİ	Z	3+0	5
TMP304	TURİZM ENFORMASYON SİSTEMLERİ (Tourism Information Systems)	Z	3+0	5
TMP306	SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM (Sustainable Tourism)	Z	3+0	6
SEÇMELİ DERSLER (Z/S Derslerden 1 tane, Dil derslerinden 1 tane seçilecektir.)				
TİP308	TURİZM YÖNETİM MODELLERİ	Z/S	3+0	6
TİP310	MALİYET MUHASEBESİ	Z/S	3+0	6
TİP312	TURİZMDE TUTUNDURMA YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP314	ACENTA OTOMASYONLARI	Z/S	2+1	6
TİP332	RUSÇA VI	Z/S	4+0	8
TİP334	ALMANCA VI	Z/S	4+0	8

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölümü
2018 DERS MÜFREDATI

4. Sınıf

Güz Yarıyılı				
DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TMP401	STRATEJİK YÖNETİM (Strategic Management)	Z	3+0	6
TMP403	YATIRIM PROJE ANALİZİ (Investment Project Analysis)	Z	3+0	5
TİP405	ÇAĞDAŞ YÖNETİM YAKLAŞIMLARI	Z	3+0	5
SEÇMELİ DERSLER (Z/S Derslerden 1 tane, Dil derslerinden 1 tane seçilecektir.)				
TİP407	PERFORMANS ÖLÇÜMÜ VE YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP409	PAZARLAMA YÖNETİMİ	Z/S	3+0	6
TİP411	GİRİŞİMCİLİK	Z/S	3+0	6
TİP413	SEMINER	Z/S	3+0	6
TİP431	RUSÇA VII	Z/S	4+0	8
TİP433	ALMANCA VII	Z/S	4+0	8

4. Sınıf

Bahar Yarıyılı				
DERSİN KODU	DERSİN ADI	Z/S	T+U	Kredi
TİP402	İŞ YERİNDE EĞİTİM (TURİZM İNTÖRN)	Z	0+40	30

**EK 9: ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ
MÜFREDATI**

**T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanlığı
DERSLER KATALOĞU 2020-2021**

1. YIL / 1. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATİ	UYGULAMA SAATİ	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
TDB101	TÜRK DİLİ I	Z	2	0	2	2
ATA101	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	Z	2	0	2	2
ING101	İNGİLİZCE I	Z	2	0	2	2
BIL101	BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI	Z	1	1	1,5	2
ISL101	MUHASEBE I	Z	3	0	3	4
ISL103	İŞLETME BİLİMİNE GİRİŞ	Z	3	0	3	5
ISL105	TEMEL MATEMATİK	Z	3	0	3	4
EKO103	İKTİSADA GİRİŞ	Z	3	0	3	5
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS101	RUSÇA I	ZS	3	0	3	2
ALM101	ALMANCA I	ZS	3	0	3	2
	SEÇMELİ: SPOR/GÜZEL SANATLAR GURUBU DERSLERİ					
	DERS	S	2	0	2	2
	TOPLAM		24	1	24,5	30

Not: Zorunlu Seçmeli (ZS) ve Spor/Güzel Sanatlar gurubu derslerinden birer ders seçilecektir.

1.YIL / 2. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATİ	UYGULAMA SAATİ	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
TDB102	TÜRK DİLİ II	Z	2	0	2	2
ATA102	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	Z	2	0	2	2
ING102	İNGİLİZCE II	Z	2	0	2	2
ISL102	MUHASEBE II	Z	3	0	3	4
ISL104	YÖNETİM VE ORGANİZASYON	Z	3	0	3	5
ISL106	İŞLETME MATEMATİĞİ	Z	3	0	3	4
TRZ102	TURİZME GİRİŞ	Z	3	0	3	5
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS102	RUSÇA II	ZS	3	0	3	4
ALM102	ALMANCA II	ZS	3	0	3	4
	SEÇMELİ: SPOR/GÜZEL SANATLAR GURUBU DERSLERİ					
	DERS	S	2	0	2	2
	TOPLAM		23	0	23	30

Not: Zorunlu Seçmeli (ZS) ve Spor/Güzel Sanatlar gurubu derslerinden birer ders seçilecektir.

Merkez Mah. Sigorta Cad. 07425 Kestel/Alanya/ANTALYA
Telefon:+90 (242) 518 16 21 - 518 13 64 - 518 15 94 - 518 23 65 Fax:+90 (242) 518 20 51

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanlığı
DERSLER KATALOĞU 2020-2021

2. YIL / 3. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATİ	UYGULAMA SAATİ	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
TRZ201	ÖNBÜRO YÖNETİMİ	Z	3	0	3	4
TRZ203	YİYECEK VE İÇECEK HİZMETLERİ	Z	3	0	3	4
TRZ205	TURİZM EKONOMİSİ	Z	3	0	3	4
TRZ207	SEYAHAT AÇENTACILIĞI VE TUR OPERATÖRLÜĞÜ	Z	3	0	3	4
ISL209	İSTATİSTİK	Z	3	0	3	4
ISL211	TEMEL HUKUK	Z	3	0	3	4
ING203	MESLEKİ İNGİLİZCE I	Z	3	0	3	3
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS201	RUSÇA III	ZS	3	0	3	3
ALM201	ALMANCA III	ZS	3	0	3	3
	TOPLAM		24	0	24	30

Not: Zorunlu Seçmeli (ZS) derslerden birisi seçilecektir.

2. YIL / 4. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATİ	UYGULAMA SAATİ	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
TRZ202	KAT HİZMETLERİ	Z	3	0	3	4
TRZ204	GASTRONOMİ	Z	3	0	3	5
ISL202	BİLİMSSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	Z	3	0	3	5
ISL204	PAZARLAMA İLKELERİ	Z	3	0	3	5
EKO210	FİNANSAL YÖNETİM	Z	3	0	3	5
ING204	MESLEKİ İNGİLİZCE II	Z	3	0	3	3
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS202	RUSÇA IV	ZS	3	0	3	3
ALM202	ALMANCA IV	ZS	3	0	3	3
	TOPLAM		21	0	21	30

Not: Zorunlu Seçmeli (ZS) derslerden birisi seçilecektir.

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanlığı
DERSLER KATALOĞU 2020-2021

3. YIL / 5. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATİ	UYGULAMA SAATİ	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
TRZ301	TURİZM COĞRAFYASI	Z	3	0	3	5
TRZ303	TURİZM MEVZUATI	Z	3	0	3	5
TRZ305	REKREASYON VE ANIMASYON	Z	3	0	3	4
IKY102	İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ	Z	3	0	3	5
IKY302	İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU	Z	3	0	3	5
ING303	MESLEKİ İNGİLİZCE III	Z	3	0	3	3
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS301	RUSÇA V	ZS	3	0	3	3
ALM301	ALMANCA V	ZS	3	0	3	3
	Toplam		21	0	21	30

Not: Zorunlu Seçmeli (ZS) derslerden birisi seçilecektir.

3. YIL / 6. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATİ	UYGULAMA SAATİ	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
TRZ302	SÖRDÖRÜLEBİLİR TURİZM	Z	3	0	3	5
TRZ304	TURİZM POLİTİKASI VE PLANLAMASI	Z	3	0	3	5
TRZ306	TURİZM PAZARLAMASI	Z	3	0	3	4
ISL306	STRATEJİK YÖNETİM	Z	3	0	3	5
ISL205	ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ	Z	3	0	3	5
ING304	MESLEKİ İNGİLİZCE IV	Z	3	0	3	3
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS302	RUSÇA VI	ZS	3	0	3	3
ALM302	ALMANCA VI	ZS	3	0	3	3
	TOPLAM		21	0	21	30

Not: Zorunlu Seçmeli (ZS) derslerden birisi seçilecektir.

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanlığı
DERSLER KATALOĞU 2020-2021

4. YIL / 7. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATI	UYGULAMA SAATI	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS401	RUSÇA VII	ZS	3	0	3	5
ALM401	ALMANCA VII	ZS	3	0	3	5
	ZORUNLU DERSLER					
ING403	MESLEKİ İNGİLİZCE V	Z	3	0	3	5
	SEÇMELİ DERSLER					
ISL401	GİRİŞİMCİLİK	S	3	0	3	5
ISL403	MALİ TABLOLAR ANALİZİ	S	3	0	3	5
ISL405	İHTİSAS MUHASEBESİ	S	3	0	3	5
ISL411	LİDERLİK VE EKİP YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
ISL413	TÜKETİCİ DAVRANIŞI	S	3	0	3	5
ISL415	HİZMET PAZARLAMASI	S	3	0	3	5
ISL301	MALİYET MUHASEBESİ I	S	3	0	3	5
EKO307	YATIRIM VE PROJE ANALİZİ	S	3	0	3	5
IKY303	ÇALIŞAN İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
IKY313	KALİTE YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
TRZ401	YİYECEK VE İÇECEK YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
TRZ403	TURİZMDE YENİLİK VE YARATICILIK	S	3	0	3	5
TRZ405	TESİS YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
TRZ407	ÖZEL İLGI TURİZMİ	S	3	0	3	5
TRZ409	DESTINASYON YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
TRZ411	ANADOLU UYGARLIKLARI	S	3	0	3	5
TRZ413	BİLETLEME	S	2	1	2,5	5
TRZ415	TOPLANTI VE KONGRE TURİZMİ	S	3	0	3	5
ARP403	MESLEKİ YABANCI DİL ARAPÇA I	S	3	0	3	5
	TOPLAM					30

Not: Toplam 6 adet (30 AKTS) ders seçilecektir.

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanlığı
DERSLER KATALOĞU 2020-2021

4. YIL / 8. YARIYIL						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATI	UYGULAMA SAATI	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
	ZORUNLU SEÇMELİ DERSLER					
RUS402	RUSÇA VIII	ZS	3	0	3	5
ALM402	ALMANCA VIII	ZS	3	0	3	5
	ZORUNLU DERSLER					
ING404	MESLEKİ İNGİLİZCE VI	Z	3	0	3	5
	SEÇMELİ DERSLER					
IKY202	ÖRGÜTSEL İLETİŞİM	S	3	0	3	5
IKY402	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	S	3	0	3	5
IKY416	HALKLA İLİŞKİLER	S	3	0	3	5
ISL302	MALİYET MUHASEBESİ II	S	3	0	3	5
ISL402	SATIŞ YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
ISL406	MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
ISL408	REKLAMCILIK	S	3	0	3	5
TRZ402	OTEL OTOMASYONLARI	S	2	1	2,5	5
TRZ404	TURİZM SOSYOLOJİSİ	S	3	0	3	5
TRZ406	ETKİNLİK YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
TRZ408	KONAKLAMA İŞLETMELERİ YÖNETİMİ	S	3	0	3	5
TRZ410	TURİZMDE VAKA ANALİZLERİ	S	3	0	3	5
TRZ412	DÜNYA VE TÜRK MUTFAĞI	S	3	0	3	5
TRZ414	ÜLKELER COĞRAFYASI VE TURİZM DESTİNASYONLARI	S	3	0	3	5
TRZ416	TURİZMDE REHBERLİK	S	3	0	3	5
ARP404	MESLEKİ YABANCI DİL ARAPÇA II	S	3	0	3	5
	TOPLAM					30

Not: Toplam 6 adet (30 AKTS) ders seçilecektir

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Turizm Fakültesi Dekanlığı
Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanlığı
DERSLER KATALOĞU 2020-2021

SPOR/GÜZEL SANATLAR GURUBU						
DERSLERİ						
DERSİN KODU	DERSİN ADI	DERSİN DURUMU	KURAMSAL SAATI	UYGULAMA SAATI	TOPLAM KREDİ	KREDİSİ (AKTS)
SGS 101	SANAT TARİHİ	S	2	0	2	2
SGS 103	BİLİM TARİHİ VE FELSEFESİ	S	2	0	2	2
SGS 105	AFET BİLİNCİ	S	2	0	2	2
SGS 107	ETKİLİ VE GÜZEL KONUŞMA	S	2	0	2	2
SGS 109	TEMEL İLK YARDIM VE ACİL EĞİTİMİ	S	2	0	2	2
SGS 111	OKÇULUK	S	2	0	2	2
SGS 113	BOKS, KARATE VE TEKVANDO	S	2	0	2	2
SGS 115	FUTBOL	S	2	0	2	2
SGS 117	VOLEYBOL	S	2	0	2	2
SGS 119	BASKETBOL	S	2	0	2	2
SGS 121	TENİS	S	2	0	2	2
SGS 123	MASA TENİSİ	S	2	0	2	2
SGS 125	HALK OYUNLARI	S	2	0	2	2
SGS 127	MÜZİK KÜLTÜRÜ	S	2	0	2	2
SGS 129	RESİM	S	2	0	2	2
SGS 131	TIYATRO VE SİNEMA	S	2	0	2	2
SGS 133	SAGLIKLI YAŞAM	S	2	0	2	2
SGS 135	BESLENME	S	2	0	2	2
SGS 137	MEDYA OKURYAZARLIĞI	S	2	0	2	2
SGS 139	MATEMATİKSEL ESTETİK	S	2	0	2	2
SGS 141	ENDÜSTRİYEL TASARIM	S	2	0	2	2
SGS 143	TEMEL FOTOĞRAFÇILIK	S	2	0	2	2
SGS 145	SÖRF	S	2	0	2	2
SGS 147	MİTOLOJİ	S	2	0	2	2
SGS 149	ANTİK KENTLER	S	2	0	2	2
SGS 151	SOSYOLOJİ	S	2	0	2	2
SGS 153	FELESEFE	S	2	0	2	2
SGS155	ETİK	S	2	0	2	2
TOPLAM						

Merkez Mah. Sigorta Cad. 07425 Kestel/Alanya/ANTALYA
Telefon:+90 (242) 518 16 21 - 518 13 64 - 518 15 94 - 518 23 65 Fax:+90 (242) 518 20 51

**EK 10: ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ
MÜFREDATI**

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

TURİZM FAKÜLTESİ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BÖLÜMÜ

BİRİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 101	Turizme Giriş	Z	3	0	3	3	6
TUR 121	Genel Ekonomi	Z	3	0	3	3	6
TUR 131	Genel Muhasebe	Z	3	0	3	3	6
TUR 141	Hukuk Başlangıcı	Z	2	0	2	2	5
TÜR 101	Türk Dili I	Z	2	0	2	2	2
TAR 101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	0	2	2	2
ING 101	Yabancı Dil I (İngilizce)	Z (Sadece bir tanesi)	3	0	3	3	3
ALM 101	Yabancı Dil I (Almanca)						
FRA 101	Yabancı Dil I (Fransızca)						
TOPLAM			18	0	18	18	30

İKİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 112	Genel İşletme	Z	3	0	3	3	6
TUR 122	İşletmeciler İçin Matematik	Z	2	0	2	2	6
REH 102	Davranış Bilimleri	Z	3	0	3	3	6
REK 102	Rekreasyon	Z	2	0	2	2	5
TÜR 102	Türk Dili II	Z	2	0	2	2	2
TAR 102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	0	2	2	2
ING 102	Yabancı Dil II (İngilizce)	Z (Sadece bir tanesi)	3	0	3	3	3
ALM 102	Yabancı Dil II (Almanca)						
FRA 102	Yabancı Dil II (Fransızca)						
TOPLAM			17	0	17	17	30

ÜÇÜNCÜ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 221	İstatistik	Z	3	0	3	3	5
TUR 231	Ön Büro Yönetimi	Z	2	0	2	2	4
GAS 211	Yiyecek İçecek Hizmetleri	Z	3	0	3	3	5
REK 201	Yönetim ve Organizasyon	Z	3	0	3	3	5
TUR 253	Mesleki Yabancı Dil I (İngilizce)	Z (Sadece bir tanesi)	2	0	2	2	5
TUR 255	Mesleki Yabancı Dil I (Almanca)						
TUR 257	Mesleki Yabancı Dil I (Fransızca)						
	Seçmeli Ders	S	2	0	2	2	3
	Seçmeli Ders	S	2	0	2	2	3
TOPLAM			17	0	17	17	30

SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

ÜÇÜNCÜ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 241	Yat ve Marina İşletmeciliği	S	2	0	2	2	3
REH 201	Kültür ve Turizm	S	2	0	2	2	3
REH 211	İletişim ve İnsan İlişkileri	S	2	0	2	2	3
REH 221	Temel Sanat ve Estetik Bilgisi	S	2	0	2	2	3
ADS 201	Alan Dışı Seçmeli Ders	S	2	0	2	2	3

DÖRDÜNCÜ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 202	Turizm İşletmelerinde Maliyet Analizleri	Z	3	0	3	3	6
TUR 212	Kat Hizmetleri	Z	2	0	2	2	4
REH 212	Turizm Coğrafyası	Z	3	0	3	3	5
GAS 202	Türk Mutfak Kültürü	Z	2	0	2	2	4
TUR 254	Mesleki Yabancı Dil II (İngilizce)	Z (Sadece bir tanesi)	2	0	2	2	5
TUR 256	Mesleki Yabancı Dil II (Almanca)						
TUR 258	Mesleki Yabancı Dil II (Fransızca)						
	Seçmeli Ders	S	2	0	2	2	3
	Seçmeli Ders	S	2	0	2	2	3
TOPLAM			16	0	16	16	30

SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

DÖRDÜNCÜ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
REH 222	Sağlık Tedbirleri ve İlk Yardım	S	2	0	2	2	3
REH 252	Dünya Turizm Hareketleri	S	2	0	2	2	3
REH 262	Seyahat ve Ulaştırma Hizmetleri	S	2	0	2	2	3
REK 242	Turizm ve Çevre	S	2	0	2	2	3
ADS 202	Alan Dışı Seçmeli Ders	S	2	0	2	2	3

BEŞİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 301	Turizm Pazarlaması	Z	3	0	3	3	5
TUR 321	Seyahat Acenteciliği ve Tur Operatörlüğü	Z	2	0	2	2	4
TUR 361	Otel Otomasyon Sistemleri	Z	1	2	3	2	4
TUR 353	Mesleki Yabancı Dil III (İngilizce)	Z (Sadece bir tanesi)					
TUR 355	Mesleki Yabancı Dil III (Almanca)		2	0	2	2	5
TUR 357	Mesleki Yabancı Dil III (Fransızca)						
	Seçmeli Ders	S	3	0	3	3	4
	Seçmeli Ders	S	3	0	3	3	4
	Seçmeli Ders	S	3	0	3	3	4
TOPLAM			17	2	19	18	30

SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

BEŞİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 371	Hastane Hizmetleri ve Sağlık Otelciliği	S	3	0	3	3	4
TUR 381	Örgütsel Davranış	S	3	0	3	3	4
TUR 391	Turizm İşletmelerinde Finansal Yönetim	S	3	0	3	3	4
REH 311	Biletleme I	S	3	0	3	3	4
GAS 341	İkram Hizmetleri	S	3	0	3	3	4
GAS 351	Servis ve Bar Bilgisi	S	3	0	3	3	4

ALTINCI YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 322	Turizm Ekonomisi	Z	2	0	2	2	4
TUR 332	İnsan Kaynakları Yönetimi	Z	3	0	3	3	4
TUR 342	Ticaret Hukuku	Z	3	0	3	3	5
TUR 354	Mesleki Yabancı Dil IV (İngilizce)	Z (Sadece bir tanesi)					
TUR 356	Mesleki Yabancı Dil IV (Almanca)		2	0	2	2	5
TUR 358	Mesleki Yabancı Dil IV (Fransızca)						
	Seçmeli Ders	S	3	0	3	3	4
	Seçmeli Ders	S	3	0	3	3	4
	Seçmeli Ders	S	3	0	3	3	4
TOPLAM			19	0	19	19	30

SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

ALTINCI YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 352	Turizmde Yatırım Projeleri	S	3	0	3	3	4
TUR 362	Girişimcilik	S	2	2	4	3	4
REH 302	Tur Planlaması ve Yönetimi	S	3	0	3	3	4
REH 332	Biletleme II	S	3	0	3	3	4
REH 352	Arkeoloji ve Müzecilik	S	3	0	3	3	4
REK 332	Mekan Tasarımı ve Konsept	S	3	0	3	3	4

YEDİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 411	Turizm Hukuku	Z	3	0	3	3	5
TUR 461	Araştırma Teknikleri	Z	3	0	3	3	5
TUR 481	Sosyal Sorumluluk ve Meslek Etiği	Z	2	0	2	2	5
	Seçmeli Ders*	S	2	0	2	2	5
	Seçmeli Ders*	S	2	0	2	2	5
	Seçmeli Ders**	S	3	0	3	3	5
TOPLAM			15	0	15	15	30

SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

YEDİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 491	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku *	S	2	0	2	2	5
GAS 471	Uluslararası Mutfaklar *	S	1	2	3	2	5
GAS 481	Ürün Belirleme ve Satın Alma *	S	2	0	2	2	5
GAS 491	Ziyafet Organizasyonu *	S	1	2	3	2	5
REK 461	Etkinlik Yönetimi *	S	2	0	2	2	5
REH 483	İspanyolca I **	S	3	0	3	3	5
REH 485	Çince I **	S	3	0	3	3	5
REH 487	Farsça I **	S	3	0	3	3	5
REH 491	Almanca I **	S	3	0	3	3	5
REH 493	Franızca I **	S	3	0	3	3	5
REH 495	Rusça I **	S	3	0	3	3	5
REH 497	Arapça I **	S	3	0	3	3	5

SEKİZİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 422	Yönetim Muhasebesi	Z	3	0	3	3	5
TUR 442	İşletme Politikası	Z	3	0	3	3	5
TUR 490	Mezuniyet Projesi	Z	3	0	3	3	5
	Seçmeli Ders*	S	2	0	2	2	5
	Seçmeli Ders*	S	2	0	2	2	5
	Seçmeli Ders**	S	3	0	3	3	5
TOPLAM			16	0	16	16	30

SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

SEKİZİNCİ YARIYIL							
Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü	Haftalık Ders Saati			Ulusal Kredi	AKTS Kredisi
			Teo.	Uyg.	Top.		
TUR 462	Turizm Politikası ve Planlaması *	S	2	0	2	2	5
TUR 472	Müşteri İlişkileri Yönetimi *	S	2	0	2	2	5
TUR 494	Halkla İlişkiler *	S	2	0	2	2	5
REH 462	Şehir ve Medeniyet *	S	2	0	2	2	5
REH 472	Özel İlgi Turizmi *	S	2	0	2	2	5
GAS 482	Gastronomi ve Yemek Tarihi *	S	2	0	2	2	5
REH 484	İspanyolca II **	S	3	0	3	3	5
REH 486	Çince II **	S	3	0	3	3	5
REH 488	Farsça II **	S	3	0	3	3	5
REH 492	Almanca II **	S	3	0	3	3	5
REH 494	Fransızca II **	S	3	0	3	3	5
REH 496	Rusça II **	S	3	0	3	3	5
REH 498	Arapça II **	S	3	0	3	3	5
ERS 400	Erasmus Stajı	Z (Sadece bir tanesi)	0	0	0	0	5
STJ 400	Meslek Stajı						

EK 11: AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ MÜFREDATI

Dersler

1.Yarıyıl

İngilizce Dil Becerileri I	Zorunlu
Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi I	Zorunlu
Türk Dili I	Zorunlu
Turizme Giriş	Zorunlu
İşletme	Zorunlu
Araştırma Yöntemleri	Zorunlu
İngilizce I	Zorunlu
İletişim	Zorunlu
Turizm Davranışı	Zorunlu
Amatör Denizcilik	Bölüm Dışı Seçmeli
Marina Yönetimi	Bölüm Dışı Seçmeli
Lojistik	Bölüm Dışı Seçmeli
Beslenme	Bölüm Dışı Seçmeli
Turizm ve Çevre	Bölüm Dışı Seçmeli
Almanca I	Bölüm Seçmeli
Fransızca I	Bölüm Seçmeli
Japonca I	Bölüm Seçmeli
Rusça I	Bölüm Seçmeli

2.Yarıyıl

Almanca II	Bölüm Seçmeli
Fransızca II	Bölüm Seçmeli
Japonca II	Bölüm Seçmeli
Rusça II	Bölüm Seçmeli
İngilizce Dil Becerileri II	Zorunlu
Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi II	Zorunlu
Türk Dili II	Zorunlu
Türkiye Turizm Coğrafyası	Zorunlu
Konaklama İşletmeleri	Zorunlu
Muhasebe I	Zorunlu
İngilizce II	Zorunlu
Temel Bilgi Teknolojileri	Zorunlu
Ofis Yazılımları	Bölüm Seçmeli
Seyahat Acentacılığı	Bölüm Seçmeli
Hijyen ve Sanitasyon	Bölüm Seçmeli
Amatör Denizcilik	Bölüm Dışı Seçmeli
Marina Yönetimi	Bölüm Dışı Seçmeli
Lojistik	Bölüm Dışı Seçmeli
Beslenme	Bölüm Dışı Seçmeli
Turizm ve Çevre	Bölüm Dışı Seçmeli

3.Yarıyıl

Önbüro Kat Hizmetleri	Zorunlu
Yiyecek İçecek Servisi	Zorunlu
Muhasebe II	Zorunlu
İngilizce III	Zorunlu
Mutfak Bilgisi	Zorunlu
Konaklama İşletmeleri Paket Program Kullanımı	Zorunlu
İş Sağlığı ve Güvenliği	Zorunlu
İnternet Tabanlı Pazarlama	Bölüm Seçmeli
Sunum Teknikleri I	Bölüm Seçmeli
Liderlik ve Takım Çalışması	Bölüm Seçmeli
Almanca III	Bölüm Seçmeli
Fransızca III	Bölüm Seçmeli
Japonca III	Bölüm Seçmeli
Rusça III	Bölüm Seçmeli
Amatör Denizcilik	Bölüm Dışı Seçmeli
Marina Yönetimi	Bölüm Dışı Seçmeli
Lojistik	Bölüm Dışı Seçmeli
Beslenme	Bölüm Dışı Seçmeli
Turizm ve Çevre	Bölüm Dışı Seçmeli

4.Yarıyıl

Almanca IV	Bölüm Seçmeli
Fransızca IV	Bölüm Seçmeli
Japonca IV	Bölüm Seçmeli
Rusça IV	Bölüm Seçmeli
İçecek Bilimi	Zorunlu
Toplantı ve Etkinlik Yönetimi	Zorunlu
Turizm İşletmelerinde Örnek Olaylar	Zorunlu
Kalite Yönetim Sistemleri	Zorunlu
Yiyecek-İçecek Endüstrisinde Trendler	Zorunlu
Mesleki İngilizce I	Zorunlu
Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Paket Program Kullanımı	Bölüm Seçmeli
Mutfak Uygulaması	Bölüm Seçmeli
Turizmde Tanıtma	Bölüm Seçmeli
Konaklama İşletmelerinde Yenilik Yönetimi	Bölüm Seçmeli
Getiri Yönetimi	Bölüm Seçmeli
Gönüllülük Çalışmaları	Bölüm Seçmeli

5.Yarıyıl

Amatör Denizcilik	Bölüm Dışı Seçmeli
Marina Yönetimi	Bölüm Dışı Seçmeli
Lojistik	Bölüm Dışı Seçmeli
Beslenme	Bölüm Dışı Seçmeli
Turizm ve Çevre	Bölüm Dışı Seçmeli
Ekonomi	Zorunlu
Pazarlama	Zorunlu
Yönetim Organizasyon	Zorunlu
İlk Yardım	Zorunlu
Turizm Hukuku	Zorunlu
Mesleki İngilizce II	Zorunlu
Kruvaziyer Turizmi	Bölüm Seçmeli
Beden Dili Konuşma Becerileri	Bölüm Seçmeli
Turizmde Markalaşma	Bölüm Seçmeli
Almanca V	Bölüm Seçmeli
Fransızca V	Bölüm Seçmeli
Japonca V	Bölüm Seçmeli
Rusça V	Bölüm Seçmeli

6.Yarıyıl

Turizm Ekonomisi	Zorunlu
Turizm Pazarlaması	Zorunlu
İş Hayatı İçin Yabancı Dil	Zorunlu
Staj	Zorunlu
Yiyecek İçecek Yönetimi	Zorunlu
İş Etiği	Bölüm Seçmeli
Satış Teknikleri ve Yönetimi	Bölüm Seçmeli
Web Uygulamaları ve Tasarımı	Bölüm Seçmeli
Avrupa Birliği ve Turizm	Bölüm Seçmeli
Sürdürülebilir Turizm	Bölüm Seçmeli
Müşteri Bağlılığı	Bölüm Seçmeli
Seyahat Hastalıkları	Bölüm Seçmeli
Almanca VI	Bölüm Seçmeli
Fransızca VI	Bölüm Seçmeli
Japonca VI	Bölüm Seçmeli
Rusça VI	Bölüm Seçmeli

7.Yarıyıl

Finansal Yönetim	Zorunlu
Turizm İşletmelerinde Stratejik Yönetim	Zorunlu
Örgütsel Davranış	Zorunlu
Turizm Planlaması	Zorunlu
İleri İngilizce	Zorunlu
Özel İlgi Turizmi	Bölüm Seçmeli
Yatırım Projeleri Analizi	Bölüm Seçmeli
Animasyon	Bölüm Seçmeli
Türk Mutfağı	Bölüm Seçmeli
Dünya Mutfağı	Bölüm Seçmeli
Sunum Teknikleri II	Bölüm Seçmeli
Ülkeler ve Kùltürleri	Bölüm Seçmeli
Uluslararası Otel İşletmeciliğı	Bölüm Seçmeli
Turizm Sektöründe Girişimcilik	Bölüm Seçmeli
Almanca VII	Bölüm Seçmeli
Fransızca VII	Bölüm Seçmeli
Japonca VII	Bölüm Seçmeli
Rusça VII	Bölüm Seçmeli

8.Yarıyıl

İnsan Kaynakları Yönetimi	Bölüm Seçmeli
Konaklama İşletmeleri Maliyet Analizi	Bölüm Seçmeli
Finansal Okuryazarlık	Bölüm Seçmeli
Yetenek Yönetimi	Bölüm Seçmeli
Almanca VIII	Bölüm Seçmeli
Fransızca VIII	Bölüm Seçmeli
Rusça VIII	Bölüm Seçmeli
Otel Yönetimi	Bölüm Seçmeli
Sosyal Medya ve Pazarlama	Bölüm Seçmeli
Konuşma-Yazma Becerileri	Bölüm Seçmeli
Uygulama Eğitimi	Bölüm Seçmeli
İleri İngilizce II	Bölüm Seçmeli

EK 12: MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ MÜFREDATI

Ders Planı

1. Yıl - 1. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
ENF1805	Temel Bilgi Teknolojisi Kullanımı	Zorunlu	3	0	3	
KON1003	Genel Turizm	Zorunlu	2	0	3	
TDB1801	Türk Dili I	Zorunlu	2	0	2	
YDB1823	Temel İngilizce I	Zorunlu	8	0	8	
İKT1815	İktisada Giriş I	Zorunlu	3	0	5	
İŞL1803	İşletme Bilimine Giriş	Zorunlu	3	0	5	
İŞL1809	Genel Muhasebe	Zorunlu	3	0	4	

1. Yıl - 2. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
KON1002	Kon. İşl. Muhasebe Uyg.	Zorunlu	3	0	5	
KON1008	Davranış Bilimleri	Zorunlu	3	0	5	
KON1506	Önbüro Yönetimi	Seçmeli	2	0	5	
SYH1912	Turizm Politikası ve Planlaması	Seçmeli	2	0	5	
SYH1914	Turizm ve Çevre	Seçmeli	2	0	5	
TDB1802	Türk Dili II	Zorunlu	2	0	2	
YDB1824	Temel İngilizce II	Zorunlu	8	0	8	
YİŞ1904	Yiyecek İçecek Servis Uyg.	Seçmeli	2	0	5	
İKT1810	İktisada Giriş II	Zorunlu	3	0	5	

2. Yıl - 1. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
ATB2801	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tarihi I	Zorunlu	2	0	2	
KON2003	Kon. İşl. Yönetim Muhasebesi	Zorunlu	3	0	5	
KON2005	Otel İşletmeciliği	Zorunlu	3	0	5	
KON2901	Kongre ve Fuar Yönetimi	Seçmeli	2	0	5	
KON2903	Konaklama İşletmeleri Mesleki Paket Program Kullanımı I	Seçmeli	2	0	5	
SYH2801	Genel Pazarlama	Zorunlu	3	0	5	
SYH2905	Türkiye Turizm Coğrafyası	Seçmeli	2	0	5	
SYH2907	Deniz Turizmi	Seçmeli	2	0	5	
YDB2823	Temel İngilizce III	Zorunlu	8	0	8	
YİŞ2909	Bar Uygulamaları ve Yönetimi	Seçmeli	2	0	5	
İSG2901	İş Sağlığı ve Güvenliği	Seçmeli	2	0	3	
İŞL2903	İşletme Matematiği	Seçmeli	2	0	5	

2. Yıl - 2. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
ATB2802	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tarihi II	Zorunlu	2	0	2	
HEM2904	Sağlık ve İlk Yardım	Seçmeli	2	0	5	
KON2008	Meslek Stajı	Zorunlu	5	0	5	
KON2010	Otel İşletmeciliği Yönetimi ve Organizasyonu	Zorunlu	3	0	5	
KON2510	Kat Hizmetleri Yönetimi	Seçmeli	2	0	5	
KON2512	Turizm İşl. İletişim ve Müşteri İlişkileri	Seçmeli	2	0	5	
KON2514	Konaklama İşl. Mesleki Paket Program Kul. II	Seçmeli	2	0	5	
SYH2802	Turizm Pazarlaması	Zorunlu	3	0	5	
YDB2824	Temel İngilizce IV	Zorunlu	8	0	8	
YİŞ2904	Yiyecek İçecek Yönetimi	Seçmeli	2	0	5	

3. Yıl - 1. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
KAY3907	Hukukun Temel İlkeleri	Seçmeli	3	0	5	
KON3501	Turizm İşl.'de Finansal Yönetim	Seçmeli	3	0	5	
KON3503	Turizm Sektöründe Girişimcilik	Seçmeli	3	0	5	
KON3505	Tur. İşl. İnsan Kay. Yön.	Seçmeli	3	0	5	
KON3507	Human Resources Management Enterprises	Seçmeli	3	0	5	
KON3509	Financial Management in Tourism Enterprises	Seçmeli	3	0	5	
KON3511	Entrepreneurship in Tourism	Seçmeli	3	0	5	
PSİ3901	Sosyal Psikoloji	Seçmeli	3	0	5	
SYH3905	Turizm Ekonomisi	Seçmeli	3	0	5	
SYH3907	Tourism Economics	Seçmeli	3	0	5	
YDB3801	Mesleki İngilizce I	Zorunlu	6	0	7	
YDB3803	Almanca I	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB3805	Fransızca I	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB3807	Rusça I	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YİŞ3901	Yemek Hazırlama Teknikleri	Seçmeli	3	0	5	
YİŞ3903	Türk Mutfak Kültürü	Seçmeli	3	0	5	
YİŞ3905	Culture Of Turkish Cuisine	Seçmeli	3	0	5	

3. Yıl - 2. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
KON3004	Turizmde Araştırma Yöntemleri	Zorunlu	3	0	5	
KON3010	Meslek Stajı	Zorunlu	5	0	5	
KON3502	Turizmde KOBİ'ler	Seçmeli	3	0	5	
KON3504	Turizmde Ürün Çeşitlendirme	Seçmeli	3	0	5	
KON3908	Product Diversitification in Tourism	Seçmeli	3	0	5	
SYH3902	Turizm Mevzuatı	Seçmeli	3	0	5	
SYH3904	Avrupa Birliği ve Turizm	Seçmeli	3	0	5	
SYH3906	Turizmde Tüketici Davranışı	Seçmeli	3	0	5	
SYH3910	European union and Tourism	Seçmeli	3	0	5	
SYH3912	Consumer Behaviour in Tourism	Seçmeli	3	0	5	
YDB3802	Mesleki İngilizce II	Zorunlu	6	0	7	
YDB3804	Almanca II	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB3806	Fransızca II	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB3808	Rusça II	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YİŞ3902	Uluslararası Mutfaklar	Seçmeli	3	0	5	
YİŞ3904	Ziyafet ve Etkinlik Yönetimi	Seçmeli	3	0	5	

4. Yıl - 1. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
KON4001	Turizm İşl. Stratejik Yönetim	Zorunlu	3	0	5	
KON4501	Turizm İşl. Yatırım Proje Analizi	Seçmeli	3	0	5	
KON4505	Konaklama İşletmelerinde Dekorasyon	Seçmeli	3	0	5	
KON4507	Turizm İşletmelerinde Getiri Yönetimi	Seçmeli	3	0	5	
KON4509	Turizm İşletmelerinde Yenilik Yönetimi	Seçmeli	3	0	5	
KON4511	Turizm İşletmelerinde Güncel Yönetim Teknikleri	Seçmeli	3	0	5	
KON4513	Turizmde E- Ticaret	Seçmeli	3	0	5	
SYH4901	Turizm İşletmelerinde Kalite Yönetimi	Seçmeli	3	0	5	
SYH4905	Turizm Sosyolojisi	Seçmeli	3	0	5	
SYH4909	Dünya Turizm Coğrafyası	Seçmeli	3	0	5	
SYH4917	World Tourism Geography	Seçmeli	3	0	5	
SYH4919	Quality Management in Tourism Enterprises	Seçmeli	3	0	5	
SYH4921	Tourism Sociology	Seçmeli	3	0	5	
YDB4801	Mesleki İngilizce III	Zorunlu	6	0	7	
YDB4803	Almanca III	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB4805	Fransızca III	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB4807	Rusça III	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
ÇEİ4901	İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik	Seçmeli	3	0	5	
İŞL4905	Ticaret Hukuku	Seçmeli	3	0	5	

4. Yıl - 2. Dönem

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Teori	Uygulama	AKTS	Yazdır
KON4004	Uluslararası Turizm İşletmeciliği	Zorunlu	3	0	5	
KON4502	Turizm İşletmelerinde Kariyer Yönetimi	Seçmeli	3	0	5	
KON4504	Turizm İşletmelerinde Örgütsel Davranış	Seçmeli	3	0	5	
KON4506	Kon.İşl.Pazarlama ve Satış Geliştirme	Seçmeli	3	0	5	
KON4508	Konaklama İşl. Müşteri ve İş Güvenliği	Seçmeli	3	0	5	
KON4510	Turizmde Güncel Konular	Seçmeli	3	0	5	
KON4512	Kırsal Kalkınma Ve Kırsal turizm	Seçmeli	3	0	5	
KON4514	Engellilik ve Turizm	Seçmeli	3	0	5	
KON4516	Disability and Tourism	Seçmeli	3	0	5	
REK4904	Turizm İşl.Rekreasyon ve Animasyon	Seçmeli	3	0	5	
SYH4902	Current Issues in Tourism	Seçmeli	3	0	5	
SYH4904	Turizm İşletmelerinde Etik	Seçmeli	3	0	5	
SYH4906	Sürdürülebilir Turizm	Seçmeli	3	0	5	
SYH4910	Sustainable Tourism	Seçmeli	3	0	5	
YDB4802	Mesleki İngilizce IV	Zorunlu	6	0	7	
YDB4804	Almanca IV	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB4806	Fransızca IV	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
YDB4808	Rusça IV	Zorunlu Seçmeli	3	0	3	
İKT4902	Türkiye Ekonomisi	Seçmeli	3	0	5	

EK 13: EĞİTİM ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU İZNİ

ADÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 27/08/2020-E.44250

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : 84982664-050.01.04
Konu : 2020/13-IV nolu Erkan Kadir
ŞİMŞEK'in Başvurusuna İlişkin Karar

Sayın Prof.Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU
Öğretim Üyesi

Danışmanlığımı Prof. Dr. Seda SARACALOĞLU'nun yürüttüğü Erkan Kadir ŞİMŞEK'e ait "Türkiye'de Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü Programının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırması için, 27.08.2020 tarih ve 2020/13 sayılı Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu toplantımızda alınan IV nolu karar aşağıya çıkartılmıştır.

Bilgilerinize rica ederim

e-imzalıdır
Doç.Dr. Sezai KOÇYİĞİT
Kurul Başkanı

KARAR IV

Danışmanlığımı Prof. Dr. Seda SARACALOĞLU'nun yürüttüğü Erkan Kadir ŞİMŞEK'e ait "Türkiye'de Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü Programının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma başvurusu görüşüldü.

Danışmanlığımı Prof. Dr. Seda SARACALOĞLU'nun yürüttüğü Erkan Kadir ŞİMŞEK'e ait "Türkiye'de Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü Programının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma başvurusunun Kurulumuzca kabulüne, oy birliği ile karar verildi.

Evrakın Doğrulanması İçin: <http://ebys.adu.edu.tr/enVision/Dogrula/8453530>

Eğitim Fakültesi Merkez Kampüsü Aytepe Mevkii 09010 Efeler/Aydın
Telefon No: 0256 214 20 23 Faks No: 0256 214 10 61
E-Posta: egitimetik@adu.edu.tr İnternet Adresi: site.adu.edu.tr/etikakurulu/ceak/

Bilgi İçin: Gencl YARDIM
Uzman: Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: 3104

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 14: DEĞERLENDİRME MODELİ

